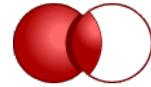

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠĆE
O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA**

na dan 31.12.2013. godine

Broj: 03-17/13

Sarajevo, travanj 2014. godine

SADRŽAJ

I.	NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE.....	1
II.	IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA.....	10
1.	Uvod	10
2.	Predmet, cilj i obim revizije	10
3.	Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća.....	10
4.	Sustav internih kontrola, unos i plaćanje obveza po temelju poticaja za poljoprivrednu, informacioni sistem i interna revizija.....	16
5.	Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva	20
5.1	Razvojno – investički projekti Ministarstva	30
6.	Izvršenje proračuna	36
6.1	Rashodi, izdaci i financiranje	37
6.1.1	Izdaci za materijal i usluge.....	37
6.1.2	Izvršenje poticaja za poljoprivrednu.....	41
6.1.2.1	Donošenje Programa utroška sredstava Poticaji za poljoprivrednu i provedbenih propisa	42
6.1.2.2	Obrada aplikacija za ostvarivanje poticaja u poljoprivredi i arhiviranje dokumentacije	45
6.1.3	Model potpore proizvodnji (animalna i biljna proizvodnja).....	46
6.1.3.1	Poticajne cijene i drugostepeni postupci po osnovu odabijenih zahtjeva na proizvodnjama	48
6.1.3.2	Izvršenje poticaja u animalnoj proizvodnji (45.734.698 KM)	49
6.1.3.2.1	Poticaji za proizvodnu svježeg kravljeg mlijeka (IV kvartal/2012 i I, II i III kvartal 2013. godine).....	50
6.1.3.2.2	Poticaji za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze).....	50
6.1.3.2.3	Poticaji za proizvodnju goveđeg mesa (tovovi junadi iz domaćeg uzgoja).....	52
6.1.3.2.4	Poticaji za tovove junadi iz uvoza	54
6.1.3.2.5	Poticaj za tovove svinja (proizvodnja svinjskog mesa)	54
6.1.3.2.6	Poticaj za uzgoj goveda u sustavu krava – tele	55
6.1.3.3	Izvršenje poticaja u biljnoj proizvodnji (10.933.440 KM).....	56
6.1.3.3.1	Proizvodnja silažnog kukuruza.....	56
6.1.3.3.2	Poticaj za proizvodnju krušnih žitarica	57
6.1.4	Model ostalih vrsta novčanih poticaja u poljoprivredi.....	57
6.1.4.1	Promocija i stvaranje ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu (299.889 KM).....	58
6.1.4.2	Proizvodnja orijentirana izvozu (5.000.000 KM).....	61
6.1.4.3	Poticajna sredstva dodijeljena Veterinarskom fakultetu Univeziteta u Sarajevu (1.280.000 KM), Bosansko – podrinjskom kantonu Goražde (300.000 KM), te realizacija zaključenih ugovora u 2012. godini po temelju Izrade Operativnih programa i strateških dokumenata (255.000 KM).....	64
6.1.5	Programa poticaja za poljoprivredu – G Rezerve (2.000.000 KM)	65
6.1.6	Kontrola provođenja propisanih procedura za ostvarivanje poticaja za poljoprivrednu na terenu	68
6.1.7	Suradnja između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove, u oblasti poljoprivrede.....	73
6.1.8	Zastupanje Ministarstva u upravnim postupcima u vezi povrata novčanih potpora.....	74
6.1.9	Radno tijelo (Komisija) za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama	75
6.1.10	Nadzor nad realizacijom sredstava doznačenih po temelju Modela ruralnog razvijanja na područje Republike Srpske na teret fiskalne 2012. godine	76
7.	Imovina, obvezi i izvori sredstava	78
7.1	Vanbilansna evidencija.....	78
7.2	Popis imovine, potraživanja i obveza	78
8.	Javne nabave	80
9.	KOMENTAR.....	80
III.	REZIME DANIH PREPORUKA	81
IV.	PRILOG	1
	Pregled rashoda budžeta za 2013. godinu	1
	Bilans stanja na dan 31.12.2013. godine	2

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća **Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva** za 2013. godinu (Račun prihoda i rashoda, Bilance stanja, Izvješća o kapitalnim izdacima i financiranju, Posebni podaci o plaćama i broju uposlenih, Godišnje izvješće o izvršenju proračuna) na dan 31. prosinac 2013. godine i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva za finansijska izvješća

Rukovodstvo Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvješćivanja, tj. Zakonom o proračunima u FBiH, Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH. Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na temelju kojih su transakcije i iznosi objavljivani u finansijskim izvješćima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na temelju provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo sukladno sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima uslijed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u danim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvješća.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje negativnog mišljenja:

1. Iako je Zakonom o poljoprivredi i Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano da se poljoprivredna politika provodi prema Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH, koju usvaja Parlament FBiH, **utvrdili smo da Program utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ za 2013. godinu i provedbeni propisi za implementaciju istog nemaju uporište u usvojenim**

strateškim opredjeljenjima od strane Parlamenta FBiH, što nije sukladno članku 28. Zakona o poljoprivredi i članku 4. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Naime, prethodna Strategija bila je donesena za period 2006. – 2010. godina, a Ministarstvo, iako je imalo osigurana proračunska sredstva, nije na vrijeme otpočelo aktivnosti na izradi i donošenju Strategije za naredni period. Nacrt nove Strategije Poljoprivredno – prehrambeni fakultet u Sarajevu (izvršilac posla) dostavio je Ministarstvu 31.10.2013. godine, a javna rasprava je održana 14.11.2013. godine, međutim, do konca 2013. godine, odnosno do okončanja revizije navedeni dokument nije upućen Vladi FBiH, odnosno Parlamentu FBiH na usvajanje. U vrijeme izrade ovog Izvješća, Ministarstvo je dostavilo Prijedlog Programa utroška sredstava transfera za poljoprivrednu za 2014. godinu, na suglasnost odborima za poljoprivrednu Parlamenta FBiH, međutim može se konstatirati da isti, kao i Program za 2013. godinu nema uporište u strateškim opredjeljenjima Parlamenta FBiH (točka 5. Izvješća);

2. Program utroška sredstava poticaji za poljoprivrednu u iznosu od 68.500.000 KM, kojeg je Vlada FBiH usvojila 11.03.2013. godine, nije usvojen u zakonski propisanom roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH (rok je bio 10.02.2013. godine), sukladno članku 4. Zakona o novčanim podrškama i ruralnom razvoju. Također se ne može potvrditi da je navedeni Program pripremljen u suradnji sa nadležnim Odborima za poljoprivrednu Parlamenta FBiH. Program utroška sredstava transfera za poljoprivrednu za 2013. godinu, iako nije imao pozitivno mišljenje nadležnih odbora Parlamenta FBiH, 19.04.2013. godine je objavljen u „Službenim novinama FBiH“, u tekstu kako su ga usuglasili premijer i Ministarstvo, sukladno primjedbama sa rasprave Vlade FBiH održane 11.03.2013. godine i usvojenom Zaključku V broj 231/2013. U navedenom Programu su kumulativno prikazane prenesene obveze iz 2012. godine sa planiranim iznosom poticaja za 2013. godinu, s tim da za izmirenje nerealiziranih obveza za investicije u poljoprivredna gazdinstva nisu predviđena sredstva. **Ističemo da u općim kriterijima Programa utroška sredstava za 2013. godinu, nije propisana obveza klijenata, koji apliciraju za ostvarivanje poticaja, da dostave dokaz o urednom izmirenju poreznih obveza i doprinosa, a također i posebnih vodnih naknada.** Izmjene i dopune Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivrednu za 2013. godinu, Vlada FBiH je usvojila 23.10.2013. godine, iako nadležni odbori Parlamenta FBiH nisu dali suglasnost (točka 5. i 6.1.2.1. Izvješća);
3. Sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitu, do konca 2012. godine doneseni su provedbeni propisi kojima je trebalo da se definiraju uvjeti i načini ostvarenja novčanih potpora po svih 5 modela. **Novi Pravilnik o načinu ostvarivanja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji** donesen je u lipnju 2013. godine, međutim, mijenjan je čak 3 puta (u rujnu i studenom 2013. godine, a zatim u siječnju 2014. godine), što može da ima značajne posljedice i da izazove poremećaje u biljnoj i animalnoj proizvodnji, obzirom da se istima propisuju dodatnih uslovi i povećava neizvjesnost poljoprivrednih proizvođača u ostvarivanju novčanih potpora. Odredbe Pravilnika i njegovih izmjena imale su za posljedicu da je Ministarstvo izvršilo povrat svih zahtjeva za poticaj po temelju prodaje poljoprivrednih proizvodnji, ukoliko je prodaja izvršena na području RS-a ili Brčko Distrikta do 25.09.2013. godine, a također i svi zahtjevi za poticaj, ukoliko su kao dokaz prezentirani otkupni blokovi sa područja RS ili Brčko Distrikta, obzirom da Uprava za indirektno oporezivanje BiH nije izdavala potvrde o ispravnosti otkupnih blokova (niti postoji obveza). Također, iako je trebalo, sukladno članku 7. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitu, Ministarstvo nije poduzelo aktivnosti da se porodična poljoprivredna gazdinstva, prilikom upisa u Registr poljoprivrednih gazdinstava i Registr klijenata, u ovisnosti od ukupnog obima poslovanja, izjašnjavaju o statusu da li su komercijalno ili nekomercijalno poljoprivredno gazdinstvo, što je značajno sa stanovišta ko može ostvariti zakonsko pravo na koju vrstu poticaja (točka 6.1.2.1. Izvješća);

4. Ne može se potvrditi opravdanost i osnovanost većih proračunskih izdvajanja za Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) na temelju nerealiziranih zahtjeva iz 2012. godine u iznosu od 1.570.940 KM (40 KM/grlu) iako su navedeni zahtjevi podneseni i trebali biti isplaćeni na temelju Programa utroška sredstava poticaja za poljoprivrednu za 2012. godinu (20 KM/grlu), kao ni utemeljenost za prenos nerealiziranih zahtjeva po navedenom temelju iz 2012. godine u iznosu od 156.140 KM u fiskalnu 2014. godinu. Vezano za isplatu naprijed navedenog poticaja za Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze), ne može se potvrditi da su, prema odredbama Pravilnika o načinu i uslovima za ostvarivanje novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji, pravna lica u sistemu PDV-a i fizička lica bila u istom položaju, sa stanovišta prezentiranja dokumentacije za ostvarivanje prava na poticaj. Također se ne može potvrditi transparentnost, opravdanost i utemeljenost izvršenog obračuna poticaja za Tovove junadi iz uvoza koji su realizirani u iznosu od 488.000 KM (500 KM/grlu, Farma Glamoč d.o.o. Glamoč u iznosu od 241.500 KM, SUŠA COMMERCE d.o.o. Visoko 108.500 KM i Fis d.o.o. Vitez 138.000 KM), obzirom da se radi o proizvodnji započetoj u 2011. godini za koju nije utvrđena obveza plaćanja poticaja u 2012. godini i ista kao takva nije prenesena kao dug u fiskalnu 2013. godinu, a na čiji teret je realizirana. (**točka 6.1.3.2. Izvješća**);
5. Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi, iako je trebalo, nije propisao posebne kriterije i rokove za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje novčanih podrški, na temelju **Proizvodnje orijentirane izvozu** (5.000.000 KM) već je samo definirao da će biti objavljen posebni javni poziv kojim će navedeno biti naknadno propisano, **što nije sukladno člancima 22. i 26. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju**. U okviru izvršenja poticaja na ime **Proizvodnje orijentirane izvozu** realiziran je: **dug iz 2012. godine po temelju poticaja izvozu (13 korisnika, 1.065.855 KM)**, **poticaj izvozu mesnih i mlijecnih proizvoda po temelju objavljenog Prvog javnog poziva (2 korisnika, 2.077.133 KM)** i **poticaj izvozu šljive po temelju objavljenog Drugog javnog poziva (12 korisnika, 1.857.012 KM)**. Obzirom da Program poticaja za poljoprivrednu za 2013. godinu nema uporište u strateškim opredjeljenjima Parlamenta FBiH, da Ministarstvo nije prezentiralo dokumentaciju na temelju kojih je odredilo koje proizvodnje će biti predmet poticaja izvozu, odnosno parametre na temelju kojih je utvrđilo poticajnu cijenu, **ne može se potvrditi opravdanost navedenog načina kreiranja mjere poticaja izvozu. Sukladno postavljenim uslovima iz Prvog javnog poziva, poticaj su ostvarila samo 2 poduzeća na temelju dostavljenih zahtjeva svakog mjeseca, u okviru perioda trajanja javnog poziva, od 02.12.2012. – 30.11.2013. godine u ukupnom iznosu od 2.077.133 KM (ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg 1.263.876 KM i Milkos d.d. Sarajevo 813.257 KM)**. Imajući u vidu da su navedena poduzeća i u prethodnoj fiskalnoj 2012. godini ostvarila poticaje za izvoz mesnih, odnosno mlijecnih proizvoda (ZDI d.o.o. 914.046 KM, Milkos d.d. 431.100 KM), po uvjetima iz tadašnjeg Javnog poziva, prema kojem se pravo ostvaruje „na temelju izvoza navedenih proizvoda u vrijednosti od preko 2.000.000 KM u 2012. godini“, a da je isto ponovljeno kao uvjet za ostvarivanje poticaja u 2013. godini, **konstatiramo da je navedeni javni poziv sačinjen na način da uvjete mogu zadovoljiti samo poduzeća ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg i Milkos d.d. Sarajevo, zbog čega se ne može potvrditi opravdanost dodjele sredstava u iznosu od 2.077.133 KM**. Pored navedenog, korisnici poticajnih sredstava po Prvom javnom pozivu i korisnici sredstava po Drugom javnom pozivu nisu bili u ravноправnom položaju, obzirom da je prvima poticaj obračunat u maksimalnom iznosu u odnosu na postavljene kriterije i isplaćivan tokom cijele godine, dok je drugima poticaj proporcionalno umanjen u odnosu na postavljene kriterije (76 % iznosa pripadajućih sredstava) i trajao ograničen period, **zbog čega se ne može potvrditi da je dodjela sredstava za „Sufinanciranje proizvodnje orijentirane izvozu“ u 2013. godini (3.934.145 KM) izvršena sukladno principima transparentnosti i na temelju pravičnog vrednovanja svih pristiglih zahtjeva (točka 6.1.4.2. Izvješća)**;

6. Ne može se potvrditi utemeljenost dodjele, obračuna i isplate potpora za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu (299.889 KM), posebno uzimajući u obzir da postojećim provedbenim propisom nisu definirani kriteriji, odnosno način i uvjeti dodjeljivanja poticajnih sredstava, sukladno člancima 22. i 26. Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvojku. U okviru potpora za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu sredstva su dodijeljena korisnicima: **TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo** (196.213 KM), **Infobiro d.o.o. Sarajevo** (48.672 KM), **SENSERVIS d.o.o. Sarajevo** (46.256 KM) i **RTV Slon Tuzla (Vidik d.o.o., 8.748 KM)**. Korisniku **TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo** su u 2013. godini, sukladno Javnom pozivu i utvrđenim kriterijima, koji su postavljeni na način da favorizuju već postojeću produkciju emisija i proizvedene emisije u protekloj godini, odobrena sredstva u iznosu od 196.213 KM za snimanje emisije „Izazovi poljoprivrede“, za koju su također odobravana sredstva i u ranijem periodu (438.458 KM). Zbog navedenog i imajući u vidu da je potpisanim Ugovorom o poslovnoj suradnji od 24.10.2013. godine za snimanje navedene TV emisije, predviđeno da će se sufinancirati 50 emisija (1 sedmično), s tim da će se u ukupan broj emisija računati i emitirane emisije od ožujka 2013. godine do potpisivanja navedenog Ugovora, ne može se potvrditi opravdanost odobravanja proračunskih sredstava za navedene namjene (196.213 KM). Ugovori sa svim korisnicima za poslove Promocije i stvaranja ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu putem video, audio i foto zapisa (**Infobiro d.o.o. Sarajevo, Sensservis d.o.o. Sarajevo i Vidik d.o.o. Tuzla**) potpisani su za obavljanje istih poslova, a na različite finansijske vrijednosti ugovora, koje su utvrđene na temelju dodijeljenog broja bodova njihovim projektima i kandidirane pojedinačne finansijske vrijednosti istih (koja se ne može pouzdano izmjeriti). U ugovorima, nije točno naznačena dinamika provođenja projekata, odnosno do kojeg roka se isti moraju završiti, tako da je ostalo nejasno na koji način, u kom roku i količini će se izvršiti poticani projekti, način praćenja njihove implementacije u smislu namjenskog korišćenja, kao i vrednovanja rezultata koji su postignuti utroškom sredstava, na temelju čega bi se potvrdilo da su postignuti odgovarajući efekti koji će pomoći promociji poljoprivrede. **Zbog naprijed navedenog, ne može se potvrditi opravdanost odobravanja proračunskih sredstava, kao i način određivanja vrijednosti ugovora (103.376 KM) sa krajnjim korisnicima (točka 6.1.4.1. Izvješća);**
7. Izbor najpovoljnijih ponuđača za usluge Promocije i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu putem video, audio i foto zapisa (103.676 KM), nije izvršen sukladno procedurama propisanim odredbama Zakona o javnim nabavama u BiH, što je imalo za posljedicu da se ne može potvrditi ni da je vrijednost potpisanih ugovora realna u odnosu na usluge koje isti pružaju (točka 6.1.4.1. Izvješća);
8. Ne može se potvrditi transparentnost, opravdanost i utemeljenost izvršene dodjele sredstava iz Rezervi Programa Poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu u iznosu od 1.909.217 KM iz razloga jer nije bilo utvrđeno na koji način i u kom roku se predaju zahtjevi za dodjelu sredstava, te koji uslovi se moraju ispuniti, što nije sukladno odredbama članka 22. i 26. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, a također i članka 25. Zakona o poljoprivredi i članka 30. Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH za 2013. godinu. Krajnjim korisnicima su sredstva dodijeljena na temelju rješenja ministra, od čega 1.852.810 KM za saniranje šteta uslijed prirodne nesreće na poljoprivrednim gazdinstvima u 2012. godini u cilju pokretanja proizvodnje (Branko Međugorac iz Ljubuškog 256.512 KM, Vrtni centar „Lovre Međugorac“ d.o.o. Ljubuški 687.936 KM, Perčinović d.o.o. Tomislavgrad 46.285 KM, Čuljak Drago iz Ljubuškog 248.666 KM, PP Eko proizvodi vl. Borislav Stanišić iz Kiseljaka 15.775 KM, Staklenici d.d. Čapljina 549.878 KM, ZZ Tarčin iz Hadžića 29.188 KM i Kovačević Osman iz Bihaća 18.570 KM), i za investicijsku podršku za ulaganje u staklenike i platenike i nabavu mehanizacije (Poljoprivredni proizvođač „Bekrić“ vlasnik Fikret Bekrić 33.722 KM). Također, Čehić Kasimu iz Jajca su dodijeljena sredstva u iznosu od 22.685 KM, za kojeg nije prezentirano po kom temelju i na koji način su mu dodijeljena sredstava iz Rezervi Programa za 2013. godinu. Sa korisnicima dodijeljenih sredstava za saniranje šteta uslijed prirodne nesreće na poljoprivrednim gazdinstvima u 2012. godini u cilju pokretanja proizvodnje (1.852.810 KM) nisu potpisani

ugovori kojima bi se regulirala međusobna prava i obveze, a također ističemo da isti uz dostavljene zahtjeve nisu dostavili ni plan pokretanja proizvodnje, odnosno finansijski plan, zbog čega se ne može potvrditi da su stvoreni uvjeti da se prati namjenska realizacija dodijeljenih sredstava.

Federalna uprava za inspekcijske poslove je izvršila inspekcijski nadzor nad dodjelom sredstava iz Rezervi Programa kod korisnika: Vrtni centar „Lovre Međugorac“ d.o.o. Ljubuški, Staklenici d.d. Čapljina, Čuljak Drago Ljubuški i Perčinović d.o.o. Tomislavgrad, i za sva 4 korisnika je, dostavljenom Obavijesti od 20.12.2013. godine, tražena obustava isplate odobrene novčane podrške iz razloga jer sredstva nisu dodijeljena sukladno Zakonu o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima i organima uprave i Zakonu o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Prema datoj izjavi, isplata sredstava krajnjim korisnicima nije obustavljena, iz razloga kako je navedeno jer Federalna uprava za inspekcijske poslove, nije imala zakonski temelj za svoj prijedlog obustave (**točka 6.1.5 Izvješća**);

9. Sukladno člancima 27. i 31. Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvoju **nije uspostavljen odgovarajući informacioni sustav za obradu novčanih potpora i nije uspostavljena centralna baza podataka po vrstama novčanih potpora i klijentima**. Zbog navedenog se ne može potvrditi da se prilikom dodjeljivanja sredstava novčanih potpora iz federalnog proračuna provodi **odgovarajuća kontrola i nadzor nad realizacijom poticajnih sredstava, kao i da se podaci o dodijeljenim novčanim potporama klijentima iskazuju na transparentan način**. Sukladno članku 69. Zakona o poljoprivredi, uspostavljeni su **Registri poljoprivrednih gazdinstava i klijenata**, i isti su korišteni prilikom odobravanja novčanih podrški u 2013. godini. Unos podataka u registre, od strane službenika na lokalnom nivou, nije iskontroliran na način predviđen Pravilnikom o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata, odnosno da na lokalnom nivou nije izvršena administrativna kontrola unesenih podataka od strane prepostavljenih općinskih službenika, kao ni superkontrola od strane Ministarstva, **što može da ima uticaja prilikom isplate novčanih potpora (točka 4, 5. i 6.1.2.2. Izvješća)**;
10. Ne može se potvrditi da je, sukladno sa utvrđenim nadležnostima, Ministarstvo ostvarilo adekvatan nadzor, odnosno kontrolu nad cijelokupnim procesom za dodjelu novčanih poticaja, a naročito u dijelu obavljanja kontrole prije sačinjavanja naloga za plaćanje. Obavljena kontrola novčanih podrški na terenu u 2013. godini vršena je bez prethodno utvrđenih kriterija za odabir korisnika koji će biti predmet kontrole, zapisnici i izvješća o obavljenim kontrolama, u najvećem dijelu ne sadrže najznačajnije zaključke nakon provedenih kontrola, niti preporuke za daljnje unapređenje isplata novčanih potpora koje podatke bi trebali koristiti svi sektori Ministarstva, što upućuje na nesistematično obavljanje kontrole isplata poticaja od strane Ministarstva na terenu. Istimemo da je isplata određenih novčanih potpora (Samardžić Semira Cazin, Zejčirović Nedima Čelić, Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj, Gajevine Dušići d.o.o. Kupres po temelju kapitalnih investicija) bila predmetom kontrole timova za kontrolu Ministarstva na terenu i da isti nisu konstatirali nepravilnosti u ostvarivanju prava na poticaj, a da je nakon njih Federalna uprava za inspekcijske poslove obavila inspekciju i utvrdila bitno drugačije stanje na terenu, te donijela rješenja o povratu sredstava u ukupnom iznosu od 1.440.189 KM. Na temelju obavljenog inspekcijskog nadzora u 2013. godini, od strane Federalne uprave za inspekcijske poslove, rješenjima je naloženo da se izvrše povrati sredstava u ukupnom iznosu od 1.937.902 KM, obzirom da je konstatirano da su isti ostvarili poljoprivredne poticaje na temelju dostavljenih netačnih podataka i dokumentacije. Ministarstvo, kao drugostepeni organ, u određenim slučajevima uvažilo je žalbe stranaka i poništilo rješenja federalnih poljoprivrednih inspektora, a prema prezentiranim podacima u 2013. godini je izvršen povrat samo 13.171 KM u Proračun FBiH (**točka 6.1.6. Izvješća**);
11. **Ne može se potvrditi opravdanost neiskazivanja obveza u fiskalnoj 2013. godini u iznosu od 1.847.741 KM**, od čega se na obveze za isplate naknada komisijama, komunikacijske usluge, putne troškove, usluge prevoza i goriva odnosi 60.859 KM; na obveze prema korisnicima na temelju

pozitivno rješenih predmeta od strane Komisije za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama 141.748 KM; na obveze prema korisnicima poticaja na temelju pozitivno rješenih žalbi na ranja rješenja o odbijanju prava na poticaje 190.676 KM i na obveze za poticaje korisnicima koji su ispunjavali posebno propisane kriterije po temelju Programa utroška sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ i Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarenja novčane potpore **po modelu poticaja proizvodnji** 1.454.458 KM, za koje je od strane ministarstava županija izvršen obračun proizvodnje, dostavljen Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na obračun i isplatu, međutim isti nije realiziran. Za dio proizvodnji izvršen je obračun i sačinjen nalog za plaćanje ovjeren od strane odgovornih osoba Ministarstva, ali isti nisu realizirani iz razloga nedostatnih sredstava.

Pored navedenog, revizijom je utvrđeno da Komisija za ruralni razvitak, u fiskalnoj 2012. godini, od ukupno 1128 zaprimljenih zahtjeva, nije obradila 677 zahtjeva za ostvarivanjem novčanih potpora temeljem kapitalnih ulaganja i investicija u poljoprivredna gazdinstva.

Javnim pozivom je naveden iznos novčane potpore od 25 % vrijednosti investicije, ali pošto Komisija nije razmatrala sve primljene zahtjeve, tj. nije ih predložila za odbijanje kao neutemeljene, ne mogu se precizno utvrditi potencijalne obveze po Javnom pozivu.

Zbog učinjenih propusta u radu Komisije za ruralni razvitak Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, prekršene su procedure Javnog poziva i nije postupljeno sukladno sa člankom 4., 59. i 74. Zakona o proračunima u FBiH i člancima 6. i 13. Zakona o izvršavanju proračuna u FBiH za 2013. godinu (točka 6.1.2.; 6.1.9. i 7.2. Izvješća);

12. Ne može se potvrditi opravdanost zaključivanja ugovora o djelu za poslove koji su utvrđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, iz nadležnosti Ministarstva, kao ni način utvrđivanja visine naknade bez prethodno definiranih kriterija po kojem temelju su u 2013. godini isplaćena sredstva u iznosu od 187.160 KM. Za dio poslova, za koje su zaključeni ugovori o djelu, nije osigurana relevantna dokumentacija kojom se dokazuje da su angažovana lica i stručna za obavljanje ugovorenih poslova, posebno kada se radi o obavljanju najsloženijih poslova iz nadležnosti Ministarstva. Također se ne može potvrditi da su na dodatna primanja angažovanim licima (mimo ugovora o djelu) obračunavani pripadajući porez i doprinosi, sukladno Zakonu o porezu na dohodak i Zakonu o doprinosima (točka 6.1.1. Izvješća);
13. Ne može se potvrditi opravdanost isplata dijela naknada za rad u komisijama realiziranih u iznosu od 159.145 KM koji su veći za 141 % u odnosu na prethodnu godinu. U okviru istih, iznos od 58.283 KM se odnosi na naknade članovima „Vijeća za istraživanja u poljoprivredi i ruralnom području“ kojem je obračunato 11 mjesечnih naknada za 4 održana sastanka, dok se 13.320 KM odnosi na naknadu članovima Komisija za javne nabave koje su formirane za svaku nabavu pojedinačno (točka 6.1.1. Izvješća);
14. Ne može se potvrditi da je Ministarstvo poduzimalo adekvatne aktivnosti na pravovremenoj raspodjeli proračunskih sredstava krajnjim korisnicima i da je osiguralo nadzor nad realizacijom i namjenskim utroškom doznačenih 7.800.000 KM po temelju Programa održivosti povratka na prostoru Republike Srpske za 2012. godinu. Sukladno navedenom Programu, donesenim od strane Vlade FBiH, na teret fiskalne 2012. godine iz Transfera za poljoprivredu, su na namjenske račune depozita kod Turkish Zirat bank Bosnia dd Sarajevo, u 2013. godini doznačena financijska sredstva u iznosu od 7.800.000 KM, od čega su ista trebala biti raspodijeljena u iznosu od **2.000.000 KM za Investicije, projekte i obrtna sredstva u maloj privredi i poljoprivredi kroz sufinanciranje putem banke i 5.800.000 KM za Izgradnju i opremanje farmi i stajskih objekata, te dodjelu poljoprivredne mehanizacije i staklenika.** Obzirom da nije prezentirana dokumentacija da su deponovana sredstva kao grant sredstva dodijeljena krajnjim korisnicima, ne može se potvrditi da je evidentiranje istih u Glavnoj knjizi rezera izvršeno sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH, odnosno na poziciji potraživanja za date plasmane i iskazana u finansijskim izvješćima (točka 6.1.10. Izvješća);

15. Nisu dosljedno ispoštovane odredbe članka 39. Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH za 2013. godinu, Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH i akata donesenih od nadležnih organa i institucija u dijelu implementacije, nadzora nad implementacijom i izvješćivanja nadležnih institucija o utrošku sredstava razvojno – investičkih projekata, koji se financiraju iz ino - kredita i donatorskih sredstava, a isti su Planom razvojno - investičkih projekata u FBiH, dati u nadležnost Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Sukladno naprijed navedenoj Uredbi, novim Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sistematiziran je Sektor za upravljanje projektima u čijem sastavu se nalaze tri implementacijske jedinice: Jedinica za šumarstvo (PIU), Ured za koordinaciju projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja (PCU) i Jedinica za upravljanje projektom „Snabdijevanja vodom i sanitacija u FBiH“ (WATSAN), međutim isti nije implementiran u dijelu inkorporiranja rada navedene dvije Jedinice za implementaciju projekata (PIU-a i PCU-a) u rad Ministarstva, obzirom da istima i dalje upravljaju direktori, a uposlenici su angažovani po ugovorima na određeno i neodređeno vrijeme, čiji rad se financira iz kreditnih sredstava. Također, sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investičke projekte, nije uspostavljena knjigovodstvena evidencija trošenja sredstava za projekte koje implementira Ministarstvo putem Jedinice za šumarstvo (PIU) i Ureda za koordinaciju projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja (PCU) (točka 5.1. Izvješća);

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog efekata koje na finansijska izvješća mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijska izvješća Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ne prikazuju istinito i objektivno, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obveza na dan 31. prosinca 2013. godine, rezultate poslovanja i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenom okviru finansijskog izvješćivanja.

Finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvješćima Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u tijeku 2013. godine nisu bile u svim značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim i drugim zakonskim propisima.

Bez daljnje kvalifikacije na naše Mišljenje, skrećemo pažnju na sljedeće:

- Zakonom o poljoprivredi i Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano je da se poljoprivredna politika provodi prema srednjoročnoj strategiji poljoprivrednog razvoja, koja treba da se usvoji od strane Parlamenta FBiH. Na temelju navedene strategije, koja nije donesena sukladno zakonskim propisima, trebaju se sačinjavati Godišnji operativni program implementacije srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora FBiH, kao i Program utroška sredstava novčanih potpora. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, kao i da su izvršenom revizijom tekuće godine, kao i prethodnih godina konstatirani nedostaci vezano za usklađenost provedbenih akata sa zakonskim propisima, provedbe istih, kao i propusti vezani za raspodjelu novčanih potpora, kontrolu i nadzor nad namjenskim utroškom istih, **ne može se potvrditi da su stvoreni odgovarajući preduvjeti koji bi omogućili da se na transparentan način vrši raspodjela sredstava novčanih poticaja, odnosno da će se postići očekivani rezultati na temelju izvršenih ulaganja javnih sredstava za razvoj poljoprivrede.** Napominjemo da nije ostvaren napredak u odnosu na prethodni period i da je potrebno da se poduzmu značajnije aktivnosti, kako od strane Ministarstva, tako i od ostalih organa i institucija, kako bi se stvorili odgovarajući preduvjeti za plasiranje poticajnih sredstava u razvoj poljoprivrede. Ističemo da Ministarstvo, odnosno Vlada FBiH nisu realizirali Zaključke Parlamenta FBiH od 26.04.2012. godine i 12.11.2013. godine a kojima su utvrđene mјere i aktivnosti koje su se trebale poduzeti iz oblasti poljoprivrede.
- Sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti Ministarstva je obavljanje poslova iz oblasti šumarstva. Ustavni sud FBiH je na sjednici

održanoj 14. travnja 2009. godine, donio Presudu broj: U-26/8 („Službene novine FBiH“, broj 36/09) kojom se utvrđuje da je Zakonom o šumama („Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37/04) povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu. Ovom Presudom Parlamentu FBiH je data mogućnost da, kao prijelazno rješenje (u konsultaciji sa Savezom općina i gradova FBiH), usuglasi ovaj Zakon sa Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove Presude u „Službenim novinama FBiH“ do kada se ovaj Zakon može primjenjivati. Vlada FBiH je kao privremeno rješenje donijela Uredbu o šumama, za koju je Ustavni sud FBiH 12.10.2010. godine utvrdio Mišljenje kojim ukazuje da Vlada FBiH nije imala zakonski temelj za uređenje materije iz oblasti šumarstva, odnosno donošenje Uredbe o šumama. **Prema navodima iz Nacrta Izvješća o realizaciji Zaključaka Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, od 19.12.2013. godine, Dom naroda Parlamenta FBiH je 25.07.2013. godine, na prijedlog Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo usvojio zaključak kojim je Vlada FBiH zadužena da što hitnije izradi i u parlamentarnu proceduru uputi Nacrt Zakona o šumama, nakon kojeg je Vlada FBiH na sjednici održanoj 31.10.2013. godine utvrdila Nacrt Zakona o šumarstvu i isti dostavila Domu naroda na razmatranje. Imajući u vidu da zakonskim propisima nije regulirana oblast šumarstva, kao i da se Uredba o šumama mogla primjenjivati do 06.12.2011. godine, možemo konstatirati da trenutno nema zakona koji regulira oblast šumarstva, a što može značajno uticati na obavljanje svih aktivnosti u oblasti šumarstva (točka 5. Izvješća);**

- **Obavljanje poslova iz oblasti voda** je u nadležnosti Ministarstva, a za provođenje zadataka upravljanja vodama I kategorije, Zakonom o vodama („Službene novine FBiH“, broj 70/06) su osnovane Agencija za vodno područje rijeke Save (AVP Sava) i Agencija za vodno područje Jadranskog mora (AVP Jadranskog mora). Utvrđili smo da je Vlada FBiH, na prijedlog Ministarstva, 24.01.2013. godine razriješila Upravni odbor AVP Jadranskog mora, a u međuvremenu nije imenovan novi, tako da navedeno predstavlja ozbiljan problem zakonitog upravljanja Agencijom, obzirom da smo utvrdili da je v.d. direktora također istekao period na koji je imenovan, a Agenciji nije imao ko usvojiti izvješće o finansijskom poslovanju za 2013. godinu, niti izvršiti donošenje godišnjeg plana i finansijskog plana Agencije za 2014. godinu. Također smo utvrđili da je Vlada FBiH, na prijedlog Ministarstva, 29.12.2011. godine razriješila Nadzorni odbor AVP Sava, a u međuvremenu nije izvršeno imenovanje novog, tako da AVP Save nema imenovan Nadzorni odbor što može da ima za posljedicu neadekvatnu kontrolu rada Agencije.

Strategija upravljanja vodama usvojena je od strane Parlamenta FBiH, za period 2010. – 2022. godina, međutim nije prezentirana dokumentacija da je na dan 31.12.2013. godine urađena analiza izvršenja Akcionog plana za implementaciju iste, kojom bi se utvrdio stupanj realizacije planiranih aktivnosti u 2013. godini, odnosno definirali novi rokovi za aktivnosti koje nisu realizirane, te o istom izvjestila Vlada FBiH.

Vezano za obračun i plaćanje obveza po temelju posebnih vodnih naknada, prema prezentiranoj dokumentaciji i ostalim saznanjima, konstatirano je da značajan broj obveznika plaćanja posebnih vodnih naknada uopće ne vodi propisane evidencije o količinama zahvaćene i ispuštene vode u vodotoke, odnosno ne popunjava i ne dostavlja agencijama za vode propisane obrasce na temelju kojih se obračunava obveza za plaćanje posebnih vodnih naknada, a i kada dostavi iste **postoji problem neplaćanja utvrđene obveze sukladno Pravilniku o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obveza po temelju opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada („Službene novine FBiH“, broj 92/07).** U cilju rješenja navedenog, Agencije su se više puta obraćale Ministarstvu i Poreznoj upravi FBiH, međutim Porezna uprava FBiH se pozvala na odredbe Zakona o Poreznoj upravi FBiH i dala obrazloženje da se za neplaćanje posebnih vodnih naknada ne može izdati nalog za plaćanje, odnosno pokrenuti proces prinudne naplate. Međutim, ni od strane Ministarstva nisu poduzete odgovarajuće mjere, sukladno

zakonskim propisima, protiv fizičkih i pravnih lica za plaćanje obveza po navedenom temelju.

Pored navedenog, važnim smatramo napomenuti da je u proteklom periodu, kao posljedica neprimjenjivanja u praksi **Pravilnika o sadržaju, obliku, uslovima, načinu izdavanja i čuvanju vodnih akata** („Službene novine FBiH“, broj 68/12), od strane inspekcije utvrđeno da je na vodotocima došlo do masovnog nelegalnog vađenja šljunka i pjeska od strane raznih pravnih subjekata, međutim od strane Ministarstva nisu poduzimane nikakve značajnije mjere kako bi se navedeni problem razriješio. Zbog naprijed navedenog, ne može se potvrditi da su od strane Ministarstva, kao i ostalih nadležnih organa i institucija za oblast voda, poduzete odgovarajuće aktivnosti na implementaciji Strategije upravljanja vodama i dosljedne provedbe zakonskih i provedbenih propisa iz oblasti voda, a što ima uticaja na poslove upravljanja vodama i ostvarivanje javnih prihoda po temelju korišćenja istih (točka 5. Izvješća).

Sarajevo, 04.04.2014. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

II. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

1. Uvod

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo), formirano je na temelju Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave («Sl. novine FBiH», broj 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06). Ministarstvo vrši upravne, stručne, normativno-pravne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. U sastavu Ministarstva se nalazi i Federalna uprava za šumarstvo, sa sjedištem u Sarajevu. Radom Ministarstva rukovodi ministar i odgovoran je za rad Ministarstva. Sredstva za rad Ministarstva osiguravaju se u federalnom Proračunu.

Unutarnja organizacija i način rada Ministarstva, utvrđeni su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji na koji je Vlada FBiH dala suglasnost u lipnju 2013. godine. Pravilnikom je sistematizirano 145 radnih mesta, dok je Proračun FBiH za 2013. godinu odobren za 99 uposlenika. Na dan 31.12.2013. godine u Ministarstvu je bilo 98 uposlenih službenika i namještenika. Pored toga, Ministarstvo upošljava značajan broj ljudi putem dvije jedinice za implementaciju projekata koje su sastavni dio unutarnje organizacije Ministarstva, međutim, iako je trebalo, uposlenici jedinica još uvijek nemaju status državnih službenika i namještenika, a rad navedenih jedinica nije inkorporiran u program rada i izvršenje programa rada Ministarstva.

Sjedište Ministarstva je u Sarajevu, u ulici Marka Marulića broj 2.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su finansijska izvješća Ministarstva za 2013. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima. **Predmet revizije nisu bila finansijska izvješća jedinica za implementaciju projekata, već samo nadzor, uspostava knjigovodstvenih evidenciјa i izvješćivanja o implementaciji razvojno - investicionih projekta koje implementiraju navedene jedinice, a za koje je nadležno Ministarstvo.**

Cilj revizije finansijskih izvješća je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o finansijskim izvješćima koji su predmet revizije, tj. da li finansijska izvješća, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazuju finansijsko i materijalno stanje Ministarstva na dan 31.12.2013. godine, izvršenje proračuna za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su finansijska izvješća sačinjena sukladno posebnim propisima o računovodstvu i finansijskom izvješćivanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije, u periodu od studenog 2013. godine do ožujka 2014. godine.

S obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na temelju uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća

Na temelju izvršene revizije finansijskih izvješća za 2013. godinu, a u sklopu iste i provjere da li je postupljeno po preporukama danim u prethodnim revizijama, konstatirali smo da:

Ministarstvo **nije postupilo** po danim preporukama koje se odnosi na:

- Poduzimanje aktivnosti na donošenju Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora i donošenje Godišnjeg operativnog programa implementacije navedene Strategije, sukladno Zakonu o poljoprivredi i u propisanim rokovima;
- Poduzimanje aktivnosti na usuglašavanju odredbi članka 25. Zakona o poljoprivredi sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvitku;

- Sačinjavanje i dostavljanje Godišnjeg izvješća o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno izvješće) nadležnim organima i institucijama FBiH u rokovima utvrđenim Zakonom o poljoprivredi;
- Pripremu konačnog prijedloga Programa novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i usvajanja navedenog Programa u zakonski propisanom roku;
- Stvaranje obveza, odnosno rashoda na teret proračunske tekuće godine sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Zakonu o izvršavanju proračuna u FBiH, samo za namjene i do visine utvrđene u Posebnom dijelu Proračuna;
- Priznavanje i iskazivanje svih rashoda i izdataka na odgovarajućim pozicijama u onom periodu kada je obveza i nastala, u cilju iskazivanja realnog i tačnog finansijskog rezultata sukladno člancima 59. i 74. Zakona o proračunima u FBiH i člancima 4. i 20. Uredbe o računovodstvu proračuna FBiH;
- Dosljednu primjenu odredbi članaka 4., 10., 16 i 17. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstva poticaja za poljoprivredu u dijelu poštivanja zakonskih rokova, suradnje sa odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i kreiranja i izvršavanja modela za poticaje proizvodnji i modela za kapitalna ulaganja;
- Donošenje Pravilnika o razvrstavanju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava na komercijalna i nekomercijalna i sačinjavanje provedbenih propisa za implementaciju novčanih potpora na dugoročnoj osnovi kojima će se bliže razraditi sva pitanja vezano za način i uslove ostvarivanja novčane potpore, sukladno Zakonu o novčanim potporama;
- Propisivanje Programom utroška sredstava u općim kriterijima, obveze klijenata koji apliciraju za ostvarivanje poticaja, da dostave dokaz o urednom izmirenju poreznih obveza i doprinosa;
- Izvršavanje kontrole i superkontrola unesenih podataka u navedene registre sukladno postojećim propisima od strane nadležnih institucija;
- Poduzimanje aktivnosti na uspostavljanju odgovarajućeg informacionog sustava za obradu novčanih potpora i uspostavljanje centralne baze podataka po vrstama novčanih podrški i klijentima, sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvoju, kao i na osiguravanju da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i da bude povezana sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata;
- Odabir korisnika kontrole na temelju prethodno donesenog akta o načinu odabira i broja korisnika kontrole koje će obavljati relevantna komisija ili neko drugo tijelo, a u cilju osiguranja efikasnije, kvalitetnije i i pravovremene kontrole korisnika novčanih poticaja;
- Pokretanje adekvatnih aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uvjeta da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na temelju nevjerodstojne i nevalidne dokumentacije izda rješenje o zabrani apliciranja;
- Nastavak suradnje Ministarstva sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplati) po temelju konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;
- Sačinjavanje analize pokrenutih drugostepenih postupaka i tužbi koji se vode protiv Ministarstva, te sukladno konstatiranom donošenje Plana korektivnih mjera za otklanjanje uočenih propusta i smanjenja njihovog broja;
- Osiguravanje da Služba za direktna plaćanja u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju obavlja propisane poslove Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, radi kojih je i uspostavljena na temelju članka 30. Zakona o poljoprivredi i da se, sukladno zakonskim propisima, osiguraju potrebni preduvjeti za njen efikasan rad;
- Preispitivanje formiranja i načina rada Komisija za dodjelu sredstava novčanih potpora Ministarstva, u dijelu zakonskih nadležnosti za obavljanje poslova, kako od strane komisija tako i od strane članova komisija, u cilju uspostavljanja odgovarajuće kontrole prilikom korišćenja poticajnih sredstava;

- Donošenje internog akta kojim bi se regulirao redoslijed, način i rokovi razmatranja podnesenih zahtjeva za novčanim podrškama po temelju poticaja za poljoprivredu i unos istih, od strane Službe za financije u sustav trezora na plaćanje;
- Određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) na temelju prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost istog;
- Definiranje kriterija za ostvarivanje poticaja Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu kapitalnih investicija, sukladno člancima 7.8. i 16. Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvitu;
- Izvršavanje uvida u dokumentaciju vezanu za zakonitost rada Komisije za ruralni razvitak prilikom obrade pristiglih zahtjeva za novčanim podrškama za Kapitalna ulaganja i investicije, a posebno uzimajući u obzir da je ostalo 677 neriješenih zahtjeva koji predstavljaju potencijalne nerealizirane obveze Proračuna FBiH;
- Poduzimanje aktivnosti Ministarstva u suradnji sa Upravom za indirektno oporezivanje na provjeri računa koje aplikanti podnose kao dokaz investicionih ulaganja, a naročito kod aplikanata koji su podnijeli zahtjeve za ostvarivanje velikog iznosa novčanih potpora;
- Kreiranje poticaja za izgradnju objekata u poljoprivredi od strane Ministarstva kroz model kapitalnih investicija, na način da se prati njihova izgradnja od početka do završetka, kao i uz plaćanje na temelju prethodno ovjerene specifikacije izvršenih radova i ugrađenog materijala od strane ovlaštenog lica, odnosno da se za izgrađene objekte obezbijedi potrebna dokumentacija za građenje sukladno zakonskim propisima;
- Poduzimanje aktivnosti kako bi se kontinuirano vršio nadzor nad namjenskim korišćenjem objekata, opreme i mehanizacije čija izgradnja ili nabava je sufinancirana iz poticajnih sredstava, obzirom da su krajnji korisnici trebali iste zadržati u vlasništvu i namjenski koristiti 5 godina (objekti), odnosno 3 godine (ostalo);
- Poduzimanje aktivnosti Ministarstva, u suradnji sa Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta, kao i Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica, svako u okviru svojih nadležnosti na realizaciji i nadzoru nad plasiranim depozitnim proračunskim sredstvima u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo za realizaciju Programa održivosti povratka na prostoru Republike Srske;
- Evidentiranje deponovanih novčanih sredstava na namjenske račune u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne proračunske korisnike i trezor;
- Izvršavanje uvida u dokumentaciju, vezano za korišćenje usluga medija i javnog informiranja (PRESS CLIPPING, SRNA i ONASA), te preispitivanje opravdanosti dalnjeg korišćenja istih;
- Popunjavanje radnih mjesta definiranih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji na način utvrđen Zakonom o državnoj službu u FBiH i zaključivanje ugovora o djelu za poslove za koje je propisima uređena mogućnost zaključivanja istih;
- Izvršavanje nadzora nad dosljednom primjenom odredbi rješenja ministra o doznačavanju sredstava u dijelu obveze klijenata koji su ostvarili poticaj za sufinanciranje izvoza u 2011. godini, da u narednoj godini ostvari izvoz veći za 50%, te sukladno konstatiranom stanju poduzmu dalje aktivnosti;
- Vršenje adekvatnog nadzora na sistematičan i organiziran način nad utroškom dodijeljenih sredstava udruženjima, zadrugama i savezima u 2011. i 2012. godini;
- Izvršavanje analize osnovanosti, koristi i opravdanosti utroška proračunskih sredstava za kampanju „Kupujmo domaće“ za koju su na teret 2011. i 2012. godine realizirana sredstva u iznosu od 3.446.308 KM, a medijska kampanja kompletna izvršena u periodu 22.06. – 31.12.2012. godine, koji period se preklapa sa periodom predizborne kampanje;
- Izvršavanje nadzora nad realizacijom svih dodijeljenih sredstava za promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu u 2011. i 2012. godini (kampanja „Kupujmo domaće“);
- Preispitivanje osnovanosti financiranja kampanje putem medija za promociju „poljoprivrede“ iz sredstava novčanih potpora koje se osiguravaju iz federalnog proračuna;

- Vršenje nabave usluga sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH i utvrđivanje obveze osiguranja instrumenta plaćanja zaključenim ugovorima o nabavi usluga u slučaju plaćanja prije izvršenja usluga;
- Osiguravanje da se Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirani poslovi i zadaci vezani za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, obavljaju u okviru Sektora za upravljanje projektima, sukladno članku 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH i Akcionom planom usklađivanja jedinica za implementaciju projekta, a u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu realizaciju;
- Usputstavljanje knjigovodstvene evidencije trošenja sredstava kroz projekte koje implementira Ministarstvo, na način da ista daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte;
- Izvješćivanje o utrošku sredstava razvojno - investicijskih projekata sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH, Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija, kao i da Izvješća trebaju sadržavati i informacije o novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima), te analizu postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obveze (iz projekata) koji se financiraju iz kreditnih, donatorskih i proračunskih sredstava;
- Izvršavanje analize i stupnja realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na izmijenjeni dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te poduzimanje odgovarajućih aktivnosti u cilju njegove implementacije u planiranom roku i izvješćivanje Vlade FBiH;
- Poduzimanje adekvatnih aktivnosti nakon izvršenog uvida u dokumentaciju vezanu za nabavu vozila od poduzeća ASA PSS d.o.o. Sarajevo, za potrebe poljoprivrednih savjetodavnih službi u okviru Projekta ARPD-a, a kojeg koristi savjetnik ministra, u cilju utvrđivanja eventualne odgovornosti i smanjenja izdataka po temelju plaćanja sudske troškova;
- Poduzimanje aktivnosti Ministarstva, u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, prema finansijskim institucijama, vezano za plasman sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, kako bi se utvrdilo da su doznačena sredstva u prethodnom periodu korištena sukladno ugovorima za razvoj poljoprivrede, kao i da se u narednom periodu obezbijedi redovno mjesечно izvješćivanje, praćenje utroška sredstava sukladno ugovoru za utvrđene namjene ili da se izvrši njihovo zatvaranje;
- Poduzimanje adekvatnih aktivnosti putem Vlade FBiH, prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u čijoj nadležnosti je rad Ureda za veterinarstvo BiH i Agencije za obilježavanje životinja BiH, kao i implementacija „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“ kako bi se realizirale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH);
- Poduzimanje neophodnih mjera kako bi se što prije uradio Prijedlog Programa ruralnog razvoja FBiH za period 2013-2020. godina i dostavio Vladi FBiH, odnosno Parlamentu FBiH na usvajanje, u cilju uspostavljanja IPARD strukture u BiH, koja je uvjet za povlačenje sredstava iz poljoprivrednih fondova Evropske unije, za čiju izradu su osigurani izvori financiranja iz kreditnih sredstava;
- Sačinjavanje godišnje analize izvršenja Akcionog plana Strategije upravljanja poljoprivrednim zemljištem u FBiH, te na osnovu konstatiranog predlaganje aktivnosti na realizaciji istog;
- Poduzimanje aktivnosti kako bi se ovjeravanje akata vršilo od strane ovlaštene osobe, sukladno zakonskim i ostalim propisima i aktima;
- Primjenu Uredbe o uslovima, načinu korištenja i nabavi službenih putničkih automobila u organima uprave FBiH i Pravilnika o načinu korištenja službenih vozila, u dijelu popunjavanja obrasca PN4, kao i u dijelu parkiranja službenih vozila na parking prostoru nakon završetka radnog vremena;

- Isplatu troškova mobilnih telefona sukladno Zaključku Vlade FBiH o ograničenju troškova korišćenja službenih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave, kao i internim aktom;
- Izvršavanje nadzora nad namjenskim korišćenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojna banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine.

Ministarstvo je **postupilo po preporukama**, datim nakon obavljene revizije finansijskih izvješća za 2012. godinu u dijelu:

- Poduzimanja aktivnosti kako bi se tijekom i na koncu godine vršilo usuglašavanje podataka izvršenja poticaja za poljoprivredu koje se vodi u pomoćnim evidencijama sa podacima u Glavnoj knjizi Riznice, a u cilju praćenja izvršenja i istinitog i tačnog iskazivanja izdataka po navedenom temelju;
- Poduzimanja aktivnosti da se izvrši komisijsko preuzimanje Registra gazdinstava i Registra klijenata od PIU za šumarstvo i sukladno zakonskim propisima evidentiranja u poslovnim knjigama ministarstva;
- Preispitivanja dosadašnjeg načina rada Komisije za ostale potpore i osiguravanja da ista sačinjava po svim vrstama potpora adekvatne evidencije o svim pristiglim zahtjevima i zapisnike o razmatranju istih (sa otvaranja svih zahtjeva, razmatranja i vrednovanja istih, sačinjanja jedinstvenog prijedloga za sufinanciranje onih projekata koji su zadovoljili propisane uslove i osvojili potrebnii broj bodova);
- Zaključivanje ugovora o realizaciji dodijeljenih sredstava sa korisnicima sredstava novčanih podrški kojima se jasno definiraju prava i obveze ugovornih strana i ostali bitni elementi neophodni za namjensko trošenje, odnosno za zaštitu javnih sredstava;
- Izvršavanja uvida u dokumentaciju, vezano za nerealizirane obveze po temelju pristiglih 87 zahtjeva za ostalim vrstama novčanih potpora (1.842.398 KM), te sukladno konstatiranom poduzimanju adekvatnih aktivnosti;
- Izvršavanje uvida u dokumentaciju vezanu za način raspodjele poticajnih sredstava za sufinanciranje izvoza u 2012. godini, na temelju javnog poziva koji je objavljen 10 dana prije isteka proračunske godine, sadržaj istog, kao i nerealizirane obveze za aplikante koji su ispunili uvjete iz javnog poziva;
- Poduzimanja aktivnosti uvida u dokumentaciju vezanu za nabavu vozila od poduzeća ASA PSS d.o.o. Sarajevo, navodno za potrebe poljoprivrednih savjetodavnih službi u okviru Projekta ARPD-a, a kojeg koristi savjetnik ministra, zbog čijeg neplaćanja je podignuta tužba protiv Jedinice za implementaciju projekata – PIU-a šumarstva i poljoprivrede;

Ministarstvo je **djelimično postupilo** po danim preporukama koje se odnosi na:

- Poduzimanje neophodnih aktivnosti Ministarstva u okviru svoje nadležnosti u suradnji sa Vladom FBiH, u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Europske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;
- Blagovremeno rješavanje zahtjeva za potporama po pojedinim modelima novčanih podrški, adekvatno praćenje realizacije „Poticaja za poljoprivredu“ u odnosu na unaprijed utvrđene planske iznose po modelima, te u slučajevima odstupanja od istih poduzimanje zakonski predviđenih mjera na uravnoteženju Programa u odnosu na dodijeljena proračunska sredstva;
- Izvršavanje uvida u dokumentaciju vezano za isplatu poticaja za poljoprivredu korisnicima koji imaju zabranu apliciranja (Klarić Marijan, Vjeko Pavković), te sukladno konstatovanim poduzimanje adekvatnih mjera i aktivnosti;
- Poduzimanje adekvatnih aktivnosti Ministarstva zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove kako bi se poslovi kontrole i inspekcijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), a u cilju ostvarenja odgovarajućeg obima kontrola nad raspodjelom novčanih potpora;

- Poduzimanje adekvatnih aktivnosti Ministarstva u suradnji sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove kako bi se aplikantima koji su na nezakonit način ostvarili sredstva iz Poticaja za poljoprivrednu, sukladno članku 49. Zakona o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju zabranilo apliciranje u naredne 3 godine;
- Izvršavanje uvida u cjelokupnu dokumentaciju, vezano za nerealizirane i neriješene zahtjeve aplikata po temelju Programa utroška sredstava poticaj za poljoprivrednu za 2012. godinu, te sukladno konstatiranom poduzimanje aktivnosti u suradnji sa Vladom FBiH i Federalnim ministarstvom financija na rješavanju istih, a u cilju smanjenja troškova po temelju eventualnih tužbi od strane aplikata po podnesenim zahtjevima;
- Arhiviranje dokumentacije klijenata dostavljene Ministarstvu, sukladno članku 29. Zakona o novčanim potporama i internim propisima za kancelarijsko poslovanje, a na temelju koje se dodjeljuju sredstva novčanih potpora;
- Osiguravanje da se pristigli zahtjevi od strane županija po temelju modela poticaja proizvodnji blagovremeno obrađuju i unose u sustav trezora na plaćanje, sukladno zakonskim i ostalim propisima;
- Vršenje izbora korisnika i vrednovanje zahtjeva po modelu ostalih vrsta potpora, na način da se istovremeno razmatraju i boduju (sukladno utvrđenim kriterijima i podkriterijima) svi aplicirani projekti koji zadovoljavaju uslove iz javnog poziva i na temelju istog sačinjavaju prijedlozi o odobravanju sredstava u okviru iznosa planiranih sredstava za navedene namjene, uz prethodno definiranje jasnih i mjerljivih kriterija i podkriterija za dodjelu bodova;
- Poduzimanje aktivnosti Ministarstva, u suradnji sa Vladom FBiH, u dijelu naknadne provjere izvršenih procjena od strane sudskih vještaka, posebno u onim slučajevima kada se raspolaze sa saznanjima ili postoji sumnja da objekat nije izgrađen u periodu koji se potiče, ako je izgrađen ranije ili je već potican u prethodnom periodu, odnosno kada dokumentacija ne odražava realno stanje izvršenih ulaganja;
- Vršenje raspodjele novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi na temelju prethodno jasno definiranih i mjerljivih kriterija za obračun i isplatu novčanih potpora, te dosljednu primjenu istih u cilju namjenskog utroška proračunskih sredstava;
- Jasno definiranje Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi načina i uvjeta vršenja sufinanciranja izvoza, kao i definiranje kriterija na temelju kojih će se vršiti odabir proizvodnje i utvrđivati poticajna cijena;
- Poduzimanje mjera propisanih zakonskim propisima nakon izvršenog uvida u dokumentaciju vezanu za način raspodjele poticajnih sredstava za sufinanciranje izvoza u 2012. godini, na temelju javnog poziva koji je objavljen 10 dana prije isteka proračunske godine, sadržaj istog, kao i nerealizirane obveze za aplikante koji su ispunili uslove iz javnog poziva;
- Izvršavanje uvida u način dodjele sredstava poduzećima Agro Food d.o.o. Sarajevo (346.239 KM) i ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg (914.046 KM);
- Sačinjavanje Završnog izvješća o završetku projekata za završene razvojno – investicijske projekte i dostavljanje nadležnim institucijama i organima (Federalnom ministarstvu financija, Vladu FBiH) na razmatranje, sukladno zakonskim i ostalim propisima;
- Poduzimanje aktivnosti od strane Vlade FBiH i Ministarstva kako bi se sukladno člancima 40. i 43. Zakona o poljoprivredi osiguralo obavljanje propisanih aktivnosti Vijeća za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području i Federalnog vijeća za poljoprivrednu i ruralna područja (koje još uvijek nije osnovano), te da vijeća podnose izvješća o realiziranim aktivnostima nadležnim organima i institucijama;
- Osiguravanje dosljedne primjene svih pisanih procedura i pravila, kao i praćenja sustava internih kontrola, radi uspostavljanja funkcionalnog sustava internih kontrola, a u cilju efikasnog trošenja javnih sredstava i dosljedne primjene zakonskih propisa;
- Poduzimanje aktivnosti na uspostavi funkcije interne revizije na potrebnom nivou, odnosno da se ista obavlja sukladno aktivnostima definiranim Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i Zakonom o internoj reviziji FBiH;

- Poduzimanje aktivnosti u cilju osiguranja da Vijeće za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području obavlja aktivnosti za koje se isto i formira, sukladno članku 40. Zakona o poljoprivredi;
- Izvršavanje uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada u 2009. godini, te sukladno s konstatiranim poduzimanje adekvatnih aktivnosti i eventualni povrat sredstava, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;
- Izvršavanje uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom temelju dva puta, u okviru „Poticaja za poljoprivredu“ u 2010. godini, poduzećima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar, te sukladno s konstatiranim poduzimanje adekvatnih aktivnosti u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa.

Nije izvršena ocjena postupanja po sljedećim preporukama, iz razloga što u 2013. godini nije bilo aktivnosti:

- Donošenje preraspodjele sredstava u okviru Programa utroška sredstava Poticaji za poljoprivredu sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvoju i Zakonu o izvršavanju Proračuna u FBiH;
- Uslugdijanje odredbi Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu, u dijelu modela za kapitalne investicije, sa odredbama Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvoju, Zakona o proračunima u FBiH i Zakona o izvršavanju proračuna u FBiH;
- Definisanje uvjeta provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih potpora koje trebaju ispunjavati korisnici poticaja posebno u dijelu obezbeđenja vjerodostojne dokumentacije kojom se potvrđuje da će se objekat koristiti za namjene za koje se odobrava poticaj, da se prezentirani računi nedvosmisleno odnose na izgradnju objekta za koji se daje poticaj, kao i u dijelu propisivanja da se sa korisnikom poticaja ugovorom definiraju međusobne obveze i odgovornosti;
- Raspodjelu novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi na temelju prethodno jasno definiranih i mjerljivih kriterija za obračun i isplata novčanih potpora za financiranje aktivnosti i organizovanja poljoprivrednih udruženja, poljoprivrednih zadruga i poljoprivrednih komora, te osiguravanje dosljedne primjene istih u cilju namjenskog utroška proračunskih sredstava.

4. Sustav internih kontrola, unos i plaćanje obveza po temelju poticaja za poljoprivredu, informacioni sistem i interna revizija

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva utvrđena je unutarnja organizacija, djelokrug organizacionih jedinica, sistematizacija radnih mjesta, opis poslova i zadataka po radnim mjestima kojim je sistematizirano ukupno 185 radnih mesta (od čega 167 u Ministarstvu i 18 u Federalnoj upravi za šumarstvo). Novim Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji (od 01.09.2013. godine), na koji je Vlada FBiH dala suglasnost, kojim je uvedeno nekoliko organizacijskih izmjena, ukinut je dio službi te od istih formirani novi sektori. Služba za finansijske i računovodstvene poslove postala je Sektor za financije i računovodstvo, Služba za upravljanje projektima postala je Sektor za upravljanje projektima, a umjesto ranijeg Servisa za informacione poslove formiran je Sektor za informatičke sustave. Novim Pravilnikom smanjen je broj sistematiziranih radnih mjesta sa ranijih 185 na 145 (139 zaposlenika u Ministarstvu i 6 u Federalnoj upravi za šumarstvo). Na 31.12.2013. godine u Ministarstvu je bilo uposleno 98 izvrsioca. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji stručni i upravni poslovi iz nadležnosti Ministarstva obavljaju se putem sljedećih organizacionih jedinica: Kabinet ministra, Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju, Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe, Sektor za poljoprivredna plaćanja, Sektor za veterinarstvo, Sektor za vode, Sektor za šumarstvo i Sektor za upravljanje projektima.

Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH („Sl. novine FBiH“, broj 48/03) predviđeno je da Ministarstvo putem organizacione jedinice u svom sastavu implementira projekte od značaja za Federaciju koje odobri Vlada FBiH i upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata. Za obavljanje navedenih poslova, u okviru Ministarstva formiran je Sektor za upravljanje projektima sa 19 sistematiziranih radnih mesta u kojem su

tri Jedinice za implementaciju projekata: Jedinica za koordinaciju Projekta razvoja stočarstva i ruralnog financiranja, Jedinica za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi i Jedinica za upravljanje Projektom "Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH". Vezano za navedeno konstatirano je da nije implementiran Pravilnik o unutarnjoj organizaciji u dijelu inkorporiranja rada Jedinice za koordinaciju Projekta razvoja stočarstva i ruralnog financiranja i Jedinice za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi. Za razliku od prethodne dvije Jedinice, Jedinica za upravljanje Projektom "Snabdijevanje vodom i sanitacija u FBiH" ima svoje prostorije u Ministarstvu i dva uposlenika raspoređena sukladno Pravilniku.

Novi Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika počeo je sa primjenom od 01.09.2013. godine, a za 22 uposlenika su donesena nova Rješenja o rasporedu na nova radna mjesta i shodno tome i Rješenja o plaćama (9 zaposlenika raspoređeno je u niže platne razrede, a 13 u više platne razrede). Na temelju rješenja o plaći, 6 uposlenika raspoređenih u niže platne razrede izjavilo je žalbu Odboru državne službe za žalbe. Odbor za žalbe odbio je žalbe tužitelja uz obrazloženje da je pravo rukovodioca da sam odredi koje sistematizirane poslove će državni službenik obavljati a jedini kriterij je da službenik ispunjava uvjete za radno mjesto na koje je postavljen. Po odbijanju žalbi od strane Odbora državne službe za žalbe, tužitelji su 31.12.2013. godine uz pravnog zastupnika u postupku, podnijeli tužbe Općinskom sudu u Sarajevu u kojima je prvočuveni Odbor državne službe za žalbe i drugotuženi Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Do momenta okončanja revizije nije donesena presuda.

Po nalogu Ureda premijera, a po ukazivanju Samostalnog sindikata državnih službenika i namještenika u organima državne službe, sudskej vlasti i javnim ustanovama u FBiH 31.01.2014. godine izvršen je inspekcijski nadzor u Ministarstvu, na temelju kojeg je federalni upravni inspektor Federalnog ministarstva pravde izdao Rješenje br. 08-05-7-1365/13 kojim je naredio:

1) Da Ministar, Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva od 04.07.2013. godine uskladi sa člankom 19.stav 2. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave kojim je utvrđeno da se u sastavu Ministarstva nalaze Federalna uprava za šumarstvo i Federalni zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi koji Ministarstvo nije predvidjelo novim Pravilnikom. Rok za usklađivanje dat je 30 dana od dana prijema rješenja;

2) Da sačinjena rješenja usklade sa Zakonom o državnoj službi, te da se za uposlenike koji su premješteni na mjesto pomoćnika ministra, Rješenja do okončanja konkursne procedure ponište i posljedice njihovog donošenja stave van snage. Rok za usklađivanje rješenja je 15 dana od dana prijema rješenja inspektora (primljeno 05.02.2014.godine), a prije postupanja po navedenim mjerama ministru je zabranjeno popunjavanje upražnjenih radnih mjesta državnih službenika putem javnog konkursa.

Na rješenje federalnog upravnog inspektora, Ministarstvo je 12.02.2014. godine izjavilo žalbu Federalnom ministarstvu pravde o čemu do momenta okončanja revizije u travnju 2014. godine nije bio poznat ishod.

Upravna inspekcija također je izvršila uvid u primjenu Internih procedura o načinu, kriterijima i postupku ocjenjivanja državnih službenika i namještenika Ministarstva (donesene u 2011. godini). Rješenjem federalnog upravnog inspektora od 21.01.2014. godine naređeno je ministru da bez odlaganja, a najdalje u roku od 8 dana od dana prijema rješenja (primljeno 24.01.2014. godine) procedure stavi van snage ili ih uskladi sa člankom 33. stav 3. i 8. Zakona o državnoj službi u FBiH koji regulira ocjenu rada najmanje svakih 12 mjeseci i člankom 34. Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH koji regulira ocjenu rada jednom godišnje, u siječnju za prethodnu kalendarsku godinu. Procedurom Ministarstva je regulirano da su rukovodeći službenici i rukovodioci organizacionih jedinica koji nemaju status rukovodećih službenika obvezni voditi dnevna izvješća o svom radu i utrošenom vremenu na obavljanju istih i da ukoliko državni službenik i namještenik dobije dvije uzastopne mjesecne ocjene rada „ne zadovoljava“, ministar će razriješiti dužnosti državnog službenika i namještenika, a na rješenje državni službenik i namještenik može izjaviti žalbu Odboru za žalbe radi preispitivanja osnovanosti razrješenja. Na Rješenje federalnog upravnog inspektora, ministar je izjavio žalbu 29.01.2014. godine u kojoj se navodi da je već pokrenut postupak usklađivanja, te brisanje odredbe procedure da ukoliko državni službenik i namještenik dobije dvije uzastopne mjesecne ocjene rada „ne zadovoljava“, ministar će razriješiti dužnosti državnog službenika i namještenika, a na rješenje državni službenik i namještenik može izjaviti žalbu

Odboru za žalbe radi preispitivanja osnovanosti razrješenja.“ Međutim, do momenta okončanja revizije nije prezentiran dokaz i da je postupljen po nalogu upravne inspekcije (travanj 2014. godine).

Prijedlog ocjena za 2013. godinu za državne službenike i namještenike Ministarstva urađen je na temelju postojećih Internih procedura i dostavljen u kabinet ministra na davanje suglasnosti za izradu pojedinačnih rješenja o ocjenjivanju. Do momenta okončanja revizije prijedlozi nisu donesena rješenja o ocjenjivanju.

Sukladno članku 70. stav 3. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH, Ministar je donio rješenja kojima je rukovodećim državnim službenicima prenio ograničena ovlaštenja da potpisuju određena akta. Takođe je 18.07.2012. godine donio Rješenje sukladno čl. 56. i 70. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH, kojim je savjetniku ministra za vodoprivrednu, šumarstvo i lovstvo dao ovlaštenje za korištenje faksimila ovlaštene osobe – federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.¹ Prema navedenom imenovani je dužan koristiti faksimil isključivo za ovjeravanje pismena na kojima je kao potpisnik označen federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, uz prethodnu usmenu konsultaciju sa federalnim ministrom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Vezano za navedeno, konstatirano je da je značajan broj važnih dokumenata ovjeren faksimilom, a nije prezentiran pisani akt (zabilješka, odobrenje) kojom bi se potvrdilo da je od strane ministra data suglasnost za korištenje istog, ili da su navedeni akti naknadno potpisani od strane ministra. Zbog navedenog, nismo mogli potvrditi vjerodostojnost potpisa ministra na istima, odnosno da su akti potpisani od strane ovlaštene osobe.

Pravilnikom o internoj kontroli Ministarstva definirani su kontrolni postupci, postupci informiranja i komuniciranja, te izvršena procjena rizika za određene aktivnosti i propisani postupci nadgledanja za pojedine procese poslovanja. Navedenim Pravilnikom je izvršena procjena kontrolnog rizika za sve značajnije procese koji se obavljaju od strane sektora i službi, u cilju smanjenja vjerovatnoće da će doći do neželjnih dešavanja zbog nedovoljnog funkcioniranja internih kontrola. U 2013. godini inovirani su sljedeći interni akti: Poslovnik o radu Stručnog kolegija, Pravilnik o radnim odnosima državnih službenika i namještenika, Pravilnik o korišćenju godišnjeg odmora, plaćenog i neplaćenog odsustva državnih službenika i namještenika, Pravilnik o programu obuke pripravnika i načinu njegovog provođenja u Ministarstvu, Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o plaćama i naknadama državnih službenika i namještenika, Pravilnik o reprezentaciji i poklonima, Pravilnik o uslovima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila i Etički kodeks za državne službenike i namještenike u Ministarstvu. Međutim, ne može se potvrditi da se doneseni akti i procedure vezane za uspostavu sustava internih kontrola u potpunosti implementiraju i da su isti usklađeni sa novim **Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, imajući u vidu da su u tijeku revizije konstatirani značajni propusti koje smo elaborirali u Izvješću o obavljenoj reviziji**, a koji se ponavljaju duži niz godina i da su davane preporuke po kojima nije postupano.

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu svih pisanih procedura i pravila, kao i praćenje sustava internih kontrola, radi uspostavljanja funkcionalnog sustava internih kontrola, a u cilju efikasnog trošenja javnih sredstava i dosljedne primjene zakonskih propisa;

Potrebno je poduzeti aktivnosti kako bi se ovjeravanje akata (korištenje faksimila) vršilo od strane ovlaštene osobe, sukladno zakonskim i ostalim propisima i aktima;

Unos i plaćanje obveza po temelju poticaja za poljoprivrednu, informacioni sistem

Uposlenici Sektora za financije i računovodstvo, kao i prethodnih godina, i dalje ručno unose naloge za plaćanje poticaja za poljoprivrednu u Glavnu knjigu trezora, od čega najveći broj u posljednjem IV kvartalu, a na temelju prethodno obrađenih zahtjeva za novčanim potporama od strane Sektora za poljoprivredna plaćanja, odnosno obrađenih zahtjeva od strane Komisije za raspodjelu sredstava ostalih potpora. U slučajevima kada su fizička lica krajnji korisnici novčanih potpora, Sektor za financije i računovodstvo u

¹ Faksimil je tehnički snimljen skraćeni potpis federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ovlaštenog za potpisivanje pismena Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Glavnu knjigu trezora kao dobavljača prijavljuje banku, koja vrši doznačavanje sredstava krajnjim korisnicima – fizičkim licima, po dostavljenim spiskovima istih od strane Sektora za poljoprivredna plaćanja. Navedeni način rada ima za posljedicu da se iz Glavne knjige trezora ne mogu povući izvješća sa imenima fizičkih lica – korisnika novčanih potpora što naročito ima značajnost ako se ima u vidu da Sektor za poljoprivredna plaćanja, koji vrši obradu zahtjeva za novčanim podrškama, iste vodi u pomoćnim evidencijama (excel tabelama), sa kojim zbirnim podacima raspolaže samo jedna osoba navedenog Sektora. **Zbog navedenog se ne može potvrditi da nadležne osobe za unos obveza na plaćanje u Glavnu knjigu trezora prethodno vrše suštinsku kontrolu knjigovodstvenih isprava koja bi potvrdila da je naznačena poslovna promjena stvarno nastala i u obimu kako je naznačeno, što je u suprotnosti sa člankom 17. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH.** Pored toga, ističemo da obrađivači zahtjeva za novčanim potporama imaju značajne probleme prilikom pregleda, primanja i pohranjivanja skenirane dokumentacije, koja zahtijeva dodatne radnje i vrijeme, obzirom da nemaju na raspolaganju suvremene alate (npr. efikasan pristup i automatsko pretraživanje po bazi sitne stoke, bazi krupne stoke i drugim bazama, pretraživanje aplikanta po ranijim zahtjevima, kretanje grla stoke i slično), a koji bi im pomogli prilikom kontrole dostavljene obimne dokumentacije sa terena, u okviru koje pojedini zahtjevi ponekad imaju i preko hiljadu strana. U vezi navedenog, konstatirano je da je **ministar 31.05.2013. godine dao suglasnost da se skenirana dokumentacija koju dostavljaju nadležna županijska ministarstva pregleda metodom slučajnog odabira.** Dakle, Ministarstvo, iako svake godine raspolaže sa značajnim proračunom, nije ustrojilo informacioni sustav za obradu novčanih potpora, odnosno centralnu bazu podataka novčanih potpora i nije osiguralo tehničke prepostavke da se efikasnije obrađuju zahtjevi za novčanim potporama, kao i da se isti po odobrenju ministra, učitavanjem evidentiraju u Glavnu knjigu trezora radi plaćanja (po utvrđenom redoslijedu) tako da su i ove, kao i prethodnih godina, uposlenici Sektora za poljoprivredna plaćanja i Sektora za financije i računovodstvo značajan dio radnog vremena trošili na fizičku obradu i unošenje podataka u Glavnu knjigu trezora, umjesto da su navedeno vrijeme koristili za suptilinije metode i vršenje suštinske kontrole dokumentacije.

Sukladno odredbama članka 11. Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH za 2013. godinu, izmirenje obveza po temelju poticaja za poljoprivredu se nalazi na trećem mjestu utvrđenih prioriteta plaćanja, odmah iza izmirenja obveza po vanjskom i unutarnjem dugu i transfera za invalidnine. Sukladno prioritetima, za realizaciju poticaja za poljoprivredu, Ministarstvo finansija formiralo je 3 grupe za „povlačenje obveza na plaćanje“ iz Glavne knjige trezora (grupa 11 – poticaji za mlijeko i duhan, 11-1 poticaji za ostale poljoprivredne proizvodnje, ruralni razvitak i ostale potpore, te grupa 11-2 za realizaciju transfera za veterinarstvo). **Konstatirano je da Ministarstvo nije internim aktom reguliralo redoslijed, način i rokove razmatranja podnesenih zahtjeva za novčanim potporama po temelju poticaja za poljoprivredu i unos istih od strane Sektora za financije u sustav trezora na plaćanje.** Prema izjavi odgovorne osobe, u praksi se unos obveza na plaćanje vršio u dogовору sa ministrom ili njegovim savjetnicima, na temelju prateće dokumentacije potpisane od strane ministra ili ovlaštene osobe.

Poduzeti aktivnosti na uspostavljanju odgovarajućeg informacionog sustava za obradu novčanih potpora i uspostavljanju centralne baze podataka po vrstama novčanih potpora i klijentima, sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvoju. Također je potrebno osigurati da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i da bude povezana sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata, kao i registrima životinja;

Potrebno je donijeti interni akt kojim bi se regulirao redoslijed, način i rokovi razmatranja podnesenih zahtjeva za novčanim potporama po temelju poticaja za poljoprivredu i unos istih, od strane Službe za financije u sustav trezora na plaćanje;

Interna revizija

Interna revizija u Ministarstvu uspostavljena je na način da je formirana Jedinica za internu reviziju koja zapošjava načelnika Jedinice. Iako su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji za obavljanje poslova u Jedinici predviđena ukupno četiri radna mjesta, od toga su tri mesta stručnog savjetnika za internu reviziju nepotpunjena. U 2013. godini, Jedinica za internu reviziju poduzimala je aktivnosti na realizaciji preporuka eksterne revizije iz 2012. godine te realizirala nekoliko internih revizija. Prema sačinjenom godišnjem Izvješću interne revizije za 2013. godinu, koji je 20.02.2014. godine dostavljen Federalnom ministarstvu

financija (Centralnoj harmonizacijskoj jedinici), Jedinica je izvršila reviziju: blagajničkog poslovanja, zaključivanja i provedbe direktnih sporazuma, poticaja za veterinarstvo te izdataka za mobilne i fiksne telefone. Napominjemo da planirana revizija „poticaja za poljoprivredu“ nije vršena u 2013. godini, čime ne možemo potvrditi da je interna revizija radila na potrebnom nivou, posebno **ako se uzme u obzir da realizirani poticaji za poljoprivredu uzimaju učešće u ukupnim rashodima i izdacima Ministarstva u procentu 91,72 %.** Imajući u vidu značaj finansijskih sredstava koja se usmjeravaju u poticaje za poljoprivredu kao i konstatirane propuste prilikom obavljanja revizija istog, smatramo da poticaji trebaju biti postavljeni u težište interne revizije.

Potrebno je poduzeti aktivnosti na uspostavi funkcije interne revizije na potrebnom nivou, odnosno da se ista obavlja sukladno sa aktivnostima definiranim Zakonom o internoj reviziji FBiH i Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji;

5. Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva

Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Sl. novine FBiH“ br.42/10) definirano je da se visina sredstava za pojedine modele novčanih potpora, opći i posebni kriteriji za njihovo ostvarivanje koji nisu propisani ovim zakonom, te drugi posebni uvjeti određuju Programom novčanih podrški sukladno Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH. **Zakonom o poljoprivredi („Sl. novine FBiH“ br. 88/07, 4/10, 27/12 i 7/13)** uređuju se: ciljevi i mјere poljoprivredne politike, korisnici prava, definira se poljoprivredno gazdinstvo, određuje pojam poljoprivrednika, institucionalna podrška, obaveštavanje u poljoprivredi i vođenje registara, upravni i inspekcijski nadzor, kaznene odredbe, kao i druga pitanja od značaja za poljoprivredu. **Konstatirali smo da Ministarstvo nije postupilo po preporuci revizije u dijelu usuglašavanja članka 25. Zakona o poljoprivredi sa Zakon o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitu, obzirom da je u navedenom članku ostala odredba koja se poziva na stari Zakon o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji („Službene novine FBiH“, broj 28/04), koji nije na snazi.**

Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH je osnovni dokument na temelju kojeg se provodi poljoprivredna politika, a ista, sukladno sa Zakonom o poljoprivredi, sadrži kratkoročne i srednjoročne ciljeve, mјere, vremenski slijed, nosioce i rokove ostvarenja tih ciljeva u sektor poljoprivrede, a istu usvaja Parlament FBiH za period od najviše 5 godina. **Parlament FBiH je Strategiju razvoja poljoprivrednog sektora (2006.-2010.) usvojio u listopadu 2007. godine. Međutim, Vlada FBiH je 07.03.2011. godine donijela Odluku kojom je dala suglasnost da se rok važenja Strategije produži za 2 godine (tj. za period 2008 – 2012. godina),** iz razloga kako je navedeno jer je implementacija iste otpočela tek u 2008. godini, a njen sastavni dio je i revidirani Akcioni plan Strategije (Matriks strategije). Zbog značajnosti implementacije utvrđenih mјera i aktivnosti iz Akcionog plana, konstatiramo da Ministarstvo nije uradilo analizu izvršenja navedenog Akcionog plana, kojom bi se utvrdio stupanj realizacije planiranih aktivnosti, odnosno definirali novi rokovi za aktivnosti koje nisu realizirane, te o istom izvjestila Vlada FBiH. **Ističemo da nisu implementirane neke od najznačajnijih aktivnosti, iako su se iste trebale provesti u proteklom periodu,** a odnose se na: donošenje Zakona o organskoj (ekološkoj) poljoprivredi, Zakona o područjima sa otežanim uslovima privređivanja u poljoprivredi FBiH, Zakona o morskom ribarstvu, novog Zakona o veterinarstvu FBiH usklađenog sa Zakonom o veterinarstvu BiH, donošenje Strategije ruralnog razvoja FBiH (2012 – 2018), **uspostavljanje IPARD strukture, te akreditovanog platnog sustava na nivou države,** osnivanje Federalne Agencije za poljoprivrednu savjetodavnu službu kao upravne organizacije u sastavu Ministarstva, formiranje mreže podataka poljoprivrednog računovodstva (FADN), formiranje Poljoprivrednog informacionog centra u sastavu Ministarstva, **unapređenje baza podataka i registara koji se vode u Ministarstvu, usavršavanje i dograđivanje baze podataka i registara iz oblasti veterinarstva (uspostava novog softvera za identifikaciju svih životinja u BiH),** donošenje Pravilnika o razvrstavanju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava na komercijalna i nekomercijalna, a naročito **uspostavljanje organizacione jedinice u Ministarstvu oblika Agencije za plaćanja FBiH.**

Vezano za donošenje nove Strategije, iako je imalo osigurana sredstva, Ministarstvo je tek 28.12.2012. godine, bez provođenja predviđene procedure propisane Zakonom o javnim nabavama BiH, potpisalo Ugovor za izradu Srednjoročne strategije razvita poljoprivrednog sektora u FBiH za period 2014 – 2018.

godina, sa Poljoprivredno – prehrambenim fakultetom u Sarajevu (275.000 KM), od čega je 50 % sredstava avansno doznačeno na teret proračunske 2012. godine, dok je za drugi dio predviđeno da se doznači na teret proračunske 2013. godine, po dostavljanju „Prvog izvješća o napretku“ koji treba da sadrži rezultate provedenih analiza i davanje ključnih podataka o do tada realiziranim aktivnostima na izradi Strategije, kao i detaljno finansijsko izvješće o utrošku sredstava iz I tranše. Na molbu Fakulteta (19.11.2013. godine) u kojoj su tražena dodatna sredstva u iznosu od 5.000 KM, Ministarstvo je 20.11.2013. godine potpisalo Aneks na temeljni Ugovor za izradu Strategije kojom je u suštini cijena izrade iste povećana na iznos od 280.000 KM. Prema prezentiranom Zapisniku Komisije za ostale podrške od 03.12.2013. godine, Izvješću Radne grupe za Srednjoročnu strategiju razvoja poljoprivrednog sektora od 06.01.2014. godine, kao i njegovom dopunom od 02.04.2014. godine, konstatirano je da je Izvršilac posla – Poljoprivredno – prehrambeni fakultet Sarajevo dana 04.07.2013. godine dostavio Izvješće o napretku izrade Strategije koji je 12.11.2013. godine stručno vrednovan od strane naprijed navedene Radne grupe, te je ista dala suglasnost na navedeno izvješće u dijelu koji se odnosi na stručni dio. Nakon toga Komisija za ostale podrške je predložila ministru plaćanje preostalog dijela ugovorenih sredstava, što je uneseno u sistem trezora na plaćanje 23.01.2014. godine, na teret 2013. godine. Nacrt nove Strategije je primljen u Ministarstvo 31.10.2013. godine, a 14.11.2013. godine je održana javna rasprava u Hotelu Bristol Sarajevo. Prema navodima iz Izvješća Radne grupe, sa autorima su ponovno razmatrana pitanja iz poglavljia 5., tabele 26. „Pregled i opis aktivnosti potrebnih za reformu zakonodavno – institucionalnog okvira i unapređenja sektora u cjelini“, a Ministarstvo je imalo primjedbe i na predloženu petogodišnju projekciju izdvajanja proračunskih sredstava za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju, po čijem mišljenju su se trebala povećati proračunska izdvajanja, što još uvijek nije usuglašeno sa Izvršiteljem posla. Radi navedenog, **ministar je odlučio da se izvrše dodatne konsultacije i analize predložene Strategije koje su još u toku. Do okončanja revizije dokument Strategije nije upućen Vladi FBiH, odnosno Parlamentu FBiH na razmatranje i usvajanje.**

Na temelju obavljene revizije u 2012. i 2013. godini, **konstatirano je da Ministarstvo nije na vrijeme poduzelo aktivnosti kako bi se donijela nova Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH za naredni period. Obzirom da je postojeća Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrede istekla, Ministarstvo nije donijelo ni Godišnji operativni program implementacije iste za 2013. godinu čime su prekršene odredbe člana 5. Zakona o poljoprivredi. Zbog naprijed navedenog utvrdili smo da Program utroška sredstava transfera za poljoprivredu za 2013. godinu nema uporište u usvojenim strateškim opredjeljenjima od strane Parlamenta FBiH, što nije sukladno sa člankom 28. Zakona o poljoprivredi i člankom 4. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju. U vrijeme izrade ovog Izvješća, Ministarstvo je dostavilo Prijedlog Programa utroška sredstava transfera za poljoprivredu za 2014. godinu, na suglasnost odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, međutim može se konstatirati da isti kao i Program za 2013. godinu nema uporište u strateškim opredjeljenjima Parlamenta FBiH.**

Potrebno je poduzeti aktivnosti na donošenju Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora, te na temelju iste donositi Godišnji operativni program implementacije navedene Strategije, sukladno Zakonu o poljoprivredi i u propisanim rokovima;

Poduzeti aktivnosti na usaglašavanju odredbi člana 25. Zakona o poljoprivredi sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvitku;

Program novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju se, sukladno članku 4. Zakona o novčanim potporama, treba donositi sukladno Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH, a istim se utvrđuje visina sredstava za pojedine modele novčanih potpora, opći i posebni kriteriji za njihovo ostvarenje koji nisu propisani Zakonom, te drugi posebni uvjeti. Sukladno zakonskim odredbama, Konačan Prijedlog Programa potpora priprema Ministarstvo, u suradnji sa odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH. **Na temelju prezentirane dokumentacije, utvrdili smo da su verzije Prijedloga Programa utroška sredstva transfera za poljoprivredu za 2013. godinu čak 3 puta dostavljane na mišljenje nadležnim odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH i 2 puta razmatrane na sjednicama Vlade FBiH, međutim isti na kraju nije dobio pozitivno mišljenje Odbora za poljoprivredu Doma naroda, niti Odbora za poljoprivredu Predstavničkog doma.** Prema navodima iz danih obrazloženja Odbora za poljoprivredu Doma naroda (12.02; 22.02; i 11.04.2013. godine) isti je tražio od Ministarstva da izvrši analizu i sve

potrebne konsultacije kako bi se došlo do kvalitetnijeg Programa koji će uvažavati realno stanje i potrebe na nivou čitave FBiH iz kojeg razloga nije mogao zauzeti konačan stav po pitanju suglasnosti na predloženi Program utroška sredstava za 2013. godinu. **Nakon dostavljanja prve verzije Prijedloga Programa**, u okviru kojeg su nerealizirane obveze iz 2012. godine iskazane u iznosu od 25 miliona KM (bez strukture), Odbor za poljoprivrednu Predstavničkog doma je najprije 31.01.2013. godine tražio od Ministarstva da mu hitno dostavi pregled prenesenih obveza iz 2012. godine po svakoj poziciji, nakon čega je Ministarstvo 04.02.2013. godine dostavilo „Pregled prenesenih obveza iz 2012. godine“ u iznosu od 16.055.327 KM, a isti se odnosio na prenos poticaja proizvodnjama. **U drugoj verziji Prijedloga Programa (08.02.2013. godine)**, Ministarstvo je obrazložilo strukturu nerealiziranih obveza iz 2012. godine u iznosu od 25 miliona KM na sljedeći način: animalna proizvodnja 14 miliona, biljna proizvodnja 2,1 miliona KM, dio obveza za ruralni razvoj (investicije u poljoprivredna gazdinstva) 7,6 miliona KM i ostale podrške 1,3 miliona (proizvodnja orientirana izvozu, podrška organizovanju poljoprivrednika, finansiranje izrade Strategija razvoja poljoprivrede i operativnih programa). **Odbor za poljoprivrednu Predstavničkog doma je 26.02.2013. godine zatražio od Ministarstva dostavljanje dodatnih informacija u vezi dijela nerealiziranih novčanih obveza iz 2012. godine po objavljenim Javnom pozivu od 05.07.2012. godine, planiranih u iznosu od 7,6 miliona KM za investicije u poljoprivredna gazdinstva, za koje je u Prijedlogu Programa dano obrazloženje da iste predstavljaju samo dio stvorenih obveza koje se prenose u 2013. godinu i da bi se ostatak isplatio iz eventualnog rebalansa Proračuna FBiH u tekućoj godini ili bi bio prenesen kao preostale neizmirene obveze za narednu godinu.** Na navedeni Prijedlog Programa, Federalno ministarstvo financija je 11.03.2013. godine dalo negativno mišljenje, pozivajući se na odredbe članka 4. stav 4. Zakona o proračunima u FBiH, koje propisuju da „Budžetski korisnici mogu preuzeti obveze na teretproračuna tekuće godine samo za namjene i do visine utvrđene u posebnom dijelu proračuna ako su za to ispunjeni svi zakonom i drugim propisima utvrđeni uvjeti, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano“. Međutim, iako Prijedlog Programa utroška sredstava transfera za poljoprivrednu nije imao pozitivno mišljenje od strane nadležnih odbora za poljoprivrednu Parlamenta FBiH i Federalnog ministarstva financija, isti je 11.03.2013. godine razmatran na sjednici Vlade FBiH, nakon čije rasprave je donesen **Zaključak V broj 231/2013** kojim su pored ostalog **data sljedeća zaduženja:** (1) da Ministarstvo i Ured Premijera Vlade FBiH usuglaše Program utroška sredstava za 2013. godinu sa primjedbama sa rasprave, te tako usuglašen Program sa odlukom o usvajanju, putem Generalnog sekretarijata Vlade FBiH, dostave Premijeru Vlade FBiH radi potpisivanja; (2) da Generalni sekretariat pribavi potrebna mišljenja sukladno sa člankom 27. Poslovnika o radu Vlade FBiH i zatraži mišljenja odbora za poljoprivrednu Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamenta FBiH; (3) da Vlada FBiH utvrdi kriterije za ocjenu projekata u okviru javnog poziva za odabir korisnika sredstava iz Modela ostalih vrsta podrški - za proizvodnju orientiranu izvozu, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda, osiguranje obrtnih sredstava; (4) da se isplati sredstava po osnovu Odluke o usvajanju Programa za 2013. godinu pristupi tek po isplati duga po temelju poticaja za proizvodnje iz Programa za 2012. godinu, u iznosu od 16 miliona KM; (5) da Vlada FBiH uputi inicijativu Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH da usvoji Strategiju ruralnog razvoja BiH u što skorijem roku, te inicira uspostavu IPARD struktura na nivou FBiH. **Usuglašeni Program utroška sredstava između Ministarstva i Premijera Vlade FBiH (III verzija)**, sukladno sa primjedbama sa rasprave Vlade FBiH održane 11.03.2013. godine, je poslat na mišljenje nadležnim odborima Parlamenta FBiH, a u istom su kumulativno prikazane prenesene obveze iz 2012. godine sa planiranim iznosom poticaja za 2013. godinu, s tim da za izmjerenje nerealiziranih obveza za investicije u poljoprivredna gazdinstva nisu predviđena sredstva, dok su za potrebe „Organizacionog osposobljavanja i funkcioniranja Veterinarskog instituta, u sastavu Veterinarskog fakulteta u Sarajevu“ predviđena sredstva u iznosu od 1.280.000 KM. Iako su nadležni odbori za poljoprivrednu Parlamenta FBiH (11.04.2013. godine, odnosno 15.04.2013. godine) dostavili dopise u kojima iznose svoje neslaganje sa Programom utroška sredstava transfera za poljoprivrednu za 2013. godinu, isti je 19.04.2013. godine objavljen u “Službenim novinama FBiH”, u tekstu kako su ga usuglasili premijer i Ministarstvo, a na temelju zaključka Vlade FBiH, V broj 231/2013 od 11.03.2013. godine. **Na temelju naprijed navedenog, imajući u vidu da je Vlada FBiH 11.03.2013. godine usvojila Program utroška sredstava poticaji za poljoprivrednu („Sl.novine FBiH“ br. 31/13), konstatirano je da isti nije usvojen u zakonski propisanom roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH za 2013. godinu (odnosno do**

10.02.2013. godine) i da isti nije pripremljen u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, što nije sukladno članku 4. Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvoju.

Izmjene i dopune Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu, Vlada FBiH je usvojila 23.10.2013. godine iako nadležni odbori za poljoprivredu Parlamenta FBiH nisu dali pozitivno mišljenje na iste, dok je Federalno ministarstvo financija, u cilju izbjegavanja stvaranja obveza iznad iznosa planiranog u proračunu, tražilo da Ministarstvo izvrši izmjene postojećeg Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja podrški po modelu ruralnog razvijanja („Sl. novine FBiH“, broj 56/12), u kojem i dalje стоји sporna odredba „da klijenti na ime podrški za kapitalna ulaganja – investicije u poljoprivredna gazdinstva, imaju pravo na podršku u iznosu od 25 % investiranih sredstava“. Izmjenama i dopunama Programa utroška sredstava za 2013. godinu je izvršeno **restrukturiranje planiranih sredstava unutar modela poticaja proizvodnjama u iznosu od 1.057.023 KM** u cilju izmirenja nerealiziranih zahtjeva iz 2012. godine po temelju poticaja za sadnice jagodičastog voća i zahtjeva klijenata koje su županijska ministarstva dostavljala sa zakašnjnjem zbog administrativnih poteškoća u 2012. godini, **kao i umanjenje planiranih sredstava po modelu poticaja proizvodnjama za iznos od 891.649 KM u korist modela ostalih vrsta podrški** u cilju izmirenja nerealiziranih zahtjeva iz 2012. godine za podršku naučno – stručnim skupovima i organizovanju poljoprivrednika i certifikaciju standarda u poljoprivredi (98.000 KM) i za podršku poljoprivrednim zadružama za ostvareni izvoz u 2012. godini (443.649 KM). Pored navedenog, model poticaja proizvodnjama je umanjen i u cilju financiranja aktivnosti organiziranja rada Zadružnog saveza FBiH i Zadružnog saveza BiH (50.000 KM), kao i financiranja „Programa sanacije za pokretanje rada mljekare „Milgor“ d.o.o. Goražde“ sa iznosom od 300.000 KM.

Osigurati pripremu konačnog prijedloga Programa novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i usvajanja navedenog Programa u zakonski propisanom roku;

Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno Izvješće), sukladno članku 52. Zakona o poljoprivredi, izrađuje Ministarstvo, u suradnji sa ministarstvima županija nadležnim za poslove poljoprivrede i dostavlja ga Vladi FBiH na utvrđivanje najkasnije do 15.05. tekuće godine, a Vlada FBiH ga dostavlja na prihvatanje Parlamentu FBiH najkasnije do 30. 06. tekuće godine za prethodnu godinu, te se isto objavljuje u „Službenim novinama FBiH“. **Konstatovano je da Ministarstvo nije ispoštovalo zakonske rokove u dijelu sačinjanja Zelenog izvješća za 2011. godinu i Zelenog izvješća za 2012. godinu, odnosno dostavljanja istih na utvrđivanje Vladi FBiH. Vlada FBiH je Zeleno izvješće za 2011. godinu usvojila tek 13.06.2013. godine i Zeleno izvješće za 2012. godinu 03.09.2013. godine.** Međutim, prema prezentiranim Vladi FBiH je iste dostavila na razmatranje Parlamentu FBiH, i isti su istovremeno razmatrani na 5. tematskoj sjednici o stanju i problemima u poljoprivredi u FBiH, Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, održanoj 09.10.2013. godine, i nisu prihvaćeni. Predstavnički dom Parlamenta FBiH je na istoj sjednici, također, razmatrao i Informaciju o stanju poljoprivrede u FBiH, a nakon održane rasprave su izneseni konkretni prijedlozi i mјere čijom bi provedbom bi trebalo popraviti trenutno stanje u poljoprivredi, prevazići probleme i unaprijediti stanje i odnose u poljoprivrednoj djelatnosti koji su u konačnici rezultirali donošenjem Zaključka Broj 01-02-1035/13, na redovnoj sjednici održanoj 12.11.2013. godine. Prvom tačkom Zaključka Predstavničkog doma iz 2013. godine traženo je da Vlada FBiH dostavi Izvješće o realizaciji Zaključka Broj 01-02-507/12), sa operativnim planom realizacije neprovedenih zaključaka sa tematske sjednice Predstavničkog doma Parlamenta FBiH održane 24.04.2012. godine na temu „Informacija o stanju u oblasti poljoprivrede, novčanih podrški, prehrambene industrije, veterinarstva, šumarstva i vodoprivrede“. Vezano za navedeno, Ministarstvo je prezentiralo „Nacrt Izvješća o realizaciji zaključaka sa tematske sjednice Zastupničkog/ Predstavničkog doma Parlamenta FBiH iz 2012. godine“ koji je 20.12.2013. godine dostavljen Vladi FBiH, međutim još uvek nije razmatran. Vezano za realizaciju ostalih 20 točaka Zaključka Predstavničkog doma od 12.11.2013. godine, nije prezentirana dokumentacija da su po istom poduzete aktivnosti.

Potrebno je da se Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno izvješće) sačinjava i dostavlja nadležnim organima i institucijama FBiH u rokovima utvrđenim Zakonom o poljoprivredi;

Poduzeti aktivnosti, u suradnji sa Vladom FBiH, u cilju realiziranja Zaključka Parlamenta FBiH donesenog 12.11.2013. godine, na 5. tematskoj sjednici o stanju i problemima u poljoprivredi u FBiH;

Federalno vijeće za poljoprivredu i ruralna područja, na temelju članka 43. Zakona o poljoprivredi, Vlada FBiH osniva kao stručno i savjetodavno tijelo Vlade FBiH, koje ima slijedeće obveze: prati izradu i provođenje poljoprivredne strategije, prati izradu i ocjenjuje zeleno izvješće o stanju u poljoprivredi, prati izradu i provođenje strategije ruralnog razvjeta i štiti i profilira interes ruralnih zajednica u FBiH i daje mišljenje na prijedloge državnih i federalnih propisa i međunarodnih sporazuma iz područja poljoprivrede. Sukladno navedenom Zakonu, Vlada FBiH je koncem 2012. godine donijela **Uredbu o osnivanju Federalnog vijeća za poljoprivredu i ruralna područja** kojom je propisano da Vijeće ima 11 članova koje sačinjavaju predstavnici: Agronomske komore FBiH (2 člana), Federalnog zadružnog saveza (1), Udrženja poljoprivrednika (2), visokih obrazovnih institucija i naučno – stručnih institucija i zavoda koji se bave poljoprivredom, selom i ruralnim područjem (4) i Privredne komore FBiH (2). **Navedeno Vijeće nije formirano do okončanja revizije, iz razloga što na dati prijedlog članova, Ured za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije nije dao pozitivno mišljenje, imajući u vidu da nije osnovana Agronomska komora FBiH.**

Vijeće za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području (14 članova i 1 tehničko lice), sukladno članku 40. Zakona o poljoprivredi imenovao je ministar Rješenjem u studenom 2012. godine (na mandat od 4 godine), a isto je zaduženo za utvrđivanje poljoprivredne politike i uvjeta financiranja primjenjenih istraživanja. U navedeno Vijeće je trebao biti imenovan jedan član iz Agronomske komore FBiH što također nije implementirano iz razloga ne osnivanja iste. Vijeće za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području je, u 2013. godini, održalo 4 sastanka na kojim je razmatralo Prijedlog Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama, Prijedlog Zakona o stočarstvu, Analizu prvih izvještaja za 5 operativnih programa financiranih od strane Ministarstva u ukupnom iznosu od 510.000 KM nakon čijeg mišljenja, odnosno prihvatanja je imenovana Komisija za ostale podrške u 2013. godini dala prijedlog ministru da se izvrši isplata preostalog 50 % dijela za realizaciju potpisanih ugovora u 2012. godini. Pored navedenog Vijeće je također izvršilo i Analizu prvog drafta Srednjoročne strategije razvjeta poljoprivrednog sektora u FBiH za period 2014 – 2018. godina.

Potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo poduzmu aktivnosti kako bi se sukladno članku 43. Zakona o poljoprivredi osnovalo Federalno vijeće za poljoprivredu i ruralna područja, te da isto obavlja propisane aktivnosti i podnosi izvještaj nadležnim organima i institucijama;

Posebna organizaciona jedinica za podrške u sastavu Federalnog ministarstva poljoprivrede, predviđena je da se osnuje sukladno članku 30. Zakona o poljoprivredi, u cilju osiguranja postepenog prilagođavanja sustavu plaćanja sa sustavom Evropske unije. Navedena jedinica treba operativno provoditi mјere tržišne strukturne politike i plaćanja novčanih potpora i da aktivno surađuje sa Upravom za harmonizaciju sustava plaćanja Bosne i Hercegovine, odnosno odgovarajućom agencijom za poljoprivredna tržišta, ruralni razvoj i plaćanja u BiH kada se bude formirala, sukladno državnom Zakonu o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju. Federalni ministar poljoprivrede je zadužen da detaljnije propiše sastav, organizaciju i zadatke navedene organizacione jedinice. U okviru Ministarstva je, do usvajanja Izmjena i dopuna Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva u lipnju 2013. godine, bila organizirana **Služba za direktna plaćanja u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji koja je prerasla u Sektor za poljoprivredna plaćanja** u čijoj nadležnosti su i poslovi: organiziranja provođenja i provođenje mјera poljoprivredne politike za direktna plaćanja u poljoprivredi i ribarstvu, za ruralni razvoj i ostale strukturne mјere poljoprivredne politike, te priprema provođenja i provođenje IPARD pomoći u FBiH; definiranje procesa upravljanja kontrolama na terenu i provođenje kontrola za mјere ruralnog razvoja i proizvodne mјere u okviru sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u FBiH; praćenje realiziranja predloženih mјera za novčane podrške, kao i učestvovanje u izgradnji IPARD platnog sustava u BiH i koordiniranje sa ostalim dijelovima IPARD sustava u BiH. **Utvrđili smo da Ministarstvo nije uspostavilo, odnosno da Sektor za poljoprivredna plaćanja nema na raspolaganju informacioni sustav pomoću kojega bi se na efikasan način vršilo evidentiranje, obrada, kreiranje naloga za plaćanje i kontrola isplate novčanih potpora, iako je uvođenje istog, kao i vođenje centralne baze podataka propisana zakonska obveza sukladno člancima 27. i 31. Zakona o novčanim potporama.** Prezentirane su pomoćne evidencije u excel tabelama isplaćenih

novčanih potpora koju posebno vodi svaki od obrađivača novčanih potpora po vrstama, odnosno po modelima potpora, a koja se na koncu godine objedinjuje u zajedničku evidenciju i prezentiraju kao izvršenje Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu, međutim, navedena evidencija ne pruža zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i ima ograničene mogućnosti. **Ministarstvo je još 2008. godine, sa poduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo, skloplilo Ugovor o nabavi programa za obradu novčanih potpora u poljoprivrednoj proizvodnji i za njegovu izradu unaprijed platilo iznos od 29.835 KM, međutim navedeni poslovi nisu bili završeni, a 07.12.2012. godine zaključen je Aneks broj 1 na navedeni Ugovor, a istim je u suštini izmijenjena funkcionalna specifikacija, odnosno utvrđena implementacija programskog rješenja za praćenje finansijskih poticaja po modelima struktturnih podrški. Nije prezentirana dokumentacija da su okončane aktivnosti na realizaciji izrade programskog rješenja za praćenje finansijskih poticaja po modelima struktturnih podrški, iako je davno istekao ugovoren rok za izradu istog.**

Potrebno je poduzeti aktivnosti u cilju realizacije potpisanoj Ugovora za obradu novčanih potpora u poljoprivrednoj proizvodnji sa preuzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i implementaciju navedenog programa u praksi;

Registrar klijenta i Registr poljoprivrednih gazdinstava (u daljem tekstu: registri), Ministarstvo je uspostavilo sukladno Zakonu o poljoprivredi, kojim je definirano da korisnici novčanih potpora i drugih oblika potpore u poljoprivredi, odnosno klijenti mogu biti pravna lica sa sjedištem u FBiH i fizička lica koja imaju prebivalište u FBiH, koja su registrirana za poljoprivrednu proizvodnju i upisana kao poljoprivredni proizvođači u navedene registre. **Značaj upisa** u ove registre ogleda se i u osiguranju transparentnosti u trošenju sredstava namijenjenih podršci u poljoprivredi, postepenom usklađivanju sa zahtjevima Europske unije radi korištenja sredstava iz predpristupnih fondova namijenjenih BiH, kao i obavljanju popisa ljudskih potencijala, zemljišta i životinja na poljoprivrednim gazdinstvima, u cilju što racionalnijeg, bržeg i kvalitetnijeg planiranja mjera od strane organa nadležnih za pružanje potpore poljoprivrednog razvoja. Zakonom o novčanim potporama je propisano da klijent (nosilac poljoprivrednog gazdinstva) zahtjev za upis u registre podnosi nadležnoj općinskoj službi na čijem području se nalazi sjedište pravnog lica i obrta, odnosno prebivalište fizičkog lica nosioca porodičnog poljoprivrednog gazdinstva i da Federalno ministarstvo poljoprivrede vodi **Centralni registar za Federaciju**, te da je dužno osigurati tehničke uvjete za elektronsko funkcioniranje registra. **Ističemo da unos podataka od strane službenika na lokalnom nivou nije iskontroliran na način predviđen Pravilnikom o upisu u Registr poljoprivrednih gazdinstava i Registr klijenata**, odnosno na lokalnom nivou nije izvršena administrativna kontrola unesenih podataka od strane prepostavljenih općinskih službenika, kao ni superkontrola od strane Ministarstva, što može da ima značajne posljedice prilikom isplate novčanih potpora. Pored navedenog utvrdili smo da i dalje ne postoji mogućnost povezivanja podataka iz Registrara klijenata i poljoprivrednih gazdinstava sa Registrum životinja, za unakrsnu kontrolu prilikom dodjele poticajnih sredstava, neusklađenost sa drugim institucijama koje koriste ili će koristiti podatke iz registara, a naročito ističemo da nije jasno kako će iste Ministarstvo održavati nakon formalnog završetka Projekta ARDP-a.

Potrebno je osigurati da se sukladno postojećim propisima od strane nadležnih institucija izvrši kontrola i superkontrola unesenih podataka u Registr klijenata i Registr poljoprivrednih gazdinstava;

Obilježavanje ovaca, koza i svinja i unos u Jedinstveni registar domaćih životinja kojeg vodi **Federalni agrimediteranski zavod u Mostaru**, za područje Federacije BiH definirano je Pravilnikom o obveznom označavanju i upisu u Jedinstveni registar ovaca, koza i svinja te vođenju evidencija („Sl. novine FBiH“, broj 87/07), donesenim od strane federalnog ministra na temelju članka 16. Zakona o veterinarstvu FBiH. **Obilježavanje goveda** i unos podataka u Jedinstvenu bazu podataka koju vodi **Agencija za obilježavanje životinja BiH u Banjoj Luci**, definirano je Pravilnikom o obilježavanju i šemi kontrole kretanja životinja u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 28/03), donesenim od strane Vijeća ministara BiH na osnovu članka 16. Zakona o veterinarstvu u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 34/02). **Početkom 2010. godine Vijeće ministara BiH je donijelo Pravilnik o obilježavanju i kontroli kretanja životinja u Bosni i Hercegovini** („Sl. glasnik BiH“, broj 13/10) kojim se propisuje jedinstven način obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH, vođenje **Državne baze podataka (DBP)** od strane Agencije za obilježavanje životinja BiH i njeno preuzimanje osnovne baze

podataka (ovce, koze i svinje) od Federalnog agrimediteranskog zavoda iz Mostara. Navedeni Pravilnik se trebao primjenjivati od 01. srpnja 2010. godine, međutim ovaj rok je do sada više puta prolongiran, iz razloga što nije završena aplikacija za bazu podataka, koje poslove je trebalo završiti u sklopu realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“, od strane implementacijske jedinice iz Republike Srpske. Prema pismenoj izjavi odgovorne osobe od 10.03.2014. godine navedene aktivnosti nisu okončane, a za početak rada novog informacionog sustava i baze podataka u Agenciji za označavanje životinja BiH predviđeno je četvrti mjesec 2014. godine. **Međutim, do okončanja revizije nije prezentirana dokumentacija da je, sukladno navedenom roku, Državna baza podataka počela funkcionirati.**

Putem Vlade FBiH, poduzeti adekvatne aktivnosti prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u čijoj nadležnosti je rad Ureda za veterinarstvo BiH i Agencije za obilježavanje životinja BiH, kao i implementacija „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“ kako bi se realizirale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH);

Izrade Programa ruralnog razvjeta FBiH za period od 2013. do 2020. godine, sukladno s Odlukom Vlade FBiH, V broj 702/2012 od 08.05.2012. godine, financira se iz kreditnih sredstava kroz Projekat za poljoprivredu i ruralni razvitak 2008 – 2012 (Projekat ARDP-a) čiji nosilac izrade je Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u suradnji sa svim ostalim federalnim ministarstvima, osim Federalnog ministarstva unutarnjih poslova i Federalnog ministarstva pravde. Sukladno sa navedenom odlukom, za izradu Programa ruralnog razvjeta je utvrđen rok od devet mjeseci od dana potpisivanja ugovora sa najpovoljnijim ponuđačem, koji će biti angažovan kroz Projekat ARDP-a, sukladno sa procedurama Svjetske banke. Nacrt Programa ruralnog razvoja utvrđuje Vlada FBiH i dostavlja isti na usvajanje Parlamentu FBiH, sukladno s člankom 12. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvitu BiH. Konstatirano je da Vlada FBiH nije, sukladno sa naprijed navedenom odlukom, formirala Koordinacijski odbor za praćenje izrade Programa ruralnog razvjeta i osiguranje pune suradnje između ministarstava koja učestvuju u izradi istog, a prezentirano je rješenje ministra od 28.08.2012. godine koji je imenovao **Radnu grupu za Program ruralnog razvjeta FBiH za period 2013-2020. godine**, sastavljenu od službenika Ministarstva sa zadatkom da prati izradu programa. **U obavljenoj reviziji za 201. godinu**, konstatirali smo da nisu otpočele aktivnosti, sukladno sa Odlukom Vlade FBiH, na izboru najpovoljnijeg ponuđača za izradu Programa ruralnog razvjeta FBiH, iz razloga jer PIU za šumarstvo koji implementira Projekat ARDP-a nije završio proceduru nabave konsultantskih usluga, a od strane ministra nije odobren Nacrt Projektnog zadatka za izradu Programa ruralnog razvjeta FBiH. **Prema pisanoj izjavi odgovorne osobe od 27.03.2014. godine, potpisani je ugovor sa izvođačem radova tvrtkom CATALYS iz Velike Britanije, a sve aktivnosti izrade i usuglašavanja Programa ruralnog razvoja FBiH trebaju biti završene do konca lipnja 2014. godine, nakon čega bi finalni prijedlog trebao biti upućen u proceduru usvajanja na Vladu FBiH i Parlament FBiH.** Obzirom da nam nije prezentiran potpisani ugovor sa izvođačem radova za izradu Programa ruralnog razvjeta FBiH, ne može se sa sigurnošću potvrditi da je Ministarstvo poduzelo adekvatne aktivnosti na izradi i rok za završetak istog.

Značaj Programa ruralnog razvjeta FBiH se ogleda u činjenici da će isti predstavljati **dio Strateškog plana ruralnog razvjeta BiH**, kao krovnog državnog dokumenta, koji iako je trebalo još uvek nije donesen od strane Parlamentarne skupštine BiH, na prijedlog Vijeća ministara BiH (Odluku o pristupanju izradi istog nije donijelo Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH). Strateški plan ruralnog razvjeta BiH predstavlja temelj za izradu posebnog dokumenta koji se zove IPARD Program (Instrument za predpristupnu pomoć za ruralni razvitak) što je jedan od osnovnih preduvjeta za uspostavu IPARD STRUKTURE U BiH (tri obavezne komponente: Upravljačko tijelo BiH, Platna agencija BiH i IPARD Program BiH), koja je uvjet za povlačenje sredstava iz poljoprivrednih fondova Evropske unije što je omogućeno reformama Zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije (CAP) i prije sticanja statusa zemlje kandidata. Prema navodima iz dopisa kojeg je Ministarstvo 31.05.2012. godine dostavilo na poslaničko pitanje Parlamentarnoj skupštini BiH, zbog nepostojanja operativne IPARD strukture (čija uspostava u idealnim uslovima traje minimalno tri godine) BiH praktično svake godine gubi od 20 do 25

miliona Eura. Prema navodima iz Nacrta Izvješća o realizaciji Zaključaka Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, od 19.12.2013. godine, zbog toga što nije postignut politički dogovor¹ oko uspostave neophodnih državnih i entitetskih institucija neophodnih za povlačenje sredstava iz EU IPARD fonda došlo je do suspendiranja dva IPA projekta u vrijednosti od 5.152.600 Eura, te je BiH ostala bez novca za izradu Strateškog plana ruralnog razvijanja BiH koji je preduvjet za povlačenje sredstava iz IPA II (potencijalno dostupna sredstva između 210 i 245 miliona Eura za razdoblje 2014 – 2020. godina).

Imajući u vidu značaj Programa ruralnog razvijanja FBiH za period 2013. – 2020. godina, za čiju izradu su osigurani izvori financiranja iz kreditnih sredstava, potrebno je poduzeti neophodne mјere kako bi se što prije uradio Prijedlog Programa i dostavio Vladi FBiH, odnosno Parlamentu FBiH na usvajanje, u cilju uspostavljanja IPARD strukture u BiH, koja je uvjet za povlačenje sredstava iz poljoprivrednih fondova Evropske unije;

Strategiju upravljanja poljoprivrednim zemljištem na području FBiH i Akcioni plan za implementaciju iste, Vlada FBiH je usvojila u 2012. godini (Odlukom V broj 76/2012), na temelju članka 38. Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Od strane Ministarstva je samo, prilikom obavljanja revizije za prethodnu 2012. godinu, prezentirano Izvješće o napretku i rezultatima koji su postignuti usvojenom Strategijom i Akcionim planom od 23.08.2012. godine, a sačinjeno na inicijativu poslanika Zastupničkog doma Parlamenta FBiH. Nije prezentirana dokumentacija da je na dan 31.12.2013. godine urađena analiza izvršenja navedenog Akcionog plana, kojom bi se utvrdio stupanj realizacije planiranih aktivnosti u 2013. godini, odnosno definirali novi rokovi za aktivnosti koje nisu realizirane, te o istom izvjestila Vlada FBiH.

Potrebno je sačiniti godišnju analizu izvršenja Akcionog plana Strategije upravljanja poljoprivrednim zemljištem u FBiH, te na osnovu konstatiranog predložiti aktivnosti na realizaciji istog;

Obavljanje poslova iz oblasti šumarstva sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti je Ministarstva. Ustavni sud FBiH je u 2009. godini donio Presudu broj: U-26/8 („Službene novine FBiH“, broj 36/09) kojom se utvrđuje da je Zakonom o šumama („Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37/04) povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu. Ovom Presudom Parlamentu FBiH je data mogućnost kao prelazno rješenje, da u konsultaciji sa Savezom općina i gradova FBiH usuglasiti ovaj Zakon sa Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove Presude u „Službenim novinama FBiH“ do kada se ovaj Zakon može primjenjivati. Ministarstvo je u 2009. godini poduzelo aktivnosti na usuglašavanju spornih odredbi Nacrta Zakona o šumama sa predstavnicima Saveza općina i gradova FBiH, ali Prijedlog Zakona o šumama u 2009. godini nije dobio potrebnu podršku od strane zastupnika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH. Grupa poslanika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH je u 2010. godini predložila svoj Prijedlog Zakona o šumama, a Vlada FBiH je u međuvremenu donijela Uredbu o šumama, za koju je Ustavni sud FBiH, na sjednici održanoj 12.10.2010. godine, utvrdio Mišljenje kojim ukazuje da Vlada FBiH nije imala zakonski osnov za uređenje materije iz oblasti šumarstva, odnosno donošenje Uredbe o šumama. Vlada FBiH je podržala donošenje Nacrta Zakona o šumama kojeg su predložili zastupnici i isti je od strane Predstavničkog doma Parlamenta FBiH usvojen 24.11.2011. godine, međutim isti nije razmatran od strane Doma naroda Parlamenta FBiH. Ministarstvo je prezentiralo Zaključak Vlade FBiH, V broj 534/2013 od 20.06.2013. godine, kojim je Vlada FBiH zatražila od Doma naroda Parlamenta FBiH da se hitno izjasni o Zakonu o šumarstvu koji je u parlamentarnoj proceduri i utvrdila stav: ukoliko Dom naroda Parlamenta FBiH ne prihvati isti uzet će u razmatranje Prednacrt zakona o šumama koji je Ministarstvo Vladi FBiH dostavilo u studenom 2011. godine. Prema navodima iz Nacrta Izvješća o realizaciji Zaključaka Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, od 19.12.2013. godine, Dom naroda Parlamenta FBiH je 25.07.2013. godine (na prijedlog Odbora za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo) usvojio zaključak kojim je Vlada FBiH zadužena da što hitnije izradi i u parlamentarnu proceduru uputi Nacrt Zakona o šumama, nakon kojeg je Vlada FBiH na sjednici održanoj 31.10.2013. godine utvrdila Nacrt Zakona o šumarstvu preuzet od zastupnika, i isti dostavila

¹ Unatoč nekoliko pokušaja, nije ni došlo do sastanka između Predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH sa Predsjednicima vlada entiteta i Brčko Distrikta, entitetskim ministrima finansija i ministrima poljoprivrede

Domu naroda Parlamenta FBiH na razmatranje. Imajući u vidu naprijed navedeno, možemo konstatirati da zakonskim propisima nije regulirana oblast šumarstva od 06.12.2011. godine (nakon prestanka primjene Uredbe o šumama), i da trenutno nema zakona koji regulira oblast šumarstva.

Prema prezentiranoj Informaciji o stanju u oblasti šumarstva uslijed nepostojanja zakonskih propisa (09.03.2013. godine) sačinjenoj od strane Ministarstva prema Vladi FBiH, konstatirano je da uslijed nedonošenja novog zakona o šumama, svi oni koji vrše bilo kakvu djelatnost u šumi, nemaju zakonska ovlaštenja za svoje aktivnosti, a dosljednom primjenom zakonskih propisa treba obustaviti rad svih korisnika šuma, odnosno 4.000 radnika direktno uposlenih i oko 2.000 radnika u kooperantskim firmama koji bi ostali bez egzistencije. Radi nepostojanja zakona o šumama obustavljene su i druge aktivnosti koje imaju negativan utjecaj na sve segmente društva (provođenje prostorno planskih dokumenata, uspostava služnosti i zakupa na šumskom zemljištu za niz komunikacijskih i infrastrukturnih objekata, rješavanje imovinsko – pravnih odnosa, ...). Županijske uprave za šumarstvo nemaju zakonskih mogućnosti za sprečavanje nelegalnih radnji u šumi putem podnošenja prekršajnih prijava, a i one prijave koje su podnesene u prethodnom periodu sudovi odbacuju kao neutemeljene, odnosno obustavljaju postupak. Sve naprijed navedeno ukazuje na važnost i hitnost rješavanja navedenog problema.

Potrebno je da Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti u suradnji sa Vladom FBiH, poduzme neophodne aktivnosti u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Europske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;

Obavljanje poslova iz oblasti voda sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti je Ministarstva. Zakonom o vodama („Službene novine FBiH“, broj 70/06) uređuje se način upravljanja vodama unutar teritorije Federacije, a isto obuhvata: zaštitu voda, korištenje voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda i uređenje vodotoka i drugih voda. Površinske vode se prema značaju kojeg imaju za upravljanje vodama, razvrstavaju u vode I kategorije i vode II kategorije. Za provođenje zadataka upravljanja vodama I kategorije osnovane su: **Agencija za vodno područje rijeke Save (u daljem tekstu: AVP Sava)** i **Agencija za vodno područje Jadranskog mora (u daljem tekstu: AVP Jadranskog mora)**, kojima upravljaju **Upravni odbori** i njihov rad kontrolišu **Nadzorni odbori**, a iste imenuje i razrješava Vlada FBiH na prijedlog Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, a na temelju provedenog javnog konkursa, sukladno sa zakonom. Prema prezentiranom, **Upravni odbor AVP Jadranskog mora je 23.07.2012. godine, na temelju provedenog javnog natječaja, imenovao direktora Agencije, na mandatno razdoblje od 4 godine, međutim Ministarstvo nije dalo suglasnost na dostavljenu Odluku o izboru i imenovanju direktora iz razloga: „što izabrani kandidat nije, u proteklom mandatu, u cilju provođenja utvrđene politike upravljanja vodama ispunio planove i očekivanja Ministarstva“.** Vlada FBiH je također, na prijedlog Ministarstva, **24.01.2013. godine razriješila Upravni odbor AVP Jadranskog mora**, a u međuvremenu nije imenovan novi, tako da navedeno predstavlja ozbiljan problem zakonitog upravljanja Agencijom, obzirom da smo utvrdili da je v.d. direktora također istekao period na koji je imenovan, a Agenciji nije imao ko usvojiti izvješće o finansijskom poslovanju za 2013. godinu, niti izvršiti donošenje Godišnjeg plana i finansijskog plana Agencije za 2014. godinu. Na prijedlog Ministarstva, Vlada FBiH je **29.12.2011. godine razriješila Nadzorni odbor Agencije za vodno područje rijeke Sava**, a u međuvremenu nije izvršeno imenovanje novog, tako da AVP Sava nema imenovan Nadzorni odbor što može da ima za posljedicu neadekvatnu kontrolu rada Agencije. Obzirom na naprijed navedeno, ne može se potvrditi da je Ministarstvo, sukladno zakonskim nadležnostima, poduzimalo adekvatne aktivnosti u 2013. godini, u dijelu uspostavljanja upravljačkih, odnosno kontrolnih organa u Agencijama za vode, što utiče na zakonitost rada istih.

Potrebno je da Ministarstvo, u saradnji sa Vladom FBiH, poduzme sve aktivnosti utvrđene zakonskim propisima kako bi se imenovali organi upravljanja u Agenciji za vodno područje Jadranskog mora, kao i Nadzorni odbor u Agenciji za vodno područje rijeke Save, u cilju zakonitog upravljanja, odnosno adekvatne kontrole nad radom istih;

Strategija upravljanja vodama FBiH (u daljem tekstu: SUV), donesena je sukladno sa člankom 24. Zakona o vodama, od strane Parlamenta FBiH u 2011. godine¹, i to za period 2010 – 2022. godina. Sastavni dio Strategije je i Akcioni plan za implementaciju iste u kojem su navedeni ciljevi i mjere koje treba implementirati po oblastima, odgovorne institucije za provođenje mjera (nadležni organi BiH, Vlada FBiH, FMPVŠ, AVP Sava, AVP Jadranskog mora, nadležni inspekcijski organi,...), planirani rok realiziranja mjera, parametri za ocjenu uspješnosti provođenja mjera, potrebna ulaganja za implementaciju iste procijenjena na iznos od 2.760.695.000 KM. **Nije prezentirana dokumentacija da je na dan 31.12.2013. godine urađena analiza izvršenja Akcionog plana za implementaciju SUV-a, kojom bi se utvrdio stupanj realizacije planiranih aktivnosti u 2013. godini, odnosno definirali novi rokovi za aktivnosti koje nisu realizirane, te o istom izvjestila Vlada FBiH.**

Potrebno je sačiniti godišnju analizu izvršenja Akcionog plana Strategije upravljanja vodama FBiH 2010 – 2022, te na osnovu konstatiranog predložiti konkretnije aktivnosti na realizaciji istog, a naročito za izradu Planova upravljanja vodama za vodno područje Save i vodno područje Jadranskog mora, za uspostavu Registra industrijskih zagadivača i redovno periodično noveliranje istog, kao i izradu i donošenje Planova za zaštitu od štetnog djelovanja voda;

Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (u daljem tekstu: ZOV) bilo je predviđeno Programom rada Ministarstva za 2012. i 2013. godinu, a ministar je 29.11.2012. godine donio Rješenje o imenovanju Stručne radne grupe za izradu istog, u koju je imenovano 9 državnih službenika. Utvrdili smo da je Prednacrt Izmjena i dopuna ZOV-a, upućen Vladi FBiH na razmatranje i usvajanje, međutim isti Vlada FBiH nije usvojila radi niza primjedbi na pripremljeni radni materijal i usaglašavanje teksta istog sa ključnim akterima, a posebno sa federalnim agencijama za vodna područja iz Mostara i Sarajeva, Federalnim fondom za zaštitu okoliša i 10 kantonalnih ministarstava nadležnih za vode.

Pravilnik o načinu obračunavanja, postupku i rokovima za obračunavanje i plaćanje i kontroli izmirivanja obveza po temelju opće vodne naknade i posebnih vodnih naknada („Službene novine FBiH“, broj 92/07) donesen je od strane ministra poljoprivrede, sukladno članku 174. Zakona o vodama, a istim se propisuju obveznici obračunavanja i plaćanja vodnih naknada; načini obračunavanja i plaćanja vodnih naknada, ..., i druga pitanja vezana za izmirivanje obveza po temelju opće i posebnih vodnih naknada koje su propisane Zakonom o vodama i čija visina je određena Odlukom Vlade FBiH o visini posebnih vodnih naknada (Službene novine FBiH“, broj 46/07). Za namjenski utrošak sredstava iz vodnih naknada, u poslove iz oblasti voda utvrđene Zakonom, odgovoran je svaki pojedinačni korisnik sredstava, kojem se sukladno članku 177. Zakona o vodama, raspodjeljuju prikupljena sredstva, tj. nadležne agencije za vode 40 %, županijska ministarstva nadležna za vodoprivredu 45 % i Federalni fond za zaštitu okoliša 15 %. **Ministarstvo, iako ima ulogu nadzora nad provođenjem Zakona o vodama, nema mehanizme za uvid u prikupljena sredstva, a naročito za kontrolu namjenskog utroška sredstava iz vodnih naknada koja koriste županije i Federalni fond za zaštitu okoliša, a koja čine 60 % ukupno prikupljenih sredstava.** Navedenim Pravilnikom je propisano da kontrolu pravilnog obračunavanja i plaćanja vodnih naknada vrše organizacione jedinice Porezne uprave FBiH i da kontrolu ispravnosti utvrđivanja količina koje čine osnovicu za obračunavanje i plaćanje posebnih vodnih naknada vrši vodna inspekcija i ovlašteni zaposlenici nadležne agencije za vode. **Obavljenom revizijom (agencija za vode) smo konstatirali da značajan broj obveznika plaćanja posebnih vodnih naknada uopće ne vodi propisane evidencije o količinama zahvaćene i ispuštene vode u vodotoke, odnosno ne popunjava i ne dostavlja agencijama za vode propisane obrasce na temelju kojih se obračunava obveza za plaćanje posebnih vodnih naknada, a i kada dostavi iste postoji problem neplaćanja, na ovakav način, utvrđene obveze.** Problem neplaćanja posebnih vodnih naknada je naročito izražen od strane komunalnih poduzeća na vodnom području Jadranskog mora koja su za period 2003 – 2007. godina ostala dužna 5.386.355 KM i za period 2008 – 2012. godina 3.140.572 KM. Za rješavanje navedenog problema, AVP Jadranskog mora se je više puta obraćala Ministarstvu i Poreznoj upravi FBiH, **međutim problem je i dalje ostao neriješen, obzirom da se Porezna uprava FBiH poziva na**

¹ Strategiju upravljanja vodama za period 2010 – 2022. godina je usvojio Predstavnički dom Parlamenta FBiH 20.10.2010. godine, a Dom naroda Parlamenta FBiH 20.12.2011. godine. Strategija predstavlja osnovni strateško planski dokument u oblasti voda u kome je izvršeno snimanje postojećeg stanja i definisani strateški ciljevi, sa utvrđenim operativnim ciljevima i mjerama za dostizanje tih ciljeva.

odredbe Zakona o Poreznoj upravi FBiH i ističe da za neplaćanje posebnih vodnih naknada ne može izdati nalog za plaćanje, odnosno pokrenuti proces prinudne naplate, a Ministarstvo ne poduzima odgovarajuće mjere, sukladno zakonskim propisima, protiv fizičkih i pravnih lica za plaćanje obveza po navedenom osnovu. Povezano sa navedenim, ističemo da je značajan broj korisnika poticaja za poljoprivrednu obveznik plaćanja posebnih vodnih naknada (farme, uzgajivači ribe, ...), međutim programom i provedbenim propisima od istih se ne traže dokazi da nemaju neizmirenih obveza po temelju neplaćanja posebnih vodnih naknada, što bi svakako u narednom periodu trebalo korigovati.

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa nadležnim agencijama za vode i drugim organima i institucijama, poduzme sve zakonom propisane mjere protiv fizičkih i pravnih lica, u cilju naplate svih obaveza po osnovu posebnih vodnih naknada;

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju, obliku, uslovima, načinu izdavanja i čuvanju vodnih akata („Službene novine FBiH“, broj 68/12) Ministarstvo je donijelo u avgustu 2012. godine, a istim se propisuje izdavanje vodnih suglasnosti i vodne dozvole, kao i vršenje radova vađenja materijala iz vodotoka. Konstatirali smo da nadležne agencije za vode, od donošenja navedenih Izmjena i dopuna Pravilnika, nisu izdavale vodne suglasnosti za vađenje materijala iz vodotoka, tako da se od 15.08.2012. godine ne ostvaruju prihodi po temelju posebne vodne naknade za vađenje materijala iz vodotoka. Od strane odgovorne osobe Ministarstva, kao razlog za Izmjene i dopune Pravilnika, argumentovano je da se istima pokušala uvesti veća kontrola vađenja materijala iz vodotoka, odnosno povećati naplata prihoda po ovom temelju, obzirom da je isti značajno opao posljednjih godina, dok je od strane AVP Sava, kao razlog neprovodenja propisane procedure navedeno da nije definirano kako doći do ugovora sa izvodačem radova i na koji način se plaća posebna vodna naknada. **Ne dajući mišljenje o ispravnosti odredbi Pravilnika, važnim smatramo napomenuti da je u proteklom periodu, kao posljedica neprimjenjivanja Pravilnika u praksi, od strane inspekcije utvrđeno da je na vodotocima došlo do masovnog nelegalnog vađenja šljunka i pijeska od strane raznih pravnih subjekata**, međutim od strane Ministarstva nisu poduzimane nikakve značajnije mjere kako bi se navedeni problem razriješio.

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa agencijama za vode i vodnom inspekcijom, poduzme adekvatne aktivnosti u dijelu rješavanja nastale situacije u vezi neprimjenjivanja Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju, obliku, uslovima, načinu izdavanja i čuvanju vodnih akata, u cilju sprečavanja nelegalnog vađenja šljunka i pijeska iz vodotoka i naplate posebnih vodnih naknada po osnovu istog;

5.1 RAZVOJNO–INVESTICIJSKI PROJEKTI MINISTARSTVA

Planom razvojno – investicijskih projekata u FBiH, koji čine sastavni dio Proračuna FBiH za 2013. godinu, utvrđeni su projekti u nadležnosti Ministarstva, a isti su se financirali iz kreditnih sredstava, donacija i Proračuna FBiH, odnosno općina. Prema prezentiranim podacima od strane Ministarstva, putem implementacijskih jedinica za realizaciju projekata: **Jedinice za šumarstvo PIU, Ureda za koordinaciju (PCU) i Jedinice za upravljanje projektom WATSAN FBiH** u 2013. godini, utrošena su sredstva u iznosu od **8.621.145 KM¹**. Za projekte iz oblasti voda (Zaštita kvaliteta voda i Upravljanjem slivom Neretve i Trebišnjice), Ministarstvo je formiralo Upravljačke timove od strane uposlenika Agencija za vodno područje rijeke Save i Agencija za vodno područje slivova Jadranskog mora, od strane Sektora za vode Ministarstva se vrši praćenje i koordinacija, a u 2013. godini za implementiranje istih utrošeno je **5.381.698 KM**.

¹ Utrošak sredstava kroz razvojno – investicijske projekte koje realizuju Jedinica za šumarstvo PIU, Ured za koordinaciju (PCU) i Jedinice za upravljanje projektom WATSAN FBiH ne iskazuje se u finansijskim izvješćima Ministarstva.

Pregled utroška sredstava kroz projekte, sa uporednim pokazateljima u odnosu na ugovorene i planirane iznose finansiranja dajemo u sljedećoj tabeli:

u KM

Rb.	Naziv projekta	Izvor finan-siranja	Ugovoren iznos finansiranja	Povučena sredstva do 31.12.13.	Realizacija do 01.01.2013. godine	Plan realizacije u 2013. godini	Realizova-no u 2013. godini	Ukupno realizovano do 31.12.2013.g.	
1.	Projekat WATSAN FBiH	Kredit	117.349.800	1.955.830	0	3.416.065	816.294	816.294	
		Grant	32.743.492	6.130.526	0	5.781.369	0	0	
		Budžet općina	75.288.443	-	0	259.153	55.865	55.865	
		Ukupno	225.381.735	8.086.356	0	9.456.587	872.159	872.159	
2.	Unapređenje uvjeta života na selu IFAD 772BA	Kredit	16.376.000	5.572.558	0	4.093.000	4.150.000	4.150.000	
		Grant	-	-	-	-	-	-	
		Budžet FBiH	2.263.000	503.086	0	957.000	46.000	46.000	
		Ukupno	18.430.000	6.075.643	0	5.050.000	4.196.000	4.196.000	
3.	Unapređenje uvjeta života na selu IFAD 697BA	Kredit	16.238.000	16.283.377	16.285.000	64.000	73.000	16.358.000	
		Grant	-	-	-	-	-	-	
		Budžet FBiH	3.332.000	3.015.958	3.016.000	101.000	316.000	3.332.000	
		Ukupno	19.570.000	19.299.335	19.301.000	165.000	389.000	19.690.000	
4.	Poljoprivreda i ruralni razvoj ARDP	Kredit	15.800.000	11.946.591	11.946.591	1.627.554	2.502.613	11.695.859	
		Grant	4.400.000	3.976.502	3.976.502	51.575	171.310	3.896.016	
		Budžet FBiH	2.400.000	3.513.804	1.762.559	278.774	490.063	2.252.622	
		Ukupno	22.600.000	19.436.897	14.680.511	1.957.603	3.163.986	17.844.497	
5.	Projekat razvoja navodnjavanja	Kredit	27.800.000	2.346.996	0	3.600.000	0	0	
		Grant	-	-	-	-	0	0	
		Budžet FBiH	4.900.000	0	0	600.000	0	0	
		Ukupno	32.700.000	2.346.996	0	4.200.000	0	0	
Ukupno 1			318.681.735	55.245.227	33.981.511	20.829.190	8.621.145	42.602.656	
6.	GEF – Neretva i Trebišnjica	Kredit	-	-	-	-	-	-	
		Grant	3.547.500	1.206.150	662.976	665.371	477.329	1.140.305	
		Budžet FBiH	4.405.111	283.385	25.465	765.744	114.369	139.834	
		Ukupno	7.952.611	1.489.535	688.441	1.371.115	591.698	1.280.139	
6.	GEF – Zaštita kvaliteta voda	Kredit	-	-	-	-	-	-	
		Grant	35.290.000	14.250.000	13.280.000	9.790.000	3.390.000	16.670.000	
		Budžet FBiH	6.070.000	1.193.500	2.230.000	1.740.000	1.400.000	3.630.000	
		Ukupno	41.360.000	15.443.500	15.510.000	11.530.000	4.790.000	20.300.000	
Ukupno 2			49.312.611	16.933.035	16.198.441	12.901.115	5.381.698	21.580.139	
Ukupno 1 + 2			367.994.346	72.178.262	50.179.952	33.730.305	14.002.843	64.182.795	

Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH („Sl. novine FBiH“, broj 48/03) predviđeno je da Ministarstvo putem organizacione jedinice u svom sastavu implementira projekte od značaja za Federaciju, koje odobri Vlada FBiH, i upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata. Za obavljanje navedenih poslova, u okviru Ministarstva formirane su **dvije Jedinice za implementaciju projekata**, i iste su od strane Federalnog zavoda za statistiku razvrstane kao jedinice u sastavu Ministarstva koje koriste njegov porezni identifikacioni broj (**PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja**). **Odsjek za upravljanje projektima – PMU** se bavio poslovima praćenja i izvršavanje planskih dokumenata u oblasti voda, kao i pripremanja, koordiniranja, implementacije i upravljanja projektima iz oblasti voda. Novim Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sistematiziran je Sektor za upravljanje projektima u čijem sastavu se nalaze tri implementacijske jedinice: PIU šumarstva, Ured za koordinaciju projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja (PCU) i Jedinica za upravljanje projektom „Snabdijevanja vodom i sanitacija u FBiH“ (WATSAN), međutim **isti nije implementiran u dijelu**

inkorporiranja rada navedene dvije Jedinice za implementaciju projekata (PIU-a i PCU-a) u rad Ministarstva. Utvrđili smo da su jedinice za implementaciju projekata Ministarstvu dostavljali IP obrasce, ali nismo mogli potvrditi da je Ministarstvo vršilo koordinaciju, praćenje i izvješćivanje o implementaciji određenog broja tekućih projekata koji se realiziraju u okviru jedinica za implementaciju projekata, koji su Planom razvojno investicionih projekata razvrstani u resor Ministarstva. Postupajući po Zaključku Vlade FBiH V broj: 317/2012, Ministarstvo je dostavilo Vladi FBiH **Akcioni plan za usklađivanje jedinica za implementaciju projekata pri Ministarstvu**, a isti je Vlada FBiH prihvatile Zaključkom V broj 901/2012 od 04.06.2012. godine, te obvezala Ministarstvo na realizaciju istog. Prema prezentiranom Izvješću o realizaciji navedenog Akcionog plana (prosinac 2013. godine) i na temelju obavljene revizije **konstatirano je da**: još uvijek nije urađena sveobuhvatna informacija/izvješće o statusu i projektima koje realizuju jedinice za projekte (PIU, PCU i PMU) u Ministarstvu; nije izvršeno preseljenje jedinica za projekte u zajedničke prostorije u zgradu Uniprometa; nije realizirana aktivnost koja je predviđela rješavanje radno – pravnog statusa uposlenika u postojećim jedinicama za projekte (PIU i PCU). Zbog naprijed navedenog, **može se konstatirati da Ministarstvo nije implementiralo Akcioni plan Vlade FBiH, te da projekte od značaja za Federaciju ne implementira putem organizacione jedinice u svom sastavu, odnosno ne upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata, sukladno Uredbi o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH.**

Vezano za utrošak sredstava preko posebnih transakcijskih računa (izvan Jedinstvenog računa riznice FBiH) putem kojih se vrše plaćanja, vezana za realizaciju projekata čiji implementator je Ministarstvo, utvrđili smo da knjigovodstvena evidencija koja se vodi od strane jedinica za implementaciju ne daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, što nije sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte („Sl. novine FBiH“, broj 75/09).

Nije nam prezentirana dokumentacija da su, sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH za 2013. godinu i ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija, **kvartalna izvješća o implementaciji razvojno – investicijskih projekata** dostavljana Federalnom ministarstvu financija, kao ni informacije o problemima u realizaciji postojećih i novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima) prema Vladi FBiH. Kao što je konstatirano i prethodnom revizijom utvrđili smo da se sačinjavaju „informacije“, umjesto godišnjih izvješća, međutim u istom se ne navodi analiza postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obveze projektima koji se financiraju iz kreditnih, donatorskih i proračunskih sredstava. **Međutim, iako je ukazivano na isto, nisu poduzete aktivnosti sukladno datim preporukama.**

Projekat WATSAN FBiH (u daljem tekstu: „Vodovod i kanalizacija“) koordinira Ministarstvo, ispred Federacije BiH, čija svrha je da se financiranjem iz raspoloživih izvora ukupnog iznosa **121.300.000 EUR-a** obezbijedi implementiranje mjera koje će poboljšati infrastrukturu i usluge kojima se obezbeđuje adekvatno vodosnadbijevanje i odvodnja (priklupljanje i prečišćavanje) otpadnih voda u općinama uključenim u Projekat¹. Struktura izvora financiranja navedenog projekta je sljedeća: 60.000.000 EUR-a **kredit EIB-a, grant sredstva EIB-a**: 5.000.000 EUR-a (**IPF 2008**) i 12.000.000 EUR-a (**IPA 2009**), **vlastito učešće općina ostatak sredstava**. Po zahtjevu EIB-a², Ministarstvo je u 2011. godini formiralo Jedinicu za rukovođenje projektom (PMU), dok su unutar općina koje učestvuju u projektu formirani Timovi za implementiranje potprojekata (PIT-ovi) koji su odgovorni za njihovo implementiranje. Ministarstvo nije popunilo sistematizirana radna mjesta u navedenoj Jedinici, a za rukovođenje projektom je angažovana vanjska saradnica po ugovoru o djelu, kojoj je u 2013. godini, na teret proračunskih sredstava, isplaćena

¹ Općine uključene u projekt su: Orašje, Velika Kladuša, B. Petrovac, B. Krupa, Široki Brijeg, Tomislavgrad (potpisale ugovor sa Federalnim ministarstvom financija), općine Mostar, Jajce, Prozor – Rama, Čitluk, Glamoč, Tešanj, Dobojski Jug, B. Grahovo, Konjic, Usora, Livno, Gračanica, Lukavac, Kupres, Stolac (procedure u toku) i ostale općine koje pokažu interes.

² Prema potpisom Ugovoru o kreditnom zaduženju između FBiH (BiH) i EIB-a od 18. Kolovoza 2008. godine, rok za realizaciju kreditnog zaduženja je istekao 30.06.2012. godine, te je produžen za period od još 2 godine, tj. do 30.06.2014. godine. Rok za realizaciju Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava od 5.000.000 EUR-a iz fonda IPF 2008. je do 31.12.2015. godine, a 12.000.000 EUR-a iz IPA 2009. je do 31.12.2013. godine.

neto naknada u iznosu od 25.200 KM. Prema prezentiranim podacima, u 2012. godini nije bilo povlačenja sredstava, a u **2013. godini Ministarstvo je od planiranih 9.456.587 KM povuklo dio sredstava u iznosu od 8.086.356 KM**, od čega je realizovano samo 872.159 KM ili 9,22 %. Na traženje revizije nisu prezentirani podaci o njihovom utrošku, kao ni Informacija o realizaciji navedenog projekta u 2013. godini, te statusu kreditnih sredstava i sredstava iz fonda IPF 2008. i IPA 2009. Imajući u vidu navedeno, kao i prihvaćene rokove za implementiranje projekta „Vodovod i kanalizacije u FBiH“ prema kojima se financirane aktivnosti iz kreditnih sredstava trebaju realizirati do 30.06.2014. godine, a analogno tome i povlačenje grant sredstava iz IPA 2009 do 31.12.2013. godine IPF 2008 do 31.12.2015. godine, ne može se potvrditi da se planirane aktivnosti odvijaju potrebnom dinamikom, što upućuje na potrebu utvrđivanja razloga istog i poduzimanje odgovarajućih mera i aktivnosti od strane Ministarstva. Ministarstvo nije izvjestilo Vladu FBiH i Federalno ministarstvo financija, vezano za razloge kašnjenja u realizaciji navedenog projekta.

Projekat „Razvoj navodnjavanja“ ukupne vrijednosti **32.516.250 KM**, iako je trebao, nije otpočeo u 2013. godini, a prema finansijskoj dokumentaciji do sada su povučena kreditna sredstva u iznosu od 2.346.996 KM. Za realizaciju navedenog projekta zadužen je PIU šumarstva, međutim, na traženje revizije nije prezentiran dokument na temelju kojeg bi potvrdili da su utvrđeni razlozi kašnjenja u realizaciji navedenog projekta.

Osigurati da se Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirani poslovi i zadaci vezani za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, obavljaju u okviru Sektora za upravljanje projektima, sukladno članku 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH i Akcionim planom usklađivanja jedinica za implementaciju projekta, a u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu realizaciju;

Potrebno je uspostaviti knjigovodstvenu evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementira Ministarstvo, na način da ista daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, sukladno zakonskim i podzakonskim aktima o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte;

Izvješćivanje o utrošku sredstava razvojno - investicijskih projekata vršiti sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH, Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija. Izvešča trebaju sadržavati i informacije o novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima), kao i analizu postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obveze (iz projekata) koji se financiraju iz kreditnih, donatorskih i proračunskih sredstava;

U okviru „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj“ (skraćeni naziv: Projekat ARDP) koji se financira kreditnim sredstvima Svjetske banke (u vrijednosti od 13.500.000 EUR-a za FBiH), a implementacija se vrši od strane Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva - PIU-a za šumarstvo. Navedeni projekat je trebao biti završen 30. lipnja 2013. godine, međutim od strane kreditora rok za implementaciju je produžen do 30. lipnja 2015. godine. Prema prezentiranim Izvešću od strane odgovorne osobe – finansijskog menadžera Projekta, vezano za realizaciju navedenog projekta, do **31.12.2013. godine su povučena ukupna sredstva u iznosu od 19.436.897 KM od čega je utrošeno 17.844.497 KM, od toga 3.163.986 KM u 2013. godine**. Iz navedenog Projekta, Ministarstvo je nakon preseljenja na novu lokaciju (zgradu Uniprometa d.d.), izvršilo nabavku namještaja koji je plaćen u iznosu od **328.865 KM u 2013. godini**. Napominjemo da je u prethodnoj godini kroz projekat izvršena i nabava auta u vrijednosti od 34.047 KM kojeg je koristio savjetnik ministra za finansijska pitanja i međunarodnu suradnju, temeljem zaključenog ugovora sa ASA PSS d.o.o. Sarajevo. Plaćanje navedenog vozila nije izvršeno iz razloga što nalog za plaćanje nije potpisana od strane ovlaštene osobe Federalnog ministarstva financija, koje je dopisom tražilo da se dostavi obrazloženje za neophodnost i opravdanost predmetne nabave. Zbog neplaćanja navedenog vozila, podignuta je tužba od strane ASA PSS d.o.o. Sarajevo protiv Jedinice za implementaciju projekata – PIU šumarstva i poljoprivrede, koje je još 13.06.2011. godine zapisnički preuzeo. Konstatirali smo da sporno vozilo, iako se koristi od strane Ministarstva, nije evidentirano u knjigovodstvenim evidencijama ni PCU-a niti Ministarstva. Kako obveze preuzete ugovorom nisu izvršene, po podnesenoj tužbi donesena je

presuda u korist ASA PSS d.o.o. Sarajevo, što će znatno uvećati vrijednost predmetnog vozila (za troškove sudskog spora i zatezne kamate). U vezi navedenog, prezentiran nam je dopis Ministarstva od 07.02.2014. godine, kojim isto obavještava Vladu FBiH da ne može realizovati Zaključak V broj 93/2014 od 22.01.2014. godine, kojim je Vlada zadužila Ministarstvo da poduzme adekvatne mјere i aktivnosti kojim će se osigurati rješavanje spora i izvršiti plaćanje troškova nastalih u vezi sa nabavom vozila za potrebe i sa razdjela Ministarstva. Navedeni stav, prema Vladi FBiH, Ministarstvo je obrazložilo sa konstatacijom da u svom proračunu nema osigurana sredstva za ove namjene. S tim u vezi, obavljenom revizijom smo konstatirali da je Ministarstvo u tijeku u 2013. godine, izvršilo nabavu još jednog vozila u vrijednosti od 57.800 KM koje je također dato na korištenje pomenutom savjetniku ministra, dok je sporno vozilo kupljeno kroz projekat dato na korištenje drugom savjetniku ministra. Sredstva za navedena nabavku su u iznosu od 57.100 KM osigurana putem preraspodjela. Također, ističemo da kroz projekat, iako je trebalo, još uvijek nisu realizirane značajne aktivnosti vezane za uspostavljanje informacijskog sustava sa ciljem da podrži program financiran od strane EU instrumenata za pomoć prije pridruživanja (IPA) za razvoj BiH poljoprivredne informacijske strukture, uspostava informacijskih transfera plaćanja u oblasti poljoprivrede i ruralnog plaćanja (uspostava Agencije za plaćanje) i izrada Strategije/ programa ruralnog razvoja. Obzirom da se projekat ne implementira sukladno ranije utvrđenom dinamičkom planu, što smo konstatirali u obavljenim revizijama u posljednje 4 godine, davali smo preporuku da se izvrši analiza i stupanj realizacije Projekta ARDP u odnosu na dinamički plan i o istom izvijesti Vladi FBiH, međutim, prema izjavi odgovorne osobe ista nije sačinjena. Navedeno ističemo iz razloga jer je projekat nakon produženja roka za implementaciju trebao biti završen 30.06.2013. godine, planirane aktivnosti nisu realizirane, a u međuvremenu je rok za završetak produžen na 30.06.2015. godine.

Potrebno je izvršiti finansijsku analizu i stupanj realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na izmijenjeni dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće aktivnosti u cilju njegove implementacije u planiranom roku, te o navedenom izvestiti Vladi FBiH;

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju, u vezi nabavke putničkog vozila od poduzeća ASA PSS d.o.o. Sarajevo, zbog čijeg neplaćanja je podignuta tužba i donesena presuda protiv Jedinice za implementaciju projekata – PIU-a šumarstva i poljoprivrede, te sukladno konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti u cilju utvrđivanja eventualne odgovornosti i smanjenja izdataka po osnovu plaćanja zateznih kamata;

Projekat „Unapređenje uvjeta života na selu IFAD 772BA“ ukupne vrijednosti **18.430.000 KM**, koji implementira Ured za koordinaciju projekata (PCU), trebao je početi u 2012. godini, međutim prema izjavi odgovorne osobe realizacija projekta nije otpočela na vrijeme jer se kasnilo sa ratificiranjem sporazuma o kreditnom zaduženju. Implementacija projekta je otpočela u 2013. godini, a u realizaciju projekta su utrošena sredstva u iznosu od 4.195.883 KM, od čega: na radove 219.031 KM i otvaranje novih **kreditnih linija za ruralno financiranje** 3.307.912 KM (putem BBI banke 307.912 KM i MKO LOK 3.000.000 KM).

Projekat „Unapređenja ruralnog poduzetništva REEP“ ukupne vrijednosti **25.829.213 KM** (IFAD Lo – 697 BA, OFID Lo 1113-P) implementira se također putem Ureda za koordinaciju projekata (PCU). U sklopu ovog projekta je aktivna kreditna linija plasiranih sredstava financijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama) u visini od **8.429.643 KM**, koja su se trebala na revolving osnovi koristiti za razvoj poljoprivrede. Prezentirani podaci o plasmanu navedenih sredstava na revolving principu su nepotpuni, a prema izjavi odgovorne osobe financijske institucije neredovno dostavljaju podatke, a neke i na više urgencija nisu dostavile tražene podatke. Vezano za navedeno prezentiran nam je dopis od **02.04.2013.** godine kojim je Ured za koordinaciju projekata (PCU) podnio inicijativu prema Ministarstvu financija da izvrši raskid Ugovora i povrat cijelokupnog iznosa povučenih sredstava od strane Pro credit banke d.d. Sarajevo (**1.083.600 KM**) i MKO „PRIZMA MIKRO“ Sarajevo (**1.069.520 KM**) jer isti nisu postupali sukladno Ugovoru. Za preostale financijske institucije (BBI banku, Vakufsku banku, LOK MKF), Ured za koordinaciju projekata je naknadno, prilikom očitovanja, prezentirao dokaze da iste vrše replasiranje prikupljenih revolving sredstava, sukladno potpisanim Ugovorima i uz prethodnu suglasnost PCU-a za namjensko korištenje. U obavljenoj reviziji za 2013. godinu, nije nam prezentirana dokumentacija o tome da li je Federalno ministarstvo financija raskinulo ugovor sa naprijed navedenom

bankom i MKO-a i izvršilo povratu sredstava u Proračun FBiH, te koji je status plasiranih sredstava kod Vakufske banke d.d., BBI banke i LOK MKF, za koje nije ni tražen raskid ugovora. Navedeni projekat je završen 30.06.2013. godine, a Jedinica za implementaciju projekata je podnijela Završni izvješće o završetku navedenog projekta Federalnom ministarstvu financija, kojeg je isto vratilo iz razloga jer Izvješće nije bio sačinjen u skladu sa Instrukcijom kojom se utvrđuje metodologija za prenos nabavljenih stalnih sredstava i izvršenih radova krajnjim korisnicima i podnošenje završnog izvještaja o završetku projekta. Postupajući po traženom, Ministarstvo je 03.02.2014. godine dostavilo na mišljenje Ministarstvu finansija Prijedlog odluke o prenosu izvedenih radova i stalnih sredstava nabavljenih u okviru projekta krajnjim korisnicima (izvršeni radovi seoske infrastrukturne 7.016.473 KM; stalna sredstva nabavljena za zadruge 295.125 KM), na koju je dobilo pozitivno mišljenje, međutim u vrijeme obavljanja konačne revizije, ista nije bila razmatrana od strane Vlade FBiH. Obavljenom revizijom smo konstatirali da navedeni prijedlog odluke nije riješio na koji način će se evidentirati nabavljena oprema kroz projekat u vrijednosti od 11.013 KM i vozilo Škoda OCTAVIA u vrijednosti od 32.911 KM, kao i način knjigovodstvenog evidentiranja preostalih sredstava po kreditnim linijama 8.429.643 KM.

Projekat „Razvoj stočarstva i ruralnog financiranja/ FBiH (IFAD III – 562 BA), završen je u 2008. godini. Od strane direktora Ureda za koordinaciju projekata (PCU) prezentiran nam je Zaključak Vlade FBiH iz 2010. godine kojim je usvojena Informacija o implementaciji projekata financiranih stranim sredstvima u FBiH u 2009. godini, međutim nije nam prezentirana dokumentacija koja bi potvrdila navode odgovorne osobe da je u okviru iste razmatrano i Završno izvješće o završetku navedenog projekta. Ovo ističemo prije svega zbog značajnosti navedenog projekta, kao i činjenice da je **nakon završetka projekta ostala aktivna kreditna linija** plasiranih sredstava financijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama) u visini od 12.637.755 KM, koja su se trebala na revolving osnovi koristiti za dalje kreditiranje fizičkih lica i pravnih subjekata u ruralnim područjima koji se odnose na poljoprivredu. Obavljenom revizijom smo konstatirali da određene finansijske institucije nisu dostavljale podatke o plasmanu navedenih sredstava na revolving principu, a od strane Ureda za koordinaciju projekata (PCU) je naknadno, prilikom očitovanja, revizorskom timu dostavljena dokumentacija o plasmanu navedenih sredstava, uz saglasnost direktora jedinice, od strane Vakufske banke d.d. Sarajevo. Napominjemo da je Memorandumom o razumijevanju, koji je sastavni dio Subsidijarnog kreditnog ugovora između Federalnog ministarstva financija i finansijskih institucija o korištenju sredstava ovog zajma, bilo predviđeno da će PCU i finansijske institucije dogovoriti Obrazac mjesečnog izvješćivanja, te iste redovno dostavljati, međutim, po istom se ne postupa, tako da nismo mogli dobiti detaljno izvješće o svim izvršenim plasmanima i replasmanima na dan 31.12.2013. godine po finansijskim institucijama. **O navedenom, Ured za koordinaciju projekata (PCU) je 01.04.2013. godine izvijestio Federalno ministarstvo financija i podnio Inicijativu za raskid Ugovora i povrat cijelokupnog iznosa povučenih sredstava iz razloga jer se ne poštuju dogovoren uslovi od strane sljedećih banaka i MKO-a: Uni credit banka d.d. Sarajevo, Intesa San Paolo banka d.d. Sarajevo, Volksbanka d.d. Sarajevo, Pro credit banka d.d. Sarajevo i MKO „PRIZMA MIKRO“ Sarajevo. U obavljenoj reviziji za 2013. godinu, nije nam prezentirana dokumentacija da se po navedenom poduzete aktivnosti.**

Projekat „Mala komercijalna poljoprivreda“ završen je u 2009. godini, a isti je implementiran od strane Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva - PIU-a za šumarstvo (10.421.709 KM). Nakon završetka ostala je aktivna kreditna linija kod Nove banke d.d. Banja Luka, **putem koje je u vidu kredita za oblast poljoprivrede, plasirano 1.823.993 EUR-a na revolving osnovi (korisnici mikrokreditne organizacije SUNRISE i EKI)**. Iako je Subsidijarnim kreditnim sporazumom između Federalnog ministarstva financija i navedene banke bilo predviđeno, nakon završetka projekta, što je konstatiramo već četvrtu godinu, PIU šumarstva **nije prenio svoje obveze** u dijelu praćenja i izvješćivanja o korištenju navedenih sredstava, kao i uplaćivanja kamata u Proračun FBiH. Prema pismenoj izjavi direktora Jedinice za šumarstvo od 08.05.2013. godine, Vlada FBiH, Ministarstvo poljoprivrede i Federalno ministarstvo financija nisu donijeli odluku o tome koja institucija ili agencija će preuzeti obveze od PIU – a po spomenutim kreditnim subsidijarnim sporazumima nakon 31.12.2009. godine, a mikrokreditne organizacije su nastavile redovno dostavljati mjeseca izvješća u Jedinicu za šumarstvo koja nije utvrdila odstupanja od sporazuma. **Vezano za navedenu izjavu, ista revizorskom timu nije potkrijepljena odgovarajućim dokaznim materijalom, tako da ne možemo potvrditi navedeno, kao ni način korišćenja izvršenog replasmana sredstava putem Nove banke Banja Luka.**

Projekat „Razvoj i očuvanje šuma“ (**8.842.739 KM**) je realiziran u okviru jedinice PIU šumarstva i poljoprivrede, a implementacija navedenog Projekta je završena u 2010. godini, kako je bilo i planirano kreditnim sporazumom. Do okončanja revizije nije sačinjeno Završno izvješće o završetku projekta, koje je Ministarstvo trebalo da sačini i dostavi Vladi FBiH i Federalnom ministarstvu financija. Prezentirani Nacrt izvješća o završetku projekta nije sačinjen sukladno sa Instrukcijom za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvješća o završetku projekta, koju je donijelo Federalno ministarstvo financija na temelju Zakona o proračunima u FBiH.

Projekat „Pripremljenosti za avijarnu influensu“ realiziran je u iznosu od **5.018.139 KM**. Sve aktivnosti na navedenom projektu završene su u 2011. godini. Nije prezentirana dokumentacija da je za završeni projekat sačinjeno Završno izvješće, a prema pismenoj izjavi direktora Jedinice za šumarstvo (PIU-a), Jedinica je bila odgovorna samo za implementaciju nabava i finansijski menadžment, dok je Tehnička radna grupa (TSG) na čijem čelu su bili pomoćnica ministra poljoprivrede za veterinarstvo (zdravlje životinja) i pomoćnica ministra zdravstva (zdravlje ljudi) bila nadležna za implementaciju cijelokupnog projekta, zbog čega je isti mišljenja da Tehnička radna grupa treba da podnese završno izvješće. Od strane pomoćnice ministra poljoprivrede za veterinarstvo prezentirano je narativno Izvješće za animalnu komponentu projekta Pripremljenosti za pticiju gripu i dokaz da je isti usvojen Zaključkom Vlade FBiH V broj 868/2011 od 24.08.2011. godine, međutim isti ne sadrži nikakve finansijske pokazatelje iz kojeg razloga se ne može prihvati njegova relevantnost. **S tim u vezi, prezentiran nam je dopis od 15.12.2011. godine kojeg je direktor PIU-a za šumarstvo uputio pomoćnici ministra poljoprivrede za veterinarstvo i pomoćnici ministra zdravstva, u kojem ih detaljno obavještava kako će i na koji način, sukladno sa Instrukcijom za propisivanje metodologije za podnošenje završno izvješće, podnijeti Završno izvješće. Do momenta okončanja revizije Završno izvješće o realizaciji projekta „Pripremljenosti za avijarnu influensu“ nije sačinjeno.**

Potrebno je da se za završene razvojno – investicijske projekte sačini Završno izvješće o završetku projekata i dostavi nadležnim institucijama i organima (Federalnom ministarstvu financija, Vladi FBiH) na razmatranje, sukladno zakonskim i ostalim propisima;

U saradnji sa Federalnim ministarstvom finansija, dogovoriti način upravljanja i knjigovodstvenog evidentiranja plasiranih sredstava finansijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama), u vidu kreditnih linija koje su preostale nakon završetka projekta „Razvoj stočarstva i ruralnog financiranja/ FBiH (IFAD III – 562 BA) u iznosu od 12.637.755 KM, projekta „Mala komercijalna poljoprivreda“ u iznosu od 1.823.993 Eura, projekta „Unapređenje ruralnog poduzetništva (IFAD Lo – 697 BA, OFID Lo 1113-P) u iznosu od 8.429.643 KM, te knjigovodstvenog evidentiranja nabavljene opreme (11.013 KM) i vozila (32.911 KM);

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, poduzme aktivnosti prema finansijskim institucijama, vezano za plasman sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, kako bi se utvrdilo da su doznačena sredstva u prethodnom periodu korišćena sukladno sa ugovorima za razvoj poljoprivrede, kao i da se u narednom periodu obezbijedi redovno mjesecno izvješćivanje, praćenje utroška sredstava sukladno ugovoru za utvrđene namjene ili da se izvrši njihovo zatvaranje;

6. Izvršenje proračuna

U Godišnjem izvješću o izvršenju Proračuna ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 73.164.346 KM što u odnosu na zakonski odobrena sredstva za rad Ministarstva (proračun, tekuća rezerva, preraspodjеле) u iznosu od 80.196.229 KM predstavlja izvršenje od 91,23 %, a u odnosu na prethodnu godinu (74.554.469 KM) isti su manji za 1.390.123 KM ili 1,86 %. Manje izvršenje u odnosu na planirana sredstva je najvećim dijelom posljedica netrošenja prikupljenih namjenskih sredstava na podračunu za šume (5.000.000 KM), kao i manjeg izvršenja transfera za poljoprivredu (991.227 KM).

Struktura iskazanih rashoda i izdataka je sljedeća: tekući transferi 94,5 %, primanja uposlenih 4,25 %, izdaci za materijal i usluge 1,13 %, i nabava opreme 0,12 %. **Pregled izvršenja proračuna dat je u Prilogu br. 1 Izvješću.**

6.1 RASHODI, IZDACI I FINANCIRANJE

6.1.1 Izdaci za materijal i usluge

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 826.553 KM što je u odnosu na odobrena sredstva izvršenje od 99,92 %. U strukturi navedenih izdataka sadržani su: **izdaci za ugovorene usluge** 402.778 KM (48,73 %), **putni troškovi** 124.998 KM (15,12 %), **izdaci za komunalne usluge** 96.628 KM (11,69 %), **izdaci za usluge prevoza i goriva** 76.500 KM (9,25%), **izdaci za nabavu materijala** 61.848 KM (7,48 %), **izdaci za tekuće održavanje** 32.808 KM (3,97 %), **izdaci za osiguranje i bankarske usluge** 21.706 KM (2,63 %), **izdaci za unajmljivanje imovine i opreme** 8.815 KM (1,06 %) i **izdaci za energiju** 472 KM (0,94 %).

Izdaci za usluge prevoza i goriva iskazani su u iznosu od 76.500 KM što je u odnosu na prethodnu godinu više za 0,77 %. Na dan 31.12.2013. godine Ministarstvo je raspolagalo sa 14 vozila, od kojih je kupovina jednog vozila izvršena u 2013. godini. Odlukom Vlade FBiH od 20.06.2013. godine odobrena je prodaja tri vozila po zahtjevu Ministarstva, ali do momenta okončanja revizije nije izvršena prodaja istih. Korištenje službenih putničkih automobila u Ministarstvu utvrđeno je Pravilnikom o uslovima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila kojim je propisano da se službeni putnički automobili koriste za obavljanje službenih poslova, te da se nakon završetka radnog vremena, odnosno obavljene službene dužnosti moraju parkirati na predviđena mjesta za parkiranje. Ministarstvo je u 2013. godini koristilo parking mjesta ispred zgrade u kojoj je smješteno po odobrenju Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, međutim nije nam prezentirana dokumentacija kojom bi potvrdili da je uspostavljena kontrola korišćenja službenih vozila nakon završetka radnog vremena, odnosno da se vozila parkiraju na predviđena parking mjesta. Iako su parking mjesta predviđena za parkiranje obezbijeđena, praksa korišćenja vozila nakon radnog vremena za potrebe dolaska i odlaska sa posla je nastavljena, na što smo ukazivali i prethodnim revizijama. Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo nije postupilo sukladno sa člankom 7. Uredbe o uvjetima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila u organima uprave Federacije BiH. Provedenom revizijom takođe smo konstatirali da putni nalozi za vozila (PN4) nisu uredno popunjavani u dijelu: evidencije o utrošku goriva, navođenja tačnog vremena odlaska i dolaska službenim vozilom na odredište i relacije kretanja gdje su u pojedinim slučajevima korištene skraćenice u nazivima. Korišćenje određenih vozila u dane vikenda primjetno je kroz evidencije putnih naloga na relacijama Sarajevo-Orašje, Sarajevo-Široki Brijeg i Sarajevo-Zavidovići. I u 2013. godini tri lica angažovana na ugovor o djelu dobila su vozila na korišćenje od kojih je jedno lice koristilo vozilo na relaciji Sarajevo-Zavidovići u dane vikenda. Za vozilo Toyota Yaris i novo-nabavljeno vozilo Volkswagen Tiguan nije utvrđen normativ potrošnje goriva.

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Uredbe o uslovima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila u organima uprave FBiH i Pravilnika o uslovima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila u dijelu korišćenja vozila za službene potrebe, popunjavanja obrasca PN4, kao i u dijelu parkiranja istih na parking prostoru nakon završetka radnog vremena. Za vozilo Toyota Yaris i Volkswagen Tiguan utvrditi normativ potrošnje goriva u cilju praćenja potrošnje;

Izdaci za mobilne telefone iskazani su u iznosu od 48.749 KM i u okviru istih iskazan je izdatak za fiksne telefone u iznosu 9.730 KM, što je uvećalo izdatke na navedenoj poziciji. U odnosu na prošlu godinu izdaci su više iskazani za 13,4%. Korišćenje mobilnih telefona regulisano je Pravilnikom o načinu korišćenja službenih mobilnih i drugih telefona u kancelarijama Shodno Pravilniku, pravo na troškove do iznosa od 50 KM imaju savjetnici ministra, rukovodeći službenici, šef kabineta ministra, načelnici Službi, Jedinice i Servisa, šef Odsjeka za poljoprivredne politike, stručni savjetnici u Odsjeku za poljoprivrednu politiku, viši stručni saradnik za odnose sa javnošću u Kabinetu ministra, viši referent-tehnički sekretar u Kabinetu ministra, viši referent –operater u Kabinetu ministra, zaposlenici Ministarstva u vrijeme kada obavljaju poslove van sjedišta Ministarstva (obavljanje kontrola, obilazak terena), a po nalogu ministra, vozači u Kabinetu

ministra, vozači u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove na osnovu pismenog rješenja i po potrebi lica angažovana po osnovu ugovora o djelu.

Uvidom u dokumentaciju, za dio nastalih prekoračenja u potrošnji, na temelju donesenih rješenja ministra se vršio odbitak preko platne liste. Dio zaposlenika je za uvećane troškove upućivao zahtjev ministru za priznavanje troškova na teret Ministarstva na koje je ministar davao saglasnost, gdje su u zahtjevu navodili **kao razlog prirodu posla, odnosno povećan obim poslova za što nam nije prezentiran relevantan dokaz**. Značajnim smatramo istaći da su pojedini računi savjetnika ministra iznosili i do 900 KM mjesечно te da isti koriste dva službena mobilna broja dva telekom operatera. Na osnovu prethodno navedenog ne možemo potvrditi opravdanost priznavanja troškova mobilnih telefona na teret Ministarstva iznad iznosa utvrđenih Zaključkom Vlade FBiH i internim aktom, a posebno iz razloga što nije prezentirana relevantna dokumentacija kojom se potvrđuje da je zbog povećanja posla u navedenom periodu došlo do povećanja troškova mobilnih telefona, čime bi se potvrdila opravdanost navedenih isplata, a navedeno je imalo uticaja na povećanje troškova mobilnih telefona.

Za nastala prekoračenja lica angažovanih na ugovor o djelu, u većini slučajeva se vršilo umanjenje iznosa iz naknade po osnovu zaključenog ugovora o djelu, i na umanjenu osnovicu je vršen obračun pripadajućih poreza i doprinosa što nije sukladno sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima.

Potrebno je osigurati da se isplata troškova mobilnih telefona vrši sukladno Zaključku Vlade FBiH o ograničenju troškova korištenja službenih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave kao i Pravilniku o načinu korišćenja službenih mobilnih i drugih telefona u kancelarijama;

Obračun poreza i doprinosa po osnovu isplata naknada po ugovorima o djelu vršiti sukladno Zakonu o porezu na dohodak i Zakonu o doprinosima;

Izdaci za pružene usluge medija i javnog informisanja iskazani su u iznosu od 21.939 KM što je u odnosu na prošlu godinu za 25,27%. U strukturi izdataka Ministarstvo je u 2013. godini za pružanje usluga pružanja štampanih, internet i elektronskih medija sa područja BiH odnosno pružanje usluga pressclippinga koristilo usluge firme PRESS CLIPPING d.o.o. Banja Luka u ukupnom iznosu od 9.126 KM (mjesečno 760 KM) a na temelju u ugovora iz 2011. godine, zatim usluge korišćenja generalnog servisa na temelju ugovora sa Novinskom agencijom Republike Srpske „Srna“ 3.070 KM (mjesečna naknada 614 KM), usluge korišćenja servisa vijesti na temelju ugovora sa „Dnevnim listom“ d.o.o. Mostar 4.095 KM (mjesečno 409 KM), usluge korišćenja servisa vijesti na temelju ugovora sa DL Trgovina d.o.o. Mostar 819 KM (mjesečno 409 KM) i usluge korištenja privrednog servisa na temelju ugovora sa Nezavisnom novinskom agencijom „ONASA“ 2.808 KM (mjesečno 234 KM). **Na osnovu izvršenog uvida u zaključene ugovore i ispostavljene fakture nije se mogla potvrditi opravdanost korišćenja navedenih usluga na osnovu čega je izvršena isplata proračunskih sredstava u iznosu od 19.508 KM.**

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju, vezano za korištenje usluga medija i javnog informisanja (PRESS CLIPPING, SRNA, DNEVNI LIST, DL TRGOVINA,ONASA), te u skladu sa konstatovanim preispitati opravdanost daljeg korišćenja istih;

Izdaci za rad komisija iskazani su u neto iznosu od 49.075 KM. Međutim, obavljenom revizijom smo utvrdili da su troškovi Vijeća za istraživanja u poljoprivredi i ruralnom području iskazani u iznosu od 58.273 KM na poziciji izvršenja transfera za poljoprivrednu i da postoje neknjižene obveze po navedenom temelju u iznosu od 51.797 KM, tako da stvarno izvršenje iznosi **159.145 KM** i veće je za **141 % u odnosu na izvršenje prethodne godine** (66.041 KM). Imajući u vidu da evidentiranje nastalih izdataka nije izvršeno u 2013. godini, te da će isti teretiti narednu 2014. godinu, nije postupljeno sukladno sa člankom 59. Zakona o proračunima FBiH kojim je propisano da se rashodi i izdaci priznaju u onom periodu kada je obaveza za plaćanje nastala po načelu modificiranog nastanka događaja.

Vijeće za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području (bruto iznos 58.273 KM) osnovano je u 2012. godini, na osnovu članka 40. Zakona o poljoprivredi, za utvrđivanje poljoprivredne politike i uslova finansiranja primijenjenih istraživanja u poljoprivredi (14 članova na period od 4 godine i tehničko lice). Poslovnikom o radu Vijeća regulisano je da se **sjednice Vijeća održavaju minimalno jednom u 3 mjeseca**, a po potrebi i više puta, te da je Vijeće dužno da podnosi polugodišnji i godišnji izvještaj o radu ministru koji sadrži postignute rezultate rada u određenom vremenskom periodu kao i prijedloge zaključaka. Sa

članovima Vijeća koji nisu zaposlenici Ministarstva, ministar je zaključio ugovore o djelu kojim je **regulisano da se izvršiocu posla na osnovu pismene mjesecne saglasnosti federalnog ministra na Izvještaj o radu Vijeća isplaćuje mjesecna naknada u neto iznosu od 300 KM**, počev od 20.02.2013. godine pa do isteka mandata Vijeća u novembru 2016. godine. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da je Vijeće održalo ukupno četiri sjednice u 2013. godini a da je istom obračun naknade izvršen za 11 mjeseci, u ukupnom bruto iznosu 58.283 KM. Aktivnosti koje je Vijeće provelo su: usvojen je Pravilnik o radu Vijeća, izabrani su predsjednik i zamjenik predsjednika Vijeća, te je jednoglasno usvojen prijedlog da članovi Vijeća budu mjesечно plaćeni za rad u iznosu 300 KM, a tehničko lice 250 KM. Na sastancima je vođena rasprava i o prijedlogu Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama i prijedlogu Zakona o stočarstvu. **Obzirom na naprijed navedeno, kao i činjenicu da Vijeće nije održavalo sjednice svakog mjeseca i da nije sačinjavalo i dostavljalo mjesecne izvještaje o radu koje je prethodno trebao ovjeriti ministar, a koji su bili uslov za isplatu naknade prema zaključenim ugovorima o djelu, ne može se potvrditi opravdanost obračuna dijela naknade Vijeću za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području (37.089 KM).**

Potrebno je preispitati mjesecnu isplatu naknade članovima Vijeća, obzirom da isti ne održavaju sjednice svakog mjeseca, a isplatu naknade vršiti po dostavljanju mjesecnih izvještaja ovjerenih od strane ministra;

Evidentiranje rashoda i izdataka vršiti u skladu sa člankom 59. Zakona o budžetima u FBiH po načelu modificiranog nastanka događaja kojim je propisano da se rashodi i izdaci priznaju u onom periodu kada je obaveza za plaćanje nastala;

Za provođenje procedura javnih nabavki u 2013. godini, Ministarstvo je imenovalo posebno komisije za svaki predmet javne nabavke i to: Komisiju za nabavku terminala za evidenciju radnog vremena, Komisiju za nabavku usluga sistematskog pregleda zaposlenika, Komisiju za nabavku usluga servisiranja motornih vozila, Komisiju za nabavku goriva, Komisiju za nabavku administrativnog materijala, Komisiju za nabavku usluga osiguranja motornih vozila i osiguranja zaposlenika, Komisiju za nabavku motornog vozila i Komisiju za nabavku auto guma. Naknada članovima komisija utvrđena je svim članovima navedenih komisija u iznosu 450 KM i za tehnička lica 315 KM. **Ukupni izdaci članova navedenih komisija iskazani u neto iznosu od 13.320 KM.** Mišljenja smo da formiranje posebne komisije za svaki predmet nabavke pojedinačno, kao i isplata naknade u iznosu 450 KM po članu ne doprinosi racionalnom trošenju budžetskih sredstava. Posebno ističemo da su u Rješenjima o imenovanju komisije često pojavljuju iste osobe, gdje su pojedinci ostvarili ukupnu naknadu po osnovu učešća u više komisija u rasponu od 3.000 do 4.000 KM.

Preispitati opravdanost formiranja komisija za javne nabavke za svaku nabavku pojedinačno, a isplatu naknade članovima istih obračunavati na temelju prethodno utvrđenih kriterija sukladno Odluci Vlade FBiH o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe;

Izdaci za ugovore o djelu iskazani su u neto iznosu od 187.561 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 14,82%. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da su se ugovori o djelu zaključivali i za poslove koji su predviđeni opisom radnih mjesta u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, čiji Pregled dajemo u narednoj tabeli:

Red. broj	Opis poslova za koje su zaključeni ugovori o djelu	Mjesечni iznos ugovorene naknade	Period na koji je zaključen ugovor o djelu	Ukupna isplaćeno u 2013.g.
1	2	3	4	5
1.	Stručna obrada najloženijih pitanja iz oblasti poljoprivrede	2.100	I – XII/ 2013	24.748
2.	Poslovi koordinacije i praćenja realizacije projekata iz nadležnosti Ministarstva	2.100	I – XII/ 2013	22.176
3.	Stručna obrada najloženijih pitanja iz oblasti vodoprivrede	2.100	II/2013-II/2014	25.812
4.	Obavljanje poslova učešća u izradi strateških dokumenata u oblasti šumarstva	2.100	II/2013-II/2014	24.904
5.	Obavljanje poslova istraživanja efekata poticaja u poljoprivredi u Tuzlanskom kantonu i obrada drugih najloženijih pitanja iz oblasti	2.100	XII/2013	2.100
6.	Poslovi vođenja kampanje „Kupujmo domaće“ čijim istekom se ugovor	1.700	I-VI/2013	

	produžava za „ Obavljanje poslova odnosa sa javnošću“	2.000	VI-XII/2013	22.500
7.	Stručna obrada pitanja iz oblasti zdravstvene zaštite i dobrobiti životinja	1.455	I-XII/2013	17.460
8.	Stručna obrada pravnih pitanja iz oblasti poljoprivrede, prehrambene industrije i vodoprivrede	1.300	I-XII/2013	14.808
9.	Stručna obrada najsloženijih pitanja iz oblasti finansijskog poslovanja	1.221	I-XII/2013	14.652
10.	Pružanje ispomoći u Sektoru za finansijske i računovodstvene poslove	500	I-XII/2013	6.000
11.	Pružanje ispomoći u Sektoru za pravne, kadrovske i opće poslove	500	I-XII/2013	6.000
12.	Poslovi prijema službene pošte Ministarstva	500	I-XII/2013	6.000
UKUPNO:				187.160

U vezi sa zaključenim ugovorom za obavljanje poslova odnosa sa javnošću u mjesecnom neto iznosu od 2.000 KM za period lipanj-prosinac 2013. godine, konstatiramo da je u Ministarstvu popunjeno radno mjesto višeg stručnog suradnika za odnose s javnošću u čijem je opisu posla sve navedeno u zaključenom ugovoru o djelu (poslovi prikupljanja, sređivanja i obrade podataka iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede, šumarstva, veterinarstva i prehrambene industrije, informiranje javnosti o radu Ministarstva i sl.).

Uvidom u podnesena izvješća o izvršenom poslu od strane izvršilaca konstatirano je da je za davanje suglasnosti na mjeseca izvješća o izvršenom poslu korišten faksimil ministra, obzirom da druga dokumentacija nije prezentirana ne može se potvrditi da je od ovlaštene osobe potvrđeno izvršenje predmeta zaključenog ugovora o djelu. **Navedeno ima posebnu značajnost, obzirom da nije prezentirana dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je za dio poslova za koje su zaključeni ugovori o djelu osigurana relevantna dokumentacija kojom se dokazuje da je lice koje se angažuje stručno za obavljanje poslova, posebno kada se radi o obavljanju najsloženijih poslova iz nadležnosti Ministarstva.** Zbog naprijed navedenog, ne može se potvrditi opravdanost zaključivanja ugovora o djelu za poslove koji su utvrđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, iz nadležnosti Ministarstva, kao ni način utvrđivanja visine naknade bez prethodno definiranih kriterija po kojem temelju su u 2013. godini isplaćena sredstva u iznosu od 187.160 KM. Istočemo da se za poslove koji su utvrđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji trebala provesti procedura izbora u skladu sa Zakonom o državnoj službi. Na navedeno je ukazivano i prethodnim revizijama, međutim po navedenim nije postupljeno.

Uvidom u zahtjeve Ministarstva za popunu radnih mjesta za 2012. i 2013. godinu utvrđili smo da je tražena popuna osam radnih mjesta: stručni savjetnik za organizaciju veterinarske službe, stručni saradnik za dobrobit životinja, načelnik Službe za pravne, kadrovske i opće poslove, šef Kabineta ministra, stručni savjetnik za pravne poslove, stručni savjetnik za izvršavanje budžeta, stručni saradnik za pravne poslove i viši referent za administrativne poslove. Od navedenih radnih mjesta Federalno ministarstvo finansija dalo je saglasnost za prijem na radno mjesto stručnog saradnika za pravne poslove, koje je popunjeno početkom 2014. godine. **Na bazi upućenih zahtjeva, ne možemo potvrditi da su isti u većini slučajeva bili u cilju popunjavanja radnih mjesta za koja je Ministarstvo zaključivalo ugovore o djelu.**

Zaključenim ugovorima o djelu odobreno je za tri lica pravo na korištenje službenog vozila koje su ista koristila, kao i pravo na korištenje mobilnog telefona u mjesecnom iznosu do 50 KM. Pojedinim ugovorima utvrđeno je i pravo na isplatu dnevница za službena putovanja na osnovu kojeg je vršena isplata istih. **Iz prezentirane dokumentacije ne može se potvrditi da je sukladno Zakonu o porezu na dohodak i Zakonu o doprinosima na dodatna primanja mimo ugovora o djelu obračunavan pripadajući porez i doprinosi.**

Napominjemo da je početkom 2014. godine federalni upravni inspektor, na bazi primljene predstavke Sindikalnog odbora Sindikalne organizacije Ministarstva, a nakon izvršenog inspekcijskog nadzora, donio Rješenje od 14.01.2014. godine kojim se zabranjuje ministru Ministarstva i drugim licima koja bi on mogao ovlastiti da ubuduće zaključuje ili produžava važnost već zaključenih ugovora o djelu ili ugovore o obavljanju privremenih i povremenih poslova za obavljanje poslova iz osnovne djelatnosti Ministarstva. Rješenjem je naređeno da se u roku od 8 dana od dana prijema Rješenja (datum prijema 22.01.2014. godine) raskine 12 ugovora o djelu jer isti ne sadrže zakonski osnov njihovog zaključivanja i predstavljaju poslove osnovne djelatnosti organa državne službe. Na Rješenje federalnog upravnog inspektora, Ministarstvo je 29.01.2014. godine Federalnom ministarstvu pravde izjavilo žalbu u kojoj ističe da je Ministarstvo u više navrata tražilo suglasnost Vlade FBiH za prijem novih službenika, da istu nije dobilo zbog ograničenog proračuna i nedovoljnih finansijskih sredstva, a da od postojećih zaposlenika nije moguće

izvršiti reorganizaciju, jer je nedovoljan broj izvršilaca u svim organizacionim jedinicama. Do momenta okončanja revizije, nije bio poznat ishod postupka.

Potrebno je ugovore o djelu zaključivati na određeno vrijeme jednokratno, sukladno sa zakonskim propisima sa točno definiranim poslovima koje treba izvršiti;

Popunjavanje radnih mesta definiranih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji vršiti na način utvrđen Zakonom o državnoj službi u FBiH. Također ugovore o djelu zaključivati za poslove za koje je propisima uređena mogućnost zaključivanja istih;

6.1.2 Izvršenje poticaja za poljoprivredu

Poticaj za poljoprivredu, prema finansijskim izvješćima, je realiziran u iznosu od 67.110.366 KM¹ što predstavlja izvršenje od 97,97 % u odnosu na planirana sredstava u iznosu od 68.500.000 KM.

Novčane podrške se realiziraju na temelju Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitu (**u daljem tekstu: Zakon o novčanim podrškama**), Programa utroška sredstava kojeg usvaja Vlada FBiH i provedbenih propisa za svaki pojedini model potpore kojim se, od strane ministra poljoprivrede, propisuju bliži uvjeti i način realizacije sredstava. Potpore obuhvataju potpore u sklopu mjera **poticanja proizvodnje** i plaćanja u sklopu mjera strukturne politike kroz **model kapitalnih ulaganja**, **model ruralnog razvijanja**, **model potpore dohotku** i **model ostalih vrsta potpora**, dok se raspodjela sredstava novčanih potpora za proračunsku godinu treba vršiti na način da pojedinim modelima pripadaju odgovarajući udjeli sukladno raspoloživim sredstvima.

Pregled planirano/ostvareno Poticaja za poljoprivredu po modelima i iskazano u pomoćnoj evidenciji Ministarstva dajemo u narednoj tabeli:

Točka prog-rama	Modeli potpora po Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitu	Program utroška sredstava	Izvršenje na dan 31.12.2013. godine	Izvršenje na dan 31.12.2012. godine	Realizirani zahtjevi iz fiskalne 2012. uključeni u izvršenje 2013. god.	(u KM)	
						Fiskalna 2013.g.	Fiskalna 2012.g.
A	Model poticaja za proizvodnje	56.851.328	55.870.782	32.150.122	15.703.988	1.454.458	
A/1	Biljna proizvodnja	11.851.328	10.876.417	7.367.877	2.057.752	-	
A/2	Animalna proizvodnja	45.000.000	44.994.365	24.782.245	13.646.236	1.454.458	
B	Model potpore dohotku	0	0				
C	Model kapitalnih ulaganja	0	0				
D	Model ruralnog razvijanja	0	0	29.056.669			20.843.786
D/1	Ruralni razvitak u FBiH	0	0	21.256.669			20.843.786
D/2	Ruralni razvitak u RS	0	0	7.800.000			
E	Model ostalih vrsta potpora	7.500.000	7.366.714	6.831.059	1.065.855		
F	Sudske presude (žalbe)	200.000	199.081			190.676	
G	Rezerve	2.000.000	2.000.000	100 % u B/1			
T2a	Naknadno uvršteni zahtjevi u Program	1.948.672	1.673.789				
2.a.1.	Po modelu poticaja proizvodnji	1.057.023	797.356		797.356		
2.a.2.	Po modelu ostalih vrsta podrški	891.649	876.433				
	Prispjeli a nerealizirani zahtjevi iz 2012.g.	541.649	526.434		526.434		
	Zadružni savez FBiH, Zadružni savez BiH i Milgor d.o.o. Goražde	350.000	350.000				
	UKUPNO (A+B+C+D+E+F+G+T2a)	68.500.000	67.110.366	68.037.850	18.093.633	1.645.134	20.843.786
							22.488.920 KM

¹ Izvršenje Transfera za poljoprivredu za 2013.g. u iznosu od 67.110.366 KM je manje za 916.199 KM u odnosu na izvršenje prethodne godine (68.026.565 KM). U navedenom iznosu izvršenja nisu obuhvaćeni nerealizirani zahtjevi za model poticaja proizvodnjama u iznosu 1.645.134 KM.

Kao što se vidi iz navedene tabele, utvrđen je ukupan iznos nerealiziranih zahtjeva na kraju 2013. godine od 22.488.920 KM, koji se odnosi na neiskazane obveze za poticaje korisnicima koji su ispunjavali posebno propisane kriterije po temelju Programa utroška sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ za 2013. godinu i Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji u iznosu od 1.454.458 KM i na obaveze prema korisnicima poticaja po osnovu pozitivno riješenih žalbi na ranija rješenja o odbijanju prava na poticaje od 190.676 KM. U navedenom iznosu sadržane su i potencijalne obveze u iznosu od 20.843.786 KM, za Kapitalna ulaganja i investicije u poljoprivredna gazdinstva, po temelju 677 podnesenih i neobrađenih zahtjeva od strane Komisije za ruralni razvitak iz 2012. godine. Zbog naprijed navedenog, Ministarstvo nije ispoštovalo odredbe članaka 4., 59. i 74. Zakona o proračunima u FBiH i članaka 6. i 13. Zakona o izvršavanju Proračuna u FBiH za 2013. godinu u dijelu stvaranja obveza na teret proračuna samo za namjene i do visine utvrđene u Posebnom dijelu Proračuna, kao i u dijelu iskazivanja svih nastalih obveza u Glavnoj knjizi reziora i finansijskim izvješćima ministarstva. Zbog navedenog stanje rashoda i obveza Ministarstva nije predstavljeno istinito i fer u finansijskim izvješćima na dan 31.12.2013. godine.

Vezano za 677 podnesenih i neobrađenih zahtjeva od strane Komisije za ruralni razvitak iz 2012. godine, odnosno potencijalne obaveze Ministarstva u iznosu od 20.843.786 KM, ministar je 20.03.2014. godine, za potrebe revizije dao sljedeće obrazloženje: „Ministarstvo je u Prijedlogu programa novčanih podrški za 2013. godinu, kao i njegovim izmjenama Vladi FBiH predlagalo izdvajanje sredstava za rješavanje ovih zahtjeva, međutim Vlada FBiH se opredijelila za isplatu nerealiziranih zahtjeva po modelu poticaja proizvodnji iz 2012. godine. U nacrtu Programa za 2014. godinu, Ministarstvo je također predložilo sredstva za realizaciju ovih zahtjeva za što očekuje podršku Vlade FBiH. Status preostalih zahtjeva je nepromijenjen do osiguranja sredstava od strane Vlade FBiH“.

Na osnovu obavljene revizije, konstatirali smo da je 18.093.633 KM zahtjeva iz fiskalne 2012. godine realizirano na teret fiskalne 2013. godine i isto predstavlja 26,96 % ukupnog izvršenja Poticaja za poljoprivredu za 2013. godinu, što je imalo za posljedicu umanjenje ukupne mase raspoloživih sredstava za realizaciju poticaja u 2013. godini, a time i na poljoprivrednu proizvodnju. U okviru navedenog izvršenja, na izmirenje obveza za poticaje korisnicima koji su ispunjavali posebno propisane kriterije po temelju Programa utroška sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ za 2012. godinu, provedbenih pravilnika i javnih poziva, na model poticaja proizvodnji se odnosi 16.501.344 KM i na model ostalih vrsta potpora 1.592.289 KM.

Obveze, odnosno rashode na teret proračunske tekuće godine stvarati sukladno sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Proračuna u FBiH, samo za namjene i do visine utvrđene u Posebnom dijelu Proračuna;

Potrebno je da se sukladno sa člancima 76. i 93. Zakona o proračunima u FBiH i člancima 4. i 20. Uredbe o računovodstvu proračuna FBiH svi rashodi i izdaci priznaju i iskazuju na odgovarajućim pozicijama u onom periodu kada je obveza i nastala, u cilju iskazivanja realnog i tačnog finansijskog rezultata;

Izvršiti uvid u cijelokupnu dokumentaciju, vezano za nerealizirane i neriješene zahtjeve aplikanata po temelju Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2012. godinu, te sukladno s konstatiranim poduzeti aktivnosti u suradnji sa Vladom FBiH i Federalnim ministarstvom financija na rješavanju istih, a u cilju smanjenja troškova po temelju eventualnih tužbi od strane aplikanata po podnesenim zahtjevima;

6.1.2.1 Donošenje Programa utroška sredstava Poticaji za poljoprivredu i provedbenih propisa

Program utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ utvrđenim Proračunom FBiH za 2013. godinu pod nazivom „Od našeg polja do našeg stola“ (**u daljem tekstu: Program utroška sredstava**), Vlada FBiH je usvojila 11.03.2013. godine, u ukupnom iznosu od 68.500.000 KM, kojim su planirane novčane potpore samo za 2 modela, i to: potpore proizvodnjama i za ostale vrste potpora, dok za ostala 3 modela potpora (ruralnog razvjeta, dohotku i kapitalnim investicijama) nisu bila predviđena sredstva. Na temelju navedenog može se konstatirati da je Ministarstvo, kao i prethodne

godine, kasnilo sa donošenjem Programa utroška sredstava Poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu čime su prekršene odredbe članka 4. Zakona o novčanim potporama. Vlada FBiH je 23.10.2013. godine usvojila Izmjene i dopune Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu, kojima je u suštini izvršeno prestrukturiranje planiranih sredstava unutar modela poticaja proizvodnjama u iznosu od 1.057.023 KM, kao i umanjenje planiranih sredstava po modelu poticaja proizvodnjama za iznos od 891.649 KM u korist modela ostalih vrsta podrški u cilju izmirenja nerealiziranih zahtjeva iz 2012. godine (541.649 KM) i financiranja aktivnosti organiziranja rada Zadružnog saveza FBiH i Zadružnog saveza BiH (50.000 KM), kao i financiranja „Programa sanacije za pokretanje rada mljekare „Milgor“ d.o.o. Goražde“ sa iznosom od 300.000 KM. Program utroška sredstava za 2013. godinu, kao i Izmjene i dopune istog nisu pripremljene u suradnji sa Odbrima za poljoprivredu Parlamenta FBiH i na temelju usvojenih srednjoročnih strateških opredjeljenja Parlamenta FBiH, što nije sukladno članku 4. Zakona o novčanim potporama. (Detaljnije o navedenom smo obrazložili u dijelu Izvješća 5. Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva).

Novi Pravilnik o načinu ostvarivanja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji, koji se primjenjivao u fiskalnoj 2013. godini, Ministarstvo je donijelo u lipnju 2013. godine, a također je vršilo i izmjene istog čak 3 puta (u rujnu i studenom 2013. godine, pa čak i u siječnju 2014. godine). Time je nastavljena ranija loša praksa iz 2012. godine. Zbog navedenog, može se konstatirati da za poticaje proizvodnji nije osiguran kontinuitet čime se povećava neizvjesnost u ostvarivanju novčanih potpora, što je sigurno imalo za posljedicu određene poremećaje u biljnoj i animalnoj proizvodnji. Istimemo da je, u Općim uvjetima za ostvarivanje poticajnih sredstava, Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnjama od 19.07.2013. godine, **Ministarstvo propisalo da pravo na poticaj, između ostalog, imaju klijenti koji prodaju proizvode na teritoriju Federacije ili za izvoz**. Izmjenama i dopunama Pravilnika koje su objavljene 25.09.2013. godine, navedena odredba je izmijenjena u smislu da od tog datuma, **pravo na ostvarivanje poticaja imaju klijenti koji prodaju proizvode na teritoriju BiH, s tim da pored ostale propisane dokumentacije moraju dostaviti i Potvrdu Uprave za indirektno oporezivanje BiH o ispravnosti otkupnog bloka** (što nije obveza iste). Navedena odredba Pravilnika je bila predmet polemika i javnih rasprava, da bi istu Ministarstvo, nakon što je Vlada FBiH razmatrala Informaciju Uprave za indirektno oporezivanje BiH (u daljem tekstu: UIO BiH), o nemogućnosti izdavanja navedene potvrde, samo djelimično promijenilo tako što je ponovo promijenjen Pravilnik, u smislu da se isti vraća na osnovni tekst, tj. da **pravo na poticaj imaju klijenti koji prodaju proizvode na teritoriju Federacije ili za izvoz (objavljeno 29.01.2014. godine)**, dok su odredbe u vezi izdavanja potvrde od UIO BiH za otkupne blokove ostale iste. Pored toga, Ministarstvo je do sada trebalo u saradnji sa nadležnim ministarstvima iz Republike Srpske i Brčko Distrikta iznaći način kontrole poticajnih sredstava, iz razloga jer poljoprivredne proizvodnje objektivno prelaze entitetsku granicu FBiH. Navedene odredbe Pravilnika imale su za posljedicu da je Ministarstvo izvršilo povrat svih zahtjeva za poticaj po osnovu prodaje poljoprivrednih proizvodnji, ukoliko je prodaja izvršena na području RS-a ili Brčko Distrikta do 25.09.2013. godine, a također i svi zahtjevi za poticaj, gdje su se kao dokaz prezentirali otkupni blokovi sa područja RS ili Brčko Distrikta, obzirom da Uprava za indirektno oporezivanje BiH nije izdavala potvrde o ispravnosti otkupnih blokova (niti je dužna).

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora donesen je krajem svibnja 2013. godine, a istim je stavljen van snage ranije doneseni Pravilnik koji je vrijedio za 2012. godinu. Za ostala 3 modela poticaja (ruralni razvoj, potpora dohotku i kapitalne investicije) Ministarstvo nije donosilo nove provedbene propise, međutim i dalje su na snazi ranije doneseni Pravilnici, iako isti nisu primjenjivani u 2013. godini obzirom da Programom nisu planirana sredstva za realizaciju navedenih modela poticaja. Istimemo da je i dalje na snazi **Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu ruralnog razvijenja, odnosno Izmjene i dopune istog iz prosinca 2012. godine**, na čiji tekst nije data suglasnost od strane Ministarstva financija, iz razloga jer se prema predloženim izmjenama i dopunama navedenog propisa izostavljaju procedure u procesu utvrđivanja prava na novčane poticaje, koje su bitne za zakonsku raspodjelu sredstava za ove namjene. Ovim izmjenama se u suštini mijenja obveza ovlaštenog službenika, da će prilikom provjere i obračuna novčane potpore za klijenta vršiti i provjeru tačno navedenih podataka iz Registra poljoprivrednih gazdinstava i Registra klijenata“, u neobvezni oblik da ovlašteni službenik „može“ (a ne mora) da provjerava navedene podatke. Podzakonske

akte (pravilnike) kojima su propisani uvjeti i način ostvarivanja novčane potpore po modelu potpore dohotku i modelu kapitalnih ulaganja, Ministarstvo je objavilo koncem 2012. godine. U navedenim pravilnicima ugrađene su odredbe da će se zahtjevi za novčane podrške podnosići samo u slučaju da su sredstva za navedene modele potpora planirana u Programu novčanih potpora. **Skrećemo pažnju da odredbe Pavilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu kapitalnih ulaganja, kojim je predviđeno da zahtjeve za podršku mogu podnosići svi klijenti, nisu usklađene sa članom 7. Zakona o novčanim potporama kojim je utvrđeno da pravo na potporu imaju samo komercijalna poljoprivredna gazdinstva.**

Ministarstvo, iako je trebalo, sukladno članu 7. Zakona o novčanim potporama, nije poduzelo aktivnosti da se porodična poljoprivredna gazdinstva¹ prilikom upisa u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata, u ovisnosti od ukupnog obima poslovanja, izjašnjavaju o statusu da li su komercijalno ili nekomercijalno poljoprivredno gazdinstvo. Navedeno je značajno sa stanovišta ko može ostvariti pravo na novčane potpore po utvrđenim zakonskim modelima i sa stanovišta izrade Programa utroška sredstava za poticaje poljoprivredi, što dajemo u sljedećoj tabeli:

Red. br.	MODELI NOVČANIH POTPORA	Zakonsko pravo na ostvarivanje novčane potpore za:		
		Komercijalno poljoprivredno gazdinstvo	Nekomercijalno poljoprivredno gazdinstvo	Ostala pravna i fizička lica koja nemaju status gazdinstva
1.	Potpore proizvodnji	+		
2.	Ruralni razvitak	+	+	+
3.	Ostale vrste potpora			+
4.	Potpore dohotku		+	
5.	Kapitalna ulaganja	+		

U vezi sa naprijed navedenim, konstatiramo da je Akcionim planom (Matriks strategijom) za provođenje ranije Strategije razvoja poljoprivrednog sektora u FBiH 2006 – 2010. godina, bilo predviđeno donošenje Pravilnika o razvrstavanju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava na komercijalna i nekomercijalna, kao i izrada provedbenih propisa na temelju Zakona o novčanim potporama na dugoročnoj osnovi kojima će se bliže razraditi sva pitanja vezano za način i uvjete ostvarivanja novčane potpore što je trebalo učiniti efikasnijim rad federalnog i županijskih ministarstava. Međutim, na temelju uvida u donesene provedbene propise i njihovu primjenu od strane Ministarstva, ne može se potvrditi da je postupljeno sukladno navedenom.

Ističemo da u općim kriterijima Programa utroška sredstava za 2013. godinu (kao i prethodne godine), nije propisana obveza klijenata, koji apliciraju za ostvarivanje poticaja, da dostave dokaz o urednom izmirenju poreznih obveza i doprinosa, što može da ima za posljedicu da se iz federalnog proračuna potiču dužnici koji imaju značajna dugovanja za neplaćene poreze i doprinose.

Na temelju obavljene revizije, ukazujemo na potrebu preispitivanja načina rada Ministarstva u dijelu dosljednog provođenja zakonskih propisa iz oblasti poljoprivrede i izvršavanja proračuna, blagovremenog donošenja Programa utroška sredstava i provedbenih propisa (pravilnika) koji se neće mijenjati svake godine (kao ni tokom godine), kao i poduzimanja pravovremenih aktivnosti na realizaciji sredstava potpora za poljoprivrednu. Također, zbog navedenog, bitno je naglasiti i značaj uspostavljanja funkcionalne baze podataka novčanih potpora i njenog unakrsnog povezivanja sa Registrom poljoprivrednih gazdinstava i Registrom klijenata, kao i registrima životinja, čija uspostava koja se financira iz kreditnih sredstava putem projekata, iako traje nekoliko godina, još uvjek nije završena.

Prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstava poticaja za poljoprivrednu dosljedno primjenjivati odredbe članaka 4. i 10. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u dijelu poštivanja zakonskih rokova i suradnje sa odborima za poljoprivrednu Parlamenta FBiH, kao i kreiranja i izvršavanja modela za poticaje proizvodnji;

Potrebno je donijeti Pravilnik o razvrstavanju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava na komercijalna i nekomercijalna i uraditi provedbene propise za implementaciju novčanih potpora na

---

¹ Za pravna i fizička lica koja nemaju status poljoprivrednog gazdinstva propisano je da mogu biti upisana samo u Registar klijenata.

dugoročnoj osnovi kojima će se bliže razraditi sva pitanja vezano za način i uslove ostvarivanja novčane potpore, sukladno Zakonu o novčanim potporama;

Potrebno je da se Programom utroška sredstava, u općim kriterijima, propiše obveza klijenata, koji apliciraju za ostvarivanje poticaja, da dostave dokaz da su, sukladno zakonskim propisima, uredno izmirene obveze po temelju poreza i doprinosa;

6.1.2.2 Obrada aplikacija za ostvarivanje poticaja u poljoprivredi i arhiviranje dokumentacije

Programom utroška sredstava za 2013. godinu, podzakonskim aktima (pravilnicima) kojima ministar propisuje uslove i način ostvarivanja novčane potpore, te objavljenim javnim pozivima utvrđen je i primjenjivan sljedeći način prijema i obrade pristiglih aplikacija za ostvarivanje novčanih potpora:

R. br.	MODELI NOVČANIH POTPORA	Dostava zahtjeva za poticaj putem		Obrada zahtjeva		Evidencija obrađenih i neobrađenih zahtjeva	
		Župa- nija	Ministarstva	Sektor za direktna plaćanja	Posebna Komisija	Sektor za direktna plaćanja	Posebna Komisija
1.	Potpore proizvodnji	+	+	+		+	
2.	Ostale vrste potpora		Rok utvrđen Pravilnikom ili Javnim pozivima		+		+

Sukladno Pravilniku o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji, za ostvarivanje poticaja u animalnoj i biljnoj proizvodnji aplikanti zahtjeve sa potrebnom dokumentacijom su dostavljali **županijskim ministerstvima**, a županijska ministarstva nakon obrade i provjere blagovremenosti, utemeljenosti i potpunosti, sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku, donosila su rješenja kojima se odlučivalo o zahtjevima, za pozitivno riješene predmete vršila obračun novčanih potpora i skeniranu dokumentaciju u elektronskoj formi proslijeđivala Ministarstvu (na CD-u ili na e-mail adresu). Na temelju skenirane dokumentacije u elektronskoj formi, uposlenici Sektora za poljoprivredna plaćanja vršili su kontrolu izvršene obrade i obračuna zahtjeva za novčane potpore, pripremali Obrazac „Obrađeni zahtjev za isplatu novčanih podrški“ i pojedinačni obračun za klijente, a isti su se nakon potpisivanja od strane ministra, dostavljali Sektoru za finansijske i računovodstvene poslove na unos u Glavnu knjigu trezora i plaćanje. **U slučajevima kada su uposlenici Sektora za poljoprivredna plaćanja, prilikom kontrole izvršene obrade i obračuna zahtjeva za novčane potpore, utvrdili da isti ne zadovoljavaju propisane uslove iz Programa utroška sredstava i Pravilnika o načinu i uvjetima ostvarivanja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji, vršili su povrat takvih obračuna županijskim ministerstvima, koja su donosila rješenja o odbijanju zahtjeva za poticaj. Protiv rješenja županijskih ministarstava stranka je mogla izjaviti žalbu Federalnom ministarstvu, u roku od 8 dana od dana prijema rješenja (drugostepeni postupak).**

Utvrđili smo da Ministarstvo nije, sukladno članku 31. Zakona o novčanim potporama, na adekvatan način pratilo izvršenje finansijskog plana novčanih potpora za proračunsku godinu i realizaciju predloženih mjera i modela po propisanim udjelima, i da nije vodilo centralnu bazu podataka po vrstama novčanih potpora i klijentima. Evidencija obrađenih i neobrađenih zahtjeva za novčanim potporama se vodila u excel tabelama od strane Sektora za direktna plaćanja samo za model poticaja proizvodnji i od strane Komisije za ostale vrste potpora za model ostalih vrsta potpora, te su se iste u tijeku trajanja konačne revizije (travanj 2014. godine) objedinile i predale reviziji kao izvršenje Programa utroška sredstava Poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu. Također smo konstatirali da Ministarstvo, odnosno Služba za direktna plaćanja nema na raspolaganju informacioni sustav pomoću kojega bi se na efikasan način vršilo evidentiranje, obrada, kreiranje naloga za plaćanje i kontrola isplate novčanih potpora, iako je uvođenje istog propisana zakonska obveza člankom 27. Zakona o novčanim potporama.

Skrećemo pažnju da je jedan od članova Komisije za dodjelu sredstava po modelu ostalih vrsta potpora bio državni službenik iz tadašnjeg Sektora za poljoprivredne politike i međunarodnu suradnju Ministarstva, koji je direktno uključen u programiranje mjera Programa utroška sredstava, što može predstavljati sukob interesa, obzirom da nisu razdvojene nadležnosti vezane za planiranje i izvršavanje

poticaja u poljoprivredi i da nije uspostavljena adekvatna kontrola namjenskog korištenja javnih sredstava. (Prema prezentiranom, iako je navedeni državni službenik tražio izuzeće od rada u navedenoj Komisiji, istom nije udovoljeno od strane ministra.) Ministarstvo još uvijek nije izvršilo arhiviranje dokumentacije klijenata, na temelju koje je izvršena dodjela novčanih potpora u fiskalnoj 2012. godini po modelu potpora ruralnog razvjeta (Investicije u poljoprivredna gazdinstva), već se ista i dalje nalazi u kancelariji savjetnika ministra koji je ujedno bio i član Komisije za kapitalne investicije, što nije sukladno članku 29. Zakona o novčanim potporama koji propisuje odlaganje iste sukladno propisima za kancelarijsko poslovanje.

Potrebno je preispitati način formiranja Komisije za dodjelu sredstava ostalih vrsta potpora u dijelu razdvajanja nadležnosti vezanih za planiranje i izvršavanje poticaja u poljoprivredi, u cilju uspostavljanja odgovarajuće kontrole prilikom korištenja poticajnih sredstava;

Potrebno je, sukladno članu 29. Zakona o novčanim potporama i internim propisima za kancelarijsko poslovanje, izvršiti arhiviranje dokumentacije klijenata dostavljene Ministarstvu po osnovu modela potpora ruralnog razvjeta u 2012. godini;

6.1.3 Model potpore proizvodnji (animalna i biljna proizvodnja)

Poticaji animalnoj i biljnoj proizvodnji su iskazani u ukupnom iznosu od **56.668.138 KM (45.734.698 KM animalna, 10.933.400 KM biljna)** što je za 24.518.016 KM veće u odnosu na izvršenje prethodne godine (32.150.122 KM). Međutim, bitno je istaći da je u izvršenju proizvodnji na teret fiskalne 2013. godine sadržano 16.501.344 KM evidentiranih obveza, po temelju realiziranih zahtjeva za poticaje prenesenih kao dug iz 2012. godine, a samo se 40.166.794 KM odnosi na realizaciju zahtjeva za poticaje iz 2013. godine. U navedenom iznosu **nisu sadržane nerealizirane obveze iz 2013. godine**, koje prema prezentiranom Pregledu iz Sektora za plaćanja u poljoprivredi od 04.03.2014. godine iznose **1.645.134 KM** od čega se na animalnu proizvodnju odnosi 1.454.458 KM¹ i na dug po temelju pozitivno riješenih žalbi u ponovljenim postupcima 190.676 KM².

U strukturi izvršenja poticaja proizvodnjama, na animalnu proizvodnju se odnosi 80,7 % i na biljnu 19,3 %, od čega na: Govedarska proizvodnja (**58,37 %**); Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva (**16,81 %**); Ovčarska i kozarska proizvodnja (**14,52 %**); Svinjogojska proizvodnja (**5,2 %**); Ribarska proizvodnja (**2,05 %**); Proizvodnja sjemena (**1,37 %**); Proizvodnja sadnog materijala (**1,10 %**), Peradarska proizvodnja (**0,41 %**) i Pčelarska proizvodnja (**0,12 %**).

Planirano/ ostvareno izvršenja modela poticaja proizvodnjama za 2013. godini iskazano u pomoćnim evidencijama Ministarstva dajemo u sljedećoj tabeli:

Točka Programa	MODEL POTICAJA PROIZVODNJAMA	Izmjena Programa utroška sredstava za 2013. godinu	Izvršenje Programa na dan 31.12.2013. godine	Realizirani zahtjevi iz 2013. godine	Realizirani zahtjevi iz fiskalne 2012. uključeni u izvršenje 2013. god.	Izvršenje na dan 31.12.2012. godine
1	2	3	4 = 5 + 6	5	6	7
I	SVEUKUPNO BILJNA PROIZVODNJA	11.908.351	10.933.440	8.818.665	2.114.775	7.367.877
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva		9.530.424	8.275.887	1.254.538	6.811.805
	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž) 2012/2013	600 KM/ha	3.064.456	3.061.584	2.872	2.961.584
	Proizvodnja silažnog kukuruza 2012/2013	600 KM/ha	3.463.691	3.457.961	5.730	2.722.396
	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja) 2012/2013	500 KM/ha	221.400	212.150	9.250	390.645

¹ Struktura nerealizovanih obveza za animalne proizvodnje u 2013. godini (**1.454.458 KM**), je sljedeća: proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka 275.058 KM, uzgoj krava prvtelki (rasplodne junice) 837.900 KM i Uzgoj goveda u sistemu krava – tele 2012/2013 341.500 KM.

² Napomena: predmeti (žalbe) u ponovljenim postupcima, po odbijenim zahtjevima u 2013. godini, kontinuirano pristižu i u 2014. godini, što znači da navedeni iznos nije konačan.

	Proizvodnja povrća 2012/2013(rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkvica, cvekla, luk i mladi krompir)	2000 KM/ha	847.990	603.764	244.226	470.462
	Proizvodnja grožđa i voća 2012/2013 (šljiva, jabuka, kruška, breskva, nektarina, trešnja, višnja, smokva, maslina i marelica)	600 KM/ha	886.404	435.912	450.492	12.801
	Proizvodnja heljde, ljekovitog i aromatičnog bilja 2012/2013	400 KM/ha	334.351	150.354	183.997	1.080
	Proizvodnja duhana u listu 2012/2013(virdžinija i berley klasa I-IV)	1.700 KM/ha	380.584	35.433	345.151	0
	Proizvodnja duhana u listu 2012/2013(hercegovački ravnjak-A1,A2,A3,B1,B2 i B3)	2.000 KM/ha	12.820	0	12.820	0
	Proizvodnja gljiva	0,50 KM/kg	318.728	318.728	0	252.837
A/1-2	Proizvodnja sjemena		776.560	391.240	385.020	117.056
	Proizvodnja sjemena strnih žitarica 2012/2013 (pšenica, ječam, raž, zob i heljda)	800KM/ha	291.916	254.440	37.476	117.056
	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta 2012/2013	900 KM/ha	220.770	136.800	83.970	0
	Proizvodnja sjemena krompira 2012/2013(elitno i originalno sjeme)	1.700 KM/ha	199.784	0	199.784	0
	Proizvodnja sjemena krompira 2012/2013(sjeme i sortne reprodukcije)	1.300 KM/ha	64.090	0	64.090	0
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala		626.456	151.539	474.917	0
	Deklarirane sadnice krošnjastog voća 2012/2013	0,40 KM/kom	260.618	49.223	211.395	0
	Deklarirane sadnice jagodičastog voća 2012/2013 (malina i kupina)	0,10 KM/kom	123.577	55.363	68.214	0
	Deklarirane sadnice jagodičastog voća (borovnica, brusnica, ribizla i ogrozd)	0,30 KM/kom	69.109	21.352	47.757	0
2.a.1.a.	Sadnice jagodičastog voća	57.023	57.023	-	57.023	0
	Deklarirane sadnice vinove loze 2012/2013	0,30 KM/kom	116.129	25.601	90.528	0
A/1-4	Nerealizovane potpore iz 2011.godine	-	-	-	-	439.016
II	SVEUKUPNO ANIMALNA PROIZVODNJA	46.000.000	45.734.698	31.348.129	14.386.569	24.782.245
A/2-1	Govedarska proizvodnja		32.342.006	23.168.140	9.173.866	19.570.990
	Proizvodnja svježeg kravlje mlijeka (10,11 i 12 mjesec 2012.god.) i 2013.god.	0,22 KM/l	22.001.856	16.972.940	5.028.916	17.093.790
	Tov junadi iz domaćeg uzgoja 2012/2013	500 KM/grlu	4.167.500	3.230.500	937.000	1.853.500
	Tov junadi iz uvoza ¹		488.000	488.000	0	0
	Uzgoj krava prvotelki (rasplodne junice) 2012/2013	450 KM/grlu	4.350.150	1.883.700	2.466.450	623.700
	Uzgoj goveda u sistemu krava-tele 2012/2013	500 KM/grlu	1.334.500	593.000	741.500	0
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja		8.228.703	5.001.442	3.227.261	532.256
	Proizvodnja svježeg ovčijeg i kozijeg mlijeka (12 mjesec 2012.god.) i 2013.g.	0,40 KM/l	516.223	501.562	14.661	532.256
	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) 2012/2013	40 KM/grlu	7.712.480	4.499.880	3.212.600	0
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja		2.952.260	2.063.000	889.260	1.193.340
	Tov svinja 2012/2013	60KM/grlu	2.862.960	2.033.700	829.260	1.193.340
	Uzgoj rasplodnih krmača 2012/2013	100 KM/grlu	89.300	29.300	60.000	0
A/2-4	Peradarska proizvodnja		237.518	117.750	119.768	24.153
	Uzgoj 18-sedmičnih pilenki 2012/2013	0,30 KM/kljunu	237.518	117.750	119.768	24.153
A/2-5	Pčelarska proizvodnja		71.740	44.260	27.480	0
	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica 2012/2013	10 KM/koš	71.740	44.260	27.480	0

¹ Za tav junadi iz uvoza Programom utroška sredstava poticaja za 2013. godinu nisu bila odobrena sredstva od strane Vlade FBiH.

A/2-6	Ribarska proizvodnja		1.162.138	953.537	208.601	714.367
	Uzgoj slatkovodne ribe 2012/2013	0,70 KM/kg	999.836	874.372	125.464	714.367
	Uzgoj morske ribe 2012/2013	0,70 KM/kg	162.302	79.165	83.137	0
A/2-7	Nerealizovane potpore iz 2011.god.	-	-	-	-	2.747.139
2.a.1.b.	Isplata zahtjeva klijenata koje su kantonalna ministarstva dostavljala sa zakašnjnjem zbog administrativnih poteškoća u 2012. godini	1.000.000	740.333 ¹	-	740.333	-
I + II	SVEUKUPNO MODEL POTICAJA ZA PROIZVODNJE	57.908.351	56.668.138	40.166.794	16.501.344	32.150.122

Na temelju prezentiranog „Izvešča o realizaciji nerealiziranih zahtjeva potpora proizvodnjama iz 2012. godine“ od 10.03.2014. godine, konstatirali smo da je izvršenje zahtjeva **po modelu poticaja proizvodnjama, iz fiskalne 2012. godine (16.501.344 KM)**, manje za 86.544 KM u odnosu na iznos obveza (16.587.888 KM) konstatiran u revizorskem izveštaju iz prethodne godine, na temelju prezentiranog Izvešča od strane Službe za direktna plaćanja u poljoprivredi, a što je i korišteno prilikom izrade Programa utroška sredstva za 2013. godinu. Navedeno odstupanje je posljedica manje ili više obračunatih poticaja pri konačnom obračunu zahtjeva na određenim proizvodnjama (u strukturi), u odnosu na konstatirani dug u revizorskem izvešću za 2012. godinu. Međutim, ističemo da smo konstatirali značajna odstupanja na određenim animalnim proizvodnjama, što smo detaljnije obradili u narednom dijelu Izvešča. Najznačajnija odstupanja se odnose na: **uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze**, izvršenje veće za 1.570.940 KM), **tovovi junadi** (izvršenje manje za 1.257.400 KM), **tovovi svinja** (izvršenje manje za 174.960 KM), i **uzgoj goveda u sistemu krava – tele** (izvršenje manje za 131.000 KM), te isplata **zahtjeva klijenata koje su kantonalna ministarstva dostavljala sa zakašnjnjem** zbog administrativnih poteškoća u 2012. godini (izvršenje manje za 174.285 KM).

Na teret fiskalne 2013. godine, po temelju realiziranja biljne proizvodnje iz 2012. godine, iskazana je realizacija u iznosu od 2.114.775 KM. Od navedenog iznosa 1.180.732 KM se odnosi na 9 biljnih proizvodnji (duhana roda 2012.g, duhana u listu u 2012.g., sjemena kukuruza, soje, suncokreta i krompira, sadnog materijala deklariranih sadnica krošnjastog voća, jagodičastog voća i sadnica vinove loze), a na ostale biljne proizvodnje 934.043 KM.

6.1.3.1 Poticajne cijene i drugostepeni postupci po osnovu odbijenih zahtjeva na proizvodnjama

Poticajne cijene u 2013. godini, za animalne i biljne proizvodnje, ostale su na istom nivou kao i prethodne 2012. godine, osim za Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) koja cijena je povećana sa 20 KM/grlu na 40 KM/ grlu, za što nam nije prezentirana adekvatna dokumentacija na temelju koje bi se potvrdila opravdanost, odnosno razlog povećanja poticajne cijene. Programom utroška sredstava za 2013. godinu, nije posebno definirana cijena za nerealizirane zahtjeve za poticaj po navedenom temelju iz 2012. godine, već je samo navedeno da **poticajna cijena za Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) 2012/2013 godina iznosi 40 KM/ grlu**. Navedeno je imalo za posljedicu da je Ministarstvo prilikom obračuna zahtjeva, pristiglih po Programu utroška sredstava za 2012. godinu (20 KM/grlu), u 2013. godini primijenilo poticajnu cijenu od 40 KM/ grlu, koja je duplo veća, tako da smo konstatirali i veća proračunska izdvajanja od **1.649.010 KM** čiju osnovanost i opravdanost ne možemo potvrditi. (Detaljnije o navedenom smo konstatovali u narednom dijelu izveštaja.)

Imajući u vidu da animalna proizvodnja iznosi 80,7 % ukupne realizacije po modelu poticaja proizvodnjama, dajemo pregled kretanja poticajnih cijena za animalne proizvodnje 2013. godine u odnosu na prethodni period:

¹ Struktura izvršenja zahtjeva klijenata koje su kantonalna ministarstva dostavljala sa zakašnjnjem zbog administrativnih poteškoća u 2012. godini od 740.333 KM: kravje mljeko 22.433 KM, uzgoj rasplodnih junica 581.400 KM i tov junadi 136.500 KM.

Animalna Proizvodnja	Poticajna cijena u KM/l ili KM/grlo			Animalna proizvodnja	Poticajna cijena u KM/l, grlo, košnicu		
	2013.god.	2012. god.	2011. god.		2013. god.	2012. god.	2011. god.
Kravlje mlijeko	0,22	0,22	0,16	Uzgoj 18-tjednih pilenki	0,30	0,30	0,60
Tov junadi	500	500	300	Tov svinja	60	60	55
Rasplodne junice	450	450	450	Rasplodne krmače	100	100	75
Goveda sistem krava – tele	500	500	300	Uzgoj pčela	10	10	10
Ovčije i kozije mlijeko	0,40	0,40	0,30	Uzgoj slatkovodne ribe	0,70	0,70	0,35
Rasplodne ovce i koze	40	20	15	Uzgoj morske ribe	0,70	0,70	0,35

Na temelju obavljene revizije i naprijed navedenog, značajnim smatramo istaći da nam ni ove, kao i prethodne godine, nije prezentirana dokumentacija (podaci iz okruženja, kretanja na tržištu, porast ili pad proizvodnji, naučna metoda i sl.) na temelju koje bi potvrdili na koji način Ministarstvo utvrđuje poticajne cijene koje se ugrađuju u Program utroška sredstava kojeg usvaja Vlada FBiH, tako da ne možemo, kao i u prethodnom periodu, potvrditi ni osnovanost istih.

Potrebno je da se određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) vrši na temelju prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost i osnovanost istog;

Na osnovu prezentirane dokumentacije, **utvrdili smo da je Ministarstvo (kao drugostepeni organ) u 2013. godini vodilo 772 drugostepenih postupka** i izdalo isto toliko rješenja, koje su uglavnom odnose na žalbe poljoprivrednih proizvođača zbog neostvarivanja prava na poticaj. Tijekom obavljanja revizije, prezentirana su nam drugostepena rješenja, dok je dokumentacija na temelju koje je vođen postupak, sa kompletним predmetom, vraćena prvostepenom organu (županijama). Navedeni broj od 772 žalbe (14.03.2014. godine) ne znači da je isti i konačan iz razloga što je Ministarstvo i u siječnju i veljači 2014. godine, u županije, izvršilo povrat značajnog broja zahtjeva za poticaje iz 2013. godine, obzirom da su iste nadležne za izdavanje rješenja o odbijanju zahtjeva, a na koja aplikanti mogu izjaviti žalbu drugostepenom organu (Ministarstvu).

Pregled proizvodnji po osnovu koje su stranke sa danom 14.03.2014. godine izjavile najveći broj žalbi (671 ili 86,91 %) dajemo u sljedećoj tabeli, čiji podaci su istovremeno i pokazatelji gdje smo konstatirali najviše problema u toku revizije:

Redni broj	PROIZVODNJA KOJA JE OSNOV ŽALBE	Učešće navedene proizvodnje u ukupnom broju žalbi	Ukupno žalbi	Žalba uvažena	Žalba odbijena kao neosnovana
1	2	3	4 = 5 + 6	5	6
1.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	23,70 %	183	150	33
2.	Proizvodnja govedeg mesa – tovovi junadi	21,76 %	168	20	148
3.	Uzgoj rasplodnih junica	13,73 %	106	38	68
4.	Pčelarska proizvodnja	10,23 %	79	0	79
5.	Proizvodnja silažnog kukuruza	11,53 %	89	35	54
6.	Proizvodnja krušnih žitarica	5,95 %	46	10	36
	UKUPNO	86,91 %	671	253	418

6.1.3.2 Izvršenje poticaja u animalnoj proizvodnji (45.734.698 KM)

Poticaji u animalnoj proizvodnji realizirani su u iznosu od **45.734.698 KM**, što predstavlja izvršenje od 99,42 % u odnosu na planirani iznos sredstava Programom utroška, a u istom je sadržana i realizacija potpora iz 2012. godine u iznosu od 14.386.569 KM. U okviru navedenog izvršenja, na poticaje za **uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)** odnosi se 7.712.480 KM, **Proizvodnju govedeg mesa (tovovi junadi iz domaćeg uzgoja)** 4.167.500 KM, **Tovove junadi iz uvoza** 488.000 KM, **Tovove svinja** 829.960 KM i **Uzgoj goveda u sistemu krava – tele** 741.500 KM.

6.1.3.2.1 Poticaji za proizvodnu svježeg kravlje mlijeka (IV kvartal/2012 i I, II i III kvartal 2013. godine)

Poticaji za proizvodnju svježeg kravlje mlijeka iskazani su u iznosu od **22.001.856 KM** (16.972.940 KM 2013. godina, 5.028.916 KM 2012. godina), **po poticajnoj cijeni od 0,22 KM/I.** Utvrđili smo da u navedenom iznosu nisu sadržane nerealizirane obaveze po navedenom temelju u iznosu od **275.058 KM** prema preduzeću KJP PD Butmir za prvi šest mjeseci 2013. godine koje su prenesene kao dug u 2014. godinu. Naime, iako je iz Sarajevskog kantona pravovremeno pristigao zahtjev za poticaj za navedeno poduzeće i od strane Službe za direktna plaćanja u poljoprivredi izvršen obračun poticaja po istom, na temelju prezentirane dokumentacije, utvrđili smo da **ministar nije potpisao naloge za plaćanja** tako da obveze nisu ni unesene u sistem trezora na plaćanje na teret fiskalne 2013. godine. Vezano za navedeno, prezentiran nam je dopis od 28.08.2013. godine v.d. direktora JKP Poljoprivredno dobro Butmir u kojem je isti tražio obustavu poticaja za mlijeko iz razloga, kako je navedeno, što poduzećem upravlja „nelegalna“ uprava koja je 12.07.2013. godine razriješena sa dužnosti. Također se navodi da će Ministarstvo biti pravovremeno obaviješteno o terminu ulaska u posjed poduzeća „zakonski“ izabrane uprave. Konstatirali smo da je ministar kasnije potpisivao naloge za dodjelu poticaja KJD PD Butmir, za VII, VIII i IX mjesec, koji su i unijeti u Glavnu knjigu trezora na plaćanje, dok su obračuni i nalozi za poticaje za I – VI mjesec 2013. godine ostali nepotpisani i isti su kao dug (obveze) preneseni u 2014. godinu u iznosu od 275.058 KM, što smatramo neopravdanim.

Potrebno je poduzeti aktivnosti, sukladno zakonskim i ostalim propisima, na izmirenju nerealiziranih zahtjeva iz 2013. godine za KJP PD Butmir (poticaj za mlijeko), koji su kao dug preneseni na teret fiskalne 2014. godine;

6.1.3.2.2 Poticaji za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)

Poticaji za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) realizirani su u iznosu od **7.712.480 KM** (4.499.880 KM 2013. godina, 3.212.600 KM 2012. godina), **po poticajnoj cijeni od 40 KM/ grlu.** Po navedenom temelju **najznačajniji iznosi poticaja su odobreni korisnicima: Skopljak Kasim Zenica 58.600 KM** (28.360 KM 2013.g. i 30.240 KM dug iz 2012.g.), Patković Esad Vitez **39.120 KM**, Farma koza Muša d.o.o. Široki Brijeg **31.600 KM**, Čoralić Zahid Cazin **20.640 KM** i Zgrco Senad Žepče **20.000 KM.** Na temelju uvida u predmet Farma koza Muša d.o.o. Široki Brijeg (**31.600 KM**), kojem je poticaj obračunat i isplaćen na osnovu prikazanog prodatog potomstva od 790 jarića ($790 \times 40 \text{ KM} = 31.600 \text{ KM}$), konstatirano je da je isti prijavu proizvodnje izvršio za 840 prijavljenih odraslih koza za uzgoj, na temelju koje je ovlašteni županijski službenik 30.04.2013. godine sačinio Zapisnik (ZAP) u kojem je konstatirao da navedena farma posjeduje 807 koza, sa navedenim ušnim markicama. Pored navedenog, prezentirana je i **ostala tražena dokumentacija.** Prema prezentiranim klijent je prikazao potomstvo od 790 jaradi (od 807 prijavljenih koza za uzgoj, starosti od 2 – 5 godina) za koje je i obračunat poticaj u naprijed navedenom iznosu (**778 kozlića prodato i 12 zadržano u osnovnom stadu**). Obavljenom revizijom smo utvrđili da za 60 prodatih jarića fizičkim licima (poticaj od **2.400 KM**), klijent, Farma koza Muša d.o.o., obzirom da je u sustavu PDV-a nije morala prezentirati dokaz da su prodati jarići zaklani u registrovanoj (odobrenoj) klaonici¹, za razliku od klijenata fizičkih lica² koja su prema odredbama provedbenog propisa bili dužni da prezentiraju, pored otkupnih blokova registrovane (odobrene) klaonice ili otkupljivača u sistemu PDV-a, koji ima zaključen ugovor o uslužnom klanju sa registrovanom (odobrenom) klaonicom, i dokaz o zaklanim životinjama sa brojevima ušnih markica. Zbog navedenog se ne može potvrditi da su prema odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu obračuna novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji, pravna lica u sustavu PDV-a i fizička lica bili u istom položaju sa stanovišta ispunjavanja uslova za

¹Pravilnikom o načinu ostavljivanja novčanih podrški po modelu poticaja proizvodnji je ugrađena odredba da pravo na poticaj za uzgoj raspolodne stoke (ovce i koze) ima klijent u sustavu PDV-a koji ih proda fizičkom licu (najviše tri komada po kupcu u toku godine);

²Prema propisanim uslovima iz Pravilnika o obračunu novčanih sredstava po modelu poticaja proizvodnji, poljoprivredni proizvođač da bi ostvario pravo na poticaj za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) je, pored ostalog, trebao prezentirati dokaz o prodatoj janjadi/jaradi (ako su prodata): poreznu fakturu i fiskalni račun, a za fizička lica potpisani i opečaćen otkupni blok na ime klijenta koji mora da sadrži: naziv i adresu, PDV i porezni broj otkupljivača, zatim vrstu, broj komada, cijenu proizvoda i datum izdavanja, a ako su prodata otkupljivaču u sistemu PDV-a za koga registrovana/odobrena klaonica vrši uslužno klanje i ugovor o uslužnom klanju i dokaz o zaklanim životinjama sa brojem ušnih markica.

odobravanje poticaja, što je svakako potrebno korigirati u narednom periodu. Pored navedenog, također smo utvrdili da je korisnik Farma koza Muša d.o.o., prezentirao račune da je izvršio prodaju 9 jaradi, za čije ušne markice¹ smo konstatirali da se nalaze i na Zapisniku županijskog ovlaštenog službenika od 30.04.2013. godine i Potvrdi od 25.09.2013. godine o zdravstvenom stanju koza, starih od 2-5 godina, koje su predmet potpore za ostvarivanje poticaje, za koje postoji obveza da se zadrže u vlastitom uzgoju najmanje 3 godine od dana ostvarivanja prava na ovu vrstu potpore, iz kojeg razloga ne možemo potvrditi urednost dokumentacije, odnosno osnovanost prava za ostvarivanje poticaja u navedenom iznosu.

Navedeni korisnik je bio i predmet kontrole federalnog poljoprivrednog inspektora 03.12.2013. godine, koji je nakon izvršene kontrole, donio Rješenje 27.12.2013. godine kojim je naložio Farmi koza „Muša“ d.o.o. Široki Brijeg da izvrši povrat cjelokupno dodijeljenog iznosa poticaja po navedenom osnovu u iznosu od 31.600 KM, međutim isti je izjavio žalbu na rješenje inspektora, koja je u drugostepenom postupku, prema prijedlogu rješenja od 17.02.2014. godine odbijena kao neosnovana, međutim u vrijeme obavljanja revizije rješenje nije još uvijek bilo potpisano od strane ministra (april 2014. godine). Osnov za donošenje rješenja o povratu od strane federalnog poljoprivrednog inspektora su sljedeće utvrđene činjenice na terenu: Zapisnik ovlaštenog županijskog službenika od 30.04.2013. godine kojim je evidentirano da Farma koza Muša d.o.o. ima 807 rasplodnih koza je nepotpun u smislu da nije naveden broj životinja i popis istih u kontrolisana 4 odvojena lokaliteta (farme Gornji Mamići, Tihaljinu, Crne Lokve i Provo), kao i navođenja podatka o broju zatečenih muških rasplodnjaka prilikom uviđaja; od 807 prijavljenih koza za uzgoj, na imanju je zatećeno samo 681 koza, iako je vlasnik bio dužan koze koje su predmet podrške zadržati u vlasništvu najmanje 3 godine (fali 126 koza); na imanju je zatećeno 60 neoznačenih jarića; obilježavanje životinja nije izvršeno na propisan način i u skladu sa Pravilnikom o obilježavanju životinja, iz razloga jer se izvestan broj grla prikazanih u zahtjevu kao jarad koja su prodata i isporučena kupcu, nalaze i na Zapisniku ovlaštenog županijskog službenika kojim je isti popisao koze za poticaj (starosti od 2 – 5 godina).

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnjama, pravna lica u sustavu PDV-a i fizička lica dovesti u isti položaj sa stanovišta ispunjenosti uslova za odobravanje poticaja, ne umanjujući time efikasnost provođenja kontrolnih aktivnosti;

Potrebno je izvršiti uvid u kompletну dokumentaciju vezanu za ostvarivanje poticaja korisnika Farma koza „Muša“ d.o.o. Široki Brijeg po osnovu kojeg je ostvaren poticaj za uzgoj rasplodnih koza u iznosu od 31.600 KM, te na osnovu konstatiranog poduzeti sve zakonom predviđene mјere i aktivnosti;

Preneseni zahtjevi iz 2012. godine za poticaj uzgoja rasplodne stoke (ovce i koze) izvršeni su u iznosu od **3.212.600 KM**. Navedeni iznos je veći za 1.570.940 KM ili 95,69 % u odnosu na iznos od 1.641.660 KM koji je prezentiran u reviziji za 2012. godinu, a isto je najvećim dijelom posljedica primjene veće poticajne cijene za navedenu proizvodnju koja se jedina promijenila za ovu proizvodnju, u odnosu na 2012. godinu. Dakle, iako se radilo o nerealiziranim zahtjevima iz 2012. godina, kada je poticajna cijena po navedenom temelju bila utvrđena u iznosu od 20 KM/ grlu, Ministarstvo je prilikom obračuna u 2013. godini, primjeno poticajnu cijenu utvrđenu Programom poticaja za 2013. godinu u iznosu od 40 KM/ grlu. Prema prezentiranoj dokumentaciji, po nalogu ministra, **Služba za direktna plaćanja je u 2013. godini izvršila administrativnu kontrolu 1.369 zahtjeva za poticaj proizvodnjama za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze), za ukupno 88.894 ovaca**. Navedena kontrola je vršena na način da su upoređivani svi brojevi ušnih markica ovaca i koza sa Izjava klijenata za potomstvo (u kojima navode da će isto zadržati za daljnju reprodukciju) sa brojevima ušnih markica životinja, koje se vode u Registru sitne stoke Federalnog agrimediteranskog zavoda Mostar i za koje je na osnovu obrasca o prijavi kretanja zabilježeno da su otiske sa imanja klijenata. **Administrativnom kontrolom je konstatirano da je 60 klijenata, koji su predali zahtjev za poticaj za ukupno 7.349 ovaca, odstupilo od date izjave za potomstvo koje će zadržati za daljnju reprodukciju,**

¹ 9 spornih grla sa UM: 208705039 2x; 208705041; 208705046; 208705116; 208705132 – prikazana prodaja MI Rakitno, te UM: 208705043; 208705044; 208705045 – prikazan prodaja fizičkim licima Musa Veselko, Zdravko Šogolj i Ivica Tole.

obzirom da je utvrđeno da su isti otuđili ukupno 2.127 jaganjaca, te su za iste poslati dopisi (i tabela u prilogu) prema županijama sa zahtjevom da se hitno utvrdi činjenično stanje radi zakonitog i pravilnog rješavanja predmetnih zahtjeva. Nakon dobijanja povratnih informacija iz županija, za te klijente Služba za direktna plaćanja je uradila naloge za plaćanje 09. i 27.08.2013. godine (u ukupnom iznosu od 208.880 KM), na način da je umanjila iznos podrške, iz prvostrukne Izjave da će se potomstvo zadržati za daljnju reprodukciju, za utvrđeni iznos prometovanog potomstva na temelju administrativne kontrole (85.080 KM), međutim nalozi nisu potpisani od strane ministra, već su isti odbijeni u potpunosti, odnosno vraćeni u kantone¹.

Pored navedenog, obavljenom revizijom **utvrdili smo da je Ministarstvo izvršilo povrat svih zahtjeva županijama (a najviše iz Srednjebosanskog, Zapadno – hercegovačkog i Zeničko – dobojsko kantona)**, a u kojima su aplikanti prezentirali dokaze da im je osnovno stado ovaca imalo potomstvo manje od 50 jagnjadi, odnosno da je osnovno stado koza imalo potomstvo manje od 25 jaradi. Ne može se potvrditi da je u navedenom slučaju postupilo sukladno odredbama članka 30. Pravilnika o načinu u uvjetima ostvarivanja potpore po modelu poticaja proizvodnji, obzirom da je istim definisano da pravo na novčanu podršku ostvaruju oni klijenti koji u osnovnom stадu imaju najmanje 50 odraslih ovaca, odnosno 25 odraslih koza, i to za ona grla iz osnovnog stada za čije potomstvo dostave dokaz o prodaji ili da su ih ostavili za daljnju reprodukciju (izjava sa navedenim brojem ušnih markica potomstva). Prema pismenoj izjavi odgovorne osobe (26.03.2014. godine), koja je bila obrađivač zahtjeva za ostvarivanje poticaja za navedenu proizvodnju, **konstatiramo da su povrati zbog naprijed opisanog razloga izvršeni po usmenoj naredbi**. Po traženim pismenim upitimima prema Kabinetu ministra, a vezanim za tumačenje odredbi člana 30. Pravilnika o načinu u uvjetima ostvarivanja potpore po modelu poticaja proizvodnji, odnosno za mišljenje „po kojem temelju se mogu odbiti zahtjeve klijenata koji su dostavili dokaz da su prodali, odnosno zadržali manje od 50 jagnjadi, odnosno manje od 25 jaradi“, Služba za direktna plaćanja u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji nije dobila pismeni odgovor. Zbog naprijed navedene situacije, konstatirali smo da je Ministarstvo vodilo 183 drugostepena postupka po žalbama stranaka po temelju povrata, odnosno odbijanja zahtjeva za ostvarivanje poticaja za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) od kojih je njih 150 pozitivno riješeno u korist stranaka. Veći dio pozitivno riješenih zahtjeva je ponovo obrađeno 22.08.2013. godine, međutim isti nisu unijeti u Glavnu knjigu trezora na izvršenje iz razloga nedostatka sredstava (osim 3 zahtjeva u iznosu od 8.720 KM), tako da su nerealizirani zahtjevi za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) iz 2012. godine opet preneseni kao dug u narednu 2014. godinu u iznosu od 156.140 KM (136 zahtjeva). **Imajući u vidu naprijed navedeno, ne može se potvrditi osnovanost i opravdanost odredbi Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu** prema kojima su se nerealizirani zahtjevi za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze) obračunali po poticajnoj cijeni koja je duplo veća (40 KM/ grlu) u odnosu na poticajnu cijenu koja je bila utvrđena Programom utroška sredstava poticaja za 2012. godinu (20 KM/ grlu), što je imalo za posljedicu veća proračunska izdvajanja za iznos od 1.570.940 KM u odnosu na iznos obaveza konstatovan priilikom obavljanja revizije za prethodnu 2012. godinu. Također se ne može potvrditi ni osnovanost prenosa nerealiziranih zahtjeva po navedenom temelju iz 2012. godine u narednu 2014. godinu, u iznosu od 156.140 KM.

6.1.3.2.3 Poticaji za proizvodnju goveđeg mesa (tovovi junadi iz domaćeg uzgoja)

Poticaji za proizvodnju goveđeg mesa (tovovi junadi iz domaćeg uzgoja) iskazana je u iznosu od **4.167.500 KM** (3.230.500 KM 2013. godina, 937.000 KM 2012. godina), **po poticajnoj cijeni od 500 KM/ grlu**. Po navedenom osnovu **najznačajniji iznosi poticaja su odobreni korisnicima: Perčinović d.o.o. Tomislavgrad 296.000 KM, Farma Glamoč d.o.o. Kupres 133.500 KM, Glamoč d.o.o. Glamoč 91.500 KM, Buntić Eco d.o.o. Kupres 44.500 KM, Papić Company d.o.o. Tomislavgrad 42.000 KM**. Prema propisanim uvjetima iz Pravilnika o obračunu novčanih sredstava po modelu poticaja proizvodnji, poljoprivredni proizvođač da bi ostvario pravo na poticaj za tovove junadi iz domaćeg uzgoja je, pored ostalog, trebao prezentirati dokaz o prodatoj junadi: **poreznu fakturu i fiskalni račun**, a za fizička lica potpisani i opečaćen

¹ Kompletno odbijeni zahtjevi na osnovu izvršenih administrativnih kontrola od strane Ministarstva (208.880 KM): ZDK 16.520 KM; HBK 29.720 KM; SBK 114.240 KM; KS 9.160 KM; TK 240 KM; HNK 360 KM; USK 25.160 KM i BPK 13.480 KM.

otkupni blok na ime klijenta koji mora da sadrži: naziv i adresu, PDV i porezni broj otkupljivača, zatim vrstu, broj komada, cijenu proizvoda i datum izdavanja (ako se proda **registrovanoj/odobrenoj klaonici ili izvozniku** koji dostavlja i JCI obrazac), a ako su junad prodata otkupljivaču za koga registrovana (odobrena) klaonica vrši uslužno klanje, i **ugovor o uslužnom klanju i dokaz o zaklanim životinjama sa brojem ušnih markica**.

Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja Registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 70/12 i 8/14), Ministarstvo je donijelo u kolovozu 2012. godine, kojim je propisano da Registar vode županijska ministarstva i objavljuju u službenom glasilu županije i na svojoj web stranici, dok Jedinstveni registar odobrenih i registrovanih objekata u FBiH sa odobrenim veterinarskim kontrolnim brojem vodi Federalno ministarstvo, u koji se upisuju i izvozni objekti. Listu svih objekata upisanih u Jedinstveni registar Federalno ministarstvo objavljuje na svojoj WEB stranici. U navedene Registre su se, sukladno odredbama navedenog Pravilnika, pored ostalih, trebali registrirati i svi objekti za klanje životinja. Vezano za uslove za ostvarivanje poticaja, od strane pomoćnice ministra za veterinarstvo dobili smo obrazloženje da se je navedenim odredbama Pravilnika o obračunu novčanih sredstava po modelu poticaja proizvodnji, trebalo postići da samo one životinje koje budu zaklane u registrovanim (odobrenim) klaonicima, radi zadovoljavanja veterinarsko – zdravstvenih i higijenskih uslova, dobiju poticajna sredstva. **Međutim, na osnovu obavljene revizije smo utvrdili da Ministarstvo na svojoj WEB stranici objavljuje Jedinstveni registar odobrenih i registrovanih objekata u FBiH (u kojem se vode i klaonice) koji nije potpun iz razloga jer pojedini kantoni nisu ažurirali svoje evidencije ili nisu uopće uspostavili registre. Navedeno je imalo za posljedicu da poljoprivredni proizvođači, u vrijeme podnošenja zahtjeva za ostvarivanje poticaja po temelju tovova junadi, nisu imali pravovremenu i potpunu informaciju o svim registrovanim (odobrenim) klaonicama.**

Federalna poljoprivredna inspekcija je kod velikog broja proizvođača konstatovala i postojanje lažnih otkupnih blokova izdatih od strane registrirane (odobrene) klaonice SALKO MEX d.o.o., što je bio razlog za odbijanje velikog broja zahtjeva za poticaj. Po temelju izdavanja rješenja o odbijanja zahtjeva za poticaj po temelju tovova junadi, Ministarstvo je zaprimilo 168 žalbi od kojih je 20 pozitivno riješilo dok je njih 148 odbijeno kao neutemeljeno. Najveći broj žalbi je odbijen iz razloga jer su proizvođači prezentirali račune, odnosno otkupne blokove da su utovljenu stoku prodala pravnim licima koja nisu registrovana za klanje (TR „Mesnica Miljković“ Velika Kladuša!) ili u vrijeme izdavanja otkupnog bloka nisu bila registrirana kao klaonica ili da se naknadnom provjerom kod klaonica utvrdilo da isti nisu zavedeni u njihovim službenim evidencijama (registrovana klaonica SALKO MEX). Međutim, u određenim slučajevima je žalba uvažena i predmet ponovo vraćen prvostepenom organu (županijama) jer se naknadnom provjerom ustanovalo da određena pravna lica imaju odobrenje za klanje, međutim ista nisu bila zavedena u Jedinstveni registar kojeg vodi Ministarstvo (Mesnica Karabaja d.o.o. Maglaj). U pojedinim slučajevima Ministarstvo nije moglo utvrditi pravo činjenično stanje iz razloga jer prvostepeni organ nije dostavio sve potrebne informacije (SZR „Mesarska radnja“ Konjic). Na temelju naprijed navedenog, **može se konstatirati da Ministarstvo, iako je propisalo, nije osiguralo aplikantima (ali i obrađivačima zahtjeva) pravovremene i potpune informacije o svim registriranim (odobrenim) klaonicama na području FBiH obzirom da Lista svih objekata upisanih u Jedinstveni registar kojeg Federalno ministarstvo objavljuje na svojoj WEB stranici nije ažurna i potpuna iz kojeg razloga određeni broj poljoprivrednih proizvođača nije ostvario poticajna sredstva.**

Preneseni zahtjevi iz 2012. godine za Tovove junadi iz domaćeg uzgoja (proizvodnja goveđeg mesa) izvršeni su u iznosu od **937.000 KM** koji iznos je manji za 1.257.400 KM ili 57,3 % u odnosu na iznos od 2.194.400 KM koji je prezentiran u reviziji za 2012. godinu. Navedeno je najvećim dijelom posljedica odbijenih zahtjeva u iznosu od 1.121.000 KM, po nalazima Federalne uprave za inspekcijske poslove, koja je kontrolišući aplikante na području općina Gračanica, Doboј Istok, Čelić, Srebrenik, Kalesija i Gradačac utvrdila da su isti, uz zahtjeve za podršku županijskim ministarstvima, priložili lažnu dokumentaciju, odnosno „fiktivne otkupne blokove“ da su tovljene životinje prodate klaonici SALKO – MEX d.o.o. Kalesija. Ministarstvo je zahtjeve u kojima su prezentirani otkupni blokovi navedene klaonice najprije obustavilo, od kojih je najveći broj nakon izvršenih kontrola na terenu kasnije i odbilo. Dio zahtjeva u iznosu od 136.400 KM je odbijen po izvršenim kontrolama registrovanih klaonica na terenu i skenirane dokumentacije od strane Ministarstva što je detaljnije pojašnjeno u dijelu 6.1.6. Izvješća.

Potrebno je osigurati dosljednu provedbu Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja Registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH i dijelu osiguranja da Lista svih objekata upisanih u Jedinstveni registar kojeg vodi Federalno ministarstvo i objavljuje na WEB stranici bude ažurna i potpuna i da ista pokazuje sve promjene statusa objekata tokom cijele godine;

6.1.3.2.4 Poticaji za tovove junadi iz uvoza

Poticaj za tovove junadi iz uvoza iskazani su u iznosu od **488.000 KM** (klijenti koji su započeli proizvodnju u 2011. godini, a završili je u 2012. godini). **Po navedenom temelju poticaji su odobreni na ime 3 korisnika**, i to: **Farma Glamoč d.o.o.** Glamoč u iznosu od **241.500 KM**, **SUŠA COMMERCE d.o.o.** Visoko **108.500 KM** i **Fis d.o.o.** Vitez **138.000 KM**, koji zahtjevi su jedini i pristigli u Ministarstvo, na koje je primijenjena poticajna cijena u iznosu od **500 KM/grlu**. Na temelju obavljene revizije, utvrdili smo da mjera poticaja tovovi junadi iz uvoza nije bila planirana u Programu utroška sredstava za 2013. godinu, već je samo u dijelu Općih kriterija Programa navedeno da pravo na potporu ostvaruju: „klijenti koji su započeli tov junadi iz uvoza u 2011. godini, a završili tov u 2012. godini, a zahtjev sa kompletnom dokumentacijom dostavljaju županijskom ministarstvu 15 dana nakon objave ovoga Programa¹, a županijsko ministarstvo obračunate zahtjeve dostavlja Federalnom ministarstvu u roku od 30 dana od dana objave ovog Programa.“ Programom utroška sredstava za 2012. godinu također nije planirana navedena poticajna mjera, dok je Izmjenama i dopunama Programa utroška sredstava za 2012. godinu (koje su donesene i objavljene u januaru 2013. godine) bila utvrđena poticajna cijena za „Tov junadi započet u 2011. godini a završen u 2012. godini (uvozna telad) u iznosu od 500 KM/ grlu, međutim poticajna mjera se nije mogla ni primijeniti u praksi obzirom da Pravilnik za novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji za 2012. godinu nije propisao uvjete i način ostvarivanja prava. Dakle, za tovove junadi iz uvoza (započete u 2011. godini, a završene u 2012. godini) nije obračunat (niti je mogao biti) poticaj za fiskalnu 2012. godinu, tako da isti nije ni prenesen kao dug za proizvodnje u 2013. godinu. Po pristiglim zahtjevima u Ministarstvo, a u vezi ostvarivanja prava na poticaj za mjeru proizvodnja goveđeg mesa „tov junadi iz uvoza“ za klijente koji su započeli proizvodnju u 2011. godini, a završili je u 2012. godini, obzirom da navedena mjera poticaja nije predviđena Programom utroška sredstava za 2013. godinu, na traženje Službe za direktna plaćanja, Sektor za poljoprivrednu politiku i međunarodnu saradnju je **12.06.2013. godine dao tumačenje**, „kako se radi o proizvodnji koja se odvijala u periodu 2011. i 2012. godina, primjenjivat će se propisi iz tog perioda, tj. tadašnji Pravilnik o načinu i uvjetima ostvarivanja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji („Službene novine FBiH“, broj 77/11)“ u dijelu ispunjavanja uslova, dok je u dijelu primjene poticajne cijene dato tumačenje da se primjenjuje iznos od 500 KM/ grlu iz Izmjena i dopuna Programa utroška sredstava za 2012. godinu (siječanj 2013. godina). **Zbog svega naprijed navedenog, a naročito imajući u vidu da se radi o proizvodnji za koju provedbenim propisom, u vrijeme početka, trajanja i završetka procesa proizvodnje, nije propisano u kom roku i na koji način će klijenti podnosići zahtjeve, uvjeti za ostvarivanje poticaja i način obračuna poticajnih sredstava, ne može se potvrditi transparentnost dodjele poticaja, osnovanost i opravdanost izvršenog obračuna poticaja za tovove junadi iz uvoza, koji su realizirani u iznosu od 488.000 KM, na teret fiskalne 2013. godine.**

Potrebno je preispitati osnovanost obračuna poticaja za tovove junadi iz uvoza na teret fiskalne 2013. godine u iznosu od 488.000 KM, obzirom da u vrijeme početka, trajanja i završetka proizvodnje nije bio propisan način podnošenja i obračuna zahtjeva za realizaciju navedenog poticaja i da Programom utroška sredstava za 2013. godinu nije propisana poticajna cijena za navedenu mjeru, te u skladu sa konstatovanim poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti;

6.1.3.2.5 Poticaj za tovove svinja (proizvodnja svinjskog mesa)

Preneseni zahtjevi iz 2012. godine za Tovove svinja (proizvodnja svinjskog mesa) izvršeni su u iznosu od **829.960 KM** koji iznos je manji za 174.960 KM ili 17,42 % u odnosu na iznos od 1.004.220 KM koji je

¹ Program utroška sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ za 2013. godinu objavljen u Službenim novinama FBiH, broj 31/2013 od 19.04.2013. godine.

prezentiran prilikom obavljanja revizije za 2012. godinu. Navedeno je posljedica vraćanja zahtjeva za poticaj, nakon izvršenih administrativnih kontrola od strane Ministarstva, i to najvećim dijelom onih aplikanata koji su bili povezani sa klaonicom „EXPRES – KOMERC“ d.o.o. Brezovo Polje, registrovanoj u Brčko Distriktu. Po zahtjevu Ministarstva, Inspektorat veterinarske inspekcije - Kancelarija gradonačelnika, Brčko Distrikt je izvršio provjeru dokumentacije koja se odnosi na privrednog subjekta „EXPRES – KOMERC“ d.o.o. Brezovo Polje, nakon čega je u dostavljenom dopisu (Broj 01.6-0196LL-02/13) od 05.11.2013. godine konstatirano da je komercijalist ove firme otkupne blokove za životinje iz zahtjeva Ministarstva potpisivala zajedno sa isporučiocima životinja fiktivno, u cilju ostvarivanja poticaja u poljoprivrednoj proizvodnji.

6.1.3.2.6 Poticaj za uzgoj goveda u sustavu krava – tele

Preneseni zahtjevi iz 2012. godine za Uzgoj goveda u sustavu krava – tele izvršeni su u iznosu od **741.500 KM** koji iznos je manji za 131.000 KM ili 15 % u odnosu na iznos od 872.500 KM koji je prezentiran prilikom obavljanja revizije za 2012. godini. Navedeno je posljedica ponovnog obračuna 4 zahtjeva za poticaj nakon objavlјivanja Konačnog izvješća o obavljenoj reviziji finansijskih izvješća za 2012. godinu. Naime, u Izvješću za 2012. godinu smo konstatirali da je Ministarstvo izvršilo obračun poticaja za uzgoj goveda u sistemu krava – tele, po pristiglim zahtjevima preduzeća **Perčinović d.o.o. Tomislavgrad (436.500 KM, 500 KM x 873 grla)** i **Papić d.o.o. Tomislavgrad (88.500 KM, 500 KM x 177 grla)** i na osnovu zapisnika sa terena o izvršenim kontrolama od **13.12.2012.** godine, koji nisu imali službeni broj protokola i nisu bili zavedeni u Zbirno izvješće o izvršenim kontrolama koje je prezentirano prilikom obavljanja revizije, tako da se na temelju potpisa na zapisnicima nije moglo sa sigurnošću utvrditi ko je od službenika radio predmetnu kontrolu. Obzirom da je tadašnja načelnica Službe za direktna plaćanja konstatirala da ovako obračunati zahtjevi nisu potpisani uobičajenim i deponovanim potpisom od strane ovlaštenog službenika za obradu predmeta, iste je povukla sa plaćanja, tako da su se isti našli na Pregledu nerealiziranih zahtjeva za poticaje za 2012. godinu. Skrećemo pažnju da je Pravilnikom o uslovima i načinu obračuna poticaja po modelu proizvodnji utvrđeno da klijent ostvaruje novčanu potporu za ona grla po sistemu krava – tele za čije potomstvo dostavi dokaz da ih je prodao ili dokaz o nastavku daljnog uzgoja (izjavu sa navedenim brojem ušne markice teleta), zbog čega se nije mogao potvrditi obračun poticaja u navedenim slučajevima za uginulu telad u iznosu od **87.500 KM** u predmetu **Perčinović d.o.o. Tomislavgrad (175 teladi)** i u iznosu od **18.000 KM** u predmetu **Papić Company d.o.o. Tomislavgrad (36 teladi).** Prema pismenoj izjavi službenika koji je obradio navedene predmete, od 16.05.2013. godine, zbog nedostataka na zapisnicima o obavljenim kontrolama na licu mjesta od **13.12.2012.** godine, kojima je nedostajao broj protokola, od strane službenika je predložen ponovni izlazak na teren i sačinjavanje novog zapisnika o kontroli za firme Perčinović d.o.o. Tomislavgrad i Papić Company d.o.o. Tomislavgrad, dok je načelnica Službe **29.05.2013.** godine od tadašnjeg Sektora za poljoprivredne politike i međunarodnu saradnju zatražila pismeno tumačenje odredbi Pravilnika u navedenom slučaju. Prema prezentiranom Izvještaju o izvršenoj kontroli u Herceg – bosanskom kantonu od 18.06.2013. godine, **Tim za kontrolu Ministarstva je ponovo 28.05.2013. godine izvršio kontrole na licu mjesta klijenata Perčinović d.o.o. i Papić Company d.o.o.** nakon kojih je konstatirao da klijenti „ispunjavaju uvjete za ostavarivanje novčane potpore za oteljenih 873, odnosno 177 grla po Pravilniku o uvjetima i načinu ostavarivanja potpora po modelu proizvodnje („Službene novine FBiH“, broj 56/12), samo navodeći da je kod istih dokumentovano uginuće 175, odnosno 36 teladi prilikom teljenja.

Nakon toga, ministar je **17.06.2013. godine** dao pismeno tumačenje odredbi člana 28. navedenog Pravilnika u smislu je da je ispravno prihvatiti i obračune zahtjeva klijenata za krave čije je potomstvo uginulo (dokaz potvrda veterinaru o uginuću), osim u slučaju gdje je proglašena epidemija zarazne bolesti, a Sektor za veterinarstvo je **20.06.2013.** godine obrađivaču predmeta dostavio potvrdu da na farmama Perčinović d.o.o. Tomislavgrad, Papić Company d.o.o. Tomislavgrad, Eko farma Gredine d.o.o. Kupres i Ecofarm d.o.o. Kupres nije bilo slučajeva oboljenja zaraznih bolesti tokom 2012. godine. **Međutim, ministar je 02.07.2013. godine** prema **Službi za direktna plaćanja ispostavio nalog za postupanje** kojim je stavio van snage prethodno dato tumačenje Pravilnika od **17.06.2013. godine**, te je sada dao novo tumačenje da je ispravno obračunati novčanu potporu u sustavu krava – tele, isključujući ona grla (krave) gdje su utvrđeni slučajevi uginuća potomstva. U konačnici, poticaji po ispostavljenim zahtjevima za ostavarivanje poticaja po sistemu krava – tele su umanjeni za konstatirana uginuća teladi, u umanjenom iznosu od **131.000 KM (262 grla).**

Preneseni zahtjevi iz 2012. godine koje su županijska ministarstva dostavljala sa zakašnjenjem (uzgoj rasplodnih junica, tov junadi, te kravlje, ovčije i kozije mlijeko) izvršeni su u iznosu od **740.333 KM** koji iznos je manji za 174.285 KM ili 19 % u odnosu na iznos od 914.618 KM, koji je prezentiran reviziji prilikom obavljanja revizije za 2012. godinu. Prema pismenom obrazloženju odgovorne osobe, manja realizacija je ostvarena iz razloga jer je, po prethodno izvršenim povratima neblagovremenih zahtjeva u županije za mlijeko iz 2012. godine (planirano 195.818 KM), nakon Izmjena Programa poticaja za 2013. godinu kojima je omogućena isplata istih, ponovni obračun zahtjeva za mlijeko dostavljen je samo iz Tuzlanskog kantona, što je i realizovano (22.433 KM), dok ostali kantoni nisu ponovo slali zahtjeve na obračun.

Potrebno je poduzeti aktivnosti, sukladno zakonskim i ostalim propisima, na izmirenju nerealiziranih zahtjeva iz 2012. godine i 2013. godine, koji su kao dug preneseni na teret fiskalne 2014. godine;

6.1.3.3 Izvršenje poticaja u biljnoj proizvodnji (10.933.440 KM)

Poticaji u biljnoj proizvodnji realizirani su u iznosu od **10.933.440 KM**, što predstavlja izvršenje od 91,81 % u odnosu na planirani iznos sredstava Programom utroška sredstava, a u istom je sadržana i realizacija potpora iz 2012. godine u iznosu od 2.114.775 KM. U okviru navedenog izvršenja, na poticaje za **proizvodnju silažnog kukuruza** odnosi se 3.461.691 KM i **proizvodnju krušnih žitarica** 3.064.456 KM.

6.1.3.3.1 Proizvodnja silažnog kukuruza

Proizvodnja silažnog kukuruza iskazana je u iznosu od **3.461.691 KM, po poticajnoj cijeni od 600 KM/ha**. Po navedenom temelju **najznačajniji iznosi poticaja** su odobreni na ime sljedećih korisnika: **Farma Spreča d.o.o.** Sarajevo **204.540 KM**, **VITA VI d.o.o.** Čapljina **136.800 KM**, **KJP PD Butmir** Sarajevo **108.000 KM**, **Farma Tomislavgrad** Tomislavgrad **192.000 KM**, **Farma Glamoč d.o.o.** Glamoč **52.380 KM** **ZZ Ledenička dolina** Gradačac **51.300 KM** i **Papić Copmany** Tomislavgrad **31.200 KM**. Pravilnikom o obračunu novčanih podrški je propisano da pravo na novčanu podršku ostvaruje klijent koji je, pored ostalog, obavezan da zadovolji i sljedeće posebne uvjete: da zasije najmanje 2,0 ha silažnog kukuruza; da po jednom ha zasijanog kukuruza ima najmanje: 3 muzne krave ili 4 junice ili 10 junadi ili 30 svinja, ovaca ili koza u toku jedne godine; da podnese prijavu početka proizvodnje županijskom ministarstvu i „listu korištenja“ iz RPG-a i RK-a najkasnije do 31.05. tekuće godine koji se ulažu u predmet.

Na temelju uvida u predmet korisnika Farma Tomislavgrad (192.000 KM) i uvida u podatke iz RPG-a i RK-a (Obrazac 3: Upis podataka o zemljištu i poljoprivrednim kulturama i Obrazac 4: Upis vrste i brojnog stanja stočnog fonda) utvrdili smo da je od strane županijskog službenika i obrađivača akta u Sektoru za poljoprivredna plaćanja poticaj obračunat na bazi 320 ha, a na osnovu dostavljene izjave korisnika u kojoj je navedeno da isti posjeduje 663 krave, 204 junice, te 195 junica starosti od 3 – 12 mjeseci. Na osnovu prezentirane dokumentacije, nije se mogla potvrditi opravdanost obračuna poticaja na temelju 195 junica starosti od 3 – 12 mjeseci (što utiče na obračun novčane podrške za iznos od 17.100 KM), obzirom da prethodno aktima nije bilo jasno definisano na koji način se za navedenu starost ženske junadi dokazuje da li se radi o životinjama za tov (propisana kvota 10) ili o životinjama za rasplod (kvota 4). **Na temelju uvida u predmet korisnika Laktal d.o.o. Tomislavgrad (22.596 KM) i uvida u podatke iz RPG-a i RK-a** (Obrazac 3: Upis podataka o zemljištu i poljoprivrednim kulturama i Obrazac 4: Upis vrste i brojnog stanja stočnog fonda) utvrdili smo da je od strane županijskog službenika i obrađivača akta u Sektoru za poljoprivredna plaćanja poticaj obračunat na bazi 37,66 ha, a na osnovu dostavljene izjave korisnika u kojoj je navedeno da isti posjeduje 113 krava (kvota 3). Na osnovu uvida u podatke iz registara, konstatovali smo da je u istima navedeno da korisnik raspolaže sa 70 krava (kvota 3), junadi od 1 do 2 godine, ženska (kvota 4) i junadi od 3 – 12 mjeseci, ženska (kvota 4 ili kvota 10). Za ovakav način obračuna (korisniku više obračunat poticaj za iznos 3.468 KM), **odgovorna osoba je dala obrazloženje da je prilikom obračuna uzela u obzir samo podatke iz Izjave vlasnika o broju grla u kojoj je navedeno da posjeduje 113 muznih krava (113/3=37,66 ha), odnosno da je postupila na način koji je propisan u Obavijesti ministra od 03.10.2013. godine** (poslatoj svim županijskim ministarstvima i ostalim nadležnim službama u obradi zahtjeva za novčanu potporu), **u kojoj je data instrukcija da će se „podatak o brojnom stanju stoke iz RPG-a moći koristiti za obračun uspostavom veze između RPG-a i novog registra stoke na nivou BiH koji je u fazi implementacije**. Ističemo da je ministar u navedenoj Obavijesti također dao instrukciju da se „lista korištenja“ iz Pravilnika o novčanim podrškama za model poticaja proizvodnjama za 2013. godinu, iako je

propisana i za biljnu i animalnu proizvodnju, koristi samo za obračun podrške za „biljnu proizvodnju“. Međutim, kada je riječ o animalnoj proizvodnji, navedeno je da se „lista korištenja“ odnosi na ispis stanja stočnog fonda u tekućoj godini, te je data instrukcija da se ista koristi kao dokaz ažuriranog stanja stočnog fonda u Registru poljoprivrednih gazdinstava i da se pri obradi zahtjeva za animalnu proizvodnju za relevantnu uzima ostala dostavljena propisana dokumentacija“. **Mišljenja smo da je navedena Obavijest/ Instrukcija imala selektivni pristup i da je ista dovela u neravnopravan položaj poljoprivredne proizvođače koji su aplicirali za poticajna sredstva na temelju biljne proizvodnje u odnosu na proizvođače po osnovu animalne proizvodnje.** Tako smo utvrdili da je Ministarstvo 06.02 i 07.02.2014. godine izvršilo povrat ukupno 117 zahtjeva (pripadajući iznos 97.116 KM) i umanjenje sredstava prilikom obračuna 44 zahtjeva (za iznos od 20.220 KM), za ostvarivanje poticaja po osnovu proizvodnje silažnog kukuruza sa područja Unsko – sanskog kantona, pozivajući se na odredbe članka 13. stav 1. tačka a) ili tačka b) Pravilnika o obračunu poticaja za model proizvodnjama koji propisuju dostavljanje sljedeće dokumentacije za ostvarivanje poticaja: a) popunjenoj Obrazac zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu podršku (Z-1) i b) „lista korištenja“ iz RPG-a i RK-a koju izdaje nadležna općinska služba nakon ažuriranja podataka za tekuću godinu. Naime, u navedenim slučajevima, Ministarstvo je izvršilo provjeru podataka navedenih u RPG-u, te ustanovilo za aplikante, kojima je izvršen povrat zahtjeva, da je u „listama korištenja“ navedeno da su na površinama zasijali uglavnom „merkantilni kukuruz“ ili druge kulture, dok je za aplikante kojima je umanjilo poticajna sredstva obračun izvršen na osnovu podataka iz „liste korištenja“ a ne na osnovu podataka iz zapisnika o utvrđivanju činjeničnog stanja sačinjenog od strane ovlaštenog županijskog službenika (ZBP). **Zbog svega naprijed navedenog, može se konstatirati da je Obavijesti/ Instrukcija ministra od 03.10.2013. godine dovela u neravnopravan položaj proizvođače koji su podnijeli zahtjeve za ostvarivanje poticaja po osnovu silažnog kukuruza u odnosu na aplikante koji su aplicirali po temelju animalne proizvodnje.**

Potrebno je izvršiti uvid u predmete korisnika Farma Tomislavgrad d.o.o. i Laktal d.o.o. Tomislavgrad kojima je po temelju proizvodnje silažnog kukuruza, te preispitati izvršeni obračun i u skladu sa konstatiranim poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti, a naročito u dijelu izvršenja povrata više isplaćenih sredstava;

6.1.3.3.2 Poticaj za proizvodnju krušnih žitarica

Poticaj za proizvodnju krušnih žitarica iskazana je u iznosu od **3.064.456 KM, po poticajnoj cijeni od 600 KM/ ha.** Po navedenom osnovu **najznačajniji iznosi poticaja** su odobreni na ime sljedećih korisnika: Smajić promet d.o.o. Glamoč **96.450 KM**, Gunji comerc d.o.o. Glamoč **84.000 KM**, Poljoprivrednik d.o.o. Glamoč **72.438 KM**, Perčinović d.o.o. Tomislavgrad **60.000 KM** i Zrno poljoprivredni obrt Orašje **48.000 KM.** Pravilnikom o obračunu novčanih podrški je propisano da pravo na novčanu podršku ostvaruje klijent koji je, pored ostalog, obvezan da zadovolji i sljedeće posebne uslove: da zasije najmanje 1,0 ha pšenice ili raži; ostvari minimalan prinos i proda: 3,5 t/ha merkantilne pšenice ili 2 t/ha raži; da podnese prijavu početka proizvodnje županijskom ministarstvu i listu korištenja iz RPG-a i RK-a najkasnije do 15.05. tekuće godine koji se ulažu u predmet; kao i da **najkasnije do 01.10. tekuće godine** županijskom ministarstvu u originalu ili ovjerenoj kopiji dostavi dokaz o kupljenom deklarisanim, odnosno certificiranim sjemenu i o prodatim žitaricama, porezna faktura i fiskalni račun u skladu sukladno sa člankom 2. stav 2. Pravilnika, a za fizička lica potpisani i opečaćen otkupni blok na ime klijenta koji mora da sadrži naziv i adresu, PDV i porezni broj otkupljavača, zatim vrstu, količinu, cijenu proizvoda i datum izdavanja. **Na temelju obavljene revizije, konstatovali smo da je Ministarstvo izvršilo povrat 73 zahtjeva za ostvarivanje poticaja po temelju proizvodnje krušnih žitarica (406.691 KM) iz razloga jer su priloženi računi o prodaji na područje Republike Srpske ili Brčko Distrikta u vremenskom periodu do 25.09.2013. godine ili otkupni blokovi za proizvođači koji nisu prezentirali potvrdu Uprave za indirektno oporezivanje BiH o ispravnosti istih.** (Detaljnije o navedenom smo naveli u dijelu 6.1.2.1. Izvješća.)

6.1.4 Model ostalih vrsta novčanih poticaja u poljoprivredi

Ostale vrste novčanih potpora u poljoprivredi iskazane su u ukupnom iznosu od 8.243.147 KM što je za 1.412.088 KM veće u odnosu na izvršenje prethodne godine (6.831.059 KM). S tim u vezi, bitno je istaći da je u navedenom izvršenju, na teret fiskalne 2013. godine, sadržano i 1.592.289 KM evidentiranih obveza

po osnovu realiziranih zahtjeva za poticaje po modelu ostalih vrsta podrški prenesenih kao dug iz 2012. godine, dok se 6.650.858 KM odnosi na realizaciju zahtjeva za poticaje iz 2013. godine. Vezano za realizaciju prenesenih 87 zahtjeva iz 2012. godine (1.592.289 KM), na temelju prezentiranog Izvješća od strane predsjednice Komisije za ostale vrste podrški i obavljene revizije, konstatovano je da je komisija pozitivno riješila: 55 zahtjeva za podršku naučno – stručnim skupovima, organiziranju poljoprivrednika i certifikaciji standarda u poljoprivredi (82.785 KM); 2 zahtjeva zadruga za sufinanciranje izvoza poljoprivredno – prehrambenih proizvoda (443.649 KM) i 13 zahtjeva za sufinanciranje izvoza poljoprivredno – prehrambenih proizvoda iz 2012. godine (1.065.855 KM), dok je preostalih 17 zahtjeva razmatrala i odbila.

U okviru modela ostalih vrsta potpora, najznačajniji troškovi se odnose na pozicije: **Proizvodnja orijentirana izvozu** (5.000.000 KM), **Organizaciono osposobljavanje Veterinarskog instituta u sastavu Veterinarskog fakulteta u Sarajevu** (1.280.000 KM), **Promocija i stvaranje ambijentata za pristup domaćih proizvoda tržištu** (299.889 KM), **Izrada Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH** (142.500 KM), **Izrada Operativnih programa i strateških dokumenata** (250.000 KM) i **Sufinansiranje učešća na gospodarskim manifestacijama i znanstvenih i stručnih skupova** (115.258 KM).

Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi donesen je 24.05.2013. godine, sukladno sa člankom 22. Zakona o novčanim potporama, kojim su propisani opći i posebni uvjeti za ostvarivanje potpora po navedenom modelu, osim za potpore po temelju Proizvodnje orijentirane izvozu i po temelju Promocije i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu, za koje je navedeno da će se realizirati na temelju javnog poziva. **Komisija za ostale vrste potpora** (3 člana, 1 tehničko lice) imenovana je Rješenjem ministra od 16.07.2013. godine, sa zadatkom da razmotri sve pristigle zahtjeve, zapisnički konstatira njihovu opravdanost/ prihvatljivost ili neopravданost/ neprihvatljivost, te predloži ministru donošenje rješenja za svaki pojedinačni zahtjev. Komisija za ostale vrste potpora je u julu 2013. godine donijela Poslovnik o radu, kojim je propisano da ista na sjednicama odlučuje o prijedozima i da se isti donose većinom od ukupnog broja članova.

6.1.4.1 Promocija i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu (299.889 KM)

Za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu (u daljem tekstu: **Promocija i stvaranje ambijenta**), u 2013. godini su, iz Programa utroška sredstava, utrošena proračunska sredstva u iznosu od **299.889 KM**, što je značajno manje u odnosu na prethodnu godinu kada je izvršenje po navedenom temelju iznosilo **2.994.824 KM**. Ministarstvo već treću godinu zaredom navedenu poziciju realizuje putem poticaja za produkciju TV emisija poljoprivrednog sadržaja i kroz medijsku Kampanju „Kupujmo domaće“.

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora u poljoprivredi je definirano da će se ova mjeru realizirati na temelju javnog poziva koji će biti objavljen u najmanje dva dnevna lista na teritoriji FBiH u kojem će biti utvrđeni kriteriji raspodjele sredstava, **međutim isto nije sukladno sa člankom 22. Zakona o novčanim potporama** kojim je propisano da se uvjeti i način ostvarivanja potpora propisuju Pravilnikom.

Javni poziv za realizaciju zahtjeva za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu na teritoriji FBiH, putem a) TV poljoprivredne emisije i b) video, audio i foto zapisa), objavljen je 03.09.2013. godine, kojim je dat rok od 15 dana za podnošenje zahtjeva, i istim su dati: **opći i posebni uvjeti**. Također je određena i „**neophodna dokumentacija**“ koju moraju dostaviti aplikanti, u okviru koje je navedena i „**dokumentacija koju klijenti moraju predati**“ kao dokaz ispunjavanja posebnih uvjeta, uz propisani Obrazac broj 7, da bi ušli u konkureniju za odabir sredstava po Javnom pozivu. „**Kriteriji za vrednovanje pristiglih zahtjeva po Javnom pozivu za podršku promociji i stvaranja ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu**“ utvrđeni su od strane ministra 03.09.2013. godine, a istim je od mogućih 100 bodova, utvrđen **minimalni broj od 60 bodova** za dobivanje sredstava potpore za snimanje TV emisija i **minimalni broj od 40 bodova** za dobivanje sredstava potpore za promociju putem video, audio i foto zapisa. Na temelju Prijedloga Komisije za ostale potpore, ministar poljoprivrede je donosio rješenje o dodjeli sredstava. **Skrećemo pažnju da način raspodjele sredstava za „promociju putem tv emisija“ i za „promociju putem audio, video i foto zapisa“ nije bio definiran Programom utroška sredstava, niti Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja potpora po Modelu ostalih vrsta novčanih potpora u**

poljoprivredi, što nije sukladno članku 26. Zakona o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvitu, kojim je predviđeno da se novčane potpore realiziraju na temelju ovog Zakona, programa potpora i provedbenih propisa za svaki pojedini model potpore.

Pregled realizacije sredstava za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu, za izabrane korisnike, u periodu 2011 - 2013. godini, dajemo u sljedećoj tabeli:

R. br.	Korisnik novčane potpore	Sufinanciranje TV emisija			2011. godina	Kampanja „Kupujmo domaće“			Ukupno data poticajna sredstva u periodu 2011 - 2013. godina
		2012. godina		2013. godina		2012. godina		2013. godina	
		Putem medija	Putem TV kuća Radio	Putem video, audio i foto zapisu					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = od 3 do 9
1.	TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo	200.000	238.458	196.213	126.458	6.500			767.629
2.	RTV Slon Tuzla (Vidik d.o.o.)					13.750		8.748	22.498
3.	SENSERVIS d.o.o. Sarajevo						79.400	46.256	125.656
4.	OR Video servis – Infobiro Sarajevo						80.100	48.672	128.772
	UKUPNO	200.000	238.458	196.213	126.458	20.250	159.500	103.676	1.044.555

U okviru pozicije „Producija TV emisija poljoprivrednog sadržaja“, u 2013. godini, izvršeno je sufinanciranje postojeće tv emisije: „Izazovi poljoprivrede“ kandidiranog od strane poduzeća **TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo sa 196.213 KM**. Sukladno sa objavljenim uslovima iz Javnog poziva koji je bio otvoren 15 dana od dana objavljivanja (06.09.2013. godine), zainteresovani kandidati za dobivanje sredstava su, pored dokaza o ispunjavanju općih uvjeta, trebali dostaviti dokumentaciju da ispunjavanju sljedeće **posebne uvjete**: dokaz o profesionalnom radu u proizvodnji programa, dokaz o produkciji postojeće emisije u poljoprivredi, dokaz o osiguranosti emiterске pokrivenosti cijelokupnog teritorija BiH, dokaz o profesionalnom iskustvu voditelja projekta i uposlenika i TV proizvodnji i uređivanju programa. Komisija za ostale potpore je radila na način da je na pojedinačnim sjednicama razmatrala određeni broj zahtjeva i utvrđivala da li isti zadovoljavaju ili ne zadovoljavaju propisane uvjete, vršila bodovanje i u zavisnosti od procentualnog broja dodijeljenih bodova (od mogućih 100) davala pojedinačne prijedloge ministru da se u istom procentu izvrši odobravanje traženog iznosa sredstava (ili da se navedeni zahtjev odbije ukoliko nije izbodovan sa minimalnim brojem od 60 bodova), nakon čega je ministar donosio rješenja o odobravanju ili odbijanju zahtjeva. Uvidom u dokumentaciju, vezano za način bodovanja pristiglih zahtjeva **utvrđili smo da utvrđeni i primjenjivani kriteriji, za vrednovanje posebnih uvjeta iz Javnog poziva nisu usuglašeni sa tekstom Javnog poziva, u smislu da se tačno zna koji kriteriji služe za vrednovanje postavljenih posebnih uslova koje moraju ispunjavati aplikanti**. Pored toga, za vrednovanje Kriterija „Profesionalni rad u proizvodnji TV programa“ koji je nosio maksimalnih 58 bodova, potkriteriji su postavljeni na način da favorizuju već postojeću produkciju emisija (0 - 25 bodova) i proizvedene emisije u protekloj godini (0 - 26 bodova). Na ovakav način je favorizovan korisnik **TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo**, kojem su u 2013. godini, a na osnovu Rješenje ministra od 22.10.2013. godine, odobrena sredstva u iznosu od 196.213 KM za snimanje emisije „Izazovi poljoprivrede“, za koju su također odobravana sredstva i u ranijem periodu u ukupnom iznosu od 438.458 KM (200.000 KM 2012. godina i 238.458 KM 2011. godina). **Sukladno sa potpisanim Ugovorom o poslovnoj saradnji između Ministarstva i navedenog izvršioca od 24.10.2013. godine za snimanje navedene TV emisije, Ministarstvo je predviđelo da će sufincirati 50 emisija (1 sedmično)**, s tim da će se u ukupan broj emisija računati i emitovane emisije od ožujka 2013. godine do potpisivanja navedenog Ugovora, što po našem mišljenju nije opravданo i upućuje na poseban status navedenog poduzeća. Zbog sve naprijed navedenog, ne možemo potvrditi da je odabir korisnika sredstava za „Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu - putem TV emisije“ (196.213 KM) izvršen na transparentan način i sukladno sa člankom 26. Zakona o novčanim potporama i Programom utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu.

Potrebno je da Ministarstvo preispita osnovanost i opravdanost dosadašnjeg načina izbora dobavljača za snimanje TV emisije poljoprivrednog sadržaja putem javnog poziva, kao i

primjenjivane kriterije, kao i način angažovanja potpisivanja ugovora sa poduzećem TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo duži niz godina za izvršenje navedenih poslova;

Potrebno je da se Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora u poljoprivredi jasno definira način ostvarivanje svih „ostalih vrsta potpora“, sukladno člancima 22. i 26. Zakona o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvitu;

U okviru ukupnih izdataka za financiranje **Promocije i stvaranja ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu putem video, audio i foto zapisa (103.676 KM)**, sredstva su dodijeljena OR Video servis Inforbiro Sarajevo (48.672 KM), Sensservis d.o.o. Sarajevo (46.256 KM) i Vidik d.o.o. Tuzla (8.748 KM). Zahtjevi za dodjelu sredstava su prikupljeni istim Javnim pozivom, kao i za Promocije putem TV emisija, koji je bio otvoren 15 dana, a način vrednovanja dostavljenih zahtjeva je utvrđen „Kriterijima za vrednovanje pristiglih zahtjeva po Javnom pozivu za podršku promociji i stvaranja ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu“ utvrđenih od strane ministra 03.09.2013. godine: Cjenovnik usluga (10-50 bodova), Profesionalni angažman voditelja projekta (0-15 bodova) i Distribucija video, audio i foto zapisa prema medijskim kućama (10-35 bodova). **Konstatirali smo da je raspodjela sredstava izvršena u zavisnosti od dodijeljenog broja bodova i kandidovane vrijednosti apliciranog projekta (npr. za 50 bodova aplikantu pripada 50 % od traženih sredstava).** Na temelju uvida u Ugovore o poslovnoj saradnji, potpisane 30.10.2013. godine, između Ministarstva i preduzeća kojima su sredstva dodijeljena na temelju objavljenog Javnog poziva (OR Video servis Inforbiro Sarajevo, Sensservis d.o.o. Sarajevo i Vidik d.o.o. Tuzla), konstatujemo da su istima propisane sljedeće **obveze**: da realizuju projekat promocije i stvaranja ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu putem video, audio i foto zapisa; da vrše totalnu promociju poljoprivredno – prehrambenih proizvoda na teritoriju FBiH, BiH i regionu primjenom najboljih medijskih praksi, žurnalističkih tehnika i najsavremenijih digitalnih tehnologija u oblasti informiranja i promocije; da realiziraju producentske, postproducentske i distribuentske aktivnosti u vezi sa medijskim sadržajima koji promoviraju domaću proizvodnju i potiču stvaranje ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu uz konsultativnu ulogu stručnjaka za odnose sa javnošću; da snimaju, vrše postprodukciju i distribuciju medijskih sadržaja u roku od 3 sata nakon završetka događaja bez obzira na njegovu lokaciju, uzimajući u obzir najčešću praksu da se distribucija izvrši u roku od 45 – 90 minuta nakon završetka događaja. Također se navodi da će se dinamika provođenja projekta usuglasiti sa Naručiocem posla, tj. sa Ministarstvom. **Imajući u vidu da su ugovori sa svim korisnicima za poslove Promocije i stvaranja ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu putem video, audio i foto zapisa (OR Video servis Inforbiro Sarajevo, Sensservis d.o.o. Sarajevo i Vidik d.o.o. Tuzla) potpisani za obavljanje istih poslova i na različite finansijske vrijednosti ugovora, koje su utvrđene na osnovu dodijeljenog broja bodova njihovim projektima i kandidirane pojedinačne finansijske vrijednosti istih (koja se ne može pouzdano izmjeriti), ne može se potvrditi osnovanost za određivanje vrijednosti potpisanih ugovora. Pored toga, u potpisanim ugovorima, nije tačno naznačena dinamika provođenja projekata, odnosno do kojeg roka se isti moraju završiti.** Navedeni predmeti su, po nalogu Ureda Premijera FBiH, bili predmetom kontrole federalne poljoprivredne inspekcije, koja je Ministarstvu 20.12.2013. godine dostavila Obavijest kojom je predložila odgodu isplate novčanih podrški do otklanjanja utvrđenih nedostataka u potpisanim ugovorima, u dijelu definisanja konkretnih poslova i utvrđivanja roka do kada se isti trebaju realizovati, za dodijeljena proračunska sredstva. Prema prezentiranom, Ministarstvo je 03.03.2014. godine, FUZIP-u dostavilo dokument „Dinamički plan provedbe projekta promocija poljoprivrede“ kojim se pobliže definiraju obveze izvršitelja (korisnika novčane podrške), te termin dostavljanja završnog izvještaja o svim realiziranim aktivnostima 01.07.2014. godine, što je inspekcija prihvatala obzirom da je istim određen i kraj Projekta za koji je odobrena novčana podrška u navedenim iznosima, te konstatirala da su na taj način otklonjeni nedostaci i razlozi zbog kojih je tražena odgoda isplata novčanih podrški.

Na osnovu uvida u dokumentaciju, može se konstatovati da Ministarstvo, za obavljanje usluga Promocije putem video, audio i foto zapisa, izbor dobavljača nije izvršilo sukladno procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavama BiH što je imalo za posljedicu da se ne može potvrditi ni da je vrijednost potpisanih ugovora realna u odnosu na usluge koje isti pružaju. Pored toga, ne može se potvrditi opravdanost ovakvog načina doznačavanja sredstava iz Poticaja za poljoprivredu, obzirom da

nisu odobreni dinamički planovi promocije, tako da je ostalo nejasno na koji način, u kom roku i količini će se izvršiti poticani projekti, način praćenja njihove implementacije u smislu namjenskog korištenja, kao i vrednovanja rezultata koji su postignuti utroškom sredstava, na osnovu čega bi se potvrdilo da su postignuti odgovarajući efekti koji će pomoći promociji poljoprivrede, a time i opravdati namjenski utrošak proračunskih sredstava.

Potrebno je nabave usluga vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, a zaključenim ugovorima o nabavi usluga u slučaju plaćanja prije izvršenja usluga, utvrditi obvezu osiguranja instrumenta plaćanja, kao i ostali bitni elementi neophodni za namjensko trošenje, odnosno za zaštitu javnih sredstava;

Potrebno je izvršiti nadzor nad realizacijom potpisanih ugovora za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćih proizvoda tržištu u 2013. godini putem video, audio i foto zapisa;

6.1.4.2 Proizvodnja orijentirana izvozu (5.000.000 KM)

Za **Proizvodnju orijentiranu izvozu**, stvaranje ambijenta za izvoz domaćih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, osiguranje obrtnih sredstava za 2012/2013. godinu (u daljem tekstu: Proizvodnja orijentirana izvozu), **na teret fiskalne 2013. godine** su utrošena poticajna sredstva u iznosu **od 5.000.000 KM** što predstavlja 100 % planiranih sredstava za navedene namjene. Izvršenje proizvodnje orijentirane izvozu predstavljamo u sljedećoj tabeli:

Redni broj	Naziv	Učešće poticaja u ukupnom poticaju izvozu	Dodijeljena sredstva u 2013. godini (u KM)
1	2	3	4
1.	Poticaj izvozu po osnovu realizacije duga iz 2012. godine (13 korisnika)	21,32 %	1.065.855
2.	Poticaj izvozu po osnovu Prvog Javnog poziva u 2013.g. -mesni i mliječni proizvodi	41,54 %	2.077.133
2.1.	ZDI Produkt d.o.o. široki Brijeg (izvoz mesnih proizvoda)	25,28 %	1.263.875
2.2.	Milkos d.d. Sarajevo (izvoz mliječnih proizvoda)	16,26 %	813.257
3.	Pozicaj izvozu po osnovu Drugog Javnog poziva u 2013.g. (izvoz šljive, 12 korisnika)	37,14 %	1.857.012
UKUPNO:		100 %	5.000.000

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora za ostale vrste potpora, nisu definirani kriteriji, već je naznačeno da će se isti utvrditi javnim pozivom, što nije sukladno sa člankom 22. Zakonom o novčanim potporama kojim je predviđeno da će se uvjeti i načini ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih potpora propisati Pravilnikom. Prema tome, nije utvrđeno na koji način i na temelju kojih kriterija će Ministarstvo vršiti odabir poljoprivrednih proizvodnji za koji će vršiti sufinaciranje proizvodnji orijentiranih izvozu, kao i na koji način će se utvrđivati poticajna cijena. Prvi javni poziv za podnošenje prijava za sufinanciranje proizvodnje orijentirane izvozu animalnih poljoprivredno - prehrambenih proizvoda s teritorija FBiH (suštinski je predviđio poticaj za mliječne i mesne proizvode), objavljen je **18.06.2013. godine sa rokom trajanja do 15.12.2013. godine**. Istim je definirano da pravo apliciranja imaju klijenti koji su, u periodu od 02.12.2012.godine – 30.11.2013. godine, izvezli proizvode (navedenih tarifnih brojeva), direktno ili preko drugog pravnog lica, u vrijednosti od preko 300.000 KM za svaki mjesec za koji ostvaruju podršku, **u iznosu od 10 % od vrijednosti proizvedenih i prodatih proizvoda**. Međutim, **Javnim pozivom je propisan i dodatni uslov** kojeg klijenti moraju **zadovoljiti**: da su u istom proizvodnom pogonu kojeg koriste **u 2012. godini** proizveli i iz istog izvezli proizvoda u vrijednosti **od preko 2.000.000 KM**. Kao dokaz izvoza se dostavlja – JCI sa izvoznim fakturama za 2012. godinu i za svaki mjesec u 2013. godini za koji se podnosi zahtjev i fakture od proizvođača prema izvozniku, ukoliko proizvođač nije izvoznik. Skrećemo pažnju da u navedenom Javnom pozivom nisu navedena imena animalnih proizvoda koji će se sufinancirati, već da su umjesto toga navedeni samo

tarifni brojevi a isti se odnose na mlijecne i mesne proizvode¹. Također nije bila utvrđena maksimalna količina koja će se sufinancirati, a u dijelu koji opisuje sadržaj prijave na poziv navedeno je da svi klijenti moraju uz prijavu dostaviti i uvjerenje o državljanstvu vlasnika društva s tim da je „većinski vlasnik gospodarskog društva državljanin Federacije“. Poticaj izvozu po Prvom objavljenom javnom pozivu su ostvarila samo 2 poduzeća u ukupnom iznosu od 2.077.133 KM, od čega: ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg 1.263.876 KM po temelju dostavljenih mjesečnih zahtjeva u periodu XII/12 – XI/13 i Milkos d.d. Sarajevo 813.257 KM po temelju dostavljenih mjesečnih zatjeva u periodu V/13 – X/13. Imajući u vidu da su navedena poduzeća i u prethodnoj fiskalnoj 2012. godini ostvarila poticaje za izvoz mesnih, odnosno mlijecnih proizvoda (ukupno 1.345.146 KM, od čega ZDI d.o.o. 914.046 KM, Milkos d.d. 431.100 KM), po uslovima iz tadašnjeg Javnog poziva, prema kojem se pravo ostvaruje „na temelju izvoza navedenih proizvoda u vrijednosti od preko 2.000.000 KM u 2012. godini“, a da je isto ponovljeno kao uslov za ostvarivanje poticaja u 2013. godini, konstatiramo da je navedeni Javni poziv sačinjen na način da uslove mogu zadovoljiti samo preduzeća ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg i Milkos d.d. Sarajevo, zbog čega se ne može potvrditi transparentnost i opravdanost dodjele sredstava po Prvom javnom pozivu za poticaj izvozu (2.077.133 KM).

Obavljenom revizijom smo utvrdili da je Ministarstvo, na osnovu članka 31. Zakona o veterinarstvu BiH („Služeni glasnik BiH“, broj 34/2) i člana 21. Zakona o veterinarstvu („Službene novine FBiH“, broj 46/00) i članka 8. Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 70/12), **29.10.2013. godine donijelo Rješenje kojim se poduzeće ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg briše iz registra odobrenih izvoznih objekata za obavljanje djelatnosti prerade mesa i izrade proizvoda od mesa, te mu se zabranjuje upotreba veterinarskog kontrolnog broja PR-2-2 i Rješenje kojim se poduzeće ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg briše iz registra odobrenih izvoznih objekata za obavljanje djelatnosti klanja papkara, te mu se zabranjuje upotreba veterinarskog kontrolnog broja KL-2-32. Oba Rješenja su stupila na snagu danom donošenja, a primjenjuju se od 01.12.2013. godine.** Rješenja su donesena na temelju Zahtjeva poduzeća ZDI Produkt d.o.o. od 11.10.2013. godine, kojim isto poduzeće obavještava Ministarstvo da najkasnije do 01.12.2013. godine prestaje obavljati navedenu djelatnost, kao zakupac objekta za klanje papkara i preradu mesa papkara, čiji je vlasnik društvo Lijanović d.o.o. iz Širokog Brijega, na lokaciji Visoka Glavica bb, sa kojim danom se raskida i Ugovor o zakupu sa istim. Navedeni veterinarski kontrolni brojevi PR-2-2 i KL-2-32 su istog dana, tj. 29.10.2013. godine novim Rješenjima dodijeljeni poduzeću ALPEN – MIT d.o.o. Široki Brijeg, koje je nastavilo obavljati navedenu djelatnost u istom objektu u vlasništvu poduzeća Lijanović d.o.o. iz Širokog Brijega, na lokaciji Visoka Glavica bb. Značajnim smatramo istaći da Ministarstvo u postupku kontrole obavljanja djelatnosti i područja trgovanja objekta za preradu mesa i izradu proizvoda od mesa, kao i u postupku kontrole obavljanja djelatnosti i područja trgovanja objekta za klanje papkara, prema postojećem **Pravilniku o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 70/12)**, u postupku oduzimanja i dodjeljivanja veterinarskih kontrolnih brojeva nije u obvezi tražiti potvrdu o izmirenju prispjelih obveza za direktnе i indirektne poreze, na koji način se omogućava da se u istim objektima, kao zakupci prostora, otvaraju i zatvaraju firme kojima se dodjeljuju veterinarski kontrolni brojevi, bez potvrde izmirenja poreznih obveza.

Konstatirano je da su poduzeću ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg, u periodu nakon donošenja Rješenja od 29.10.2013. godine, kojima se isti briše iz registra odobrenih izvoznih objekata, od strane Komisije za

¹ Tarifni brojevi za animalne proizvode po Prvom javnom pozivu: 02101219-svinjska plećka i komadi od njih, 02101981-svinjsko meso bez kostiju i 02101989-ostalo svinjsko meso; **04039059** - ostalo fermentisano ili zakiseljeno mlijeko preko 6% masti, **04031013**-jogurt preko 3% masti a ne preko 6%, **01031011**- jogurt ne preko 3% masti, **04015011**-mljeko i pavlaka sadržaja masnoće od 10% ne preko 21% u ambalaži do 2 litra neto, **04014010**-mljeko i pavlaka preko 6% masti a ne preko 10% u ambalaži do 2 litra neto, **04012099**-mljeko i pavlaka sadržaja masnoće preko 3% a ne preko 6% u ambalaži preko 2 l, **04012091**-mljeko i pavlaka sadržaja masnoće preko 3% a ne preko 6% u ambalaži preko 2 litra neto, **04012011**-mljeko i pavlaka sadržaja masnoće preko 1% a ne preko 3% u ambalaži preko 2 litra neto, **04011090**-mljeko i pavlaka sadržaja masnoće ne preko 1%, **04011010**-mljeko i pavlaka sadržaja masnoće ne preko 1% u ambalaži do 2 litra neto, **16025095** i **16024290**-ostali pripremljeni ili konzervisani proizvodi od mesa, drugih klaničnih proizvoda ili krvi, ostalo od goveda, plećke i odresci od svinja, **16010099** i **16010091**-kobasice i slični proizvodi od mesa, drugih klaničnih proizvoda za jelo ili krv, prehrabeni proizvodi na bazi tih proizvoda, kobasice, sušene ili za mazanje (paštete ili paste) nekuhanе.

ostale vrste podrški, na sjednicama održanim 17.12.2013. i 30.12.2013. godine, odobrena još 2 prispjela zahtjeva za ostvarivanje poticaja izvozu (02.12. i 13.12.2013. godine), nakon čega su Rješenjima ministra od 18.12.2013. godine i 31.12.2013. godine dodijeljeni poticaj za X/2013 godine u iznosu od 96.496 KM i poticaj za XI/2013 godine u iznosu od 77.651 KM. Prema pismenoj izjavi predsjednice Komisije za ostale podrške od 01.04.2014. godine, ista nije bila upoznata sa izdatim Rješenjima Ministarstva od 29.10.2013. godine kojima se poduzeće ZDI Produkt d.o.o. Široki Brijeg briše iz registra odobrenih izvoznih objekata i oduzimaju veterinarski kontrolni brojevi.

Drugi Javni poziv za podnošenje prijava za sufinanciranje proizvodnje orijentirane izvozu biljnih i animalnih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda s područja FBiH objavljen je dva dana prije isteka roka trajanja Prvog javnog poziva, tj. 13.12.2013. godine (**suštinski je predvidio poticaj za izvoz šljive i ribe**), koji je bio otvoren 15 dana. Istim je utvrđeno da pravo na poticaj izvozu imaju klijenti koji su izvezli a) **šljivu** (Tarifni broj 08094005) u količini od minimalno 100 tona do maksimalno 2.000 tona (neto), u periodu od 02.12.2012. godine – 31.10.2013. godine, za koje je sufinanciranje određeno u iznosu od **0,30 KM/kg**; b) **ribu** (navedeni Tarifni brojevi¹: 03019190; 0302211110; 03021180 i 030311490) u količini od minimalno 50 tona do maksimalno 500 tona (neto) u periodu od 02.11.2012.-31.10.2013. godine, za koje je sufinanciranje određeno u iznosu od **10 % od vrijednosti ostvarenog izvoza**. Prema pismenoj zabilješci od strane predsjednice Komisije za ostale podrške, od 01.04.2014. godine, po objavljenom Drugom javnom pozivu nije bilo pristiglih zahtjeva za sufinanciranje izvoza ribe, a svi pristigli zahtjevi za sufinanciranje izvoza šljive su razmotreni, te je istima izvršeno dodjeljivanje sredstava poticaja u ukupnom iznosu raspoloživih sredstava od 1.857.012 KM (12 korisnika), odnosno u iznosu od 76,07 % od pripadajućeg obračuna iznosa novčane podrške po objavljenom Javnom pozivu ($2.441.157 \text{ KM} \times 0,7607 = 1.857.012 \text{ KM}$). Raspoloživa sredstva za dodjelu po Drugom javnom pozivu predstavljaju preostali iznos sredstava koji se dobije, nakon što se ukupno planirani iznos sredstava za poticaj izvozu umanji za izmirene obveze po dugu iz 2012. godine i obračunate poticaje za izvoz po Prvom javnom pozivu ($5.000.000 \text{ KM} - 1.065.855 \text{ KM} - 2.077.133 \text{ KM} = 1.857.012 \text{ KM}$).

Imajući u vidu da Program poticaja za poljoprivredu za 2013. godinu nema uporište u strateškim opredjeljenjima Parlamenta FBiH, skrećemo pažnju da Ministarstvo nije prezentiralo argumente na temelju kojih je odredilo koje proizvodnje će biti predmet poticaja izvozu i da nije prezentiralo parametre na temelju kojih je utvrdilo poticajnu cijenu, zbog čega se ne može potvrditi opravdanost navedenog načina kreiranja mjere poticaja izvozu. Pored toga, korisnici poticajnih sredstava po Prvom javnom pozivu i korisnici sredstava po Drugom javnom pozivu nisu bili isto tretirani od strane Ministarstva, obzirom da je prvima poticaj obračunat u maksimalnom iznosu u odnosu na postavljene kriterije dok je drugima poticaj proporcionalno umanjen u odnosu na postavljene kriterije jer nije preostalo dovoljno sredstava, zbog čega se ne može potvrditi da je dodjela sredstava za „Sufinanciranje proizvodnje orijentirane izvozu“ u 2013. godini izvršena sukladno principima transparentnosti i na temelju pravičnog vrednovanja svih pristiglih zahtjeva.

Potrebno je Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi jasno definirati način i uvjete vršenja sufinanciranja izvoza, kao i definirati kriterije na temelju kojih će se vršiti odabir proizvodnje i utvrđivati poticajna cijena, a sve na temelju usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH;

Preispitati osnovanost i opravdanost načina odabira proizvodnji, kao i kriterija na temelju kojih se izvršio izbor korisnika poticaja za izvoz (3.934.145 KM), te sukladno sa konstatiranim poduzeti sve aktivnosti i mjere;

Potrebno je izvršiti izmjene i dopune postojećeg Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH, u dijelu propisivanja da se u postupku oduzimanja i dodjeljivanja veterinarskih

¹ Tarifni brojevi po Drugom objavljenom javnom pozivu: 03019190-Žive ribe, ostale, 0302211110-Ribe, svježe ili rashladene, osim ribljih fileta i ostalog mesa iz tarifnog broja 0304, vrste Oncorhynchus apache i Oncorhynchus crysogaster, 03021180-Ribem svježe ili rashladene, osim ribljih fileta i ostalog mesa iz tarifnog broja 0304, ostale, 030311490-Riba pastrva, ostala.

kontrolnih brojeva obvezno traži potvrda o izmirenju prisjelih obveza za direktne i indirektne poreze;

6.1.4.3 Poticajna sredstva dodijeljena Veterinarskom fakultetu Univeziteta u Sarajevu (1.280.000 KM), Bosansko – podrinjskom kantonu Goražde (300.000 KM), te realizacija zaključenih ugovora u 2012. godini po temelju Izrade Operativnih programa i strateških dokumenata (255.000 KM)

Za Organizaciono osposobljavanje i funkcioniranje Veterinarskog instituta u sastavu Veterinarskog fakulteta u Sarajevu, Programom utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu, planirana su sredstva u iznosu od **1.280.000 KM**, koja su u navedenom iznosu i doznačena Veterinarskom fakultetu Sarajevo. Prema prezentiranoj dokumentaciji, navedena stavka je ugrađena u Program poticaja za 2013. godinu, na sjednici Vlade FBiH, kada su razmatrane verzije predloženog Programa, a na temelju prijedloga jednog od članova Vlade FBiH koji je prihvaćen od strane iste. Imajući u vidu namjenu dodijeljenih sredstava koja po karakteru više odgovara oblasti veterinarstva za koju se sredstva planiraju u okviru transfera za veterinarstvo, kao i odredbe Zakona o poljoprivredi i Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, **ne može se prihvatiti opravdanost planiranja navedene pozicije u okviru transfera za poljoprivrednu.**

Za Program sanacije za pokretanje rada mljekare „Milgor“ d.o.o. Goražde (300.000 KM), Ministarstvo je planiralo navedena sredstva Izmjenama i dopunama programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu, po pristigloj zahtjevu 05.06.2013. godine od strane Ministarstva za privredu Bosansko-podrinjsle županije Goražde (u daljem tekstu: BPŽ Goražde), koja su i doznačena istom. Imajući u vidu odredbe Zakona o poljoprivredi, kao i Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju koje propisuju način izrade Programa poticaji za poljoprivrednu sukladno sa usvojenim strateškim opredjeljenjima Parlamenta FBiH, **ne može se prihvatiti osnovanost i opravdanost planiranja navedene pozicije u okviru transfera za poljoprivedu.**

Vezano za doznačavanje sredstava Veterinarskom fakultetu Sarajevo (1.280.000 KM) i Ministarstvu privrede BPŽ Goražde (300.000 KM), iako su isti dostavili Program utroška sredstava za osposobljavanje i funkcioniranje Veterinarskog instituta Veterinarskog fakulteta Sarajevo, odnosno Program sanacije za pokretanje rada „Milgor“ d.o.o. Goražde (koja je u privatnom vlasništvu), sa istima nisu potpisani ugovori kojima su definirana međusobna prava i obveze. Zbog naprijed navedenog, **ne može se potvrditi opravdanost navedenog načina realizacije doznačenih sredstava, kao i da je Ministarstvo osiguralo praćenje namjenskog utroška doznačenih proračunskih sredstava u ukupnom iznosu od 1.580.000 KM.**

Izrada Operativnih programa i strateških dokumenata iskazana je u iznosu od 250.000 KM, a navedeni iznos čini 50 % vrijednosti projekata, za čiju izradu je na teret fiskalne 2012. godine već doznačeno 255.000 KM, sukladno potpisanim ugovorima od 28.12.2012. godine sa svim naprijed navedenim korisnicima, za svaki projekat pojedinačno. Pregled projekata dajemo u sljedećoj tabeli:

u KM

Red. broj	Operativni program i strateški dokument	Izvršilac i vrijednost Ugovora	Izvršenje 2012.g.	Izvršenje 2013.g.
1	2	3	4	5
1.	Funkcionalni program razvitka ukupnog lanca vrijednosti kozarstva u FBiH	Agronomski i prehrambeno – tehnički fakultet Sveučilišta u Mostaru (130.000 KM)	65.000	65.000
2.	Višenamjensko vrednovanje zemljišta u FBiH	Agronomski i prehrambeno – tehnički fakultet Sveučilišta u Mostaru (110.000 KM)	55.000	55.000
3.	Razvoj maslinarstva u FBiH	Agromediterski fakultet Mostar (80.000KM)	40.000	40.000
4.	Biljni genetski resursi u poljoprivredi u FBiH	Poljoprivredno – prehrambeni fakultet Sarajevo (85.000 KM)	45.000	40.000
5.	Voćarska rejonizacija u FBiH	Poljoprivredno – prehrambeni fakultet Sarajevo (100.000 KM)	50.000	50.000
UKUPNO:		505.000 KM	255.000	250.000

Prema pismenoj izjavi od 26.03.2014. godine, svi korisnici su dostavili Konačna izvješća o izradi operativnih programa i same operativne programe, što je i prezentirano reviziji, osim za Operativni program „Biljni genetski resursi u poljoprivredi FBiH“ koje još uvijek nije dostavljeno iz razloga jer se kasni sa plaćanjem ugovorene obveze. Prema navodima iz navedene izjave, nakon što navedeni operativni programi budu razmatrani od strane Vijeća za istraživanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju isti će biti stavljeni na WEB stranicu Ministarstva kako bi bili dostupni svim zainteresovanim subjektima. **Imajući u vidu da su za izradu navedenih operativnih programa i strateških dokumenata utrošena proračunska sredstva u ukupnom iznosu od 505.000 KM postavlja se pitanje načina njihove implementacije u narednom periodu, obzirom da od strane Ministarstva, kao nosioca aktivnosti na izradi navedenih projekata, nije prezentirana dokumentacija o tome kako će se isti implementirati u praksi, kako od strane Ministarstva, tako i ostalih učesnika uključenih u navedene projekte (županije, općine, institucije), kao i osigurati finansijska sredstva potrebna za realizaciju.**

Prilikom izrade Programa poticaja za poljoprivredu dosljedno se pridržavati usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i odredbi Zakona o poljoprivredi i Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u dijelu pridržavanja usvojenih modela poticaja i uz poštivanje principa transparentnosti;

Poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti u cilju praćenja namjenskog utroška doznačenih sredstava Veterinarskom fakultetu Sarajevo (1.280.000 KM) i Ministarstvu privrede BPŽ Goražde (300.000 KM);

Potrebno je da Ministarstvo, kao nosilac aktivnosti na izradi 5 operativnih programa i strateških dokumenata poduzme aktivnosti u dijelu provedbe istih u djelo, u cilju pravdanja utroška proračunskih javnih sredstava u iznosu od 505.000 KM;

Sa korisnicima sredstava novčanih potpora zaključivati ugovore o realizaciji dodijeljenih sredstava kojima će se jasno definirati prava i obaveze ugovornih strana i ostali bitni elementi neophodni za namjensko korištenje, odnosno za zaštitu javnih sredstava;

6.1.5 Programa poticaja za poljoprivredu – G Rezerve (2.000.000 KM)

Iz Programa poticaja za poljoprivredu – G Rezerve, u 2013. godini su utrošena poticajna sredstva u iznosu **od 2.000.000 KM** što predstavlja cijelokupni iznos planiranih sredstava za navedene namjene. Programom utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2013. godinu, nisu definirani kriteriji za raspodjelu sredstava Rezervi programa, već je samo naznačeno da će se ista utrošiti za nepredviđene izdatke. Ministar je 06.09.2013. godine, pozivajući se na odredbe članka 22. stav 2, a u vezi sa člankom 21. stav 2. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, donio „Instrukciju sa kriterijima raspodjele sredstava sa pozicije „Poticaj za poljoprivredu podnaslov G- Rezerve“ u kojoj je navedeno da se istom utvrđuju kriteriji za raspodjelu sredstava sa pozicije Rezervi u iznosu od **1.805.052 KM**. Također je navedeno da će se sredstva u navedenom iznosu koristiti za nepredviđene zahtjeve zaprimljene u Ministarstvo do 01.09.2013. godine, a koji se odnose na saniranje šteta uslijed prirodne nesreće i druge više sile na poljoprivrednim gazdinstvima u 2012. godini radi pokretanja proizvodnje sukladno sa člankom 21. stav 2. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju. U Instrukciji su dalje, navedena imena sljedećih korisnika: Branko Međugorac iz Ljubuškog, Vrtni centar „Lovre Međugorac“ d.o.o. Ljubuški, Perčinović d.o.o. Tomislavgrad Čuljak Drago iz Ljubuškog, PP Eko proizvodi vl. Borislav Stanišić iz Kiseljaka i Staklenici d.d. Čapljinica, kojima će se visina poticajnih sredstava za ovu namjenu isplaćivati u iznosu od 20 % od procijenjene vrijednosti štete utvrđene od strane nadležne općinske Komisije ili sudskog vještaka, i to do iznosa raspoloživih sredstava u tri rate; i to prva rata 40 % od odobrenog iznosa, druga rata 30 % i treća rata 30 %, dinamikom koju odredi ministar. Obavljenom revizijom smo utvrdili da su na temelju navedene Instrukcije, rješenjima ministra sredstva rezervi dodijeljena sljedećim korisnicima:

Red. br.	Korisnik sredstava Rezervi	Dodijeljeni iznos	Doznačena sredstva do momenta završetka revizije (datum plaćanja)	Navedeni pravni osnov za dodjelu sredstava
1.	Vrtni centar „Lovre Međugorac“ d.o.o. Ljubuški	687.936 KM	06.02.14.	275.174
2.	Staklenici d.d. Čapljinica	549.878 KM	06.02.14.	219.951
3.	Branko Međugorac iz	256.512 KM	31.10.13.	102.605

	Ljubuškog		06.02.14.	76.594	poljoprivredni i ruralnom razvoju, dok je u istima navedeno da su klijenti dužni sredstva koristiti namjenski – za pokretanje poljoprivredne proizvodnje
4.	Čuljak Drago iz Ljubuškog	248.666 KM	31.10.13.	99.466	
5.	Perčinović d.o.o. Tomislavgrad	46.285 KM	06.02.14	74.600	
6.	PP Eko proizvodi	15.775 KM	06.02.14	15.775	
I	UKUPNO	1.805.052 KM		882.679 KM	

Prema prezentiranoj Službenoj zabilješci od 22.11.2013. godine, ministar je dodjelu sredstava u iznosu od 1.805.052 KM, obrazložio na sljedeći način: „Nakon pristiglih nepredviđenih zahtjeva u Ministarstvo, te pregleda istih, odlučio sam se za pomoć nepredviđenim zahtjevima poljoprivrednih proizvođača koji su nastradali prilikom prirodne nesreće u 2012. godini iz oblasti poljoprivredne proizvodnje. Tom prilikom sam smatrao da je ova pomoć od velikog značaja za dalji razvoj poljoprivrede na ovim gazdinstvima, kao i sam značaj razvoja poljoprivrede u ovim područjima, budući da se radi o ozbiljnim poljoprivrednim proizvođačima koji su imali velika oštećenja na svojim imanjima. Uzimajući u obzir da je šteta nastala prilikom prirodne nesreće i da je bila velika nisam bio u mogućnosti da im štetu nadoknadim u potpunom iznosu zbog nedostatka sredstava, te sam to napravio sa ovim simboličnim iznosom. U tu svrhu sam donio Instrukciju sa kriterijima raspodjele u kojoj sam propisao način dodjele novčanih sredstava da bi potpomogao pokretanja njihove proizvodnje koja je neophodna za dalji napredak njihovih gazdinstava“.

Federalna uprava za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP) je, po nalogu Ureda premijera FBiH, izvršila inspekcijski nadzor nad dodjelom sredstava iz Rezervi programa kod korisnika: Vrtni centar „Love Međugorac“ d.o.o. Ljubuški (687.936 KM), Staklenici d.d. Čapljina (549.878 KM), Čuljak Drago Ljubuški (248.666 KM) i Perčinović d.o.o. Tomislavgrad (46.285 KM). Za sva 4 korisnika je, dostavljenom Obavijesti od 20.12.2013. godine, tražena obustava isplate odobrene novčane podrške iz sljedećih razloga: apliciranje na federalnu podršku po osnovu nadoknade šteta od elementarnih nepogoda, kao ni obračun i isplata takvog vida podrške nisu predviđeni Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta podrški; upitan je pravni temelj za donošenje Instrukcije ministra sa kriterijima raspodjele sredstava sa pozicije „Poticaj za poljoprivrednu podnaslov G- Rezerve“ od 06.09.2013. godine, obzirom da se ista poziva na član 22. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, a odredbama toga člana nije predviđena novčana podrška za tu namjenu; Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima i organima uprave (član 22.) definisano je da su poslovi oko postupka i načina utvrđivanja štete od prirodnih i drugih nesreća, kao i dodjela novčanih sredstava po ovom osnovu u nadležnosti Federalne uprave za civilnu zaštitu, a Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, i na temelju istih donesenim Uputstvom i Odlukom definirani su postupci prijave, načina utvrđivanja štete, prikupljanje naknade za ovu svrhu i način dodjele sredstava za saniranje štete nastalih uslijed prirodnih i drugih nesreća. Ministarstvo nije postupilo po inspekcijskom Izvješću od 18.11.2013. godine i Obavijesti od 20.12.2013. godine. Na temelju uvida u „Izvješća o saldiranju sa dobavljačima – detaljno 2“, konstatirano je da su određenim korisnicima dana 06.02.2014. godine doznačena sredstva u ukupnom iznosu od 680.608 KM, od čega za 4 navedena korisnika 588.239 KM, koje podatke smo naveli u tabeli ispred.

Prema prezentiranim „Izvješću o postupanju po obavijestima, rješenjima o povratu i signiranju svih pismena vezano za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju i prijedlogu za unapređenje procedura“ od 24.03.2014. godine, sačinjenog od strane sekretara Ministarstva, **konstatiramo da Sektor za finansijsko – računovodstvene poslove ne može samostalno poduzimati mjere kada se od inspektora predlaže obustava isplate, obzirom da istog najprije Sektor za poljoprivredna plaćanja treba obavijestiti o povlačenju naloga za plaćanje kada su u pitanju proizvodnje.** Međutim kada je u pitanju postupanje po obavijestima inspekcije kojima se traži obustava plaćanja po drugim modelima (ruralnog razvoja ili ostalih vrsta novčanih podrški) postoji neuvezanost sektora iz razloga jer se navedene obavijesti, u svim slučajevima, ne signiraju na Sektor za poljoprivredna plaćanja, već na klasifikacijsku oznaku 01 – Kabinet ministra, **iz kojeg razloga iz Kabineta ministra treba doći obavijest o povlačenju naloga za plaćanje kada su u pitanju ostali modeli poticaja.** Kao razlog nepostupanja, po dostavljenoj Obavijesti i Izvješću o radu FUZIP-a za prosinac 2013. godine, **Ministarstvo je 31.03.2014. godine prezentiralo „Dodatno pojašnjenje“**

u kojem navodi da federalni ministar nije izvršio obustavu isplate navedenim korisnicima iz razloga jer, kako se navodi, Federalna uprava za inspekcijske poslove nije imala zakonski temelj za svoj prijedlog obustave. Mišljenja su da je netačna Informacija FUZIP-a da je klijentima dodijeljena naknada za saniranje šteta već su istima, u skladu sa članom 21. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, već da su istima sredstva dodijeljena za pokretanje proizvodnje, a zbog nastale situacije štete od prirodnih nesreća.

Ostatak sredstava iz Rezervi Programa (194.948 KM) ministar je dodijelio za sljedeće namjene: **za organiziranja sajmova i skupova** (Gradačački sajam d.o.o. Gradačac 50.783 KM; Savez općinskih udruženja/ udruga poljoprivrednih proizvođača SBK i Travnik 20.000 KM); **za organizovanje Sedmog međunarodnog „Poljosajma“ u Tuzli** (Udruženje poljoprivrednika TK iz Tuzle 20.000 KM); **za investicijsku podršku za ulaganje u staklenike i plastenike i nabavku mehanizacije** (Poljoprivredni proizvođač „Bekrić“ vlasnik Fikret Bekrić 33.722 KM) i **za saniranje štete nastale uslijed prirodne nesreće na poljoprivrednim gazdinstvima 2012. godine, a u cilju pokretanja poljoprivredne proizvodnje** (ZZ Tarčin iz Hadžića 29.188 KM i Kovačević Osman iz Bihaća 18.570 KM). Za korisnika Čehić Kasima iz Jajca, kojem su dodijeljena sredstva u iznosu od 22.685 KM, Ministarstvo nije prezentiralo po kom temelju i na koji način su mu dodijeljena sredstava iz Rezervi Programa za 2013. godinu.

Imajući u vidu da se Ministarstvo, u donijetim rješenjima za dodjelu sredstava iz Rezervi programa „za saniranje štete nastale uslijed prirodne nesreće na poljoprivrednom gazdinstvu u 2012. godini, a u cilju pokretanja proizvodnje“ (1.852.810 KM), pozvalo na odredbe članka 21. stav 2. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji predviđa implementaciju drugih mjera u okviru modela ostalih vrsta podrški (različiti programi pokretanja proizvodnje, poticanje jesenske ili proljetne sjetve i slične mjere koje nisu obuhvaćene ostalim modelima), **konstatirano je da u navedenom slučaju dodjele sredstava Rezervi nije postupljeno sukladno odredbama članka 22. stav 2. istog Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, a koje predviđaju da se uvjeti i način ostvarivanja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta podrški propisuju posebnim propisom, tj. Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora u poljoprivredi.** Pored navedenog, Ministarstvo dodjeljujući sredstva Poljoprivrednom proizvođaču Bekrić u iznosu od 33.722 KM za investiciju u poljoprivredno gazdinstvo, pozivajući se na odredbe Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja podrški po modelu ruralnog razvoja, obzirom da Programom utroška sredstava Poticaji za poljoprivrednu za 2013. godinu za realizaciju modela ruralnog razvoja uopće nisu planirana sredstva, **nije postupilo sukladno odredbama članka 25. Zakona o poljoprivredi, članka 26. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i članka 30. Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH za 2013. godinu.** Istočemo da Ministarstvo nije sa korisnicima dodijeljenih sredstava za pokretanje proizvodnje (1.852.810 KM) potpisalo ugovore kojima bi reguliralo međusobna prava i obveze, a obzirom da krajnji korisnici nisu dostavili plan pokretanja proizvodnje sa finansijskim planom utroška sredstava (niti je isti tražen), ostalo je nejasno na koji način će se pratiti namjenska realizacija dodijeljenih sredstava.

Zbog svega gore naprijed navedenog, ne može se potvrditi osnovanost, opravdanost i transparentnost izvršene dodjele sredstava iz Rezervi Programa Poticaji za poljoprivrednu za 2013. godinu u iznosu od 1.909.217 KM, kao i da je Ministarstvo sukladno svojim nadležnostima osiguralo nadzor i izvješćivanje o namjenskom utrošku doznačenih sredstava.

Prilikom izrade Programa poticaja za poljoprivrednu dosljedno se pridržavati usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i odredbi Zakona o poljoprivredi i Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u dijelu pridržavanja usvojenih modela poticaja i uz poštivanje principa transparentnosti;

Preispitati transparentnost, osnovanost i opravdanost odobravanja sredstava poticaja iz Rezervi programa u iznosu od 1.909.217 KM, od čega je 1.852.810 KM dodijeljeno za pokretanje proizvodnje, 33.722 KM za investiciju u poljoprivredno gazdinstvo i ostatak od 22.685 KM za nepoznate namjene, te sukladno sa konstatiranim poduzeti sve aktivnosti i mјere;

Poduzeti adekvatne mјere i aktivnosti u cilju pravdanja utroška proračunskih javnih sredstava doznačenih u iznosu od 1.875.495 KM iz Rezervi programa (Vrtni centar „Lovre Međugorac“ d.o.o. 687.936 KM, Staklenici d.d. 549.878 KM, Branko Međugorac 256.512 KM, Čuljak Drago 248.666 KM,

Perčinović d.o.o. 46.285 KM, PP Eko proizvodi 15.775 KM, ZZ Tarčin 29.188 KM, Kovačević Osman 18.570 KM i Čehić Kasim 22.685 KM);

Potrebno je donijeti interne procedure kojima će se detaljno razraditi postupanje odgovornih osoba po obavijestima i rješenjima o povratu dostavljenim od strane inspekcije, kao i signiranju svih pismena vezano za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju;

6.1.6 Kontrola provođenja propisanih procedura za ostvarivanje poticaja za poljoprivredu na terenu

Prema novom Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, u okviru Sektora za poljoprivredna plaćanja, sistematiziran je **Odsjek za kontrole sa sljedećim opisom poslova:** definisanje procesa upravljanja kontrolama na terenu i provođenje kontrole za mjere ruralnog razvoja i proizvodne mjere u okviru sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u FBiH; pripreme procedura, smjernica, kontrolnih listova i ostale dokumentacije potrebne za kontrole na terenu; analiziranje rizika i odabir uzoraka za kontrole na terenu; nadzor nad administrativnom kontrolom; izrada dinamičkih planova i supervizija kontrole na terenu; izrada izvještaja za svaku provedenu kontrolu i analiza rezultata na osnovu provedenih kontrola; uspostava, održavanje i ažuriranje baze podataka provedenih kontrola; priprema za provedbu kontrole na terenu u okviru IPARD sistema; te praćenje i analiziranje propisa EU vezanih za kontrole iz nadležnosti Odsjeka. Navedeni Odsjek nije obavljao propisane poslove iz razloga kako je navedeno jer je od sistematiziranih 4 radna mesta, popunjeno samo mjesto šefa Odsjeka za kontrole. **Vezano za provođenja propisanih procedura za ostvarivanje novčanih potpora na terenu,** Rješenjem ministra (19.06.2013. godine) imenovana je **Komisija za određivanje stručnih timova za obavljanje stručnog nadzora u 2013. godini**, u čijem sastavu su četiri člana, i to: pomoćnik ministra za poljoprivredu i prehrambenu industriju (predsjednik), savjetnik ministra angažovan po ugovoru o djelu za poslove koordinacije sa nevladinim sektorom u pogledu praćenja efekata novčanih podrški iz oblasti poljoprivrede, šef Odsjeka za kontrole i spoljna suradnica angažovana kao konsultant na projektu ARDP-a po ugovoru o djelu (članovi). Prema navedenom Rješenju, zadatak Komisije je da vrši prikupljanje podataka o novčanim potporama na terenu na temelju kojih će imenovati timove za obavljanje stručnog nadzora sa Spiska ovlašćenih službenika Ministarstva, navedenih u posebnom Rješenju Broj UP-I-10-24/3-987/13 (52 službenika i 2 vanjska saradnika). Prema izjavi odgovorne osobe (člana komisije i šefa Odsjeka za kontrole), odabir predmeta kontrole je rađen na temelju prikupljenih informacija putem besplatnog telefona, udruženja poljoprivrednika ili pak po svom nahođenju. Zbog značajnosti navedenog procesa, ističemo da **Ministarstvo nije donijelo Interne procedure za obavljanje kontrole na terenu, a kojima bi se tačno propisao način provođenja postupka kontrole na terenu (u zavisnosti od vrste proizvodnje, odnosno poticaja), te na osnovu istog sačinjavao zapisnik o izvršenoj kontroli (po svim kontrolisanim elementima).** Nije prezentirana dokumentacija na bazi koje bi se potvrdilo da je imenovana Komisija na temelju prethodno prikupljenih podataka i izvršenih analiza procjene rizika odabrala koji subjekti – poticaji će biti predmet kontrole, i na temelju istog sačinila Plan obavljanja kontrole i odredila timove koji će obavljati iste. Također, nije prezentirana dokumentacija da je ista nakon sačinjavanja Izvješća i zapisnika o utvrđenim činjenicama na terenu od strane timova za kontrole, sačinjavala zapisnike o radu Komisija u kojima je izvještavala ministra, odnosno Federalnu upravu za inspekcijske poslove o potrebi poduzimanju dalnjih mjer. Iako bilježimo pozitivni pomak u odnosu na prethodnu godinu u dijelu vodenja Zbirne evidencije o svim izvršenim kontrolama (baza podataka), ističemo da nam je, i ove godine, prezentirano Zbirno izvješće koje sadrži samo statističke podatke, bez odgovarajućih značajnih nalaza, poduzetih aktivnosti po istima i preporukama za dalje unapređenje rada Ministarstva.

Prema prezentiranom Izvješću od 11.02.2014. godine, odnosno Pregledu izvršenih kontrola na terenu za 2013. godinu, timovi za kontrole Ministarstva su ukupno izvršili kontrole 1.444 zahtjeva za novčanim potporama, koje dajemo u narednoj tabeli:

Redni broj	KONTROLISANA PROIZVODNJA	Učešće navedene proizvodnje u ukupnom broju kontrola	Ukupno kontrola	Konstatirani uredni zahtjevi	Konstatirani neuredni zahtjevi
1	2	3	4 = 5 + 6	5	6

1.	Kontrola po preporuci revizije	0,90 %	13	13	-
2.	Kontrola po pravosnažnim presudama kojima se traži ponavljanje postupka	0,41 %	6	6	-
3.	Kontrola uzgoja u sistemu krava – tele	0,13 %	2	2	-
4.	Kontrola potpore izvozu – biljna	1,17 %	17	17	-
5.	Kontrola potpora izvozu – animalna	0,07 %	1	1	-
6.	Kontrola uzgoja rasplodnih junica	0,21 %	3	3	-
7.	Kontrola po žalbama – maline	0,48 %	7	7	-
8.	Kontrola potpora za biljnu proizvodnju	7,55 %	109	104	5
9.	Kontrola potpora za grožđe	0,14 %	2	2	-
10.	Kontrola potpora za tov junadi 2012,2013.	62,95 %	909	504	405
11.	Kontrola potpora za tov svinja	12,19 %	176	111	65
12.	Ruralni razvoj (kapitalne invest. 2012.g.)	13,78 %	199	194	5
UKUPNO		100 %	1.444	964	480

Kao što se može vidjeti iz podataka u naprijed navedenoj tabeli, najviše propusta u zahtjevima je konstatirano prilikom obavljanja kontrola zahtjeva za potporama po temelju tovova junadi 2012. i 2013. godine, kao i zahtjeva po temelju tovova svinja. Navedene kontrole na terenu su obavljene, nakon prethodno izvršenih administrativnih kontrola, odnosno izvršene kontrole kojom se najprije odbijeni zahtjevi stranaka koje su prezentirale račune ili otkupne blokove klaonica koje nisu registrovane/ odobrene u Registru odobrenih i registrovanih objekata u FBiH, kojeg vodi Sektor za veterinarstvo i koji je nepotpun, o čemu smo detaljnije obazložili u dijelu izvještaja koji govori o realizaciji poticaja za tovove junadi iz domaćeg uzgoja (točka 6.1.3.2.3. Izvješća).

Uvidom u zapisnike o izvršenim kontrolama, nije se moglo potvrditi u svim slučajevima da je u istima na jasan i konkretan način prezentirano činjenično stanja sa terena. Značajnim smatramo istaći da su određeni predmeti (Samardžić Semira Cazin, Zejčirović Nedima Čelić, Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj i Gajevine Dušići d.o.o. Kupres po osnovu kapitalnih investicija) bili predmetom kontrola timova za kontrolu Ministarstva na terenu i da isti nisu konstatirali nepravilnosti u ostvarivanju prava na poticaj, iako je nakon njih FUZIP utvrdio bitno drugačije stanje na terenu i donio rješenja o povratu sredstava u ukupnom iznosu od 1.440 189 KM, što smo detaljnije pojasnili u narednom dijelu izvještaja.

Ako se ima u vidu da nisu bili utvrđeni kriteriji za odabir korisnika koji će biti predmet kontrole, da su sačinjeni zapisnici i izvješća nepotpuni u dijelu da isti ne sadrže najznačajnije zaključke nakon provedenih kontrola i preporuke za daljnje unapređenje isplate novčanih potpora koje bi trebali da koriste svi sektori Ministarstva, a naročito prilikom izrade Programa utroška sredstava i provedbenih propisa, isto i dalje upućuje na nesistematično obavljanje kontrole isplate novčanih potpora od strane Ministarstva na terenu, a što utiče na efikasnost izvršene kontrole i nadzora kod odobravanja i korištenja proračunskih sredstava.

Potrebno je osigurati sistematično obavljanje kontrole svih isplaćenih poticaja u ranijem periodu, a po kojima je utvrđena obveza vlasnika da drže poticana grla u vlasništvu 3 godine od ostvarivanja prava na poticaj, te u slučaju nepoštivanja, poduzeti zakonske mјere i aktivnosti;

Potrebno je da se odabir korisnika - predmeta kontrole vrši na temelju prethodno izvršene analize rizika i da se donesu interne procedure kojima će se jasno i precizno propisati način obavljanja kontrole na terenu, odabir i broja korisnika kontrole, koje će obavljati relevantna komisija ili neko drugo tijelo, kao i odgovornost njihovih članova, u cilju osiguranja efikasnije, kvalitetnije i i pravovremene kontrole korisnika novčanih poticaja;

Federalna uprava za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP), sukladno zakonskim nadležnostima i u suradnji sa županijskim organima inspekcije, obavlja inspekcijski nadzor za segment poljoprivrede, na području svih 10 županija. U 2013. godini, FUZIP je obavila 91 kontrolu zahtjeva za dodjelu novčanih potpora iz federalnog proračuna. Ista je vršila kontrolu doznačenih poticajnih sredstava za tovove svinja, tovove junadi, uzgoj rasplodnih junica, uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze), Investicijska ulaganja u poljoprivredna gazdinstva, model ostalih vrsta podrški (dodjela sredstava za promociju, iz rezervi programa, za poticaj izvozu).

Kontrolom korisnika poticajnih sredstava po temelju tovova svinja za 2012. godinu (60 KM/grlu) i registrovane klaonice „MI Rakitno“d.o.o. Posuđje, inspekcija je utvrdila da su kontrolirani subjekti

prezentirali otkupne blokove navedene klaonice za koje se nije moglo potvrditi da su i izdati od strane iste, zbog čega je donijela Rješenja o povratu doznačenih sredstava potpora za Gilja Maria (4.200 KM), Milas Mata (11.520 KM) i Kolobarić Marinka (5.880 KM). **Iako navedeni subjekti nisu izvršili povrat sredstava po rješenjima inspektora, konstatovano je da je Gilja Mariu na teret fiskalne 2013. godine po istom osnovu odobreno još dodatnih 23.940 KM, Milas Mati također još dodatnih 19.800 KM i Kolobarić Marinku 11.280 KM, što smatramo neopravdanim obzirom da je iste sporazumima trebalo usloviti da prethodno izvrši izmirenje obaveze prema Ministarstvu, odnosno Proračun FBiH.**

Kontrolom korisnika poticajnih sredstava po temelju tovova junadi za 2012. godinu (500 KM/grlu) i registrovane klaonice SALKO MEX.d.o.o. Kalesija, inspekcija je za 26 kontroliranih subjekata utvrdila da navedena klaonica nije preuzela utovljenu junad, tj. da se radi o fiktivnim računima, dok su na licu mjesta prema zapisnicima o inspekcijskom nadzoru kod nekih klijenata zatečena grla koja su prema dokumentaciji prodata. Po dostavljenim Obavijestima FUZIP-a prema Ministarstvu, obzirom da navedeni korisnici nisu bili isplaćeni, za iste je izvršen povrat zahtjeva u županije, odnosno odbacivanje zahtjeva za poticaj.

Kontrolom korisnika poticajnih sredstava po temelju uzgoja rasplodnih junica za 2012. godinu (450 KM/grlu), inspekcija je utvrdila da kod kontroliranih subjekata nije zatečena ni jedna krava koja je, kao priplodna steona junica u 2012. godini, bila predmet poticaja i inspekcijskog nadzora, nakon čega su donesena rješenja o povratu za Medić Suna (2.700 KM) i Muratović Suada (3.150 KM, izvršio povrat sredstava). Utvrdili smo da je Ministarstvo uvažilo žalbu korisnika Medić Sune (2.700 KM) i vratilo predmet FUZIP-u na ponovno rješavanje, iz razloga kako je navedeno jer Ministarstvo ne dijeli mišljenje da je klijent, koji je ostvario pravo na novčanu podršku za uzgoj rasplodnih junica, u skladu sa Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarivanja novčanih podrški po modelu poticaja proizvodnjama („Službene novine FBiH“, broj 77/11) iste morao držati u svom vlasništvu do određenog perioda ili posjedovati dokaz o njihovoj prodaji sa odredbom ugovora o prodaji da kupac predmetnih junica iste mora držati u svom stalu radi dalje reprodukcije. Navedenim Pravilnikom je bilo utvrđeno da klijent ima pravo na ostvarivanje navedenog poticaja, koji pored općih uslova, ispunjava i posebne uslove, u kojima je između ostalog, propisano da „uzgoji najmanje dvije junice iz vlastitog stada u toku godine, s tim da služe za proširenje vlastitog stada ili za prodaju na tržištu za potrebe dalje reprodukcije“. Problem različitog tumačenja odredbi navedenog Pravilnika između Ministarstva i FUZIP-a smo konstatovali i u predmetu Sulja Suljo kojem je za uzgoj rasplodnih junica isplaćen poticaj u iznosu od 1.800 KM (450 KM/grlu) i za kojeg je FUZIP 24.07.2012. godine donio Rješenje o povratu na iznos od 1.800 KM, iz razloga jer niti jedna od 4 junica koje su predmet poticaja i inspekcijskog nadzora nije identifikovana na gazdinstvu, niti postoji dokaz da su prodate drugim licima u svrhu daljnje reporukcije. Po žalbi klijenta, u drugostepenom postupku, Ministarstvo je uvažilo žalbu i predmet vratilo FUZIP-u na ponovni postupak (Rješenje 28.08.2012.), nakon čega je FUZIP opet donio Rješenje kojim se naređuje povrat sredstava u Proračun FBiH, da bi Ministarstvo opet uvažilo žalbu klijenta i ponovo predmet vratilo FUZIP-u na ponovni postupak (Rješenje od 01.11.2012.), **nakon čega je FUZIP 11.12.2012. godine, putem Federalnog pravobranilaštva, pokrenuo tužbu kojom se traži poništavanje Rješenja Ministarstva od 01.11.2012. godine.** U vezi navedenog, ističemo da je temelj za donošenje Pravilnika o načinu i uslovima ostvarivanja novčanih podrški po modelu poticaja proizvodnjama („Službene novine FBiH“, broj 77/11) član 13. Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i da je u članom 23. stav (2) navedenog Zakona decidno propisano da su klijenti dužni dobivena sredstva namjenski koristiti i da su dužni dokumentaciju na osnovu koje su ostvarili novčanu podršku čuvati tri godine od dana odobravanja podrške.

Kontrolom korisnika poticajnih sredstava po temelju proizvodnje svježeg ovčijeg i kozijeg mlijeka (0,22 KM/l) i otkuplivača mlijeka Eco&Co d.o.o. Grude, inspekcija je utvrdila da su kontrolirani subjekti uz zahtjev za podršku prikazivali veće količine proizvedenog ovčijeg mlijeka od stvarno proizvedenih, odnosno proizvodnja za koju su tražena sredstva poticaja nije ostvarena u stvarnom obimu; brojanjem prilikom nadzora je zatečen mnogo manji broj grla od broja muznih grla prikazivanih tijekom cijele 2012. i 2013. godine; korisnici ne posjeduju Ugovor sa ovlaštenom laboratorijom za ispitivanje kvaliteta mlijeka, što je u suprotnosti sa odredbama članka 29. Pravilnika o načinu i uvjetima ostvarivanja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnjama za 2012. i 2013. godinu; nije jasno definisan prerađivač mlijeka i ugovor s njim. Zbog navedenog donesena su Rješenja o povratu doznačenih sredstava podrški u tijeku u 2012. i 2013. godine po temelju proizvodnje svježeg ovčijeg i kozijeg mlijeka u ukupnom iznosu od 191.115 KM, od

čega za: Tomić Jozu (19.368), Tomić Josipa (53.005 KM), Tomić Ivanku (30.929 KM), Tomić Marijana (6.154 KM), Lisić Fahrudina (10.258 KM), Lisić Bahrudina (14.651 KM), Lisić Fahretu (9.718 KM), Lisić Bajru (9.930 KM), Husić Merdanisa (12.724 KM), Husić Nedžiba (12.271 KM), Husić Muamera (12.107 KM) i Biško Jerka (2.898 KM).

Kontrolom korisnika poticajnih sredstava po temelju uzgoja rasplodne stoke (ovce i koze) (40KM/grlu), inspekcija je konstatirala da kontrolirani subjekti nisu ispoštivali date Izjave kojima su se obavezali da će ovce/koze koje su predmet poticaja zadržati u vlastitom uzgoju najmanje 3 godine od dana ostvarivanja prava na ovu vrstu podrške, kao i jagnjad/ jarad koja su ostavljena za remont stada, zbog čega su donesena Rješenja o povratu cijelokupno isplaćenih poticajnih sredstava u ukupnom iznosu od 37.160 KM, od čega za: Marinović Pericu (2.000 KM), Grepo Ivana (2.160 KM), Dumančić Vinka (1.400 KM), Gavran Marinka (2.000 KM) Senjak Ivan (2.000 KM) i Farmu koza Muša (31.600 KM). Opširnije o predmetu Farma koza Muša smo naveli u dijelu 6.1.3.2.2. Izvješća (Poticaji za uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)).

Pored naprijed navedenih kontrola, predmetom inspekcijskog nadzora je bila i utemeljenost dodjele **poticajnih sredstava za izvoz**, nakon kojih inspekcija nije konstatirala nepravilnosti. Obzirom da je kontrola dodijeljenih **sredstava za promocije i sredstava rezervi programa**, vršena prije njihovog doznačavanja korisnicima, inspekcija je u Obavijestima prema Ministarstvu tražila obustavu isplate poticajnih sredstava, što smo detaljnije elaborirali u prethodnom dijelu 6.1.4.1. i 6.1.4.2. Izvješća (Promocije i Rezerva programa).

Prilikom kontrola korisnika poticajnih sredstava po temelju Investicijskih ulaganja na teret fiskalne 2012. godine, za dio kontrolisanih subjekata inspekcija nije utvrdila nikakve nedostatke (Ahmetagić Emir Sarajevo, Šehić Fadil Hadžići, Investor d.o.o. Ilijaš, IPP Amina Ilijaš, Teloptic d.o.o. Sarajevo – kontrolisani odobreni poticaji u iznosu od 601.666 KM i 173.633 KM, Farma Spreča d.o.o. Sarajevo 354.822 KM, Gurdić Idriz Ilijaš, Ramić Denis Ilijadža i Nikšić Hajrudin Ilijadža). Međutim, za sljedeće kontrolisane subjekte inspekcijom su utvrđeni značajni nedostaci, odnosno da se činjenično stanje na terenu bitno razlikuje od prezentirane dokumentacije na osnovu koje su isti ostvarili poticaje za kapitalne investicije, iz kojeg razloga su donesena **Rješenja o povratu doznačenih poticajnih sredstava za investicije** u ukupnom iznosu od **1.682.177 KM**, od čega za: **Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj** (u iznosu od 127.472 KM), **Farmu Zvizdić Ilijaš** (241.988 KM), **Samardžić Semiru** (132.680 KM), **Zejčirović Nedima** (104.331 KM) i **Gajevine Dušići d.o.o. Kupres** (1.075.706 KM). Naprijed navedeni subjekti su podnijeli žalbe na rješenja FUZIP-a kojima se traži povrat doznačenih poticajnih sredstava, koje je **Ministarstvo u drugostepenom postupku odbilo za predmete Farma Zvizdić Ilijaš i Samardžić Samira**; uvažilo za predmet Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj, dok rješenja kojima se odlučuje o prihvatanju/odbijanju žalbi stranaka u predmetima Zejčirević Nedim i Gajevine Dušići d.o.o. Kupres, ministar nije bio potpisao u vrijeme izrade ovoga izvješća (travanj 2014. godine), iako su ista poslata na potpis 11. i 12.02.2014. godine. Značajnim smatramo istaći da su svi naprijed navedeni predmeti bili predmetom timova za kontrolu Ministarstva na terenu i da isti nisu konstatirali nepravilnosti u ostvarivanju prava na poticaj, osim u predmetu Farma Zvizdić Ilijaš. Na temelju uvida u prezentiranu dokumentaciju, **vezanu za predmet Gajevine Dušići d.o.o. Kupres (1.075.706 KM)**, konstatovano je da je rješenje o povratu sredstava doneseno od strane inspekcije na temelju uvida u činjenično stanje na terenu i prikupljene dokumentacije od strane NLB Leasinga d.o.o. Sarajevo, Službe za opću upravu, društvene djelatnosti, imovinsko – pravne poslove, katastar i geodetske poslove Općine Kupres i Zemljivo – knjižnog ureda Općinskog suda Livno. **Naime, u predmetnom slučaju Gajevine Dušići d.o.o. Kupres inspekcija je utvrdila:** (1) da je navedeni korisnik 10.07.2012. godine podnio aplikaciju u Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva kao vlasnik spornih zemljišnih parcela (lažna dokumentacija), iako je na temelju iznesenog činjeničnog stanja utvrđeno da je stvarni vlasnik predmetnih parcela bio NLB Leasing d.o.o. Sarajevo, sa posjedom 1/1 od 11.08.2011. godine; (2) da se korisnik leasinga Gajevine Dušići d.o.o. Kupres nije pridržavao propisanog plana otplate leasinga i da je sa istim NLB Leasing Sarajevo, zbog neplaćanja, 08.07.2013. godine raskinuo potpisani Ugovor o finansijskom leasingu nekretnina broj 0862/2011, sačinjen dana 22.04.2011. godine, čiji predmet su nekretnine kompleksa gospodarskih objekata upisne u ZK ul.br.813 K.O.Otinovci (k.č.1430/10,11 i 12) i ZK ul.br.845 K.O: Otinovci (k.č.1430/18,19 i 20); (3) da u Rješenju o dodjeli poticajnih sredstava, od 20.07.2012. godine, postoji klauzula, po kojoj će se svaki zastoj pri otplati leasinga smatrati nemamenskim trošenjem sredstava podrške, zbog čega će se od korisnika tražiti povrat podrške u cijelosti; i (4) da je korisnik Gajevine Dušići

d.o.o. Kupres za izgradnju i adaptaciju građevinskih objekata izgrađenih na parcelama k.č. 1830/18,19 i 20 Odlukom Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva 19.11.2008. godine dobio poticajna sredstva u iznosu od 150.000 KM (koji su tada bili u njegovom vlasništvu). Dodjela poticajnih sredstava Gajevinama Dušići d.o.o. Kupres je bila predmetom i naše revizije za 2012. godinu, a nakon uvida u prezentiranu dokumentaciju nismo mogli potvrditi osnovanost i opravdanost dodjele poticajnih sredstava u iznosu od 1.075.706 KM što smo detaljno obrazložili u revizorskom izvještaju. Na temelju uvida u prezentiranu dokumentaciju, **vezanu za predmet Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj (127.472 KM)**, konstatirano je da je rješenje o povratu sredstava doneseno od strane inspekcije na osnovu uvida u činjenično stanje na terenu i prikupljene dokumentacije od strane Službe za finansije, poduzetništvo i lokalni ekonomski razvoj Općine Kladanj. **Naime, u predmetnom slučaju Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj inspekcija je između ostalog utvrdila:** (1) da je navedenom korisniku Ministarstvo odobrilo poticaj u iznosu od 127.472 KM na ime „Izgradnje ribnjaka“, a na temelju procjene sudskog vještaka Rešada Sultanovića iz Kladnja (ukupna vrijednost investicije 517.890 KM); (2) korisnik je bio predmetom kontrole tima za kontrolu Ministarstva u čijem Zapisniku od 12.03.2013. godine u tački 1 je ne pitanje „da li činjenično stanje na terenu odgovara podnesenom zahtjevu“ zaokruženo DA i navedeno da „viđeno na licu mjesta je sukladno procjeni sudskog vještaka“; (3) navedeni korisnik je ostvarenu novčanu podršku nemamjenski koristio jer izgrađeni objekat ne koristi i ne služi za potrebe ribnjaka, već služi za restoran otvorenog tipa i za tu djelatnost je zasebno registriran na ime drugog lica; 10 soba na prvom i drugom spratu su numerirane i opremljene za izdavanje (također ne služe za potrebe ribnjaka); nema prostorije za preradu ribe što je predviđeno u PIU projektu (priloženom uz zahtjev za podršku), čime je postupljeno suprotno odredbama članka 23. Stav 2. Zakona o novčanoj podršci u poljoprivredi i ruralnom razvoju. **Međutim, bez obzira na navedeno, Ministarstvo je 08.01.2014. godine donijelo Rješenje kojim se uvažava žalba žalitelja Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj, a Rješenje FUZIP-a od 09.10.2013. godine o povratu sredstava, u potpunosti poništilo.** U obrazloženju za donošenje navedenog rješenja Ministarstva je navedeno sljedeće: „Na predmetni zahtjev nisu imali primjedbi Sektor za poljoprivredu i Komisija za ruralni razvoj koja je vršila dodjelu sredstava i predmet ocijenila kao potpun, kao ni tim za kontrolu Ministarstva, te je s tim u vezi neosnovano dovoditi u pitanje opravdanost, odnosno potpunost zahtjeva. Posebno se cijenila zatečena situacija na licu mjesta gdje su sve kontrole potvrdile postojanje objekta, kao i činjenicu da već služi svrsi. Osporavanje ostalih uslova, prvenstveno mrijestilišta, prostorija za preradu ribe, itd.... nakon donesenih svih pozitivnih akata ovog Ministarstva, i isplate kompletног iznosa, od kojeg je prošlo preko godinu dana, nije utemeljeno na materijalno – pravnim činjenicama“.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, značajan broj kontroliranih subjekata (fizičkih i pravnih lica) je na temelju dostavljenih netačnih podataka i dokumentacije ostvario poljoprivredne poticaje, te im je od strane FUZIP-a, u 2013. godini, rješenjima naloženo da izvrše povrat sredstava u ukupnom iznosu od 1.937.902 KM. Međutim, evidentno je da je Ministarstvo u određenim slučajevima uvažilo žalbe stranaka i poništilo rješenja federalnih poljoprivrednih inspektora, dok smo obavljenom revizijom konstatirali da se jednom isplaćena sredstva samo u pojedinačnim slučajevima i vrate u Proračun FBiH. Uzimajući u obzir broj konstatiranih propusta u izvršenim inspekcijskim pregledima od strane FUZIP-a, kao i način vršenja kontrole od strane Ministarstva, mišljenja smo da bi Ministarstvo trebalo poduzeti dodatne aktivnosti na uspostavi efikasnijih kontrola i iznaci model koji će osigurati da kontrole budu suštinske i da ih rade stručni i kvalifikovani državni službenici na čiji rad u prethodnom periodu revizija nije imala značajne primjedbe konstatirane u revizorskom izvješću. Zbog svega naprijed navedenog, ne može se potvrditi da je ostvaren adekvatan nadzor, odnosno kontrola nad cijelokupnim procesom za dodjelu novčanih poticaja, a naročito prije donošenja naloga za plaćanje. S tim u vezi potrebno je da Ministarstvo kontrole obračuna i isplate poticaja za poljoprivredu podigne na veću razinu (povećanjem broja i pristupa prilikom obavljanja istih) i poduzme aktivnosti na utvrđivanju odgovornosti svih aktera u slučaju konstatiranja značajnih propusta u procesu odobravanja poticaja.

Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspekcijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), a u cilju ostvarenja odgovarajućeg obima kontrola nad raspodjelom novčanih potpora;

6.1.7 Suradnja između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove, u oblasti poljoprivrede

U vezi obavljanja inspekcijskih kontrola iz oblasti poljoprivrede, uvidom u prezentiranu dokumentaciju koja se odnosi na suradnju između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove FBiH (u daljem tekstu: FUZIP), utvrdili smo da se ista odvija na način da FUZIP dostavlja mjesecne planove u vezi planiranih kontrola i da o izvršenom inspekcijskom nadzoru mjesecno izvješćuje Ministarstvo. Pored toga o značajnim stvarima se raspravlja na zajedničkim sastancima koji se povremeno održavaju na traženje Ministarstva. **Sukladno Zakonu o novčanim potporama, federalna poljoprivredna inspekcija je tražila i dobila pozitivno mišljenje Ministarstva na dostavljeni Program rada Inspektorata poljoprivredne inspekcije FUZIP-a za 2013. godinu.** U 2013. godini, FUZIP je obavila 91 kontrolu isplate sredstava novčanih potpora iz federalnog proračuna. **U odnosu na prethodni period može se konstatirati da je FUZIP povećala broj inspekcijskih kontrola, međutim iako smo na navedeno ukazivali i u ranijem periodu, Izvješća o izvršenom inspekcijskom nadzoru nisu u dovoljnoj mjeri konkretna u smislu da omogućavaju praćenje ostvarenja dogovorenog plana inspekcijskih kontrola i realizaciju dogovorenih zaključaka u vezi rješavanja zajedničkih problema.** Ovo se naročito odnosi na probleme koji se prilikom inspekcijskog nadzora identifikuju vezano za isplatu sredstava novčanih potpora za poticaje u poljoprivredi koji podrazumijevaju daljnje praćenje donesenih rješenja o povratu dodijeljenih sredstava i eventualnoj zabrani apliciranja korisnicima novčanih potpora u narednom periodu. **Ministarstvo nije postupilo po preporuci revizije da sa Upravom dogovori metodologiju dostavljanja Plana i izvješćivanja o realizaciji istog, u smislu da isti sadržajno odražavaju činjenično stanje izvršenih kontrola, kao i izdatih rješenja.**

Sukladno članku 29. Zakona o poljoprivredi, korisnici (klijenti) su dužni namjenski koristiti dobivena novčana sredstva poticaja, a u slučaju utvrđivanja postojanja netačnih podataka ili nenamjenskog trošenja, isti su dužni vratiti doznačena poticajna sredstva, zajedno sa zateznim kamatama, u roku od 30 dana od dana donošenja **rješenja o povratu od strane federalnog ministra poljoprivrede ili poljoprivrednih inspektora.** Sukladno odredbama članaka 41 – 43. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitu, na rješenje federalnog poljoprivrednog inspektora može se uložiti **žalba Ministarstvu** u roku od 8 dana od dana prijema rješenja, koje je isto dužno riješiti u roku od 15 dana od dana prijema žalbe i doneseno **rješenje u drugostepenom postupku** je konačan upravni akt i protiv njega se može pokrenuti **upravni spor** kod nadležnog županijskog suda u sjedištu prvostepenog organa (Županijski sud u Sarajevu). **Vezano za konstatirane nepravilnosti od strane poljoprivrednih inspektora utvrđene prilikom vršenja kontrole predmeta koji se odnose na dodijeljene novčane poticaje iz „Poticaja za poljoprivredu“ već smo navodili i u točki 6.1.6. Izvješća. Rješenja o povratu sredstava u 2013. godini (1.937.902 KM) su se uglavnom donosila jer korisnici poticajnih sredstava nisu mogli dokazati postojanje prava, obzirom da se činjenično stanje na terenu bitno razlikovalo od prezentirane dokumentacije na osnovu koje su aplikanti ostvarili poticaje (nevalidni računi, nemamjensko korištenje objekata za koje je ostvaren poticaj, nevalidna dokumentacija o prijavi i kretanju životinja, neobilježene životinje, životinje koje nisu zatečene na imanju i sl.).**

Sukladno članku 41. Zakona o novčanim potporama, Ministarstvo u drugostepenom postupku rješava po izjavljenim žalbama na rješenja federalnog poljoprivrednog inspektora kojima se utvrđuje obveza povrata doznačenih poticajnih sredstava, pa se postavlja pitanje sukoba interesa, jer je evidentno da je **ostavljena mogućnost Ministarstvu da ne uvažava nalaze inspekcije, odnosno da poništava izdata inspekcijska rješenja o povratu sredstava.** S tim u vezi navodimo da je FUZIP pokrenuo upravni spor protiv Ministarstva u vezi poništavanja rješenja o povratu za Medić Suna (uzgoj rasplodnih junica), a Ministarstvo je također u 2013. godini poništilo i rješenje o povratu za Ribnjak Rumeni d.o.o. Kladanj (**127.472 KM za kapitalne investicije iz 2012. godine**) i Čuk Dragana iz Posušja (**6.840 KM, tov svinja**). Iako je člankom 49. Zakona o novčanim potporama definirano da klijenti koji počine prekršaj iz članka 23. navedenog Zakona gube pravo na ostvarenje novčane potpore za period od tri godine, računajući od dana dostave pravomoćnog rješenja, prema prezentiranim podacima od 2008. godine do sada donesena su samo tri rješenja o zabrani apliciranja (Vjeko d.o.o. Posušje, Đotlo Slavica Vitez i Klarić Marijan iz Tomislavgrada). **Za Klarić Marijana, Kantonalni sud je uvažio tužbu i poništio rješenje o zabrani apliciranja Ministarstva izdato 27.10.2010. godine, za period od tri godine, iz razloga kako je navedeno jer se prije**

donošenja rješenja stranci nije pružila mogućnost da se izjasni o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja, te je predmet vratio na ponovni postupak. Dakle, u predmetnom slučaju, Ministarstvo je za navedenu stranku izvršilo provjeru validnosti prezentiranih računa za ostvarivanje poticaja za kapitalnu investiciju u fiskalnoj 2009. godini, putem Uprave za indirektno oporezivanje BiH, nakon čega je utvrđeno da se radi o prezentiranim fiktivnim računima za ostvarivanje poticaja, na temelju kojih je i doneseno navedeno rješenje o zabrani apliciranja, međutim evidentno je da je tužba stranke uvažena iz proceduralnih propusta Ministarstva prilikom donošenja rješenja. Do završetka konačne revizije, Ministarstvo, odnosno imenovana Komisija za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama, nije poduzimala nikakve aktivnosti u dijelu ponavljanja postupka, po presudi suda od 23.10.2013. godine, a navedenoj stranci su i u 2013. godini isplaćeni poticaji u iznosu od 18.100 KM, što zajedno sa isplaćenim poticajima u periodu 2010 – 2012. godina kada je isplaćeno 43.168 KM, predstavlja iznos od 61.268 KM.

Kako na traženje revizije nije prezentirana dokumentacija da Ministarstvo raspolaže sa podacima vezano za izrečene prekršajne kazne po temelju članka 23. Zakona o novčanim potporama i imajući u vidu sve naprijed navedeno, može se konstatirati da Ministarstvo ne koristi zakonske mogućnosti o zabrani apliciranja pravnim i fizičkim licima za koje federalna inspekcija utvrdi da su na nezakonit način ostvarili poticajna sredstva.

Potrebno je da Ministarstvo u suradnji sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se aplikantima koji su na nezakonit način ostvarili sredstva iz Poticaja za poljoprivredu, sukladno sa člankom 49. Zakona o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvitu zabranilo apliciranje u naredne 3 godine;

Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspekcijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), a u cilju ostvarenja odgovarajućeg obima kontrola nad raspodjelom novčanih potpora;

6.1.8 Zastupanje Ministarstva u upravnim postupcima u vezi povrata novčanih potpora

Na temelju prezentiranih podataka od strane Službe za opće, pravne i kadrovske poslove, utvrdili smo da je u periodu od 2009.-2013 .godine od strane Ministarstva ukupno doneseno 56 rješenja (od čega 4 u 2013. godini) kojima se traži **povrat** ranije dodijeljenih sredstava novčanih potpora u iznosu od **1.172.128 KM** (523.796 KM u 2013. godini) za koje se naknadno izvršenim kontrolama konstatiralo da činjenično stanje ne odgovara prezentiranom stanju prilikom apliciranja za dodjelu novčanih potpora. Ministarstvo je u 2013. godini donijelo 4 rješenja o povratu sredstava (523.796 KM), od čega 1 po nalazu revizije iz 2012. godine (Pavković Vjeko Posušje (99.700 KM)) i 3 rješenja po nalazima timova za kontrolu nakon obavljenih kontrola dodijeljenih sredstava poticaja za kapitalne investicije u poljoprivredna gazdinstva iz 2012. godine (Đotlo Slavica Vitez (34.120 KM), Herba Flores d.o.o. Gornji Vakuf/ Uskoplje (199.475 KM) i Kuštro d.o.o. Kupres 190.300 KM). Konstatirali smo da je u 2013. godini vraćeno (naplaćeno) samo **13.171 KM**, što predstavlja **1,12 % od potraživanog iznosa po osnovu rješenja o povratu izdatih od strane Ministarstva**. Od strane Federalne uprave za inspekcijske poslove u 2013. godini doneseno je 24 rješenja o povratu, u ukupnom iznosu od 1.937.902 KM, (26 rješenja u iznosu od 255.792 KM za 2012.g., 26 rješenja u iznosu od 446.027 KM za 2011.g.), za koje nije prezentiran dokaz da je bilo šta vraćeno. Dosadašnja praksa da se konačna i izvršna rješenja o povratu dostavljaju Pravobranilaštvo FBiH na daljnje nadležno postupanje (naplatu) je nastavljena. S tim u vezi, navodimo da je Pravobranilaštvo krajem 2012. godine dostavilo dopis Ministarstvu kojim ukazuje da je **veoma teško naplatiti potraživanja kada se naknadno utvrđi da je aplikant prezentirajući netačnu ili krivotvorenu dokumentaciju ostvario sredstva poticaja**. Dalje navode da Ministarstvo prije dodjele poticajnih sredstava i prije sklapanja pravnog posla sa eventualnim korisnicima tih sredstava mora pribaviti svu relevantnu dokumentaciju, podatke o korisniku i obezbijediti mehanizme vraćanja tih sredstava ukoliko dodijeljena sredstva korisnik ne opravda.

Skrećemo pažnju da **postojeće zakonske odredbe nisu predvidjele mogućnost da se aplikantima, za koje se u postupku obavljanja kontrole (prije donošenja rješenja, odnosno isplate) utvrđi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na temelju nevjerodstojne i nevalidne dokumentacije (fiktivne fakture i slično), izda rješenje o zabrani apliciranja** što bi u velikoj mjeri smanjilo broj ovakvih slučajeva za koje je

inspeksijskim nadzorom i kontrolama na terenu konstatirano da se pojavljuje u velikom broju, pri čemu treba imati na umu da bi navedeno imalo i preventivni efekat za druge potencijalne slučajeve. Na navedeno je ukazivano i revizijama prethodnih godina. Ministarstvo je donijelo proceduru kojom je propisalo načina izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove (prvostepeni i drugostepeni postupak, te izradu urneka rješenja i ugovora). Navedenim Procedurama definirano je da u slučajevima kada rješenja prvostepenog organa, Federalne uprave za inspekcijske poslove, postanu pravosnažna, konačna i izvršna, odnosno kada protiv istih nije pokrenut upravni spor pred nadležnim sudom, Ministarstvo će razmotriti donošenje rješenja o zabrani apliciranja za klijenta koji je počinio prekršaj i isto donijeti sukladno zakonskim propisima. **Sukladno naprijed navedenom, prema izjavi odgovorne osobe i na temelju uvida u prezentiranu dokumentaciju, Ministarstvo je u 2013. godini donijelo samo jedno rješenje o zabrani apliciranja na period od 3 godine.**

U nadležnosti Službe za pravne, kadrovske i opće poslove je, između ostalog, i vođenje **drugostepenog upravnog postupka**, kao i davanje **odgovora na tužbe** u pokrenutim upravnim sporovima protiv Ministarstva. Prema prezentiranim pregledima, u 2013. godini Služba je izradila ukupno 772 drugostepenih rješenja (od čega 671 za oblast poljoprivrede) i 107 odgovora na tužbe (od čega 60 za oblast poljoprivrede). **Iz navedenih podataka je vidljivo da se najveći broj žalbi/ tužbi odnosi na oblast poljoprivrede – poticaje.** Utvrđili smo povećan broj podnesenih tužbi protiv konačnih Rješenja Ministarstva kojim su klijenti odbijani sa zahtjevom za ostvarivanje novčane potpore po modelu ruralnog razvijnika 2012. godine, zatim uzgoj rasplodnih junica, proizvodnja silažnog kukuruza, krompira, krušnih žitarica, goveđeg mesa (tov junadi), svinjskog mesa, uzgoj rasplodne stoke (ovce). Prema prezentiranoj dokumentaciji, Ministarstvo je u 2013. godini zaprimilo čak 772 žalbe, najvećim dijelom iz oblasti poljoprivrede – novčane potpore, koje se dostavljaju u rad Službi za pravne, kadrovske i opće poslove, što predstavlja enormno povećanje ako se uzme u obzir da je u tijeku cijele 2012. godine Služba izradila ukupno 412 drugostepenih rješenja. Dakle, očito je da Ministarstvo ima sistemski problem, što upućuje na nužnost utvrđivanja razloga zbog kojih se klijenti žale, te da se pristupi donošenju korektivnih mjera prilikom donošenja novih, odnosno izmjena postojećih akata kojima su reguliraju uvjeti i način raspodjele sredstava novčanih potpora. Navedeno smo konstatirali i prethodne godine, međutim nisu konstatirani nikavi suštinski pomaci u navedenom dijelu.

Potrebno je pokrenuti adekvatne aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uvjeta da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na temelju nevjerodstojne i nevalidne dokumentacije izda rješenje o zabrani apliciranja;

Potrebno je da Ministarstvo nastavi suradnju sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplati) po temelju konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;

Sačiniti analizu pokrenutih drugostepenih postupaka i tužbi koji se vode protiv Ministarstva, te sukladno sa konstatiranim donijeti Plan korektivnih mjera za otklanjanje uočenih propusta i smanjenja njihovog broja;

6.1.9 Radno tijelo (Komisija) za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama

Radno tijelo (Komisija) za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama (5 članova, od kojih je 1 savjetnik ministra i 2 spoljna suradnika) formirano je Rješenjem ministra od 19.06.2013. godine koje je važilo do 31.12.2013. godine. Zadatak istog je da riješi predmete u ponovljenim postupcima provedenim po pravosnažnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju sukladno sa člankom 57. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine FBiH“, broj 9/05). Poslovnikom o radu navedene Komisije je propisano da ista može pravovaljano odlučivati ako sjednici nazoči više od polovine njenih članova (dakle 3), međutim istim nije utvrđeno koliko glasova je potrebno za donošenje određene odluke. Ovakve predmete je, prema riječima odgovorne osobe, prije ove Komisije rješavala Komisija za ruralni razvoj, od koje je, 12.06.2013. godine, zapisnički preuzeto 28 predmeta, od kojih je 7 predmeta vraćeno iz razloga jer se isti nisu odnosili na ponavljanje postupaka po presudama sudova, već na vođenje drugostepenih postupaka po žalbama stranaka. Imajući u vidu naprijed navedeno i jedan novi predmet koji je proslijeđen Komisiji, možemo konstatirati da je ista u 2013. godini imala u radu

22 predmeta. Prema prezentiranom Izvješću o radu navedene Komisije na dan 31.12.2013. godine, Komisija je dala prijedlog da se odbije njih 7, nije nikako rješila 3, dok je za njih 12 predložila da se doneše rješenje o dodjeli poticaja i izvrši plaćanje na teret fiskalne 2013. godine u ukupnom iznosu od 148.998 KM. Također se navode konstatacije da je Komisija novim Rješenjem ovlaštena da nastavi rad po ovim predmetima do kraja 2014. godine (isto nije prezentirano), a procijenjeno je da će biti 100 – tinjak predmeta za koje treba planirati više od 350.000 KM za plaćanje obveza. **Obavljenom revizijom smo utvrdili da je po prijedlogu Komisije, od 12 pozitivno rješnih predmeta, za samo 2 ministar potpisao rješenje o dodjeli poticaja po kom temelju je sa pozicije F) Programa isplaćeno 7.250 KM, dok za ostalih 10 predmeta rješenja nisu potpisana niti su konstatirane obveze u iznosu od 141.748 KM prikazane kao dug koji se prenosi u 2014. godinu.** Prema prezentiranom pismenom izvješću od strane predsjednika navedene Komisije od 17.02.2014. godine, istoj su svakodnevno počele pristizati nove presude po kojima treba rješiti, te se traži definiranje sljedećeg: šta radi voditelj postupka a šta ostali članovi Komisije; ko radi kontrole na terenu, ko predlaže, a tko donosi rješenje, tko odgovara za ove predmete, gdje se arhiviraju, kako se razdužuju, mogu li u Komisiji da rade osobe koje nisu državni službenici i niz drugih pitanja. Navodi se procjena da će dug Ministarstva ove godine po ovom temelju narasti na milion maraka samo po sudskim presudama. Na temelju prezentirane dokumentacije, od strane predsjednika Komisije za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama, konstatirano je postojanje još 29 novih presuda nadležnog Županijskog suda u Sarajevu, pristiglih u 2013. i 2014. godini, a kojima se poništava prethodno provedeni postupak od strane Ministarstva i traži ponavljanje postupka, međutim iste nisu uzimane u rad od strane Komisije (radila do 31.12.2013. godine). Presude se najvećim dijelom odnose na problem ne dodjeljivanja sredstava kapitalnih investicija, odnosno na rješavanje tužbi stranaka zbog odbijanja zahtjeva za poticajnim sredstvima po temelju kapitalnih investicija iz 2009. i 2010. godine, na temelju pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja od strane Ministarstva. U presudama suda se navodi da Zapisnici Komisije na terenu ne sadrže činjenice koje se navode u obrazloženju rješenja ili se zahtjev odbija na temelju izvršenih kontrola od strane Federalne uprave za inspekcijske poslove i Uprave za indirektno oporezivanje koje stanje nije nikada potvrđeno od strane službenika Ministarstva prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja po Zakonu o upravnom postupku.

Donijeti interni akt kojim će se precizno definirati postupanje odgovornih osoba, odnosno radnih tijela po presudama sudova u kojima se traži ponavljanje postupka odlučivanja o dodjeli poticajnih sredstava po ranije ispostavljenim zahtjevima, tj. po tužbama stranaka, a naročito u dijelu vođenja službenih evidencija i pismene korespondencije, podjele poslova između voditelja postupka i članova komisije, obavljanja kontrola na terenu, predlaganja i donošenja rješenja i ostala bitna pitanja;

Potrebno je izvršiti uvid u pozitivno rješene predmete od strane Komisije za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama (141.748 KM), procijeniti obveze po temelju ostalih predmeta u kojima sud traži ponavljanje postupaka, te sukladno sa konstatiranim poduzeti sve zakonom predviđene mjere i aktivnosti;

6.1.10 Nadzor nad realizacijom sredstava doznačenih po temelju Modela ruralnog razvijanja na područje Republike Srpske na teret fiskalne 2012. godine

Sukladno **Programu održivosti povratka na prostoru Republike Srpske** i Odluci o usvajanju istog, donesenim od strane Vlade FBiH¹, Ministarstvo je iz Transfera za poljoprivredu, na teret fiskalne 2012. godine, na namjenske račune depozita kod Turkish Zirat bank Bosnia dd Sarajevo, doznačilo finansijska sredstva u iznosu od **7.800.000 KM**, od čega su ista trebala biti raspodijeljena u iznosu od **2.000.000 KM za Investicije, projekte i obrtna sredstva u maloj privredi i poljoprivredi kroz sufinanciranje putem banke i 5.800.000 KM za Izgradnju i opremanje farmi i stajskih objekata, te dodjelu poljoprivredne mehanizacije i staklenika.** Ukupna sredstva za realizaciju Programa održivosti na prostoru Republike Srpske u iznosu od **14.000.000 KM** se obezbeđuju na sljedeći način, što radi bolje preglednosti dajemo u sljedećoj tabeli:

¹ Za raspodjelu sredstava **po modelu ruralnog razvijanja u Republici Srpskoj**, Vlada FBiH je 14.05.2012. godine donijela poseban Program održivosti povratka za 2012. godinu na prostoru Republike Srpske (V broj 750/2012) i 04.06.2012. godine Odluku Programa realizacije „projekata održivosti povratka za 2012. godinu na prostoru Republike Srpske“ o usvajanju (V broj 886/2012 i V broj 261/13).

u KM

Red. broj	Program održivosti povratka 2012. godinu na prostoru Republike Srpske (implementatori)	Ukupno doznačena sredstva za realizaciju programa na teret 2012. godine	Investicije, projekti i obrtna sredstva u maloj privredi i poljoprivredi kroz sufinanciranje putem banke (70 % kredit:30 % grant)	Izgradnja i opremanje farmi i stajskih objekata, te dodjela poljoprivredne mehanizacije i staklenika (70 % grant:30 % kredit ili vlastita sredstva)
1	2	3	4	5
1.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	7.800.000	2.000.000	5.800.000
2.	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica	5.200.000	5.000.000	200.000
3.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta	1.000.000	1.000.000	-
UKUPNO:		14.000.000	8.000.000	6.000.000

Vezano za realizaciju Programa održivosti povratka na prostoru Republike Srpske, ministri naprijed navedena 3 ministarstva su, sa Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo 04.06.2012. godine potpisali Sporazum o uvjetima i načinu realizacije sredstava od **8.000.000 KM** i 26.09.2012. godine **Ugovor o međusobnim pravima i obvezama za realizaciju 97.791.500 KM kreditnih sredstava Banke**, po osnovu kojeg je isti dan, tj. 26.09.2012. godine zaključen Ugovor o otvaranju i vođenju namjenskog računa depozita – transfera (Broj 5301110058019977000). Također smo konstatovali da je 05.11.2012. godine potpisana **Ugovor o međusobnim pravima i obvezama za realizaciju 6.000.000 KM** po osnovu kojeg je isti dan tj. 05.11.2012. godine zaključen drugi Ugovor o otvaranju i vođenju namjenskog računa depozita – transfera (Broj 5301110058891977000). Nakon toga, po osnovu donesenih 8 odluka ministra poljoprivrede od 12.12.2013. godine, 17.12.2013. godine, 31.12.2013. godine i 31.12.2013. godine izvršeno je deponovanje sredstava (28.01.2014. godine doznačeno 2.000.000 KM i 02.07.2014. godine još dodatnih 5.800.000 KM), na naprijed navedene račune kod Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo u iznosu od **2.000.000 KM za Investicije, projekte i obrtna sredstva u maloj privredi i poljoprivredi kroz sufinanciranje putem banke, te 5.800.000 KM za Izgradnju i opremanje farmi i stajskih objekata, te dodjelu poljoprivredne mehanizacije i staklenika**. Iako je Ministarstvo pod 31.12.2012. godine, na poziciji izvršenja poticaja za poljoprivredu - Mjere ruralnog razvijanja u Republici Srpskoj iskazalo rashod u iznosu od **7.800.000 KM** i Ministarstvo finansija u toku 2013. godine kompletan iznos od **7.800.000 KM** doznačilo na namjenske račune depozita kod Turkish Zirat Bank Bosnia d.d., od strane Ministarstva nije prezentiran relevantan dokument na temelju koga bi se moglo utvrditi kojim krajnjim korisnicima su, iz sredstava navedenog transfera, doznačena sredstva u tijeku 2013. godine.

Vezano za realizaciju sredstava, konstatirano je da je Vlada FBiH do sada donijela 3 odluke o odobravanju grant sredstava u ukupnom iznosu od 13.766.398 KM (V broj 1589/2012 od 22.11.2012.g.; V broj 1592/2012 od 22.11.2012.g. i V broj 1672/2012 od 27.12.2012. godine; V broj 651/2013 od 09.07.2013. godine). Prema prezentiranom, **Vlada FBiH je na sjednici održanoj 30.01.2014. godine donijela Zaključak V broj 182/2014 kojim je usvojila Informaciju o sprovedenom monitoringu do dana 19.12.2013. godine podnesenu od strane Komisije za kontrolu namjenskog utroška grant sredstava po Programu „Realizacija projekata održivosti povratka za 2012. godinu na prostoru RS-a“**. Na osnovu uvida u prezentiranu Informaciju o sprovedenom monitoringu do dana 19.12.2013. godine, konstatirano je da je ista izvršila monitoring 102 korisnika donacija grant sredstava, u 17 općina sa područja RS-a, koji su bili obuhvaćeni projektom za „Izgradnju i opremanje farmi i stajskih objekata, te dodjelu poljoprivredne mehanizacije i staklenika“ (70 % grant sredstva, 30 % vlastita sredstva ili kredit), te da je tom prilikom utvrdila da je: 87 krajnjih korisnika namjenski utrošilo sredstva, 2 korisnika su iskoristili grant sredstva za druge namjene, 11 korisnika nisu na dan monitoringa zatečeni na adresi stanovanja, 1 korisnik zbog kasne isporuke građevinskog materijala isti još uvjek nije ugradio i 1 korisnik iz programa izgradnje stajskog objekta po sistemu „ključ u ruke“ uveo je u posao izvođača radova tek 03.12.2013. godine čime je prolongirana sama izgradnja objekta. Imajući u vidu naprijed navedene podatke, **konstatiramo da je od ukupno deponiranih 6.000.000 KM za realizaciju navedenog projekta (u okviru kojeg učešće Ministarstva**

iznosi 2.000.000 KM), u vidu grant sredstava dodijeljeno 2.166.619 KM, a po osnovu 30 % učešća krajnjih korisnika iz vlastitih ili kreditnih sredstava, tako da preostala sredstva u iznosu od 3.833.381 KM stoje neiskorištena na namjenskom depozitnom računu. Za deponovana sredstva, u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo, za Investicije, projekte i obrtna sredstva u maloj privredi i poljoprivredi kroz sufinanciranje putem banke (70 % kreditna sredstva, a 30 % ministarstva kao grant sredstva), u iznosu od 8.000.000 KM (u okviru kojih učešće Ministarstva iznosi 5.800.000 KM), nije nam prezentirana nikakva dokumentacija, zbog čega se ne može potvrditi da je Ministarstvo poduzimalo adekvatne aktivnosti na pravovremenoj raspodjeli proračunskih sredstava krajnjim korisnicima, osiguralo nadzor nad realizacijom i namjenskim utroškom doznačenih 7.800.000 KM, na teret fiskalne 2012. godine, po temelju Programa održivosti povratka na prostoru Republike Srpske. Također se ne može potvrditi izvršeni način evidentiranja rashoda po naprijed navedenom temelju, obzirom da nije prezentirana dokumentacija da su deponirana sredstva kao grant sredstva dodijeljena krajnjim korisnicima, te su ista trebala biti evidentirana na potraživanjima za date plasmane.

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta, kao i Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica, svako u okviru svojih nadležnosti poduzme aktivnosti na realizaciji i nadzoru nad plasiranim depozitnim proračunskim sredstvima u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo za realizaciju Programa održivosti povratka na prostoru Republike Srpske;

Potrebno je da se evidentiranje deponovanih novčanih sredstava na namjenske račune u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo izvrši sukladno sa Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne proračunske korisnike i trezor;

7. Imovina, obveze i izvori sredstava

U finansijskim izvješćima Ministarstva na dan 31.12.2013. godine iskazana su stalna sredstva sadašnje vrijednosti 1.667.062 KM (nabavne vrijednosti 2.336.253 KM i ispravke vrijednosti 669.191 KM), novčana sredstva 1.972 KM, kratkoročna potraživanja 7.986 KM, ukupne kratkoročne obveze 28.302.897 KM, razgraničenja 110.603 KM i izvori sredstava 1.667.062 KM.

Pregled Bilance stanja na dan 31.12.2013. godine dat je u Prilogu br. 2 Izvješća.

7.1 VANBILANSNA EVIDENCIJA

U vanbilansnoj evidenciji Ministarstva na 31.12.2013. godine iskazane su obveze po pravosnažnim presudama i sudskim izvršnim rješenjima iz radnih sporova (razlike plaća i naknade koje nemaju karakter plaća) u iznosu od 372.065 KM. Evidentiranje ovih obaveza u Glavnoj knjizi Trezora izvršeno je na osnovu Instrukcije Federalnog ministarstva finansija od 17.02.2014. godine. U navedenim obvezama nisu iskazane obaveze za poreze i doprinose po navedenim presudama te je Ministarstvo sredstva za doprinose planiralo budžetom za 2014. godinu u iznosu 97.510 KM samo u iznosu koji je dosuđen ili u preračunatom iznosu za dosuđenu glavnici. Do momenta okončanja revizije nije bilo naloga za izmirenje navedenih obaveza.

7.2 POPIS IMOVINE, POTRAŽIVANJA I OBVEZA

Rješenjem ministra od 10.12.2013. godine imenovana je Komisija za provođenje redovnog popisa imovine, obveza i potraživanja u 2013. godini. Po okončanju popisa Komisija je sačinila Izvješće o radu od 17.01.2014. godine koji je ministar usvojio Odlukom od 20.01.2014. godine i odobrio otpis i isknjižavanje stalnih sredstava nabavne vrijednosti 129.597 KM i auto guma 16.266 KM. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da je izvršeno isknjižavanje stalnih sredstava i sitnog inventara iz knjigovodstvenih evidencija ali i da ista prema saznanjima, nije fizički uništena, iako je isto navela u svom Izvješću. Komisija je konstatirala stanje obveza prema dobavljačima na 31.12.2013. godine u iznosu od 4.469.590 KM, te ista nije vršila usklađivanje stanja obveza nakon završnih knjiženja a po izvršenom unosu obveza u trezorsku aplikaciju do 31.01.2014. godine. Komisija je naknadno, na naš zahtjev, sačinila 20.03.2014. godine dodatak Izvješća

o izvršenom popisu, u kojem je konstatirano novo stanje obveza prema dobavljačima u iznosu 27.949.939 KM. U navedenom iznosu na obveze za poticaje u poljoprivredi odnosi se 27.850.788 KM. Navedeni podaci ukazuju na unos obveza prema dobavljačima u trezorsku aplikaciju po izvršenom popisu u iznosu od 23.480.349 KM za koje Komisija nije izvršila usklađivanje nakon izvršenih završnih knjiženja u poslovnim knjigama Ministarstva.

U dodatku Izvješća konstatirane su i obveze koje nisu unesene u trezorsku aplikaciju u ukupnom iznosu od 60.859 KM, a iste se odnose na obveze: za komisije sa pripadajućim porezima i doprinosima 51.797 KM, za komunikacijske usluge 4.271 KM, za putne troškove i ostale troškove po blagajničkim računima 3.428 KM i za usluge prevoza i goriva 1.363 KM.

Popisom nisu obuhvaćena kratkoročna razgraničenja, kao ni potraživanja za koje smo ukazivali da je potrebno popisati u ranije obavljenim revizijama, odnosno izvršiti usklađivanje stanja u knjigovodstvu sa stanjima u pomoćnim evidencijama. Vezano za potraživanja, uvidom u dokumentaciju smo konstatirali da su na poziciji prihoda evidentirana uplaćena sredstva Intesa Sanpaolo banke u iznosu od 513.855 KM na osnovu Anexa Ugovora o korištenju revolving sredstava za kreditiranje u poljoprivredi od 17.10.2011. godine, koja revolving sredstva nisu evidentirana u knjigovodstvenim evidencijama i prethodnim finansijskim izvješćima. Prvobitno se Zaključkom Vlade FBiH V br.479/2002 od 23.09.2002. godine zadužuje Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (Ured za koordinaciju projekata u poljoprivredi-PCU pri Ministarstvu) da iz revolving sredstava prikupljenih iz donacije EU, Vlade Kraljevine Holandije i Kraljevine Katar u iznosu od 1.221.709 KM, koja su deponirana kod UPI banke d.d. Sarajevo i Depozitne banke Sarajevo, izvrši nabavku priplodnih ovaca, rasplodnih junica i poljoprivredne mehanizacije. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva zaključilo je 04.12.2002. godine Ugovor o korištenju revolving sredstava za kreditiranje u poljoprivredi za plasiranje revolving sredstava u poljoprivredi sa Upi bankom u iznosu od 1.104.000 KM. Obveza banke prema zaključenom Ugovoru je da plasira sredstva krajnjim korisnicima po uslovima: maksimalan iznos kredita 7.000 KM bez učešća krajnjih korisnika, rok otplate 5 godina sa grejs periodom od godinu dana i kamata 6% na godišnjem nivou i da sredstva vrati za 6 godina od dana potpisivanja Ugovora. Anexom ugovora I/03 od 22.01.2003. godine izvršena je izmjena roka vraćanja kredita, kojim je regulirano da će se sredstva vratiti za 6 godina računajući od dana plasiranja zadnje tranše kredita krajnjim korisnicima, a ne od dana potpisivanja Ugovora. Na zahtjev Intesa Sanpaolo banke, koja je pravni sljednik Upi banke, potpisnice Ugovora, Ministarstvo je sa bankom zaključilo 17.10.2011. godine Anex I/11 u kojem stoji da se sredstva od 1.104.000 KM vrate u periodu od 2 godine te da se povrat sredstava vrši kvartalno, počev od 30.01.2012. godine u 8 rata u iznosu po 128.464 KM. Anexom II/11 od 14.12.2011. godine dogovoren je da banka neće izvršiti povlačenje neplasiranih sredstava u iznosu od 76.290 KM. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da je banka izvršila povrat sredstava na račun Proračuna FBiH u iznosu od 1.027.710 KM, od čega 513.855 KM u 2013. godini. **Za nepovučena sredstva od 76.290 KM nije prezentiran dokaz da je Ministarstvo izvršilo usuglašavanje stanja sredstava sa bankom niti da je banka izvršila povrat istih. Na osnovu naprijed navedenog ne može se potvrditi da je Ministarstvo popis stalnih sredstava, potraživanja i obaveza izvršilo u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH odnosno da je na dan 31.12.2013. godine izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.**

Prilikom vršenja popisa imovine, potraživanja i obaveza dosljedno primjenjivati Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH u cilju usaglašavanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, te popisom obuhvatiti sve kreditne linije koje se vode pri Ministarstvu, kao i njegovim jedinicama za implementaciju projekata;

Izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za plasman sredstava putem Ugovora o korištenju revolving sredstava za kreditiranje u poljoprivredi sa Intesa Sanpaolo bankom d.d. Sarajevo, usuglasiti iznos nepovučenih sredstava, sukladno konstatiranom odrediti status istih, izvršiti adekvatno knjiženje te poduzeti ostale zakonske mjere i aktivnosti;

8. Javne nabave

Ministarstvo je u 2013. godini provedo 13 postupaka javnih nabavki od čega 9 konkurenčkih postupaka i 4 direktna sporazuma ukupne ugovorene vrijednosti od 345.191 KM.

Za nabavu usluga štampanja i distribucije obrazaca za službene veterinarne provedena je procedura javne nabave konkurenčkim zahtjevom. Tenderskim dokumentom utvrđena je dokumentacija koju su ponuđači trebali dostaviti kao dokaz da ispunjavaju uvjete propisane člankom 23. Zakona o javnim nabavama BiH, između ostalih potvrdu o plaćenim porezima na promet, potvrdu o plaćenim doprinosima za zdravstveno osiguranje i potvrdu o plaćenim doprinosima za penzijsko-invalidsko osiguranje. Uvidom u dokumentaciju, sva tri ponuđača koja su učestvovala na tenderu kao dokaz o plaćenim porezima i doprinosima dostavila su Izjave o plaćenim porezima i doprinosima sa ovjerom firme navodeći da pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću izjavljaju da nemaju dugovanja za poreze i doprinose. Iako je Komisija u Zapisniku sa evaluacije ponuda od 27.03.2013. godine konstatirala da ponuđači nisu dostavili potvrde o izmirenim porezima i doprinosima izdate od nadležnih organa u BiH, ista je pristupila vrednovanju ponuda. **Ugovor je zaključen sa ponuđačem koji je dostavio najnižu cijenu u iznosu 49.612 KM, iako dostavljene ponude nisu ispunjavale uslove utvrđene tenderskom dokumentacijom, te ne možemo potvrditi da je odabir dobavljača za dodjelu ugovora izvršen sukladno sa Zakonom o javnim nabavama BiH.**

Nabavku usluga štampanja i distribucije obrazaca provoditi sukladno sa Zakonom o javnim nabavama BiH;

9. KOMENTAR

U ostavljenom roku Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva se očitovalo dopisom broj: 13-14-1586-1/14 od 04.06.2014. godine na dostavljeni Nacrt Izvešča o izvršenoj reviziji finansijskih izvešča Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za 2013. godinu. U navedenom očitovanju date su primjedbe, obrazloženje za dio nalaza i dostavljena propratna dokumentacija. Također je navedeno da su poduzete aktivnosti na izradi novog Plana aktivnosti za realizaciju preporuka radi otklanjanja uočenih nepravilnosti koje su konstatirane u Izvešču. Dio osnovanih primjedbi i datih obrazloženja prihvaćen je i inkorporiran u Konačno izvešće (razvojno – investicijski projekti, poticaji za proizvodnju silažnog kukurza, obavljanje kontrola na terenu od strane Ministarstva). Ostale primjedbe, komentare i obrazloženja nismo mogli prihvatići iz razloga što nije prezentirano adekvatno obrazloženje i relevantna dokumentacija na osnovu koje bi izmijenili date nalaze i preporuke u Izveštaju. Za obrazloženja i komentare, koji nisu prihvaćeni, dato je detaljno pojašnjenje u Komentaru na očitovanje klijenta, i isto je dostavljeno menadžmentu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, uz konačno Izvešće.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju

Munib Ovčina, dipl. oec.

Vođa tima:

Nasiba Biberović, dipl. oec.

Član tima:

Seida Isaković, dipl. oec.

III. REZIME DANIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja Ministarstva za 2013. godinu konstatirali smo određen broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu svih pisanih procedura i pravila, kao i praćenje sustava internih kontrola, radi uspostavljanja funkcionalnog sustava internih kontrola, a u cilju efikasnog trošenja javnih sredstava i dosljedne primjene zakonskih propisa;

Potrebno je poduzeti aktivnosti kako bi se ovjeravanje akata (korištenje faksimila) vršilo od strane ovlaštene osobe, sukladno zakonskim i ostalim propisima i aktima;

Poduzeti aktivnosti na uspostavljanju odgovarajućeg informacionog sustava za obradu novčanih potpora i uspostavljanju centralne baze podataka po vrstama novčanih potpora i klijentima, sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvoju. Također je potrebno osigurati da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i da bude povezana sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata, kao i registrima životinja;

Potrebno je donijeti interni akt kojim bi se regulirao redoslijed, način i rokovi razmatranja podnesenih zahtjeva za novčanim potporama po temelju poticaja za poljoprivredu i unos istih, od strane Službe za financije u sustav trezora na plaćanje;

Potrebno je poduzeti aktivnosti na uspostavi funkcije interne revizije na potrebnom nivou, odnosno da se ista obavlja sukladno sa aktivnostima definiranim Zakonom o internoj reviziji FBiH i Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji;

Potrebno je poduzeti aktivnosti na donošenju Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora, te na temelju iste donositi Godišnji operativni program implementacije navedene Strategije, sukladno Zakonu o poljoprivredi i u propisanim rokovima;

Poduzeti aktivnosti na usaglašavanju odredbi člana 25. Zakona o poljoprivredi sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvitu;

Osigurati pripremu konačnog prijedloga Programa novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i usvajanja navedenog Programa u zakonski propisanom roku;

Potrebno je da se Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno izvješće) sačinjava i dostavlja nadležnim organima i institucijama FBiH u rokovima utvrđenim Zakonom o poljoprivredi;

Poduzeti aktivnosti, u suradnji sa Vladom FBiH, u cilju realiziranja Zaključka Parlamenta FBiH donesenog 12.11.2013. godine, na 5. tematskoj sjednici o stanju i problemima u poljoprivredi u FBiH;

Potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo poduzmu aktivnosti kako bi se sukladno članku 43. Zakona o poljoprivredi osnovalo Federalno vijeće za poljoprivredu i ruralna područja, te da isto obavlja propisane aktivnosti i podnosi izvještaj nadležnim organima i institucijama;

Potrebno je poduzeti aktivnosti u cilju realizacije potpisanoj Ugovora za obradu novčanih potpora u poljoprivrednoj proizvodnji sa preduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i implementaciju navedenog programa u praksi;

Potrebno je osigurati da se sukladno postojećim propisima od strane nadležnih institucija izvrši kontrola i superkontrola unesenih podataka u Registar klijenata i Registar poljoprivrednih gazdinstava;

Putem Vlade FBiH, poduzeti adekvatne aktivnosti prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u čijoj nadležnosti je rad Ureda za veterinarstvo BiH i Agencije za obilježavanje životinja BiH, kao i implementacija „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“ kako bi se realizale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH);

Imajući u vidu značaj Programa ruralnog razvijanja FBiH za period 2013. – 2020. godina, za čiju izradu su osigurani izvori financiranja iz kreditnih sredstava, potrebno je poduzeti neophodne mјere kako bi se što prije uradio Prijedlog Programa i dostavio Vladu FBiH, odnosno Parlamentu FBiH na usvajanje, u cilju uspostavljanja IPARD strukture u BiH, koja je uvjet za povlačenje sredstava iz poljoprivrednih fondova Evropske unije;

Potrebno je sačiniti godišnju analizu izvršenja Akcionog plana Strategije upravljanja poljoprivrednim zemljištem u FBiH, te na osnovu konstatiranog predložiti aktivnosti na realizaciji istog;

Potrebno je da Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti u suradnji sa Vladom FBiH, poduzme neophodne aktivnosti u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;

Potrebno je da Ministarstvo, u saradnji sa Vladom FBiH, poduzme sve aktivnosti utvrđene zakonskim propisima kako bi se imenovali organi upravljanja u Agenciji za vodno područje Jadranskog mora, kao i Nadzorni odbor u Agenciji za vodno područje rijeke Save, u cilju zakonitog upravljanja, odnosno adekvatne kontrole nad radom istih;

Potrebno je sačiniti godišnju analizu izvršenja Akcionog plana Strategije upravljanja vodama FBiH 2010 – 2022, te na osnovu konstatiranog predložiti konkretnije aktivnosti na realizaciji istog, a naročito za izradu Planova upravljanja vodama za vodno područje Save i vodno područje Jadranskog mora, za uspostavu Registra industrijskih zagađivača i redovno periodično noveliranje istog, kao i izradu i donošenje Planova za zaštitu od štetnog djelovanja voda;

Potrebno je da Ministarstvo, u saradnji sa nadležnim agencijama za vode i drugim organima i institucijama, poduzme sve zakonom propisane mјere protiv fizičkih i pravnih lica, u cilju naplate svih obaveza po osnovu posebnih vodnih naknada;

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa agencijama za vode i vodnom inspekциjom, poduzme adekvatne aktivnosti u dijelu rješavanja nastale situacije u vezi neprimjenjivanja Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju, obliku, uslovima, načinu izdavanja i čuvanju vodnih akata, u cilju sprečavanja nelegalnog vađenja šljunka i pijeska iz vodotoka i naplate posebnih vodnih naknada po osnovu istog;

Osigurati da se Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirani poslovi i zadaci vezani za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, obavljaju u okviru Sektora za upravljanje projektima, sukladno članku 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH i Akcionim planom usklađivanja jedinica za implementaciju projekta, a u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu realizaciju;

Potrebno je uspostaviti knjigovodstvenu evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementira Ministarstvo, na način da ista daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, sukladno zakonskim i podzakonskim aktima o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte;

Izvješćivanje o utrošku sredstava razvojno - investicijskih projekata vršiti sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH, Pravilnikom o finansijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija. Izvješća trebaju sadržavati i informacije o novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima), kao i analizu postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obveze (iz projekata) koji se financiraju iz kreditnih, donatorskih i proračunskih sredstava;

Potrebno je izvršiti finansijsku analizu i stupanj realizacije „Projekta poljoprivrede i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na izmijenjeni dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće aktivnosti u cilju njegove implementacije u planiranom roku, te o navedenom izvjestiti Vladu FBiH;

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju, u vezi nabavke putničkog vozila od poduzeća ASA PSS d.o.o. Sarajevo, zbog čijeg neplaćanja je podignuta tužba i donesena presuda protiv Jedinice za implementaciju projekata – PIU-a šumarstva i poljoprivrede, te sukladno konstatovanim poduzeti adekvatne aktivnosti u cilju utvrđivanja eventualne odgovornosti i smanjenja izdataka po osnovu plaćanja zateznih kamata;

Potrebno je da se za završene razvojno – investicijske projekte sačini Završno izvješće o završetku projekata i dostavi nadležnim institucijama i organima (Federalnom ministarstvu financija, Vladi FBiH) na razmatranje, sukladno zakonskim i ostalim propisima;

U saradnji sa Federalnim ministarstvom finansija, dogovoriti način upravljanja i knjigovodstvenog evidentiranja plasiranih sredstava finansijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama), u vidu kreditnih linija koje su preostale nakon završetka projekta „Razvoj stočarstva i ruralnog financiranja/ FBiH (IFAD III – 562 BA) u iznosu od 12.637.755 KM, projekta „Mala komercijalna poljoprivreda“ u iznosu od 1.823.993 Eura, projekta „Unapređenje ruralnog poduzetništva (IFAD Lo – 697 BA, OFID Lo 1113-P) u iznosu od 8.429.643 KM, te knjigovodstvenog evidentiranja nabavljenе opreme (11.013 KM) i vozila (32.911 KM);

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, poduzme aktivnosti prema finansijskim institucijama, vezano za plasman sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, kako bi se utvrdilo da su doznačena sredstva u prethodnom periodu korišćena sukladno sa ugovorima za razvoj poljoprivrede, kao i da se u narednom periodu obezbijedi redovno mjesечно izvješćivanje, praćenje utroška sredstava sukladno ugovoru za utvrđene namjene ili da se izvrši njihovo zatvaranje;

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Uredbe o uslovima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila u organima uprave FBiH i Pravilnika o uslovima, načinu korišćenja i nabavi službenih putničkih automobila u dijelu korišćenja vozila za službene potrebe, popunjavanja obrasca PN4, kao i u dijelu parkiranja istih na parking prostoru nakon završetka radnog vremena. Za vozilo Toyota Yaris i Volkswagen Tiguan utvrditi normativ potrošnje goriva u cilju praćenja potrošnje;

Potrebno je osigurati da se isplata troškova mobilnih telefona vrši sukladno Zaklučku Vlade FBiH o ograničenju troškova korištenja službenih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave kao i Pravilniku o načinu korišćenja službenih mobilnih i drugih telefona u kancelarijama;

Obračun poreza i doprinosa po osnovu isplata naknada po ugovorima o djelu vršiti sukladno Zakonu o porezu na dohodak i Zakonu o doprinosima;

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju, vezano za korištenje usluga medija i javnog informisanja (PRESS CLIPPING, SRNA, DNEVNI LIST, DL TRGOVINA, ONASA), te u skladu sa konstatovanim preispitati opravdanost daljeg korištenja istih;

Potrebno je preispitati mjesecnu isplatu naknade članovima Vijeća, obzirom da isti ne održavaju sjednice svakog mjeseca, a isplatu naknade vršiti po dostavljanju mjesecnih izvještaja ovjerenih od strane ministra;

Evidentiranje rashoda i izdataka vršiti u skladu sa člankom 59. Zakona o budžetima u FBiH po načelu modificiranog nastanka događaja kojim je propisano da se rashodi i izdaci priznaju u onom periodu kada je obaveza za plaćanje nastala;

Preispitati opravdanost formiranja komisija za javne nabavke za svaku nabavku pojedinačno, a isplatu naknade članovima istih obračunavati na temelju prethodno utvrđenih kriterija sukladno Odluci Vlade FBiH o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovodilaca federalnih organa državne službe;

Potrebno je ugovore o djelu zaključivati na određeno vrijeme jednokratno, sukladno sa zakonskim propisima sa točno definiranim poslovima koje treba izvršiti;

Popunjavanje radnih mesta definiranih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji vršiti na način utvrđen Zakonom o državnoj službi u FBiH. Također ugovore o djelu zaključivati za poslove za koje je propisima uređena mogućnost zaključivanja istih;

Obveze, odnosno rashode na teret proračunske tekuće godine stvarati sukladno sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršavanju Proračuna u FBiH, samo za namjene i do visine utvrđene u Posebnom dijelu Proračuna;

Potrebno je da se sukladno sa člancima 76. i 93. Zakona o proračunima u FBiH i člancima 4. i 20. Uredbe o računovodstvu proračuna FBiH svi rashodi i izdaci priznaju i iskazuju na odgovarajućim pozicijama u onom periodu kada je obveza i nastala, u cilju iskazivanja realnog i tačnog finansijskog rezultata;

Izvršiti uvid u cjelokupnu dokumentaciju, vezano za nerealizirane i neriješene zahtjeve aplikanata po temelju Programa utroška sredstava poticaji za poljoprivredu za 2012. godinu, te sukladno s konstatiranim poduzeti aktivnosti u suradnji sa Vladom FBiH i Federalnim ministarstvom financija na rješavanju istih, a u cilju smanjenja troškova po temelju eventualnih tužbi od strane aplikanata po podnesenim zahtjevima;

Prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstva poticaja za poljoprivredu dosljedno primjenjivati odredbe članaka 4. i 10. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u dijelu poštivanja zakonskih rokova i suradnje sa odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i kreiranja i izvršavanja modela za poticaje proizvodnji;

Potrebno je donijeti Pravilnik o razvrstavanju porodičnih poljoprivrednih gazdinstava na komercijalna i nekomercijalna i uraditi provedbene propise za implementaciju novčanih potpora na dugoročnoj osnovi kojima će se bliže razraditi sva pitanja vezano za način i uslove ostvarivanja novčane potpore, sukladno Zakonu o novčanim potporama;

Potrebno je da se Programom utroška sredstava, u općim kriterijima, propiše obveza klijenata, koji apliciraju za ostvarivanje poticaja, da dostave dokaz da su, sukladno zakonskim propisima, uredno izmirene obveze po temelju poreza i doprinosa;

Potrebno je preispitati način formiranja Komisije za dodjelu sredstava ostalih vrsta potpora u dijelu razdvajanja nadležnosti vezanih za planiranje i izvršavanje poticaja u poljoprivredi, u cilju uspostavljanja odgovarajuće kontrole prilikom korištenja poticajnih sredstava;

Potrebno je, sukladno članu 29. Zakona o novčanim potporama i internim propisima za kancelarijsko poslovanje, izvršiti arhiviranje dokumentacije klijenata dostavljene Ministarstvu po osnovu modela potpora ruralnog razvijanja u 2012. godini;

Potrebno je da se određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) vrši na temelju prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost i osnovanost istog;

Potrebno je poduzeti aktivnosti, sukladno zakonskim i ostalim propisima, na izmirenju nerealiziranih zahtjeva iz 2013. godine za KJP PD Butmir (poticaj za mljeku), koji su kao dug preneseni na teret fiskalne 2014. godine;

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnjama, pravna lica u sustavu PDV-a i fizička lica dovesti u isti položaj sa stanovišta ispunjenosti uslova za odobravanje poticaja, ne umanjujući time efikasnost provođenja kontrolnih aktivnosti;

Potrebno je izvršiti uvid u kompletну dokumentaciju vezanu za ostvarivanje poticaja korisnika Farma koza „Muša“ d.o.o. Široki Brijeg po osnovu kojeg je ostvaren poticaj za uzgoj rasplodnih koza u iznosu od 31.600 KM, te na osnovu konstatiranog poduzeti sve zakonom predviđene mјere i aktivnosti;

Potrebno je osigurati dosljednu provedbu Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja Registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH i dijelu osiguranja da Lista svih objekata upisanih u Jedinstveni registar kojeg vodi Federalno ministarstvo i objavljuje na WEB stranici bude ažurna i potpuna i da ista pokazuje sve promjene statusa objekata tokom cijele godine;

Potrebno je preispitati osnovanost obračuna poticaja za tovove junadi iz uvoza na teret fiskalne 2013. godine u iznosu od 488.000 KM, obzirom da u vrijeme početka, trajanja i završetka proizvodnje

nije bio propisan način podnošenja i obračuna zahtjeva za realizaciju navedenog poticaja i da Programom utroška sredstava za 2013. godinu nije propisana poticajna cijena za navedenu mjeru, te u skladu sa konstatiranim poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti;

Potrebno je poduzeti aktivnosti, sukladno zakonskim i ostalim propisima, na izmirenju nerealiziranih zahtjeva iz 2012. godine i 2013. godine, koji su kao dug preneseni na teret fiskalne 2014. godine;

Potrebno je izvršiti uvid u predmete korisnika Farma Tomislavgrad d.o.o. i Laktal d.o.o. Tomislavgrad kojima je po temelju proizvodnje silažnog kukuruza, te preispitati izvršeni obračun i u skladu sa konstatiranim poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti, a naročito u dijelu izvršenja povrata više isplaćenih sredstava;

Potrebno je da Ministarstvo preispita osnovanost i opravdanost dosadašnjeg načina izbora dobavljača za snimanje TV emisije poljoprivrednog sadržaja putem javnog poziva, kao i primjenjivane kriterije, kao i način angažovanja potpisivanja ugovora sa poduzećem TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo duži niz godina za izvršenje navedenih poslova;

Potrebno je da se Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora u poljoprivredi jasno definira način ostvarivanje svih „ostalih vrsta potpora“, sukladno člancima 22. i 26. Zakona o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvitu;

Potrebno je nabave usluga vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, a zaključenim ugovorima o nabavi usluga u slučaju plaćanja prije izvršenja usluga, utvrditi obvezu osiguranja instrumenta plaćanja, kao i ostali bitni elementi neophodni za namjensko trošenje, odnosno za zaštitu javnih sredstava;

Potrebno je izvršiti nadzor nad realizacijom potpisanih ugovora za Promociju i stvaranje ambijenta za pristup domaćim proizvoda tržištu u 2013. godini putem video, audio i foto zapisa;

Potrebno je Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi jasno definirati način i uvjete vršenja sufinciranja izvoza, kao i definirati kriterije na temelju kojih će se vršiti odabir proizvodnje i utvrđivati poticajna cijena, a sve na temelju usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH;

Preispitati osnovanost i opravdanost načina odabira proizvodnji, kao i kriterija na temelju kojih se izvršio izbor korisnika poticaja za izvoz (3.934.145 KM), te sukladno sa konstatiranim poduzeti sve aktivnosti i mjere;

Potrebno je izvršiti izmjene i dopune postojećeg Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra odobrenih i registrovanih objekata i načinu dodjele veterinarskih kontrolnih i evidencijskih brojeva u FBiH, u dijelu propisivanja da se u postupku oduzimanja i dodjeljivanja veterinarskih kontrolnih brojeva obvezno traži potvrda o izmirenju prisjelih obveza za direktnе i indirektne poreze;

Prilikom izrade Programa poticaja za poljoprivredu dosljedno se pridržavati usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i odredbi Zakona o poljoprivredi i Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u dijelu pridržavanja usvojenih modela poticaja i uz poštivanje principa transparentnosti;

Poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti u cilju praćenja namjenskog utroška doznačenih sredstava Veterinarskom fakultetu Sarajevo (1.280.000 KM) i Ministarstvu privrede BPŽ Goražde (300.000 KM);

Potrebno je da Ministarstvo, kao nosilac aktivnosti na izradi 5 operativnih programa i strateških dokumenata poduzme aktivnosti u dijelu provedbe istih u djelo, u cilju pravdanja utroška proračunskih javnih sredstava u iznosu od 505.000 KM;

Sa korisnicima sredstava novčanih potpora zaključivati ugovore o realizaciji dodijeljenih sredstava kojima će se jasno definirati prava i obaveze ugovornih strana i ostali bitni elementi neophodni za namjensko korištenje, odnosno za zaštitu javnih sredstava;

Prilikom izrade Programa poticaja za poljoprivredu dosljedno se pridržavati usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i odredbi Zakona o poljoprivredi i Zakona o novčanim

podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u dijelu pridržavanja usvojenih modela poticaja i uz poštivanje principa transparentnosti;

Preispitati transparentnost, osnovanost i opravdanost odobravanja sredstava poticaja iz Rezervi programa u iznosu od 1.909.217 KM, od čega je 1.852.810 KM dodijeljeno za pokretanje proizvodnje, 33.722 KM za investiciju u poljoprivredno gazdinstvo i ostatak od 22.685 KM za nepoznate namjene, te sukladno sa konstatiranim poduzeti sve aktivnosti i mjere;

Poduzeti adekvatne mjere i aktivnosti u cilju pravdanja utroška proračunskih javnih sredstava doznačenih u iznosu od 1.875.495 KM iz Rezervi programa (Vrtni centar „Lovre Međugorac“ d.o.o. 687.936 KM, Staklenici d.d. 549.878 KM, Branko Međugorac 256.512 KM, Čuljak Drago 248.666 KM, Perčinović d.o.o. 46.285 KM, PP Eko proizvodi 15.775 KM, ZZ Tarčin 29.188 KM, Kovačević Osman 18.570 KM i Čehić Kasim 22.685 KM);

Potrebno je donijeti interne procedure kojima će se detaljno razraditi postupanje odgovornih osoba po obavijestima i rješenjima o povratu dostavljenim od strane inspekcije, kao i signiranju svih pismena vezano za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju;

Potrebno je osigurati sistematično obavljanje kontrola svih isplaćenih poticaja u ranijem periodu, a po kojima je utvrđena obveza vlasnika da drže poticana grla u vlasništvu 3 godine od ostvarivanja prava na poticaj, te u slučaju nepoštivanja, poduzeti zakonske mjere i aktivnosti;

Potrebno je da se odabir korisnika - predmeta kontrola vrši na temelju prethodno izvršene analize rizika i da se donesu interne procedure kojima će se jasno i precizno propisati način obavljanja kontrole na terenu, odabir i broja korisnika kontrole, koje će obavljati relevantna komisija ili neko drugo tijelo, kao i odgovornost njihovih članova, u cilju osiguranja efikasnije, kvalitetnije i i pravovremene kontrole korisnika novčanih poticaja;

Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspekcijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), a u cilju ostvarenja odgovarajućeg obima kontrole nad raspodjelom novčanih potpora;

Potrebno je da Ministarstvo u suradnji sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se aplikantima koji su na nezakonit način ostvarili sredstva iz Poticaja za poljoprivredu, sukladno sa člankom 49. Zakona o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvitu zabranilo apliciranje u naredne 3 godine;

Potrebno je pokrenuti adekvatne aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uvjeta da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na temelju nevjerodstojne i nevalidne dokumentacije izda rješenje o zabrani apliciranja;

Potrebno je da Ministarstvo nastavi suradnju sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplati) po temelju konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;

Saćiniti analizu pokrenutih drugostepenih postupaka i tužbi koji se vode protiv Ministarstva, te sukladno sa konstatiranim donijeti Plan korektivnih mjera za oticanje uočenih propusta i smanjenja njihovog broja;

Donijeti interni akt kojim će se precizno definirati postupanje odgovornih osoba, odnosno radnih tijela po presudama sudova u kojima se traži ponavljanje postupka odlučivanja o dodjeli poticajnih sredstava po ranije ispostavljenim zahtjevima, tj. po tužbama stranaka, a naročito u dijelu vođenja službenih evidencija i pismene korespondencije, podjele poslova između voditelja postupka i članova komisije, obavljanja kontrole na terenu, predlaganja i donošenja rješenja i ostala bitna pitanja;

Potrebno je izvršiti uvid u pozitivno rješene predmete od strane Komisije za rješavanje predmeta po pravomoćnim sudskim presudama (141.748 KM), procijeniti obveze po temelju ostalih predmeta u kojima sud traži ponavljanje postupaka, te sukladno sa konstatiranim poduzeti sve zakonom predviđene mjere i aktivnosti;

Potrebno je da Ministarstvo, u suradnji sa Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta, kao i Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica, svako u okviru svojih nadležnosti poduzme aktivnosti na realizaciji i nadzoru nad plasiranim depozitnim proračunskim sredstvima u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo za realizaciju Programa održivosti povratka na prostoru Republike Srbije;

Potrebno je da se evidentiranje deponovanih novčanih sredstava na namjenske račune u Turkish Zirat Bank Bosnia d.d. Sarajevo izvrši sukladno sa Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne proračunske korisnike i trezor;

Prilikom vršenja popisa imovine, potraživanja i obaveza dosljedno primjenjivati Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH u cilju usaglašavanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, te popisom obuhvatiti sve kreditne linije koje se vode pri Ministarstvu, kao i njegovim jedinicama za implementaciju projekata;

Izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za plasman sredstava putem Ugovora o korištenju revolving sredstava za kreditiranje u poljoprivredi sa Intesa Sanpaolo bankom d.d. Sarajevo, usuglasiti iznos nepovučenih sredstava, sukladno konstatiranom odrediti status istih, izvršiti adekvatno knjiženje te poduzeti ostale zakonske mjere i aktivnosti;

Nabavku usluga štampanja i distribucije obrazaca provoditi sukladno sa Zakonom o javnim nabavama BiH;

IV. PRILOG

Pregled rashoda budžeta za 2013. godinu

Naziv institucije: FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Opis	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (4-2)	Procenat 4/2x100
		u predhodnoj godini	u tekućoj godini		
1	2	3	4	5	6
A. Tekući rashodi (1+2+3+4+5)	80.019.753	74.542.591	73.010.825	-7.008.928	91,2%
1. Plaće i naknade troškova zaposlenih	2.912.286	2.825.713	2.846.231	-66.055	97,7%
Bruto plaće i naknade	2.516.823	2.473.986	2.489.601	-27.222	98,9%
Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	395.463	351.727	356.630	-38.833	90,2%
2. Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	264.267	259.768	262.855	-1.412	99,5%
3. Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	828.200	1.282.722	826.553	-1.647	99,8%
Putni troškovi	125.000	116.968	124.998	-2	100,0%
Izdaci za energiju	500	45.162	472	-28	94,4%
Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	96.700	123.607	96.628	-72	99,9%
Nabavka materijala i sitnog inventara	62.000	100.571	61.848	-152	99,8%
Izdaci za usluge prevoza i goriva	76.500	75.907	76.500	0	100,0%
Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	8.900	356.108	8.815	-85	99,0%
Izdaci za tekuće održavanje	33.050	23.029	32.808	-242	99,3%
Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	22.650	20.618	21.706	-944	95,8%
Ugovorene i druge posebne usluge	402.900	420.752	402.778	-122	99,97%
4. Tekući transferi	76.015.000	70.174.388	69.075.186	-6.939.814	90,8%
Tekući transferi drugim nivoima vlasti	5.000.000			-5.000.000	0%
Tekući transferi pojedincima	15.000		7.270	-7.730	48,5%
Subvencije javnim preduzećima	71.000.000	70.174.388	69.067.916	-1.932.084	97,3%
5. Izdaci za kamate i ostale naknade					
B. Kapitalni izdaci (6+7)	87.100	11.878	85.029	-2.071	97,6%
6. Izdaci za nabavku stalnih sredstava	87.100	11.878	85.029	-2.071	97,6%
Nabavka opreme	87.100	11.878	85.029	-2.071	97,6%
7. Kapitalni transferi					
C. Ostale isplate (8)					
8. Izdaci za finansijsku imovinu					
D. Tekuća rezerva	89.376		68.492	-20.884	76,6%
RASHODI (A+B+C+D):	80.196.229	74.554.469	73.164.346	-7.031.883	91,2%

Bilans stanja na dan 31.12.2013. godine
**Naziv institucije: FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA**

Opis	31.12.2012	31.12.2013	Procenat (3/2)
1	2	3	4
A) Gotovina, kratkoročnapotraživanja, razgraničenja i zalihe (1+...+8)	23.480.866	28.413.500	121%
1.Novčana sredstva i plemeniti metali	457	1.972	432%
2.Vrijednosni papiri			
3.Kratkoročna potraživanja		7.986	
4.Kratkoročni plasmani			
5.Financijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	23.480.409	28.403.542	121%
6.Zalihe materijala i robe			
7.Zalihe sitnog inventara			
8.Kratkoročna razgraničenja			
B) Stalna sredstva (11+14+17+18)	343.186	1.667.062	486%
9.Stalna sredstva	976.078	2.336.253	239%
10.Ispravka vrijednosti	632.892	669.191	106%
11.Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (9-10)	343.186	1.667.062	486%
12.Dugoročni plasmani			
13.Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana			
14.Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (12-13)			
15.Vrijednosni papiri			
16.Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira			
17.Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (15-16)			
18.Dugoročna razgraničenja			
UKUPNO AKTIVA:	23.824.052	30.080.562	126%
C) Kratkoročne obaveze i razgraničenja (19+...+24)	23.480.866	28.413.500	121%
19.Kratkoročne tekuće obaveze	22.246.802	28.048.678	126%
20.Obaveze po osnovu vrijednosnih papira			
21.Kratkoročni krediti i zajmovi			
22.Obaveze prema djelatnicima	253.194	254.219	100%
23.Financijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama			
24.Kratkoročna razgraničenja	980.870	110.603	11%
D) Dugoročne obaveze i razgraničenja (25+26+27)			
25.Dugoročni krediti i zajmovi			
26.Ostale dugoročne obaveze			
27.Dugoročna razgraničenja			
E) Izvori stalnih sredstava (28+29+30+31-32)	343.186	1.667.062	486%
28.Izvori stalnih sredstava	343.186	1.667.062	486%
29.Ostali izvori sredstava			
30.Izvori sredstava rezervi			
31.Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima			
32.Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima			
UKUPNO PASIVA:	23.824.052	30.080.562	126%

Rukovodstvo je Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2013.godinu odobrilo dana 28.02.2014.godine.